

Verdal kommune
Møteinnkalling

Kommunestyrets medlemmer

Utvalg: Kommunestyre
Møtested: Kommunestyresalen, Verdal Rådhus
Dato: 10.12.2018
Tid: 16:45

Evt. forfall, eller inhabilitet i noen av sakene, meldes til rådmannskontoret på telefon 740 48257 eller på epost: line.ertsas@verdal.kommune.no.

Varamedlemmer møter kun ved særskilt innkalling.

Vi starter kl. 16.00 med en middag på spiserommet. Møtestart blir kl. 16.45. **De som ikke skal ha middag, bes gi melding om det snarest.**

Forslag til taletid på sak 106/18 Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019:
Hovedinnlegg 10 minutt for hvert partis hovedtaler. Referering av forslag kommer i tillegg. Evt. nytt innlegg på 2 minutt.
Øvrige talere 4/2 minutt som vanlig. Unntatt de partiene som har ett medlem hver som får 10/4 minutt.

Evt. forslag som vil bli fremmet bes også om å bli sendt elektronisk til line.ertsas@verdal.kommune.no. Ønskes i tillegg at forslag skal deles ut må disse sendes til samme adresse innen kl. 15.00 møtedag.

Innstilling fra formannskapet i sakene 107/18, 108/18, 109/18 og 110/18 vil bli utlagt i møtet.

Verdal, 30. november 2018

Bjørn Iversen
Ordfører(s)

Sakliste kommunestyrets møte 10. desember 2018

Saksnr	Innhold
PS 105/18	Godkjenning av møteprotokoll
PS 106/18	Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019
PS 107/18	Utbytte fra NTE
PS 108/18	Vedtekter for Innherredssamarbeid Innkjøp
PS 109/18	Lokal forskrift om nedgravde oljetanker - Verdal kommune
PS 110/18	Kim Tommy Nesseemo - søknad om fritak fra kommunale verv for resten av valgperioden
PS 111/18	Orienteringer

PS 105/18 Godkjenning av møteprotokoll

Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019

Saksbehandler: Inger Marie Skrove Grønnesby E-post: inger.gronnesby@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2018/9347 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité plan og samfunn - utgått	20.11.2018	93/18
Komité mennesker og livskvalitet - utgått	21.11.2018	39/18
Administrasjonsutvalg	21.11.2018	5/18
Formannskap	21.11.2018	115/18
Kommunestyre	10.12.2018	106/18

Saksprotokoll i Formannskap - 21.11.2018

BEHANDLING:

Behandling i komiteene og administrasjonsutvalget ble utlagt.

AP v/Bjørn Iversen fremmet på vegne av AP og KRF følgende verbalforslag:

1. Et historisk investerings- og velferdsloft: Modernisering av Ørmelen skole

Ørmelen skole inkluderer boområdene Reinsholm, Kirkehaug, Tinden og Stekke i tillegg til Ørmelen. Dette er et av de tettest befolkede områder i Verdal kommune.

Om få år vil Ørmelen sannsynligvis bli den største barneskolen i Verdal, og som den største av alle kommunens skolekretser bør Ørmelen både få beholde og videreutvikle sin barneskole. Skolen opplever imidlertid i dag plassmangel, og tilfredsstillende i for liten grad dagens areal – og kvalitetskrav.

På bakgrunn av dette bes rådmannen utrede en modernisering (nybygging/renovering) av Ørmelen skole, med oppstart mot slutten av økonomiplanperioden. I utredningsarbeidet skal oppgradering av uteområdet inkluderes.

2. Kommunestyret som arbeidsgiver

Det følger store forpliktelser med å ha arbeidsgiveransvar for om lag 1200 ansatte i Verdal kommune. Gjennom et tett trepartssamarbeid mellom ansattes organisasjoner, rådmannen og den politiske ledelsen vil derfor Verdal kommune videreutvikle kvaliteten og innholdet i velferdstjenestene til beste for kommunens innbyggere, frivillighet og næringsliv.

Som et ledd i denne utviklingen vil kommunestyret:

- **Si nei til kommersialisering av kommunale tjenester**

Konkurransetsetting, privatisering eller kommersialisering av kommunale tjenester har erfaringsmessig i mange tilfeller vist seg å gi store lønns- og pensjonstap for de ansatte.

Samtidig viser erfaringer fra andre kommuner, som har gjort denne typen privatiseringsgrep, at tjenestene som ytes overfor innbyggerne ofte svekkes.

Kommunal sektor er førstelinja i velferdsstaten, og våre kommunale tjenester bør derfor som hovedregel eies, finansieres og drives av det offentlige.

Med bakgrunn i dette fastslår kommunestyret at konkurranseutsetting, privatisering eller kommersialisering av dagens kommunalt drevne velferdstjenester innen helse, velferd og oppvekst til kommersielle aktører er uønsket. Samtidig er det svært ønskelig at frivilligheten og ulike typer ideelle aktører spiller en viktig rolle som supplerende bidragsytere i velferdstjenestene - utover de oppgaver kommunen selv utfører.

- ***Gi arbeidslinja et sterkere lokalt innhold i livsfase – og seniorpolitikken***

En god og aktiv livsfasepolitikk innebærer aktiv tilrettelegging for arbeidstakere i alle aldre og i ulike livsfaser. En stor og økende andel av Verdal kommunes ansatte er over 55 år. Det vil derfor være nødvendig å styrke fokuset på ulike sider av en helhetlig livsfasepolitikk i årene framover for å gjøre det lettere å stå lenger i jobb. En aktiv rekrutterings – og seniorpolitikk vil være en sentral del av dette arbeidet.

Med de rekrutteringsutfordringene som også vår kommune står overfor i åra framover er et stadig sterkest fokus på arbeidslinja det eneste bærekraftige alternativet. Videre blir anerkjennelse, utvikling og god utnyttelse av seniorenas kompetanse stadig viktigere for å sikre kvalitet, effektivitet og fornyelse i Verdal kommune.

På bakgrunn av dette bes rådmannen utrede hvordan Verdal kommune kan tilrettelegge så inkluderende som mulig, for at så mange ansatte som mulig, klarer å stå i jobb fram til ordinær pensjonsalder. Formannskap og administrasjonsutvalg involveres aktivt i prosessen.

- ***Utvikle en stadig sterkere heltidskultur***

En del ansatte i Verdal kommune jobber i lavere stillingsandel enn de egentlig ønsker seg. En slik situasjon fører til lavere inntekter og ofte mindre økonomisk selvstendighet. Et stort antall ansatte i deltidsstillinger er utfordrende også for kompetanseutvikling, rekruttering og kvaliteten i velferdstjenestene. Et størst mulig innslag av heltidsansatte er dermed også det mest gunstige for innbyggerne da dette hever kvaliteten på velferdstjenestene til kommunen over tid.

Det er derfor en nødvendig målsetting for kommunestyret å redusere andelen ansatte på mindre stillingsandeler, og å utvikle en stadig sterkere heltidskultur.

Samtidig må det tas hensyn til ansattes preferanser og egne valg. Det skal fullt ut være akseptabelt å inneha en ønsket deltidsstilling. Utviklingen av en sterkere heltidskultur må over tid søkes løst både innenfor det lokale handlingsrommet, og innenfor det ramme – og avtaleverk som sentrale føringer gir. Selv om dette er en kompleks oppgave ser kommunestyret at enkelte kommuner klarer å oppnå forbedringer på dette området.

På bakgrunn av dette bes rådmannen intensivere prosessen med å utvikle modeller og ulike tiltak for å utvikle en stadig sterkere heltidskultur i Verdal kommune. Formannskap og administrasjonsutvalg involveres aktivt i prosessen.

SP v/Marit Voll fremmet på vegne av SP, H og SV følgende verbalforslag:

1. *Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022, inkludert hovedoversiktene 1A, 1B, 2A og 2B, vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 08.11.18, med tillegg, endringer og føringer som framgår av punktene 2 - 5 nedenfor.*
2. *Kommunestyret er tilfreds med måten endrings- og omstillingsbehovet er synliggjort i budsjett og økonomiplanen. Dokumentet viser at tilpasningen av aktivitetsnivået burde vært gjort tidligere.
Endringstakten de nærmeste årene blir veldig høy. Endringene som skisseres i dokumentet tilsvarer rundt 90 årsverk i planperioden, og kommunestyret må holdes løpende orientert om status i arbeidet.*
3. *Verdal kommune står framfor et enormt investeringsløft innen oppvekst og helse. Det legges opp til nesten 1 milliard kroner i nye låneopptak i økonomiplanperioden, og rente- og avdragskostnadene gir et stort press på driftsøkonomien til kommunen. Dette gjør oss svært sårbare for renteøkninger og krever rask effektiviserings- og omstillingstakt.
Bildet forsterkes av en svak underliggende driftsbalanse i 2017 og 2018, noe som medfører at endringsbehovet blir større enn det ville vært om kommunens aktivitetsnivå på alle områder var i samsvar med vedtatte rammer for disse to årene.*

Med de effektiviseringskravene som ligger i budsjett og økonomiplan må vi være sikre på at investeringer i nye bygg gir lavere driftsutgifter. Dette må dokumenteres i forkant av igangsetting av nye tiltak.

4. **Verdibevarende vedlikehold.**
Kommunestyret mener det er helt nødvendig å styrke det verdibevarende vedlikeholdet i kommunen. Det er kortsiktig å investere så tungt, men samtidig ta ned vedlikeholdsbudsjettene. Rådmannen bes legge fram en egen strategi for å øke fokus på det verdibevarende vedlikeholdet.

5. **Verdalsskolen.**
I forbindelse med vedtak om ny skolestruktur, ble det vedtatt et koordinert moderniseringsprogram for renovering/nybygging av barneskolene ved Vinne, Vuku, Garnes, Ørmelen og Stiklestad. Dette for å sikre alle elver og ansatte i Verdalsskolen en oppgradert, modernisert og delvis nybygd bygningsmasse.

*Dette skal følges opp og kommunestyret ber rådmannen legge fram egen sak om samlede investeringer, og effekt av de vedtatte strukturendringene i Verdalsskolen våren 2019.
Ørmelen barneskole skal innarbeides i planperioden.*

KRF v/Tor-Petter Abelsen fremmet på vegne av KRF og SV følgende alternativt forslag til pkt. 3:

«3. Eiendomsskattesatsen for skattepliktige eiendommer settes til 4,5 promille.»

Voting:

- Rådmannens innstilling pkt. 1 og 2 – enstemmig vedtatt.
- Rådmannens innstilling pkt. 3 alternativt mot forslag fra KRF/SV, forslag fra KRF/SV vedtatt med 5 stemmer. 4 stemte for rådmannens innstilling.

- Rådmannens innstilling punktene 4 til 9 – enstemmig vedtatt.
- Forslag fra AP/KRF pkt. 1 alternativt mot pkt. 5 i forslag fra SP/H/SV – forslag fra SP/H/SV vedtatt med 5 stemmer. 4 stemte for forslaget fra AP/KRF.
- Forslag fra AP/KRF pkt. 2 ingress – enstemmig vedtatt.
- Forslag fra AP/KRF pkt. 2, første kulepunkt – vedtatt med 8 mot 1 stemme.
- Forslag fra AP/KRF pkt. 2, andre kulepunkt – enstemmig vedtatt.
- Forslag fra AP/KRF pkt. 2, tredje kulepunkt – enstemmig vedtatt.
- Forslag fra SP/H/SV pkt. 1 til 3 – vedtatt med 5 mot 4 stemmer.
- Forslag fra SP/H/SV pkt. 4 – enstemmig vedtatt.

INNSTILLING:

1. Budsjett 2019 og Økonomiplan 2019-2022 vedtas.
2. Det settes av 11 % av skatteinntekter i margin.
3. Eiendomsskatt.

I medhold av [eiendomsskatteloven §§ 2 og 3](#) bokstav a) skal det skrives ut eiendomsskatt på all fast eiendom i Verdal kommune.

Eiendomsskattesatsen for de skattepliktige eiendommer settes til 4,5 promille.

Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med én syvendedel i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første pkt). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 4 promille.

I medhold av [eiendomsskatteloven § 7](#) blir eiendommer som er nevnt i paragrafens bokstaver a, b og c fritatt for eiendomsskatt med følgende presiseringer:

a. Det generelle fritaket for boliger som er nevnt i §7 bokstav c, skal være avgrenset til 3 hele kalenderår regnet fra utgangen av året boligen var ferdig.

b. For øvrig fritas:

- Verdal kirkelige fellesråds eiendommer
- Verdal videregående skoles eiendommer
- Stiklestad Nasjonale Kultursenters A/S' eiendommer
- Stiftelsen Stiklestad Museums eiendommer
- Bakketun Folkehøgskole (skole-, internat- og administrasjonsbygg)
- Idrettslag, religiøse, humanitære og lignende organisasjoners eiendommer som brukes til organisasjonens primæroppgaver
- Innherred Renovasjons eiendommer
- Trondheim havn IKS' eiendommer
- Ecopro AS' eiendommer for andel ikke-kommersiell aktivitet.

Eiendomsskatten skal betales i tre terminer.

Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

4. Det vedtas økonomireglement for 2019 i samsvar med vedlagt dokument. Reglementet har bare mindre endringer fra 2018, og vil gjelde inntil en mer grundig gjennomgang og revisjon av dokumentet kommer i en egen sak som legges fram første halvår 2019.
5. Det vedtas nye gebyr- og betalingssatser for 2019 slik det fremgår av vedlegg.
6. Ramme for låneopptak til videreutlån/startlån settes til kr. 45.000.000,-.
7. Ramme for låneopptak til finansiering av investeringer (utover Startlån) i 2019 inkl. selvfinansierende investeringer settes til kr. 143.203.000,-. Lånene skal opptas uten fastsatt avdragstid – lån betales ned vektet etter maksimal avdragstid. Det delegeres til rådmannen å velge långiver samt godkjenne rentevilkår i lånenes løpetid.
8. Rådmannen får fullmakt til å foreta endelige justeringer av budsjettet og økonomiplan, samt fullmakt til oppstilling av budsjettet etter de gjeldende forskrifter og justeringer som følge av evt. organisasjonsmessige endringer.
9. Dersom statsbudsjettvedtaket i Stortinget desember 2018 medfører økning i skatteinntekter og/eller rammetilskudd, skal økningen brukes til å redusere bruk av disposisjonsfond i 2019.

10. Verdalsskolen.

I forbindelse med vedtak om ny skolestruktur, ble det vedtatt et koordinert moderniseringsprogram for renovering/nybygging av barneskolene ved Vinne, Vuku, Garnes, Ørmelen og Stiklestad. Dette for å sikre alle elver og ansatte i Verdalsskolen en oppgradert, modernisert og delvis nybygd bygningsmasse.

Dette skal følges opp og kommunestyret ber rådmannen legge fram egen sak om samlede investeringer, og effekt av de vedtatte strukturendringene i Verdalsskolen våren 2019. Ørmelen barneskole skal innarbeides i planperioden.

11. Kommunestyret som arbeidsgiver

Det følger store forpliktelser med å ha arbeidsgiveransvar for om lag 1200 ansatte i Verdal kommune. Gjennom et tett trepartssamarbeid mellom ansattes organisasjoner, rådmannen og den politiske ledelsen vil derfor Verdal kommune videreutvikle kvaliteten og innholdet i velferdstjenestene til beste for kommunens innbyggere, frivillighet og næringsliv.

Som et ledd i denne utviklingen vil kommunestyret:

- **Si nei til kommersialisering av kommunale tjenester**

Konkurransetsetting, privatisering eller kommersialisering av kommunale tjenester har erfaringsmessig i mange tilfeller vist seg å gi store lønns- og pensjonstap for de ansatte. Samtidig viser erfaringer fra andre kommuner, som har gjort denne typen privatiseringsgrep, at tjenestene som ytes overfor innbyggerne ofte svekkes.

Kommunal sektor er førstelinja i velferdsstaten, og våre kommunale tjenester bør derfor som hovedregel eies, finansieres og drives av det offentlige.

Med bakgrunn i dette fastslår kommunestyret at konkurranseutsetting, privatisering eller kommersialisering av dagens kommunalt drevne velferdstjenester innen helse, velferd og oppvekst til kommersielle aktører er uønsket. Samtidig er det svært ønskelig at frivilligheten og ulike typer ideelle aktører spiller en viktig rolle som supplerende

bidragsyttere i velferdstjenestene - utover de oppgaver kommunen selv utfører.

- **Gi arbeidslinja et sterkere lokalt innhold i livsfase – og seniorpolitikken**

En god og aktiv livsfasepolitikk innebærer aktiv tilrettelegging for arbeidstakere i alle aldre og i ulike livsfaser. En stor og økende andel av Verdal kommunes ansatte er over 55 år. Det vil derfor være nødvendig å styrke fokuset på ulike sider av en helhetlig livsfasepolitikk i årene framover for å gjøre det lettere å stå lenger i jobb. En aktiv rekrutterings – og seniorpolitikk vil være en sentral del av dette arbeidet.

Med de rekrutteringsutfordringene som også vår kommune står overfor i åra framover er et stadig sterkeste fokus på arbeidslinja det eneste bærekraftige alternativet. Videre blir anerkjennelse, utvikling og god utnyttelse av seniorenas kompetanse stadig viktigere for å sikre kvalitet, effektivitet og fornyelse i Verdal kommune.

På bakgrunn av dette bes rådmannen utrede hvordan Verdal kommune kan tilrettelegge så inkluderende som mulig, for at så mange ansatte som mulig, klarer å stå i jobb fram til ordinær pensjonsalder. Formannskap og administrasjonsutvalg involveres aktivt i prosessen.

- **Utvikle en stadig sterkere heltidskultur**

En del ansatte i Verdal kommune jobber i lavere stillingsandel enn de egentlig ønsker seg. En slik situasjon fører til lavere inntekter og ofte mindre økonomisk selvstendighet. Et stort antall ansatte i deltidsstillinger er utfordrende også for kompetanseutvikling, rekruttering og kvaliteten i velferdstjenestene. Et størst mulig innslag av heltidsansatte er dermed også det mest gunstige for innbyggerne da dette hever kvaliteten på velferdstjenestene til kommunen over tid.

Det er derfor en nødvendig målsetting for kommunestyret å redusere andelen ansatte på mindre stillingsandeler, og å utvikle en stadig sterkere heltidskultur.

Samtidig må det tas hensyn til ansattes preferanser og egne valg. Det skal fullt ut være akseptabelt å inneha en ønsket deltidsstilling. Utviklingen av en sterkere heltidskultur må over tid søkes løst både innenfor det lokale handlingsrommet, og innenfor det ramme – og avtaleverk som sentrale føringer gir. Selv om dette er en kompleks oppgave ser kommunestyret at enkelte kommuner klarer å oppnå forbedringer på dette området.

På bakgrunn av dette bes rådmannen intensivere prosessen med å utvikle modeller og ulike tiltak for å utvikle en stadig sterkere heltidskultur i Verdal kommune. Formannskap og administrasjonsutvalg involveres aktivt i prosessen.

12. Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022, inkludert hovedoversiktene 1A, 1B, 2A og 2B, vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 08.11.18, med tillegg, endringer og føringer som framgår av punktene 2 - 5 nedenfor.
13. Kommunestyret er tilfreds med måten endrings- og omstillingsbehovet er synliggjort i budsjett og økonomiplanen. Dokumentet viser at tilpasningen av aktivitetsnivået burde vært gjort tidligere.
Endringstakten de nærmeste årene blir veldig høy. Endringene som skisseres i dokumentet tilsvarer rundt 90 årsverk i planperioden, og kommunestyret må holdes

løpende orientert om status i arbeidet.

14. Verdal kommune står framfor et enormt investeringsløft innen oppvekst og helse.

Det legges opp til nesten 1 milliard kroner i nye låneopptak i økonomiplanperioden, og rente- og avdragskostnadene gir et stort press på driftsøkonomien til kommunen. Dette gjør oss svært sårbare for renteøkninger og krever rask effektiviserings- og omstillingstakt.

Bildet forsterkes av en svak underliggende driftsbalanse i 2017 og 2018, noe som medfører at endringsbehovet blir større enn det ville vært om kommunens aktivitetsnivå på alle områder var i samsvar med vedtatte rammer for disse to årene.

Med de effektiviseringskravene som ligger i budsjett og økonomiplan må vi være sikre på at investeringer i nye bygg gir lavere driftsutgifter. Dette må dokumenteres i forkant av igangsetting av nye tiltak.

15. **Verdibevarende vedlikehold.**

Kommunestyret mener det er helt nødvendig å styrke det verdibevarende vedlikeholdet i kommunen. Det er kortsiktig å investere så tungt, men samtidig ta ned vedlikeholdsbudsjettene. Rådmannen bes legge fram en egen strategi for å øke fokus på det verdibevarende vedlikeholdet.

Saksprotokoll i Administrasjonsutvalg - 21.11.2018

BEHANDLING:

Ordfører fremmet følgende forslag til vedtak:

«Saken tas til orientering.»

Ved votering ble ordførers forslag enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Saken tas til orientering.

Saksprotokoll i Komité mennesker og livskvalitet - 21.11.2018

BEHANDLING:

Utdelt i møtet:

1. Uttalelse fra Eldrerådet.
2. Uttalelse fra Idrettsrådet.
3. Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2019.
4. Uttalelse fra rådet for likestilling av funksjonshemmede.

Økonomisjef Helge Holthe orienterte.

AP v/Trine Reitan fremmet følgende alternative forslag til rådmannens innstilling:

Rådmannens forslag til Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019 tas til orientering.

Ved votering ble AP v/Trine Reitan sitt forslag enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Rådmannens forslag til Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019 tas til orientering.

Saksprotokoll i Komité plan og samfunn - 20.11.2018

BEHANDLING:

Utdelt i møtet:

1. Uttalelse fra Eldrerådet.
2. Uttalelse fra Idrettsrådet.
3. Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2019.
4. Uttalelse fra rådet for likestilling av funksjonshemmede.

Økonomisjef Helge Holthe var i møtet og orienterte.

AP v/Ove M. Haugan fremmet følgende alternative forslag til rådmannens innstilling:
Rådmannens forslag til Budsjett 2019 og Økonomiplan 2019-2022 tas til orientering.

MDG v/Arvid Woll fremmet følgende forslag til pkt. 2:

2. Det bes om at rådmannen lager et notat om situasjonen m.h.t. endringer og ramme for eiendomsskatten i tiden framover.

Det ble først votert over AP v/Ove M. Haugan sitt alternative forslag. Enstemmig vedtatt.
Det ble så votert over MDG v/Arvid Woll sitt forslag til pkt. 2. Enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

1. Rådmannens forslag til Budsjett 2019 og Økonomiplan 2019-2022 tas til orientering.
2. Det bes om at rådmannen lager et notat om situasjonen m.h.t. endringer og ramme for eiendomsskatten i tiden framover.

Rådmannens innstilling:

16. Budsjett 2019 og Økonomiplan 2019-2022 vedtas.

17. Det settes av 11 % av skatteinntekter i margin.

18. Eiendomsskatt.

I medhold av [eiendomsskatteloven §§ 2 og 3](#) bokstav a) skal det skrives ut eiendomsskatt på all fast eiendom i Verdal kommune.

Eiendomsskattesatsen for de skattepliktige eiendommer settes til 4 promille.

Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med én syvendedel i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første pkt). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 4 promille.

I medhold av [eiendomsskatteloven § 7](#) blir eiendommer som er nevnt i paragrafens bokstaver a, b og c fritatt for eiendomsskatt med følgende presiseringer:

a. Det generelle fritaket for boliger som er nevnt i §7 bokstav c, skal være avgrenset til 3 hele kalenderår regnet fra utgangen av året boligen var ferdig.

b. For øvrig fritas:

- Verdal kirkelige fellesråds eiendommer
- Verdal videregående skoles eiendommer
- Stiklestad Nasjonale Kultursenters A/S' eiendommer
- Stiftelsen Stiklestad Museums eiendommer
- Bakketun Folkehøgskole (skole-, internat- og administrasjonsbygg)
- Idrettslag, religiøse, humanitære og lignende organisasjoners eiendommer som brukes til organisasjonens primæroppgaver
- Innherred Renovasjons eiendommer
- Trondheim havn IKS' eiendommer
- Ecopro AS' eiendommer for andel ikke-kommersiell aktivitet.

Eiendomsskatten skal betales i tre terminer.

Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

19. Det vedtas økonomireglement for 2019 i samsvar med vedlagt dokument. Reglementet har bare mindre endringer fra 2018, og vil gjelde inntil en mer grundig gjennomgang og revisjon av dokumentet kommer i en egen sak som legges fram første halvår 2019.
20. Det vedtas nye gebyr- og betalingssatser for 2019 slik det fremgår av vedlegg.
21. Ramme for låneopptak til videreutlån/startlån settes til kr. 45.000.000,-.
22. Ramme for låneopptak til finansiering av investeringer (utover Startlån) i 2019 inkl. selvfinansierende investeringer settes til kr. 143.203.000,-. Lånene skal opptas uten fastsatt avdragstid – lån betales ned vektet etter maksimal avdragstid. Det delegeres til rådmannen å velge långiver samt godkjenne rentevilkår i lånenes løpetid.
23. Rådmannen får fullmakt til å foreta endelige justeringer av budsjettet og økonomiplan, samt fullmakt til oppstilling av budsjettet etter de gjeldende forskrifter og justeringer som følge av evt. organisasjonsmessige endringer.
24. Dersom statsbudsjettvedtaket i Stortinget desember 2018 medfører økning i skatteinntekter og/eller rammetilskudd, skal økningen brukes til å redusere bruk av disposisjonsfond i 2019.

Vedlegg:

1. Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019 Verdal Kommune
2. Økonomireglement 2019.
3. Gebyrer og betalingssatser.
4. Budsjettskjema i samsvar med budsjettforskrift. (Disse ettersendes)
5. Budsjett og økonomiplan drift 2019-2022, Sør-Innherad Prosti
6. Budsjett og økonomiplan investering 2019-2022, Sør-Innherad Prosti
7. Uttalelse fra Eldrerådet.
8. Uttalelse fra Verdal Idrettsråd.
9. Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2019.
10. Uttalelse fra rådet for likestilling av funksjonshemmede.
11. Notat fra rådmann – svar på spørsmål ad avvikling av ISK og fastlegeordningen.
12. Rådmannen svarer på spørsmål eiendomsskatt.
13. Høringsuttalelse fra Skoleutvalget ved Verdal videregående skole til budsjett 2019

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Kommuneloven krever at det skal vedtas en fireårig økonomiplan. Planen skal rulleres for hvert år. Økonomiplanens første år (2019) er budsjett, og således en bindende bevilgning for bruk av midler i 2019. De økonomiske bevilgningene fra kommunestyret på virksomhetsnivå bidrar til å sikre klare ansvars plasseringer for ressursbruken og for økonomistyring.

For årene 2020-2022 (økonomiplanens andre til fjerde år) er økonomiplanen en foreløpig plan for aktivitet og investeringer. Økonomiplanen vil derfor vise en forventet utvikling i aktivitet og investeringer i planperioden. Den årlige rulleringen av økonomiplanen gjør det mulig å justere kursen underveis. Beløpene i økonomiplanen for årene 2020 - 22 er derfor ingen fast bevilgning, men en synliggjøring av ønsket utvikling innenfor de økonomiske rammene som kan anslås for perioden.

Økonomiplanen bygger på samfunnsmålene i samfunnsplanen, og realiserer tiltak så langt det er mulig innenfor økonomiske rammer og en økonomistyring som er bærekraftig over tid. Samtidig er det viktig at nye utfordringer og ny kunnskap fortløpende blir håndtert, og også i denne forbindelse er økonomiplanen virkemiddelet for helhetlige vurderinger.

Formannskapet har vært sterkere involvert i økonomiplanarbeidet enn tidligere år. Det har vært arbeidsøkter om økonomiplan og budsjett i møtene 8. mars, 26. april, 30. august og 22. oktober – i tillegg til de ordinære saker med økonomirapporteringer.

Obligatoriske budsjettoversikter (jf vedlegg nr 4 ovenfor) vil bli utarbeidet og framlagt til Formannskapetets behandling av saken. Oversiktene korrigeres slik at rammene for driftsbudsjett og investeringsbudsjett er oppdatert med endringsbehov som har oppstått i etterkant av økonomiplandokumentet ble ferdigstilt 01.11.18.

Foreløpig er det kjent at beløpene i skjema 1B (økonomiplan kap 5.1) må endres for:

- 1) Kommunestyrets vedtak om bruk av disposisjonsfond Brokskitbekken (PS 87/18) medfører at bruk av disposisjonsfond øker med 1.600.000 kr. Framskrevet beløp for disposisjonsfond blir tilsvarende lavere for årene 2019-2022.
- 2) En mindre rammejustering til IK regnskap innfordring og lønn. Rammen justeres fra 3.072.000 kr til 3.164.720. Justeringen skyldes en beregningsteknisk feil. Rammen for virksomheten er satt i budsjett for § 27- virksomheten og skal være 3.164.720 kr. Justeringen medfører økt bruk av disposisjonsfond.

Rådmannen legger til grunn at eiendomsskattefritaket etter eiendomsskatteloven § 7 bokstav C (jf innstillingen punkt 4 eiendomsskatt) endres slik at det gis skattefritak i 3 år i 2019. Fritaket kan trappes ned til 2 år i 2020 og 1 år i 2021. Dette for å kompensere for fallende eiendomskatteinntekter som følge av endringer i eiendomsskatteloven i planperioden. Alternativet er at fallende eiendomsskatt kompenseres med aktivitetsreduksjon ut over det som er beskrevet i økonomiplanen.

Formalia:

Tidligere år har rådmannen fått fullmakt til å foreta endelige justeringer av budsjettet og økonomiplan etter Kommunestyrets vedtak. Det anses hensiktsmessig at denne ordningen videreføres.

Formannskapetets innstilling skal ligge til alminnelig ettersyn i minst 2 uker før behandling i kommunestyret.

Fagorganisasjonene fikk orientering om budsjettets helhetsinnretning i et orienteringsmøte 26.10.18, i tillegg til ulike medvirkningsprosesser i utarbeidelsesfasen.

Vurdering:

Vurderinger fremgår av budsjett-/økonomiplandokumentet. Økonomiplanens innretning krever tydelig styring og prioritering. Gjennomgående bør det først prioriterte gjennom året være å redusere bruken av fondsmidler. Merinntekter og andre innsparingspotensialer som måtte oppstå gjennom året bør derfor søkes styrt inn mot redusert fondsbruk. Det første i så måte er om stortingets budsjettvedtak i desember vil gi økte inntekter for kommunene.

Økonomireglement: Det anses som riktig å gjøre en grundig og mer helhetlig gjennomgang av økonomireglement og finansreglement. Det blir derfor satt opp egen sak der rådmannen vil gjøre rede for endringsbehovene. Saken fremmes for kommunestyret før sommeren 2019.

Økonomiplan 2019 – 2022

Budsjett 2019

Verdal kommune

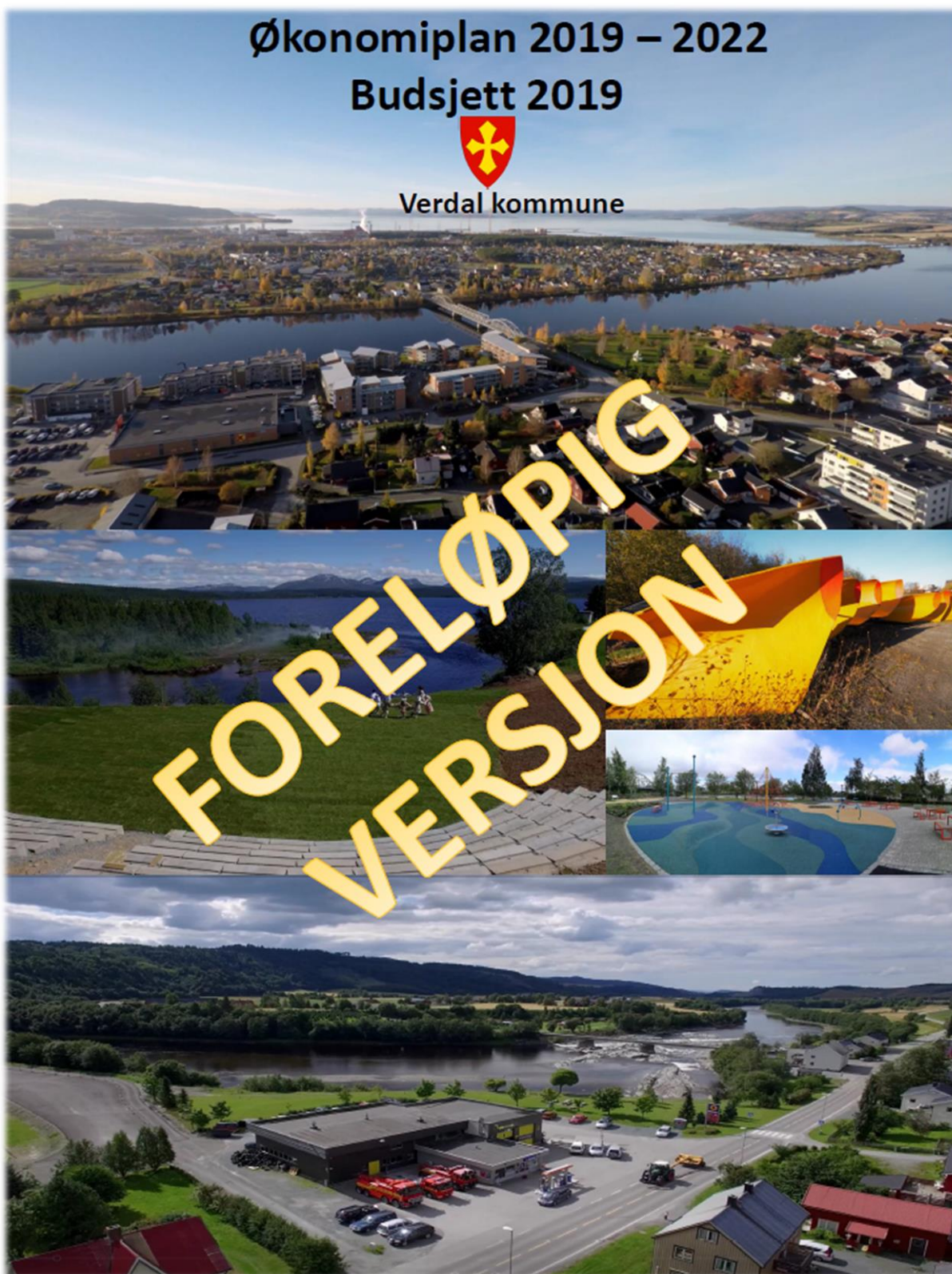

Foto: Øystein Kvistad

Versjon: FORELØPIG VERSJON – Gjeldende fram til 21.11

Til behandling i kommunestyret 10.12.18 sak x/18

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	SAMMENDRAG OG PRESSEMELDING	7
2.1	PRESSEMELDING	7
2.2	POLITISK BEHANDLING (KST VEDTAK)	7
3	MÅL OG STYRING	8
3.1	PLANGRUNNLAG	8
	PLANVERK	8
3.2	MÅLBILDE 2030	9
3.3	MÅL OG STRATEGIER FRA KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	9
3.4	UTVIKLING OG STRATEGIER	11
3.5	ERFARINGSGRUNNLAG OG STYRINGSPRINSIPPER FOR ØKONOMIPLANEN	21
3.6	SAMMENHENGEN MOT ØKONOMIPLAN 2018-2021	23
4	ORGANISERING	25
	ORGANISASJONSKART	25
5	OVERSIKT DRIFT, INVESTERING OG BALANSE - 2019-2022	26
5.1	ØKONOMISKE RAMMER FOR VIRKSOMHETSOMRÅDENE	26
	DRIFT – BUDSJETTSKJEMA 1A OG 1B	26
	INVESTERINGER – BUDSJETTSKJEMA 2A OG 2B	28
5.2	ØKONOMISKE OVERSIKTER – TOTALØKONOMI DRIFT OG INVESTERING	31
	ØKONOMISKE OVERSIKTER DRIFT OG INVESTERING.	31
5.3	VURDERINGER OG MÅLOPPNÅELSE	32
	DRIFTSØKONOMI - EVALUERING	32
	KONSEKVENSER FOR BALANSEN – EVALUERING	33
5.4	FELLESINNTEKTER OG RAMME TIL FORDELING – SKJEMA 1A DRIFTSINTEKT	36
	SKATT OG RAMMETILSKUDD	36
	EIENDOMSSKATT	36
	ANDRE FELLESINNTEKTER	37
	FINANSPOSTER	37
	AVSETNINGER OG BRUK AV FOND	40
5.5	VIRKSOMHETENES INNTEKTER – INNTEKTER I SKJEMA 1B	42
	OVERSIKT BRUTTOINNTEKTER I SKJEMA 1B	42
	AKTIVITET SOM FINANSIERES MED MIDLERTIDIGE PROSJEKTINNTEKTER	43
5.6	ØKONOMISKE OG DEMOGRAFISKE MÅL	46
	INNLEDNING	46
	OVERORDNEDE ØKONOMISKE STYRINGSMÅL	46

STYRINGSSTRATEGIER	47
6 UTFORDRINGSBILDE	48
6.1 ENDRINGSBEHOV OG ENDRINGSTEMPO	48
ENDRINGSBEHOVET	48
VALG AV ENDRINGSTEMPO	51
6.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING OG ENDRINGER I BEHOV	52
ENDRINGER I BEFOLKNINGSUTVIKLING	52
6.3 ENDRINGER I ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER	56
HOVEDTREKKENE I STATSBUDET	56
SIGNALENE OM FREMTIDIG ØKONOMISK UTVIKLING	59
SIGNALER OM ENDRINGER I SKATT OG RAMMETILSKUDD.	61
UTVIKLING I LØNNS- OG PENSJONSKOSTNADER	62
6.4 STØRRE ENDRINGER I NASJONALE FØRINGER OG REGELVERK I PERIODEN	63
HOVEDTREKK	63
OPPVEKST - SKOLE	63
OPPVEKST - BARNEHAGE	63
HELSE OG VELFERD – GENERELT	63
7 VIRKSOMHETSOMRÅDENE – MÅL OG VIRKNING	65
7.1 POLITIKK, RÅDMANN, FELLESKOSTNADER OG FINANS	65
POLITIKK	65
RÅDMANNEN MED STAB	65
KIRKER M.V	67
FELLESOMRÅDER	68
FINANS	68
7.2 OPPVEKST	69
OPPVEKST FELLES	70
SKOLE OG SFO	71
BARNEHAGE	72
RESSURSSENTER OPPVEKST (HJELPETJENESTER)	73
7.3 VELFERD OG HELSE	74
HJEMMETJENESTER	77
INSTITUSJON	78
BO- OG DAGTILBUDSTJENESTEN	78
NAV OG SOSIAL	78
BOLIGER	78
7.4 SAMFUNN, UTVIKLING OG NÆRING	80
UTFORDRINGSBILDE	80
KULTUR	80
INTEGRERING OG MANGFOLD	83
TEKNISK DRIFT	84
SELVKOSTOMRÅDENE VANN OG AVLØP	85
LANDBRUK, MILJØ OG AREALFORVALTNING	86
NÆRING	87

8	INVESTERINGER I PLANPERIODEN	89
INVESTERINGER: FELLES		89
INVESTERINGER: OPPVEKST		90
INVESTERINGER: SKOLE OG SFO		90
INVESTERINGER: BARNEHAGE		91
INVESTERINGER: HELSE OG VELFERD		91
INVESTERINGER: KULTUR OG IDRETT		92
INVESTERINGER: VEIER, TEKNISK MV		93
INVESTERINGER: VANN OG AVLØP (SELVKOSTOMRÅDER)		94
INVESTERINGER: BRANN OG FEIING		94
INVESTERINGER: KIRKER OG KIRKEBYGG		95
9	UTDYPENDE INFORMASJON OM TEMA, RAMMEBETINGELSER OSV	96
9.1	DRIFTSKONSEKVENSER AV NYTT HELSEBYGG	96
9.2	RENTEFORUTSETNINGER OG FINANS	96
9.3	PENSJONSKOSTNADER	98
9.4	STATSBUDSJETTET OPPSUMMERING	100
10	TILSKUDD	105
11	VEDLEGG	105

1 Innledning

Økonomiplanen er en kommunes virkemiddel for å prioritere ressursbruk over tid, i tråd med planer og strategier. Kommuneloven krever at det skal vedtas en fireårig økonomiplan. Planen skal rulleres for hvert år. Økonomiplanens første år (2019) er budsjett, og således en bindende bevilgning for bruk av midler i 2019. De økonomiske bevilgningene fra kommunestyret på virksomhetsnivå bidrar til å sikre klare ansvarsplasseringer for pengebruken og for økonomistyring.

For årene 2020-2022 (økonomiplanens andre til fjerde år) er økonomiplanen en foreløpig plan for aktivitet og investeringer. Økonomiplanen vil derfor vise en forventet utvikling i aktivitet og investeringer i planperioden. Den årlige rulleringen av økonomiplanen gjør det mulig å justere kursen underveis. Beløpene i økonomiplanen for årene 2020 - 22 er derfor ingen fast bevilgning, men en synliggjøring av ønsket utvikling innenfor de økonomiske rammene som kan anslås for perioden.

Økonomiplanen bygger på samfunnsmålene i samfunnsplanen, og realiserer tiltak så langt det er mulig innenfor økonomiske rammer og en økonomistyring som er bærekraftig over tid. Samtidig er det viktig at nye utfordringer og ny kunnskap fortløpende blir håndtert, og også i denne forbindelse er økonomiplanen virkemiddelet for helhetlige vurderinger.

2018 er første driftsår etter avvikling av samkommunen, og med det første driftsåret i etableringen av nye roller og relasjoner i egen kommune som følge av avviklingen. Konsolideringsfasen er ikke sluttført, men er godt fundert på flere områder.

Formannskapet har vært sterkere involvert i økonomiplanarbeidet enn tidligere år. Det har vært arbeidsøkter om økonomiplan og budsjett i møtene 8. mars, 26. april, 30. august og 22. oktober – i tillegg til de ordinære saker med økonomirapporteringer. I 2018 er det også gjort en omlegging i form av at det rapporteres til kommunestyret med kvartalsrapporter, mot tidligere tertialrapporter. Disse omleggingene bidrar til at folkevalgte organ blir vesentlig tettere på aktivitets- og økonomistyringen, og også at det blir et mer enhetlig og omforent kunnskapsgrunnlag for de prioriteringer som må gjøres. Arbeidsformen er et steg i tråd med samskapingsbegrepet økonomiplan 2018 – 21 lanserer, og i økonomiplan 2019 – 22 legges ytterligere utvikling av begrepet og arbeidsformen.

Samspillet mellom de fire hovedrollene en kommune har, i tillegg til å være en stor arbeidsgiver, vil måtte utvikles i retning av at kommunen arbeider med samfunnets ressurser i en vesentlig mer strukturert form enn kommunerollen historisk har hatt tradisjon for.

Gjennom 2018 har det vært betydelig fokus på økonomiske utfordringer de kommende år, både med hensyn til økonomisk robusthet, driftsmarginer, sammenhengen mellom økte investeringer og driftseffektivitet, og ikke minst balansen mellom kortsiktig sparing og langsiktig aktivitetstilpasning og nye arbeidsformer. Økonomiplanen 2019 – 22 søker å balansere aktivitetsnivå mot fortsatt krevende endringsbehov. Tallene for årene 2020 til 2022 vil endre seg når årene kommer, men beskriver likevel tydelig at det må gjøres endringer og omstillinger for å klare å drive økonomisk bærekraftig.

Evnen til kontinuerlig endring og utvikling blir den kritiske suksessfaktoren for kommunen. Dette gjelder for tjenesteutvikling, for samvirke med samfunnets ressurser (samskaping), for å bidra til ønsket klima- og miljøutvikling, for å motvirke utenforskap og for å sikre økonomisk sunnhet over tid.

For å bygge opp under folkevalgt involvering og styring vil økonomiplanarbeidet prosessuelt ytterligere utvikles i 2019 for den kommende økonomiplanen. Dette vil bygge på involveringsprosessen i 2018, og utvikles med at det blir etablert et grunnlagsdokument sommeren 2019. Dette skal på en mer systematisk måte innrette prioriteringer for kommende økonomiplan, og også fastlegge tilpasningsføringer for andre halvår 2019 – både med hensyn til aktivitetsnivå og økonomiske styringsmål.

2 Sammendrag og pressemelding

2.1 Pressemelding

Her kommer et sammendrag av økonomiplanen som også kan brukes til pressemelding. Utarbeides når økonomiplanen er endelig vedtatt.

Det sentrale innholdet vil være økonomiplanens budskap. Balanseres mellom utvikling, endring og investeringsbehov.

2.2 Politisk behandling (KST vedtak)

Her legges det politiske vedtaket når dette er klart.

I tillegg blir alle tallgrunnlag senere i dokumentet oppdater slik at de stemmer med KST-vedtak.

3 Mål og styring

Hvordan vil vi Verdal skal være i framtida? Hva er målene for verdalssamfunnet? Hvilke ressurser og muligheter har vi for å skape ønsket utvikling? Hvordan jobber vi best sammen for å nå målene?

Dette er sentrale spørsmål for prioritering av ressurser i økonomiplanen og er spørsmålene som ligger til grunn for målene og strategiene i alle andre plandokumenter kommunestyret behandler – herunder kommuneplanen, kommunedelplaner og planstrategi.

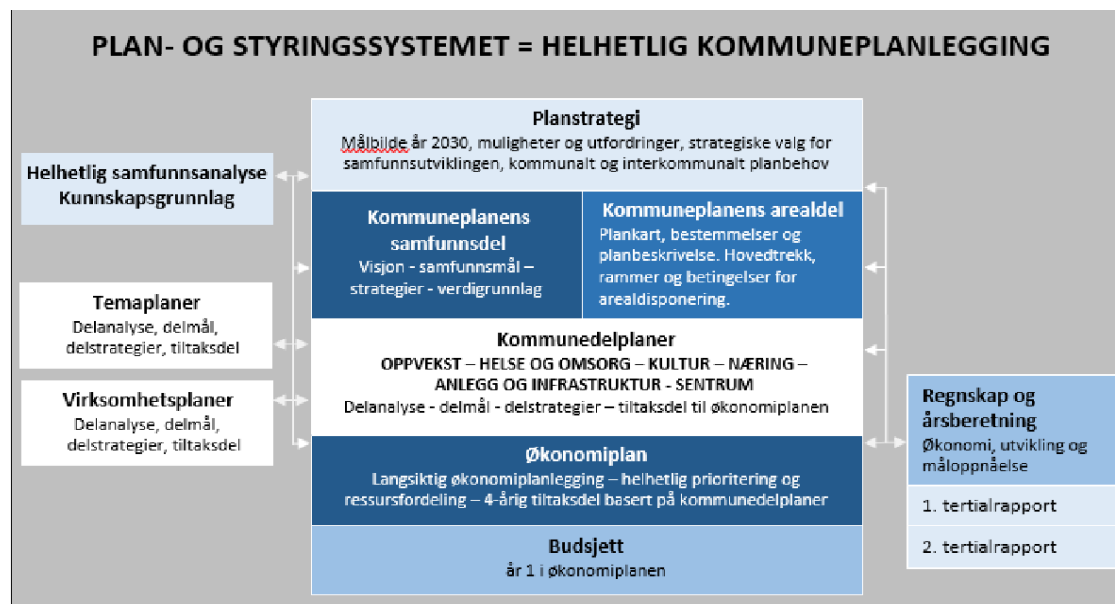
3.1 Plangrunnlag

Økonomiplanen henger sammen med kommuneplan og delplaner, og samordner de økonomiske rammene for øvrig planverk og vedtak i folkevalgte organer. Økonomiplanen beskriver aktivitet som skal gjennomføres for å nå mål. Aktivitetene forventes normalt gjennomført innenfor de økonomiske rammene som ligger i økonomiplanen. I noen tilfeller kan det være at aktivitet er betinget av at kommunen får ekstern finansiering. I slike tilfeller er inntektene ikke lagt inn i økonomiplanen, fordi inntektene ikke er tilstrekkelig sikre. Normalt skal da heller ikke tilhørende utgifter være lagt inn.

Ny kommunelov, fra 2020, tydeliggjør kommunestyrets ansvar for langsiktig bærekraftig økonomistyring og setter krav til langsiktige mål.

Planverk

Plan- og styringssystem er kommunens utviklingsredskap som ivaretar lovkravene til planlegging på en hensiktsmessig måte og sikrer en helhetlig og samordnet kommuneplanlegging. Figuren under viser plan og styringssystemet for Verdal og Levanger kommuner.

Etter oppløsningen av Innherred samkommune har Verdal fortsatt en del felles overordnet planverk med Levanger. I tillegg til felles plan- og styringssystem er både Planstrategi 2017-2020 og Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030 er felles for de to kommunene.

3.2 Målbilde 2030

Målbildet er kortversjonen av det samfunnet som kommunene ønsker å være år 2030, og er uttrykt slik i gjeldende planstrategi:

Kommunene Levanger og Verdal er en utviklingskraft i Trøndelag i nært samarbeid med Trondheim. Stiklestad 2030, Trehusbyen Levanger, Falstadsenteret og opplevelser knyttet til historie og kultur forsterker den lokale identiteten og øker attraktiviteten regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Sykehuset i Levanger og Verdal industripark bidrar til arbeidsplasser og trygghet i regionen. Et godt videregående utdanningstilbud, HUNT forskningssenter, NTNU og Nord Universitet svarer på regionens kompetansebehov og er viktige partnere i lokalsamfunnsutviklingen.

Utviklingen av veger, jernbane, havn og Trondheim lufthavn gir mobilitet og miljøvennlige pendlermuligheter innenfor arbeidsregionen Trondheim-Steinkjer. Vi beveger oss i retning av et karbonnøytralt samfunn. Arealdisponeringen gir kommunene en moderne infrastruktur og et levende kulturlandskap. Det er høy kvalitet på den digitale infrastrukturen. Folketallsveksten er over landsgjennomsnittet, og innbyggertallet er på 23 000 i Levanger og 17 000 i Verdal i 2030.

Alle barn får en best mulig start på livet i Verdal og Levanger. De har familie, venner og voksne som er til stede når de trenger det, utfolder seg i lek og aktivitet og kjenner følelsen av undring, glede og mestring. De opplever at de blir verdsatt av foreldre, lokalsamfunn, barnehage og skole, men også at det stilles krav til dem. Gjennom helhetlige utdanningsløp utvikler alle barn og unge verdier og ferdigheter som svarer på samfunnets behov og gir gode liv. Kommunenes innbyggere har mangfoldig bakgrunn og kompetanse, og regionens arbeidsmarked har bruk for alle. Unge mennesker flytter hit etter endt utdanning.

Våre kommuner er gode samfunn å leve i hele livet. Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har aktive liv med god helse og trivsel. Alle føler seg som en verdsatt del av fellesskapet, og gjester opplever at de er velkomne. Innbyggerne tar ansvar for å inkludere hverandre på hverdagslivets arenaer og i sosiale nettverk. Fokus på folkehelse og mestring, bruk av teknologi og løsninger tilpasset den enkelte, bidrar til at flere eldre lever aktive liv og bor i egen bolig. Befolkningens engasjement i å utvikle levende lokalsamfunn og nærmiljø er stort.

Vakre sentra med møteplasser for lek og aktivitet, kulturopplevelser og naturopplevelser bidrar til bolyst hos innbyggere og fører til at folk ønsker å flytte hit. Barnehager, skoler, kulturarenaer og andre anlegg som er tilgjengelige for alle aldersgrupper og funksjonsnivå er møteplasser og sosialt lim i lokalsamfunnene. Samskaping mellom kommunene og lokalsamfunn, frivillighet, private aktører, andre forvaltningsnivå, forsknings- og innovasjonsmiljøer og andre kommuner har ført til at vi i lag har nådd målbildet.

3.3 Mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal gjennom mål og strategier for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommunen, gi retning for bærekraftig utvikling av kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen, fremme folkehelse og motvirke sosiale helseforskjeller. Kommuneplanens samfunnsdel legges til grunn for all kommunal planlegging, utvikling og oppgaveløsning.

Økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel. Fordeling og omfordeling av økonomiske rammer avgjør hvordan kommunal aktivitet innrettes og hvilke tiltak som settes i verk. Ved å legge

Samfunnsmål og strategier for utviklingen i Planstrategien og Kommuneplanen til grunn, sikres langsiktighet i prioriteringene.

Samfunnsmålene og strategiene under er fra gjeldende kommuneplan. Revidert kommuneplan for Verdal kommune vil komme til behandling i folkevalgte organ i løpet av 2019/2020.

SAMFUNNSMÅL		
- Våre kommuner er gode samfunn å leve i hele livet, og alle føler seg som en verdsett del av fellesskapet - Alle barn får en best mulig start på livet - Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har flere aktive leveår med god helse og trivsel - Våre kommuner er en utviklingskraft i en bærekraftig og robust del av Midt-Norge		
STRATEGIER		
A) Sikre et bærekraftig samfunn - Prioritere forebygging og tidlig innsats - Prioritere tiltak som favner store deler befolkningen - Sikre at kommunal innsats prioriteres etter innbyggernes behov - Legge til rette for et innovativt og lønnsomt arbeids- og næringsliv og økt matproduksjon - Ta tydeligere ansvar for miljø- og klimautfordringene - Mobilisere lokalsamfunnets ressurser gjennom åpenhet, medvirkning fra innbyggere og gjennom samspill og allianser med kunnskapsinstitusjoner, næringsliv, frivillighet og offentlige aktører - Sikre helhetsløsninger, koordinerte arbeidsprosesser og fremtidsretta og kunnskapsbaserte tjenester - Avstemme politikk og tjenesteproduksjon gjennom forpliktende, helhetlig og økonomisk bærekraftig planverk - Bidra til en bærekraftig utvikling av regionen med vekt på infrastruktur, næringsliv og samarbeid med andre kommuner	B) Prioritere en god start og mestring hele livet - Prioritere barns oppvekstvilkår og muligheter for å mestre livet - Legge til rette for inkludering, trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap - Prioritere virkemidler som reduserer sosiale ulikheter i helse og livsvilkår - Legge til rette for å stimulere til sunne levevaner - Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer i tjenesteytingen - Vektlegge familie- og nettverksperspektiv som arbeidsform - Ha et nært og likeverdig samarbeid med innbyggerne - Forbedre læringsresultatene i skolen - Arbeide for et godt og inkluderende arbeidsliv - Gi alle innbyggere mulighet for kulturopplevelser	C) Skape rause og robuste livsmiljøer - Bygge opp under gode nærmiljø - Utvikle aktive og mer kompakte senterområder med konsentrert bebyggelse i de ulike delene av kommunene - Stimulere til vakre og levende sentra og sikre arealer til trygge grøntområder, møteplasser og tilrettelagt infrastruktur - Gjøre det enklere og mer attraktivt å gå og sykle - Legg til rette for lek, aktivitet, kultur- og naturopplevelser og fritidstilbud for alle uavhengig av alder og funksjonsnivå - Tilrettelegge for differensierte botilbud som svarer til innbyggernes behov - Stimulere til at innbyggerne tar bedre vare på hverandre og sine omgivelser - Legge til rette for kontinuitet og robusthet i frivilligheten, og tydeliggjøre ansvarsdeling og samspill mellom frivillige, offentlige og private aktører - Bygge opp under utvikling og innovasjon som naturlig i organisasjon og samfunn - Styrke identitet og attraksjonsverdi gjennom satsing på våre fortrinn og særpreg

3.4 Utvikling og strategier

Målbilde 2030 beskriver hvordan det er ønskelig at samfunnet er i 2030, og samfunnsmålene med underliggende strategier beskriver den overordnede retningen for den øvrige kommunale planleggingen.

I forbindelse med tilpasning av organisasjonen etter avvikling av samkommunen ble samfunnstrender og perspektiver vurdert og drøftet i 2017, slik at samfunns- og organisasjonsutviklingen blir mer dynamisk vurdert inn i økonomiplanarbeidet. Vurderingene lagt til grunn står fast som gjeldende også for økonomiplanperioden 2019 – 22.

Samfunnstrender vi må møte

- Globalisering
- Folkehelsemobilisering
- Individualisering og rettigheter
- Samfunnssikkerhetskrav
- Samfunnets innovasjonstakt
- Engasjement og følelser
- Klima- og miljøendringer
- Arealbruk og ressurs hensyn
- Digitalisering og robotisering
- Storbyenes vekst og fokus
- Demografiendringer
- Standardisering

Perspektiver vi må ivareta

- Tilgang på arbeidskraft
- Utviklings- og innovasjonsevne
- Endringsdyktighet
- Forvaltning og rettssikkerhet
- Informasjonsbehandling
- Kunnskapsforvaltning
- Driftseffektivitet
- Samspill med frivilligheten
- Kompetanseutvikling
- Helhet og ledelse
- Attraktivitet, org. og samfunn
- Medvirkning innad og utad

Verdal kommune

www.verdal.kommune.no

Velg Vis – Maler – Lysbilde mal for å endre denne teksten

Rådmann Jostein Grimstad

Samfunnstrendene er de eksterne forhold/samfunnsforhold, mens perspektivbegrepet favner mer interne og organisatoriske egenskaper. Disse punktene gjelder i større eller mindre grad all kommunal aktivitet, og i alle kommunens roller.

En del samfunnstrender vil utfordre med akselererende kraft, som for eksempel digitalisering og robotisering. En særdeles viktig organisatorisk og individuell evne for å møte utfordringer og utviklingsbehov framover i tid blir endringsdyktighet. Dette gjelder hele organisasjonen – kulturelt, systemmessig, kompetansemessig og prosessuelt. Endringsdyktighet vil også bli kjernen i ledelse, både politisk og administrativt, for å evne å utvikle alle kommunens roller. De økonomiske utfordringsbildene forsterker behovet for **utvikling og økt endringstakt**.

Sentrale **strategiske prinsipper** er innrettet tydeligere mot samfunnstrender og interne perspektiver. Disse er grunnlaget for svært mange av de valgene som gjøres for kommunens organisering,

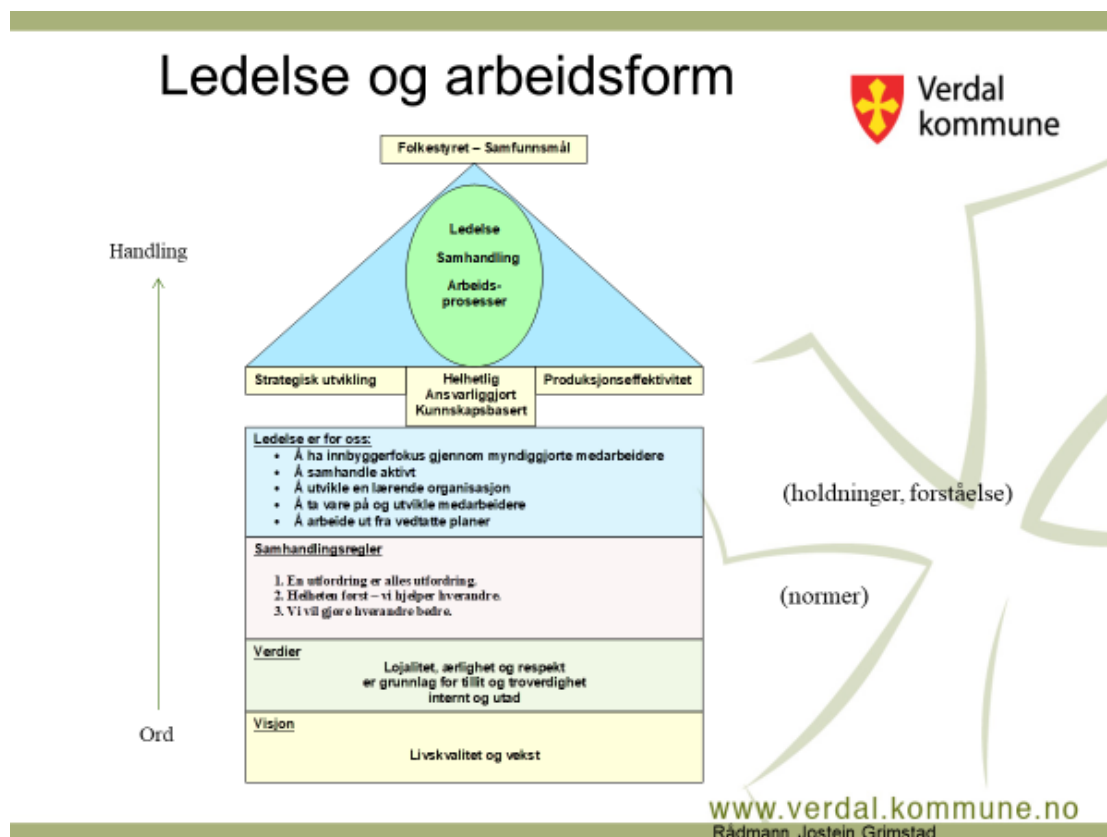
prioritering og struktur. Behovet for langsiktighet/bærekraft i økonomiforvaltningen gjør at dette synliggjøres som del av strategisk prinsipp.

1. Organisasjon, arbeidsprosesser og infrastruktur utvikles for effektiv kommunal tjenesteyting og bærekraftig økonomi.
2. Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for endringsdyktighet og utviklingsevne.
3. Et gjennomgående folkehelseperspektiv for at folk skal mestre eget liv.
4. Samhandling, helhet og kontinuitet i virkemidler for å skape trygge oppvekstvilkår.
5. Digitalisering og teknologibruk for framtidsrettet tjenesteutvikling.
6. Utvikling gjennom medvirkning og samskaping mellom aktører og ressurser.

Disse seks strategiske prinsippene er med på å realisere de valgene kommunestyret har gjort med tanke på retning og samfunns mål i kommuneplanens samfunnsdel 2015 - 2030. Prinsippene bidrar til viktig kontinuitet og tydelige retninger i utvikling av kommuneorganisasjonen og tjenester.

Lederplattform

Kommunens administrative organisasjon har gjennom flere år arbeidet etter en fast lederplattform. Denne står fast, og vil i 2019 bli brukt som et av de vesentligste grunnlag for utvikling av kommuneorganisasjonen som arbeidsgiver og organisasjon. Organisasjonen for å gjøre dette arbeidet inn mot våre egne spesifikke behov er nå langt på veg på plass.

Folkestyret, som setter retning for samfunnsutvikling i form av samfunns mål, har hele tiden stått øverst i den administrative lederplattformen. Et dyktiggjort og velfungerende folkestyre er kjernen i kommunal virksomhets legitimitet.

Demokrati og samskaping

Planstrategiens målbilde, de vedtatte samfunns mål, samfunnstrendene og de strategiske prinsippene indikerer alle behov for utvikling av folkestyret og hvordan kommunerollen samspiller med samfunnet for øvrig. Utviklingsbehovet understøttes også av borgerundersøkelsen gjennomført sommeren 2018.

I grove trekk kan kommunerollen de siste tiårene beskrives som å ha beveget seg fra å *arbeide mot* (myndighetsfokus), til å *arbeide for* (kunde fokus) til nå å gå i retning av å *arbeide med* (samskapingsfokus).

Det finnes ulike måter å framstille denne utviklingen på, men en hovedessens er å skape prosesser hvor samfunnets ressurser aktiveres og tas i bruk i systematisk. Hensikten er å flytte involvering fra lite medvirkning/ren informasjon til å være rådgivende og deltakende. I ytterste fall også at det gis delegert makt fra kommunestyret ut av organisasjonen.

Endring av kommunerolle og samhandlingsmønster med samfunnet er ikke "gjort over natta". Det må utvikles både forståelse og systematikk. En mulig systematikk i arbeidsform er såkalt oppgaveutvalg.

Oppgaveutvalg

Formålet med oppgaveutvalg er å styrke samarbeidet mellom lokalpolitikere og innbyggerne, og sikre optimale vilkår for innovativ og ressurseffektiv utvikling i kommunen. Et oppgaveutvalg er ikke et politisk utvalg etter kommuneloven (heller ikke ad-hocutvalg), men en metode for medvirkning.

Oppgaveutvalg fungerer i en avgrenset tidsperiode, det er rådgivende overfor kommunestyret, og skal arbeide med bestemte tema. Kommunestyret inviterer/rekrutterer innbyggere med spesiell interesse for og kompetanse om oppgaven til å delta i oppgaveutvalget. Sammen skal politikere og innbyggere samskape løsninger på spesifikke politikkområder, problemer og utfordringer, som er definert og avgrenset, i et mandat vedtatt av kommunestyret.

[Gentofte kommune](#) i Danmark har i flere år hatt oppgaveutvalg som arbeidsform og er ofte brukt som eksempel for norske kommuner. Gentofte har siden 2015 hatt oppgaveutvalg innenfor tema som innovasjon, ungdom, skolestruktur, bærekraftig kommune og innkjøpspolitikk m.m. I Norge har blant annet [Svelvik kommune](#) tilpasset «Gentofte modellen» til Kommuneloven og opprettet oppgaveutvalg for tema som «Framtidas omsorgstjenester – Velferdsteknologi», «Omdømmeprojektet Svelvik 2020» og «Temaplan for friluftsliv og rekreasjon».

Politikernes rolle

I et oppgaveutvalg deltar politikerne på lik linje med innbyggerne i å utforme forslag til politikk for tema/området.

Det er kommunestyret som oppretter oppgaveutvalgene og vedtar oppgaveutvalgenes mandat, samt velger de folkevalgte medlemmene til utvalget.

Politikerne som velges inn i oppgaveutvalgene velger så de andre medlemmene (innbyggerne) etter gjennomført annonsering og vurdering fra administrasjonen, jf. de kompetanseprofiler/kriterier kommunestyret har satt for medlemmer til utvalget.

Politikerne i oppgaveutvalget bør ha særskilt interesse av oppgaveutvalgets tema og den partipolitiske tilhørigheten bør «settes noe til side». Det er viktig at de politiske representantene i oppgaveutvalget sørger for nødvendig kommunikasjon med eventuelt andre oppgaveutvalg, og forankring av arbeidet i komiteene, formannskapet og kommunestyret.

Innbyggernes rolle

Innbyggerne i et oppgaveutvalg representerer kun seg selv, ikke lag/forening eller lignende. Innbyggerrepresentantene i utvalget er som nevnt likestilte med politikerne i utvalget, noe som er viktig for at oppgaveutvalget skal fungere etter intensjonen om økt medvirkning.

Innbyggerrepresentantene til oppgaveutvalget kan rekrutteres gjennom annonsering, der det annonseres etter personer som oppfyller kompetansekriteriene i mandatet. Interesserte innbyggere kan da søke om å få bli medlem av et oppgaveutvalg. Ved utvelgelse av innbyggerrepresentanter er det viktig å få med representanter fra grupper som ellers ikke deltar like aktivt i samfunnet. Kompetanse og interesse er nøkkelbegrep for sammensetting.

Administrasjonens rolle

Administrasjonens rolle vil under arbeidsformen oppgaveutvalg ha en fasiliterende rolle.

Administrasjonens oppgaver vil blant annet være:

- å utarbeide forslag til mandat for de ulike utvalgene, etter dialog med den aktuelle komiteen eller med formannskapet.
- bistå med søknadsprosessen for å skaffe/finne kandidater
- bistå oppgaveutvalget med møteinnkallelser, utsendelse av dagsorden og referat, informasjon på kommunens hjemmesider, rigge møtested o.l
- bistå leder av oppgaveutvalget med å planlegge og tilrettelegge utvalgets møter, samt bidra med fagkunnskap og kompetanse ved å holde innlegg, forberede notater og utredninger

Mandat og oppgaveutvalgets arbeid

Et mandat beskriver oppgaveutvalgets oppdrag og inneholder bakgrunn og formål, oppgaveutvalgets oppgaver, sammensetning av oppgaveutvalget (eventuelt kompetanseprofil for medlemmer), oppgaveutvalgets arbeidsform, tidsplan og økonomi.

Sammensetningen av oppgaveutvalget bestemmes av kommunestyret. Svelvik kommune har valgt en sammensetning der innbyggerne utgjør flertallet i utvalget – vanligvis 5 politikere og 10 innbyggere.

Oppgaveutvalget kan involvere innbyggere/andre aktører med interesse og/eller kompetanse for oppgaveutvalgets tema gjennom for eksempel å nedsette referansegrupper, arbeidsgrupper, holde åpne møter, gjennomføre workshops, undersøkelser eller annet.

For å unngå en stor økning i arbeidsbelastningen både for politikere og for administrasjonen er det naturlig å se på om antallet møter i de politiske komiteene kan reduseres ved en eventuell innføring av oppgaveutvalg som arbeidsform.

Det utbetales ikke ekstra honorar til politikere for deltakelse i oppgaveutvalg og innbyggere mottar heller ikke honorar for sin deltakelse.

Utprøvingsmulighet

Et naturlig forsøksområde for oppgaveutvalg i Verdal kommune er gjennomføring av vedtak om at 1 mill kroner skal brukes i de lokalsamfunn som er berørt av endringer i skolestruktur. Dette fremmes i så fall som egen sak til kommunestyret for etablering i første halvdel 2019.

Lokalsamfunnsinitiativ

Som beskrevet over arbeider oppgaveutvalg med avgrensede tema gitt i mandatet fra kommunestyret. Det er altså det politiske nivå som bestemmer hvilke temaer som skal behandles i utvalgene.

Det er viktig at kommunen, ved en eventuell innføring av oppgaveutvalg, samtidig har en struktur for å understøtte initiativ fra lokalsamfunnene som ikke nødvendigvis omfattes av et oppgaveutvalg. Engasjementet og kompetansen i lokalsamfunnene er svært verdifull for utviklingen av kommunen som helhet og dette kan kommuneadministrasjonen understøtte gjennom å bidra med faglig og prosessuell kompetanse i lokale initiativ. Steinkjer kommune har etablert [Bolystteam](#) for dette formålet og en tilpasning av en slik ordning kan sees som et supplement til metoden oppgaveutvalg.

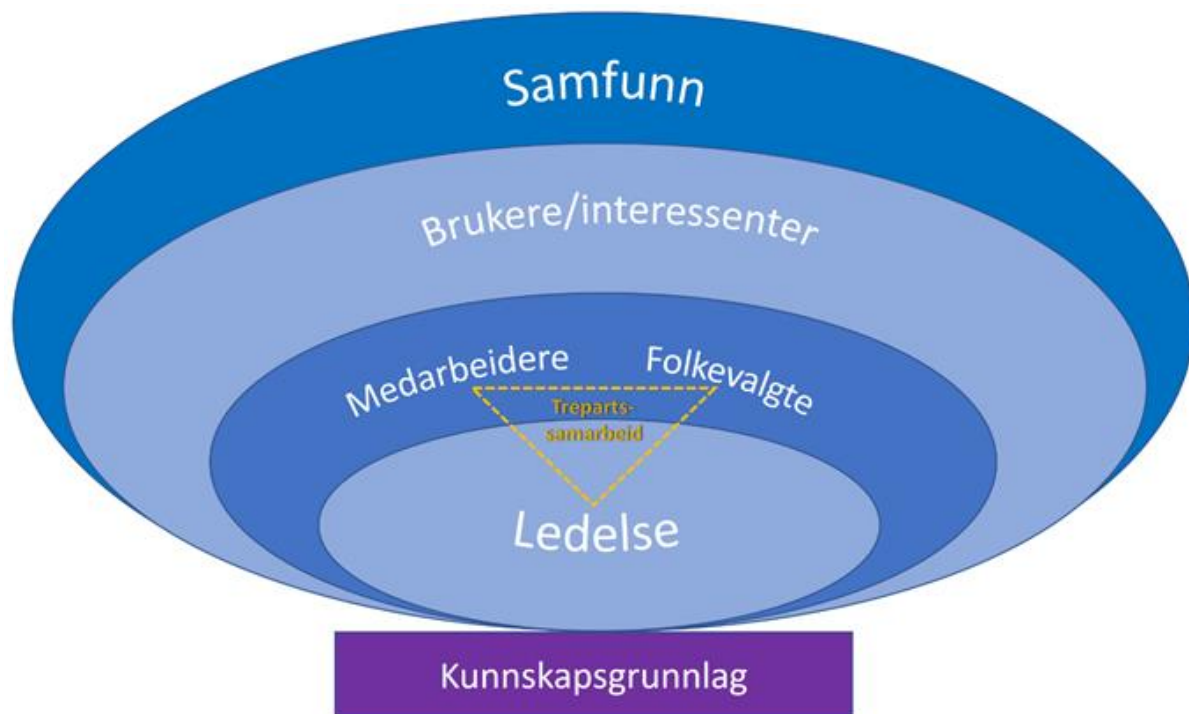
Ressursbehov

En slik systematisk arbeidsform for å vitalisere samfunnets ressurser krever tilrettelegging og gjennomføringsressurser. Ressurs til en stilling i stab for utvikling og virksomhetsstøtte prioriteres i budsjett 2019, med hovedfokus å utvikle samskapings-/ medvirkningprosesser på vegne av hele kommuneorganisasjonen. Sammen med samfunnsplanlegger/folkehelsekoordinator har da Verdal kommune viktige roller for å legge til rette for gode medvirkningsprosesser.

Kommunikasjonsmodell

Systematisk arbeid i form av oppgaveutvalg krever også fast strukturelt utgangspunkt for kommunikasjon. Dette gjelder også med hensyn til større byggeprosjekter, endringsprosesser, planoppgaver m.v.

En grunnleggende modell for kommunikasjon legges til grunn, slik den følgende figuren viser.

Basert på denne vil det lages gjennomgående maler for kommunikasjon, jf også kommunestyrets etterspørsel etter kommunikasjonsstrategier for de kommende investeringer.

Digitalisering

Kommunestyret vedtok som del av budsjett 2018 å bli med på felles finansieringsordning i KS for utvikling av digitale løsninger i kommunene. Det er også vedtatt at Verdal kommune skal slutte seg til samhandlingsstrategien for digitalisering i Trøndelag og bidra i digitaliseringsarbeidet i Trøndelag, jf formannskapetets sak [99/18](#).

Forventningene til digitaliseringsarbeid øker og teknologiutviklingen kommer stadig lengre. Kommunen har ikke hatt kompetanse og ressurs til å systematisk arbeide med digitalisering. For å kunne drive slike prosesser, både i tjenesteutvikling, styringsutvikling og infrastrukturutvikling prioriteres det å budsjettere med ressurs tilknyttet stab for utvikling og virksomhetsstøtte i 2019. Kompetanse- og kapasitetsbehovet er ikke av teknisk art, men teknisk forståelse kombinert med prosess- og ledelseskompentanse

Modernisering og effektivisering

Nødvendig endringsdyktighet krever at vi utvikler en lærende organisasjon. Vi må i enda større grad omsette dette til praksis. Det er mange flinke folk og mye god kunnskap i egen organisasjon. Denne kunnskapen må vi forvalte på en god måte for å utvikle organisasjonen. For å løse ut dette potensialet/ denne energien kan vi gjøre noen "enkle grep":

- Styrke fokuset på kontinuerlig forbedring og kunnskapsbasert praksis. Suksessen knyttet til kontinuerlig forbedring handler blant annet om å bruke avvik og forbedringsmeldinger aktivt for å utvikle organisasjon og tjenester.

- Endringsevne og endringsvilje må stimuleres gjennom lederutvikling (den enkelte leder) og ledelsesutvikling (hele organisasjonen) i form av videreutvikling av samhandling og samspill.
- Utvikle eksisterende møtearenaer slik at vi styrker en delingskultur der vi lærer av hverandre, og etablerer ny felles praksis basert på beste praksis.

Vi har investert i mye teknologi og programvare. Vi har i dag likevel mange tunge og tidkrevende arbeidsprosesser på grunn av for dårlig integrasjon av ulike datasystemer og programvare. Tunge, manuelle prosesser skaper mye unødig merarbeid.

Eksempler på dette er

- Manuell fraværshåndtering i personalsystemet (HRM)
- Mange manuelle operasjoner ved håndtering av søknader
- Dagens system for arbeidstidsregistrering skaper mye ekstra kontrollarbeid
- "Doble systemer" for føring av avvik som oppstår i deler av tjenesteproduksjonen.

Samtidig fyller dagens systemer og integrasjoner ikke våre samlede krav til raskt tilgjengelig og oppdatert styringsinformasjon. Vi kan også gå glipp av inntekter fordi manuelle operasjoner øker sjansen for menneskelig svikt. Eksempler på dette er mulig tap av refusjoner.

Vi har behov for å effektivisere og forenkle tilgangen til oppdatert styringsinformasjon på lønns- og personalområdet, samt investere i bedre og mer effektive redskaper på personaladministrasjon.

Videre trekkes det frem en utfordring knyttet til mangelfull opplæring og manglende implementering av systemer som det er investert i. Vi bør bli enda bedre til å integrere investeringene i teknologi ved å bruke noe mer ressurser på opplæring og dyktiggjøring/ integrering.

Dette arbeidet må skje i tett samhandling med vårt IKT-samarbeid med Levanger kommune, og det må utvikles tydelige forventnings- og rolleavklaringer.

Konkurransetsetting av deltjenester kan vurderes i 2019.

Kommunesamarbeid og nettverk

Ved inngangen til 2018 var det fire samarbeid mellom Levanger og Verdal, etablert etter kommuneloven §27

- Samarbeid for ikt, kemner, kommuneadvokater og innkjøp med forretningsadresse Levanger.
- Samarbeid for regnskap, fakturering, lønn og innfordring med forretningsadresse Verdal.
- Samarbeid for geodata og oppmåling med forretningsadresse Verdal.
- Eget rettssubjekt Brann og redning, med forretningsadresse Levanger.

I januar 2019 er ytterligere et tjenestesamarbeid etablert, med samme lovgrunnlag.

Innkjøpssamarbeidet mellom Levanger, Verdal, Inderøy, Steinkjer, Snåsa og Verran etableres med Inderøy kommune som forretningsadresse og formell arbeidsgiver.

Midt-Trøndelag regionråd, et initiativ fra Stjørdal, Levanger og Verdal, utvides fra 1. januar til å favne kommunene Selbu, Tydal, Malvik, Meråker, Frosta, Inderøy, Steinkjer, Verran og Snåsa. Dette blir et stort regionråd i Trøndelag, med fokus på å fremme samfunns-, interesse- og næringspolitikk i regionen.

Utvikling av ulike nettverk og nettverkssamarbeid hvor felles utfordringer er bindeledd vil bli viktig framover. Slike vil finne form både som følge av faglige fellesskap, og også i noen grad i geografiske fellesskap.

Kommunene i Nord-Trøndelag har også blitt eiere av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS, og må i det fellesskapet også sørge for bærekraftige eierstrategier og forutsigbar utøvelse av eierskap. I eierskap ligger også forventninger om utbytte, og det ligger i avtaleverk i forbindelse med overtakelse av eierskap at dette skal brukes til samfunnsutvikling/utviklingstiltak. Flere av eierkommunen samarbeider om å etablere felles kjøreregler for å ivareta avgivers intensjoner.

Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitikken skal bidra til å realisere kommunens visjon og overordnede mål, understøtte kommunens fire hovedroller og gjøre oss i stand til å møte sentrale samfunnstrender.

Ledere og ansatte samlet sett skal ivareta måloppnåelse på de tre sentrale målene i vår samfunnsplan.

- Sikre et bærekraftig samfunn
- Prioritere en god start og mestring hele livet
- Skape rause og robuste livsmiljøer

Dette krever godt lederskap på alle nivå, både politisk gjennom kommunestyret og gjennom rådmannen og den samlede organisasjon. Ledelse er hos oss definert som

- Å ha myndiggjorte medarbeidere
- Å samhandle aktivt
- Å utvikle en lærende organisasjon
- Å arbeide ut fra vedtatte planer

Arbeidsgiverpolitikken skal inneholde et sett av virkemidler som gjør at vi får trent opp hele organisasjonen til å ivareta det totale samfunnsoppdraget, og ivareta ledelse av dette samlet sett.

Arbeidsgiverpolitikken skal svare opp det utfordringsbildet som oppstår når vi skal tilpasse aktivitetsnivået, samt finne gode strategier og tiltak for å løse de utfordringene som fremkommer i den kunnskapen vi har på arbeidsgiverområdet.

Skal en lykkes i enda større grad på å oppfylle overordnede mål og strategier, må mennesker og organisasjon utvikles planmessig. Arbeidet med å etablere en fornyet og helhetlig arbeidsgiverpolitikk må derfor få høy prioritet i 2019. Denne skal forankres i kommunestyret og i hele organisasjonen.

Prioriteringene i planperioden vil fokusere på følgende målområder, jf også ledelsesplattformen "Ledelse og arbeidsform", som står fast:

- Videreutvikling av ledere, ledelse og partssamarbeid, herunder arbeidsgiverrollen og arbeidstakerrollen
- Klargjøring av roller og oppgaver for å videreutvikle myndiggjøringen
- Videreutvikling av tverrsektoriell og tverrfaglig samhandling
- Videreutvikling av personalpolitiske virkemidler som understøtter arbeidet med å rekruttere, utvikle og beholde våre ansatte

- Digitalisering og effektivisering av arbeidsprosesser, ved å håndtere virksomhetens informasjon mer effektivt og tilfredsstille behov for ledelse og styring

Å skape en god situasjonsanalyse vil være et større arbeid i forbindelse med utvikling av ny arbeidsgiverpolitikk. En kan likevel allerede nå peke på noen utfordringsbilder basert på tilgjengelige kunnskapskilder.

Årsberetningen for 2017 beskriver noen områder som må benyttes som kunnskap på veien videre i arbeidsgiverpolitikken:

- Aldersfordelingen i bemanningen viser at nærmere 30 % av våre ansatte (340 personer) er over 55 år ved utgangen av 2017. Dette øker til rundt 450 ansatte over 55 år i 2022, eller nærmere 40 %. Turnover av andre årsaker i perioden vil kunne påvirke utviklingen. Rekruttering av fagpersonell til de ulike sektorene vil være en stor utfordring fremover.
- Vi har et sykefravær på 7,2 % (2017), noe som er noe under nivå med snittet for kommunesektoren, men som fremdeles er for høyt. 7,2 % fravær betyr at 80 ansatte er borte fra jobb hver dag.
- Vi har også en lavere gjennomsnittlig stillingsstørrelse på våre ansatte sammenlignet med landet forøvrig.

Det er store forskjeller mellom ulike enheter knyttet til sykefraværstall og –utvikling. Det vil være behov for å gå inn og ta en nærmere gjennomgang av enkelte enheter, vurdere risiko i arbeidsmiljøene og finne verktøy som gjør at lederne sammen med tillitsvalgte, verneombud og øvrige ansatte skaper en positiv utvikling på den enkelte arbeidsplass.

De direkte kostnadene til sykefravær er store, og de indirekte kostnadene med tap av kompetanse og kapasitet for organisasjonen kommer i tillegg. Det er god samfunnsøkonomi å bruke penger på å redusere fraværet/øke nærværet, men krever langsiktighet. Nærværarbeid gir avkastning først på litt sikt.

Omfanget av uønsket deltid må kartlegges ytterligere, og det må etableres gode tiltak i samarbeid med organisasjonene. Det å se nærmere på arbeidstidsordningene og arbeidsplanene vil være et element i dette arbeidet.

Omstillingsbehovet er stort for å skulle tilpasse organisasjonen til de økonomiske rammene. Mange ansatte vil bli berørt av omstilling og endringsprosesser. Arbeidsforhold kan bli berørt. Det er viktig at vi som arbeidsgiver håndterer disse prosessene på skikkelig vis, og i tråd med arbeidslivets spilleregler.

Dette utfordrer arbeidsgiverrollen, både for kommunestyret og for rådmannen og hele organisasjonen. Vi er nødt til å gå inn i en grundigere analyse for å se hvordan vi kan løse en bemanningstilpasning i den størrelsen som beskrives i økonomiplanen. En nedbemanning må balanseres opp mot behovet for arbeidskraft for å løse kommunale oppgaver fremover.

En sterkere overordnet styring av årsverksutvikling på konsernnivå blir innført i 2019.

Klima og miljø.

Ved siste års behandling av budsjett/økonomiplan ble rådmannen bedt om å starte et arbeid med å integrere klimabudsjett/klimaregnskap i kommunens budsjettprosess. I den sammenheng var det et ønske om at det ble foreslått realistiske klimamålsettinger knyttet til kommunens virksomhet, og at

klimabudsjett/-regnskap følges opp som en del av den ordinære budsjett og virksomhetsstyringen med virkning fra budsjettåret 2019.

Dette er fulgt opp med sak til komiteen for plan og samfunn i år og det er arbeidet videre med å innhente data for kommunens egen virksomhet. Det som inngår i kommunens egen virksomhet er i hovedsak transport og bygg, samt avfall.

Tabellen nedenfor viser beregnet utslipp av slik virksomhet i 2017. Det er behov for å kvalitetssikre disse tallene, men det viser nivået for kommunens utslipp.

Post		Enhet	Forbruk	Utslipp -tonn CO ₂ -ekv
1	Diesel teknisk drift	Liter	44.000	119,2
2	Kommunebil varebil diesel	Km	285.000	43,2
3	Kommunebil personbil diesel	Km	405.000	46,6
4	Kommunebil el	Km	150.000	0
5	Private biler i tjeneste	Km	402.000	48,1
Sum direkte utslipp				257,1
6	Elektrisitet	kWh	Ca.17.000.000	
Sum indirekte utslipp (innkjøpt energi)				
7	Reiser fly	Kr	32.273 kr	1,8
8	Reiser tog	Kr	142.376 kr	4,6
9	Reiser buss	Kr	16.652 kr	0,2
Sum indirekte utslipp				6,6
Sum totalt utslipp				263,7

Dette er planlagt fulgt opp med data for 2018 og målsettinger og tiltak vil en måtte komme tilbake til i 2019.

Kommunesamarbeid, kommuneloven §27

Etter avviklingen av Innherred samkommune har Levanger og Verdal opprettholdt en del av innholdet i nye samarbeid hjemlet i kommuneloven § 27. I tillegg opprettes et bredere samarbeid etter samme hjemmel for innkjøp.

i 1000 kr	Budsjett 2018	Forslag 2019	Endring	Kommentar
Innherred kommunesamarbeid Regnskap, innfordring og lønn	4 616	3 165	-1 451	Redusert antall årsverk. Budsjetterte inntekter fra Levanger og Verdal på selvkostområdet. Implementert SvarUt/Inn, reduserer logistikkutgifter.
Innherred kommunesamarbeid IKT, Kemner, Innkjøp, Jus	12 851	12 900	49	To budsjetterte årsverk overføres til nytt innkjøpssamarbeid. Helår på oppbemanning juristressurser.
Innherred kommunesamarbeid Geodata	44	540	496	Oppretting av manglende budsjett i 2018 på et årsverk i henhold til samarbeidets oppsatte ressurser.

Innherred kommunesamarbeid Brann og redning	8 760	10 200	1 440	Nivå 2018 videreført, i tillegg budsjett for driftskostnader Nødnett
Innherred kommunesamarbeid Innkjøpssamarbeid	-	-	-	To årsverk overføres fra Innkjøp under IKT, Kemner, Innkjøp, Jus.
	26 271	26 805	534	

Merforbruk og styringsutfordringer.

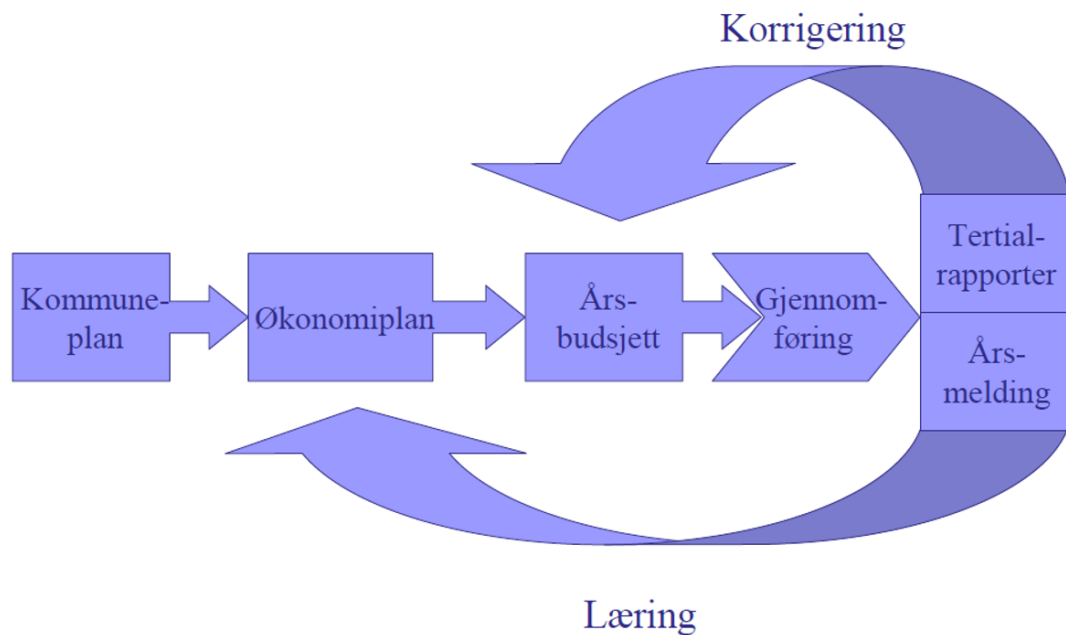
Oppløsning av samkommune med overføring av oppgave og personalressurser tilbake til respektive kommuner og kommunesamarbeid medførte noen utfordringer på budsjettering av nye områder i 2018. Innenfor virksomhetsområde stab utvikling og virksomhetsstøtte er dette korrigert i løpet av budsjettåret, mens det for Geodata ikke er foretatt budsjettjusteringer. Kostnader knyttet til etableringer i oppstartsår (pukkelkostnader) forventes å være tatt ut og budsjett for 2019 er tilpasset normal drift i samarbeidene. Budsjettet for samvirke mellom ikt-fagenheten og kommunene må ytterligere vurderes og tilpasses forventninger og samspillsroller med de to kommunene.

Innkjøpssamarbeid

Det nye innkjøpssamarbeidet som er i drift fra 1.januar 2019 er forventet å kunne gi mer effektive anskaffelser, basert på tverrfaglige behovsanalyser og med trygg forankring opp mot regelverk om offentlige anskaffelser. Et større samarbeid gir kommunene en større markedsrett ved at man representerer større anskaffelser og at kontraktene dermed ville hatt større verdi. Kjennskap til markedene gir muligheten til å innrette anskaffelsene på en slik måte at det oppnås best mulig vilkår i avtalene. Første driftsår innebærer ingen personellkostnader til samarbeidet da årsverk som overføres er budsjettet i eksisterende kommunesamarbeid.

3.5 Erfaringsgrunnlag og styringsprinsipper for økonomiplanen

Kommuneloven og Plan og bygningslovens bestemmelser bygger på prinsippet om læring og korrigering. Samfunnsanalyse, analysen av årsregnskapet, årsprognoser mv gir et kunnskapsgrunnlag som brukes til å korrigere kursen både på kort og lang sikt.

Årsberetning 2017: I sammendraget for årsberetning 2017 (kap 2.4.) gis det en oppsummering av de viktigste læringspunktene som skal bringes fram til økonomiplanarbeidet. Disse er:

- Den underliggende driftsbalanse er svak. Stor risiko for underskudd/ tap av disposisjonsfond. Driftsbalansen må bedres.
- Det må utvikles bedre styringsdata for riktig dimensjonering av aktivitet på bærekraftig nivå. Herunder bedre måling og styring av årsverkforbruk.
- Økonomien må tilpasses låneopptakene som kommer med investeringsløftet. I tillegg må det også tilpasses et rentenivå som er høyere enn dagens.
- Det utarbeides en strategi for frie fond som gir tilstrekkelig robusthet og evne til å jevne ut svingninger i økonomi.
- Det utarbeides en analyse av kostratall, befolkningstall og andre relevante styringsdata. Analysen er lagt fram for kommunestyret 24.09.

Kvartalsrapportene: Kvartalsrapporter gjennom 2018 har vist at aktivitetsnivået er høyere enn budsjettert. Selv om rapportene har et relativt stort tolkningsrom, har oppsummeringen vært at mange av virksomhetene har merforbruk. I tillegg til merforbruk har det også framkommet informasjon om inntektssvikt i eiendomsskatt. Altså er det ikke samsvar mellom det aktivitetsnivået som er vedtatt av kommunestyret og faktisk aktivitetsnivå. Den klareste indikasjonen på at aktivitetsnivået er for høyt ligger i merforbruk på fastlønn, - altså en indikasjon på at det er for mange årsverk målt opp mot tilgjengelig ramme.

Ressursoptimalisering: Økonomiplanen bygger på styringsprinsipper som er forankret i kommunelovens økonomibestemmelser. Formålet med kommunal virksomhet er å gi størst mulig velferd til befolkningen innenfor inntektsrammene. Kommuneloven fremholder økonomisk balanse som hovedvirkemidlet for god styring på bruk av inntektene og en effektiv ressursutnyttelse. Økonomisk balanse over tid (bærekraftig økonomisk utvikling) viser kommunens evne til å finansiere sin aktivitet og møte sine forpliktelser, både på kort og lang sikt.

Dette kan utledes til et prinsipp om at Verdal kommune må sørge for at kommunen forvalter sine inntekter på en slik måte at økonomien er bærekraftig, dvs. at ressursbruken i dag ikke truer velferden til innbyggerne i fremtiden.

Optimalisering av økonomi og ressursbruk gir størst velferdsproduksjon over tid

Rammebudsjettering, ikke kostnadsbudsjettering.

3.6 Sammenhengen mot økonomiplan 2018-2021

Økonomiplanen for 2019-2022 fremstår som mer krevende enn gjeldende økonomiplan 2018-2021. Det er flere grunner til dette. Økt investeringsnivå barnehager, tilpasninger til økte utgifter i § 27-samarbeidene, økt rentenivå mv er en stor del av forklaringen. Det er også noen inntektsposter i fjorårets økonomiplan som kamuflerer de reelle utfordringene. Økonomiplanen ble også saldert ved å bruke midler fra disposisjonsfond, slik at aktivitetsnivået for 2018 ligger over det som kan finansieres med ett års løpende inntekter.

Bildet forsterkes av en svak underliggende driftsbalanse i 2017 og 2018. Med underliggende driftsbalanse menes de økonomiske resultatene som hadde kommet om kommunen ikke hadde fått ekstraordinære inntekter. Denne ubalansen blir med videre inn i økonomiplanarbeidet for 2019-2022. Endringsbehovet blir større enn det ville vært om kommunens aktivitetsnivå på alle områder var i samsvar med vedtatte rammer for disse to årene.

Ny økonomiplan er satt opp med 2019-priser, mens den gamle planen var satt opp i 2018-priser. Lønns- og prisstigning og realvekst inntekter har kommet til. Gammel og ny økonomiplan er derfor ikke direkte sammenlignbar post for post. Merk at rammereduksjon på 5 mill kr (PS 68/2018) ikke er tatt med. Det skyldes at dette er en reduksjon som ikke er knyttet til redusert aktivitet, men til midlertidige sparetiltak senhøsten 2018.

Den beste sammenligning mot tidligere plan er derfor kolonnen basis i tabellen nedenfor. Tabellen viser en oversikt over rammene for virksomhetsområdene sammenlignet med et basisnivå. Basisnivået er normalnivået for økonomisk ramme for virksomhetsområdene. For å komme fram til et normalnivå er budsjettet korrigert slik at ekstraordinære og midlertidige poster er tatt vekk. I basisnivået er det gjort tillegg for lønnsvekst 14 mill kr (ligger på linjen avsetning lønnsoppgjør) og prisvekst 6.3 mill kr. Avsetning for lønnsvekst skal tilføres rammene for virksomhetsområdet fra det tidspunkt ny lønn skal utbetales.

Figur: Sammenligning mot basisnivå.

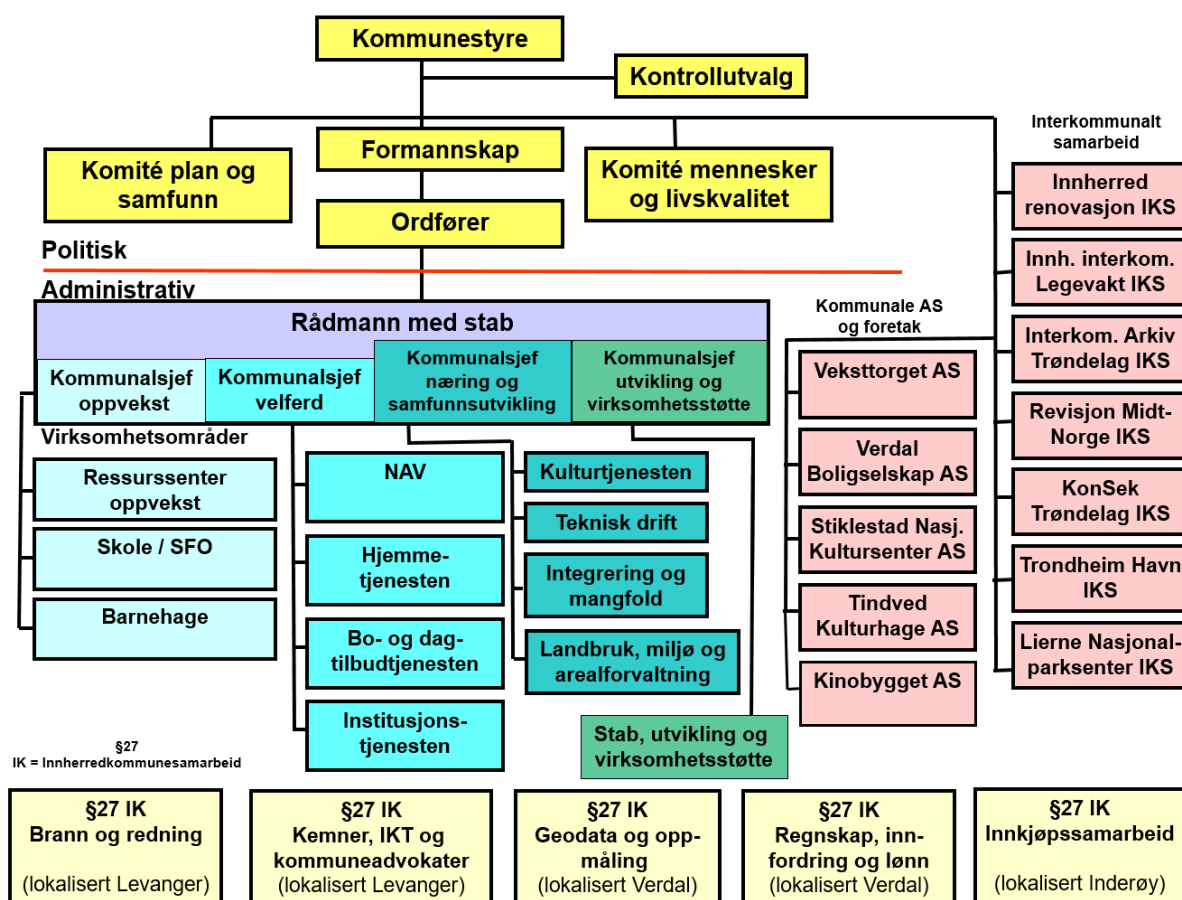
Budsjettskjema 1B Fellesfinansiering fordelt	Budsjett	Basis	FORDELT			
	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Til fordeling fra skjema 1A	782 043	779 487	802 789	778 525	755 599	730 886
Støttefunksjoner og fellestiltak	39 790	48 671	53 389	46 352	45 531	43 841
Rådmann og politikk	41 243	43 362	43 946	42 926	42 255	40 724
Fellesområder	13 567	6 309	11 823	5 806	5 655	5 496
Kalkulatoriske avskrivninger/renter (motpost)	-15 020	-15 000	-16 380	-16 380	-16 380	-16 380
Avsetning prissstigning		0	0	0	0	0
Avsetning lønnsoppgjør		14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Oppvekst	371 339	379 678	373 743	363 670	351 958	338 795
Oppvekst felles	124 933	128 651	125 994	122 995	120 316	116 426
Virksomhetsleder skole / SFO	194 272	196 552	194 400	188 419	180 743	172 903
Barnehage	810	2 249	2 075	2 032	1 979	1 924
Ressursenter oppvekst	51 324	52 226	51 275	50 224	48 919	47 541
Helse og velferd	282 294	289 348	284 333	278 504	270 271	261 631
NAV Sosial- og flyktningetjenesten	22 174	22 707	22 031	21 580	21 019	20 427
Hjemmetjenesten	82 065	83 594	82 395	80 706	78 610	76 396
Institusjonstjenesten	91 280	93 200	91 386	89 512	86 187	82 732
Bo- og dagtilbudstjenesten	86 775	89 847	88 521	86 706	84 454	82 075
Samfunn	62 349	66 695	64 612	63 288	61 128	59 908
Kulturtjenesten	20 878	20 587	20 571	20 160	19 134	19 111
Landbruk, miljø og arealforvaltning	6 230	6 841	6 455	6 317	6 146	5 966
Teknisk drift	36 172	39 092	37 686	36 910	35 947	34 931
Integrering og Mangfold	-931	175	-100	-100	-100	-100
Selvkost vann og avløp	0	0	0	0	0	0
Selvkost byggsak	0	0	0	0	0	0
Samfunn - §27 samarbeid	26 271	26 895	26 712	26 712	26 712	26 712
Regnskap, innfordring og lønn - Verdal	4 616	3 072	3 072	3 072	3 072	3 072
Geodata og oppmåling - Verdal	44	540	540	540	540	540
IKT, Kemner, innkjøp og jus - Levanger	12 851	12 900	12 900	12 900	12 900	12 900
Brann og feiervesen - Levanger	8 760	10 383	10 200	10 200	10 200	10 200
Sum fordelt fellesfinansiering	782 043	811 287	802 789	778 525	755 599	730 886
Mer/mindreforbruk	0	-31 800	0	0	0	0

Årsaken til at basisnivået reguleres ned i planperioden er forklart i kapittel 6.1 – endringsbehov og kap 5 talloversikter med forklaringer. Kolonnene budsjett viser her tallene i budsjettet slik det var 01. november 2018.

4 Organisering

Organisasjonskart

Under vises hovedtrekk i organisasjonskart som er gjeldende fra 1.1.2019. Endring fra struktur i 2018 er en etablering av et nytt samarbeid etter §27 i kommuneloven, vedtatt i kommunestyremøte 24/9-18. Deltakende kommuner i innkjøpssamarbeidet er Snåsa, Steinkjer, Verran, Inderøy, Verdal og Levanger. Inderøy kommune ivaretar funksjon som kontorkommune og formell arbeidsgiver for samarbeidets ansatte.

Organisasjonskartet viser også interkommunale samarbeid, men oversikten er ikke fullstendig. For utfyllende informasjon vises til [Eierskapsmelding 2018](#).

Det er ikke prioritert i budsjett 2019 å bemanne enhet Utvikling og virksomhetsstøtte med enhetlig ledelse. Virksomhetsområde Stab, utvikling og virksomhetsstøtte har dermed rådmannen som nærmeste leder, og med det en ikke gjennomført ledelsesstruktur. Dette medfører at styrings- og utviklingsfart må tilpasses, i tråd med kommunestyrets budsjettvedtak for 2018.

5 Oversikt drift, investering og balanse - 2019-2022

5.1 Økonomiske rammer for virksomhetsområdene

Drift – Budsjettskjema 1A og 1B

Budsjettskjema 1A - drift

Beløp i 1000						
Note	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter						
0.1 Skatt på inntekt og formue	319 010	325 000	329 117	329 117	329 117	329 117
0.2 Ordinært rammetilskudd	461 590	469 000	495 283	493 783	491 683	490 583
0.3 Skatt på eiendom	35 568	34 500	40 250	39 250	38 250	37 250
0.4 Andre generelle statstilskudd	3 341	3 300	3 200	3 200	3 200	3 200
0.5 Sum frie disponible inntekter	819 509	831 800	867 850	865 350	862 250	860 150
Finansinntekter/-utgifter						
0.6 Renteinntekter og utbytte	6 648	5 480	6 000	6 000	6 000	6 000
0.7 Renteutg. provisjoner og andre fin.utg.	33 748	35 302	40 498	48 181	57 074	61 079
0.8 Avdrag på lån	38 000	41 000	48 000	50 000	58 000	67 000
0.9 Netto finansinnt./utg.	-65 100	-70 822	-82 498	-92 181	-109 074	-122 079
Avsetninger og bruk av avsetninger						
0.10 Til ubundne avsetninger	23 966	-	5 865	11 729	17 594	23 459
0.11 Til bundne avsetninger	-	-	-	-	-	-
0.12 Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	23 966	-	-	-	-	-
0.13 Bruk av ubundne avsetninger	5 663	7 150	23 302	17 086	20 017	16 274
0.14 Netto avsetninger	-5 663	-7 150	-17 437	-5 356	-2 423	7 185
0.15 Overført til investeringsregnskapet	100	-	-	-	-	-
0.16 Til fordeling drift	759 972	768 128	802 789	778 525	755 599	730 886
0.17 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	732 412	768 128	802 789	778 525	755 599	730 886
0.18 Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	27 560	-	-	-	-	-

Opprinnelig budsjett for 2018 er økt med 5,75 mill i vedtak 22.03, redusert 0,65 mill i vedtak 14.06 kr og økt med 8,82 mill kr pr 29.10.

Budsjettskjema 1B - drift

Beløp i 1000		Regnskap	Opprinnelig budsjett	Økonomiplan			
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Note							
1.0	Rådmann, fellesområder mv	13 023	35 010	53 389	46 352	45 531	43 841
1.1	Rådmann	26 889	41 570	43 621	42 926	42 255	40 724
1.2	Fellesområder	466	8 460	26 148	19 806	19 655	19 496
1.3	Finanstransaksjoner	-14 331	-15 020	-16 380	-16 380	-16 380	-16 380
2.0	Oppvekst	352 811	363 412	373 743	363 670	351 958	338 795
2.1	Oppvekst felles	113 919	116 458	125 994	122 995	120 316	116 426
2.2	Skole / SFO	191 103	194 805	194 400	188 419	180 743	172 903
2.3	Barnehage	197	1 559	2 075	2 032	1 979	1 924
2.4	Ressurssenter oppvekst	47 592	50 591	51 275	50 224	48 919	47 541
3.0	Helse og velferd	274 326	281 698	284 333	278 504	270 271	261 631
3.1	NAV Sosial- og flyktningetjenesten	22 810	22 607	22 031	21 580	21 019	20 427
3.2	Hjemmetjenesten	79 886	80 865	82 395	80 706	78 610	76 396
3.3	Institusjonstjenesten	87 855	91 132	91 386	89 512	86 187	82 732
3.4	Bo- og dagtilbudstjenesten	83 777	87 094	88 521	86 706	84 454	82 075
4.0	Næring og samfunnsutvikling	54 123	63 266	64 612	63 288	61 128	59 908
4.1	Kulturtjenesten	20 402	21 906	20 571	20 160	19 134	19 111
4.2	Landbruk, miljø og arealforvaltning	-57	6 294	6 455	6 317	6 146	5 966
4.3	Teknisk drift	35 828	36 066	37 686	36 910	35 947	34 931
4.4	Integrering og mangfold	-2 050	-1 000	-100	-100	-100	-100
4.5	Selvkost vann og avløp	-	-	-	-	-	-
4.6	Sevkost byggsak	-	-	-	-	-	-
5.0	§27-samarbeid	38 129	24 741	26 712	26 712	26 712	26 712
5.1	IK, Regnskap, innfordring og lønn	5	4 501	3 072	3 072	3 072	3 072
5.2	IK, Geodata og oppmåling	7	30	540	540	540	540
5.3	IKT, Kemner, innkjøp og jus, samarb Levanger	-	11 451	12 900	12 900	12 900	12 900
5.4	Brann og feiervesen, samarb med Levanger	-	8 760	10 200	10 200	10 200	10 200
5.5	Kommunens andel til ISK	38 117	-	-	-	-	-
6.0	Til fordelt til drift (fra budsjettskjema 1A)	732 412	768 128	802 789	778 525	755 599	730 886

Investeringer – Budsjettskjema 2A og 2B

Budsjettskjema 2A - investering

Note	Beløp i 1000		Økonomiplan				Samlet 2019-2022
	Regnskap 2017	Oppr. Budsj 2018	2019	2020	2021	2022	
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	135 474	174 300	173 543	483 470	353 250	207 890	1 218 153
Utlån og forskutteringer	41 390	30 000	45 000	45 000	45 000	45 000	180 000
Kjøp av aksjer og andeler	2 783	3 000	3 000	3 200	3 500	3 700	13 400
Avdrag på lån	15 470	-	-	-	-	-	-
Avsetninger	14 010	-	-	-	-	-	-
Årets finansieringsbehov	209 127	207 300	221 543	531 670	401 750	256 590	1 411 553
Finansiert slik:							
Bruk av lånemidler	146 422	176 550	188 203	436 000	288 110	76 200	988 513
Inntekter fra salg av anleggsmidler	4 124	-	-	-	-	-	-
1 Tilskudd til investeringer	-	-	1 500	4 000	52 250	156 750	214 500
Kompensasjon for merverdiavgift	12 345	27 750	28 840	88 470	57 890	19 940	195 140
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	34 736	-	-	-	-	-	-
Andre inntekter	18	-	-	-	-	-	-
Sum ekstern finansiering	197 645	204 300	218 543	528 470	398 250	252 890	1 398 153
Overført fra driftsregnskapet	100	-	-	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	11 382	3 000	3 000	3 200	3 500	3 700	13 400
Sum finansiering	209 127	207 300	221 543	531 670	401 750	256 590	1 411 553
Udekket/udisponert	-	-	-	-	-	-	-

- 1) Tilskudd i 2019 utgjør 1,5 mill for uteområdet Vuku Skole, og 4 mill i 2020 for sentralidrettsanlegget. Resterende 209 mill gjelder investeringstilskudd til Verdal Bo- og Behandlingssenter som er fordelt på 2021 og 2022.

Budsjettskjema 2B - investering

Note	Beløp i 1000		Økonomiplan				Samlet 2019-2022
	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	2019	2020	2021	2022	
Rådhusbygg - tilpasninger bygg	1 417	6 000	10 000	6 000	6 000	10 000	32 000
Rammebevilgning Rådhuskvartalet	1 417	6 000		6 000	6 000	10 000	22 000
- Oppgradering av 1.etasje i Rådhuset			10 000	-	-	-	10 000
IKT-Investeringer	7 973	13 700	13 700	13 700	13 700	13 700	54 800
IKT-utstyr og infrastruktur i kommunale bygg	4 516	4 700	4 700	4 700	4 700	4 700	18 800
IKT-utstyr i skoler og barnehager.	3 314	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
IKT-utstyr i helse/velferd	-	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Digitalisering og velferdsteknologi, helse og velferd	143	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Skoler mv	7 510	42 000	55 400	115 400	80 400	37 400	288 600
- Ørmelen skole	6 247	-				2 000	2 000
- Vinne skole	437	40 000	45 000	75 000			120 000
- Stiklestad skole	825	2 000	10 000	40 000	80 000	35 000	165 000
Utstyr/inventar skoler og barnehager			400	400	400	400	1 600
Kommunale barnehager	915	1 000	1 000	15 000	15 000	15 000	46 000
Mindre tiltak barnehager	915	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Rammebevilgning barnehager	-	-		14 000	14 000	14 000	42 000
Helsebygg mv	-1 851	5 500	25 500	251 500	151 500	2 500	431 000
Utstyr/inventar omsorg og velferd	329	500	500	500	500	1 500	3 000
Helsebygget (Verdal Bo- og behandlingssenter)	1 509	5 000	24 000	250 000	150 000	-	424 000
Oppgradering kommunale boliger (mindre tiltak)	-3 690	-	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Idrett, kultur	412	7 300	9 900	20 000	3 000	3 000	35 900
Kommunale uteområder, idretts- og kulturanlegg				3 000	3 000	3 000	9 000
- Vinne aktivitetspark	216	3 500	4 000	-	-	-	4 000
- Uteområde Vuku skole	196	3 000	4 900	-	-	-	4 900
- Masterplan sentralidrettsanlegg	-	300	500	17 000	-	-	17 500
Tilpasning lokaler, døgnåpent bibliotek	-	500	500	-	-	-	500
Sentrumsutvikling	3 153	5 200	9 000	2 000	2 000	2 000	15 000
Rammebevilgning sentrumsutvikling			-	2 000	2 000	2 000	6 000
- Moparken	3 153	5 000	8 500	-	-	-	5 000
- Tilrettelegging langs Verdalselva	-	200	500	-	-	-	500
Kommunale veger	-	4 570	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
Rammebevilgning kommunale veger			-	8 000	8 000	8 000	24 000
- Forbregd Lein - Vistvik, forsterkning asfaltering	-	1 130	3 000	-	-	-	3 000
- Østvoldveien, forsterkning	-	-	1 000	-	-	-	1 000
- Rekkverk / sikring	-	-	500	-	-	-	500
- Reasfaltering Ørmelen	-	-	500	-	-	-	500
- Boligfelt Ydsedalen	-	1 130	700	-	-	-	700
- Boligfelt Lundskammen	-	310	300	-	-	-	300
- Uforutsett	-	2 000	2 000	-	-	-	2 000
Gang- og sykkelveger	-	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Rammebevilgning gang og sykkelveg			-	5 000	5 000	5 000	15 000

Kapittel 5 - Oversikt drift, investering og balanse - 2019-2022

Note	Beløp i 1000		Økonomiplan				Samlet 2019-2022
	Regnskap 2017	Oppr. budsj 2018	2019	2020	2021	2022	
- Ørin: Russerv. - Industriv.- Kværner	-	2 000	5 000	-	-	-	5 000
Diverse teknisk	1 812	3 000	3 600	6 300	3 600	3 600	17 100
Maskiner	-	300	300	3 000	300	300	3 900
Planlegging av nye boligfelt	-	-	500	500	500	500	2 000
Kjøp av tjenestebiler og el-sykler	1 538	2 200	800	800	800	800	3 200
ENØK-tiltak	274	500	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Vann og avløp (selvkost) total	2 444	8 500	27 000	38 000	61 500	105 500	232 000
Tiltak vannforsyning - delsum	1 181	2 000	13 500	24 500	48 000	92 000	178 000
Rammebevilgning tiltak vannforsyning			-	12 000	12 000	12 000	36 000
- Vinne	-	1 000	2 000	-	-	-	2 000
- Leksdal	-	-	2 000	-	-	-	2 000
- Tinna	-	-	4 000	-	-	-	4 000
- Ørin	990	-	1 000	-	-	-	1 000
- Rehabilitering dam i Leklemsgvannet	-	-	3 000	-	-	-	3 000
Høydebasseng Hallia (Vinne)	133	1 000	1 000	12 000	11 000	-	24 000
Høydebasseng Vuku / Ulvilla	-	-	500	500	5 000	-	6 000
Rehabilitering vannrenseanlegg Hallemsåsen	58	-	-	-	20 000	80 000	100 000
Utbedring avløpsanlegg sentrum - delsum	1 263	3 000	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
Rammebevilgning utbedring avløpsanlegg i sentrum			-	6 000	8 000	8 000	22 000
- Ørmelen	-	-	500	-	-	-	500
- Vuku	-	2 000	2 000	2 000	-	-	4 000
- Ørin	990	-	2 000	-	-	-	2 000
- Tinna	273	1 000	3 500	-	-	-	3 500
Sanering av spredt avløp - delsum	-	3 500	5 500	5 500	5 500	5 500	22 000
Rammebevilgning sanering av spredt avløp			-	5 500	5 500	5 500	16 500
- Vinne	-	-	500	-	-	-	500
- Leksdal	-	3 500	5 000	-	-	-	5 000
Brann og redning	121	3 700	3 943	1 070	2 050	690	7 753
Brannordningen - overflate- og redningsutstyr	121	350	250	250	250	300	1 050
Utbedring brannstasjon	-	3 000	3 000	-	-	-	3 000
Feiervesen, biler	-	350	-	370	-	390	760
Feiervesen, båt	-	-	43	-	-	-	43
Forebyggende, biler	-	-	450	450	-	-	900
Beredskap, tilhenger	-	-	200	-	-	-	200
Beredskap, bil	-	-	-	-	1 800	-	1 800
Øvrig:	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Kirker og kirkegårder - inv.tilsk. Kirkelig fellesråd	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Totale investeringer i anleggsmidler	25 405	103 970	173 543	483 470	353 250	207 890	1 218 153

5.2 Økonomiske oversikter – Totaløkonomi drift og investering

Økonomiske oversikter drift og investering.

ØKONOMISKE OVERSIKTER FOR DRIFT OG INVESTERING LEGGES INN I DOKUMENTET NÅR DETALJBUDSJETTENE ER FERDIGSTILTE OG KONSOLIDERT I EN FELLES BUDSJETTVERSJON FOR HELE KOMMUNEN.

5.3 Vurderinger og måloppnåelse

Driftsøkonomi - Evaluering

Økonomiplanen er lagt med utgangspunkt i en forsiktighetsstrategi. Det legges til grunn at det ikke blir vekst i kommunens inntekter ut over det som er nødvendig for å dekke merutgifter til flere innbyggere og en aldrende befolkning. Statsbudsjettene for kommende år vil beregne merutgiftene til nye innbyggere og kostnader til endringer i befolkningssammensetningen. De eventuelle merinntekter som kommer vil med andre ord stå i forhold til økte utgifter og effektiviseringskrav. Ut fra dette er det valgt en framskrivningsstrategi som ikke legger inn økte inntekter/utgifter i planperioden. Eventuelle merinntekter og økninger i utgiftsbehov vil bli oppdatert årlig i forbindelse med at økonomiplanen rulleres. Vi kan med andre ord ikke påvirke framtidige inntekter til kommunen gjennom optimistisk budsjettering, men må forholde oss til de inntekter som faktisk kommer.

I økonomiplanen legges det opp til at årlig økonomisk balanse skal oppnås ved endringer i drift og saldering fra disposisjonsfond. Endringen vil måtte omfatte reduksjon i årsverk og i måten kommunen driver tjenestene. Det er ikke innarbeidet forslag om økt eiendomsskatt eller strukturelle endringer, utover de som allerede er vedtatt. Det vil være krevende å effektivisere hvert år i det omfang og tempo som økonomiplanen legger opp til. Det kan i løpet av 4-årsperioden bli behov for å utrede bruk av andre virkemidler som økning i eiendomsskatt eller nye strukturelle endringer. Det er samtidig opp til kommunestyret å velge hvilke virkemidler som skal tas i bruk for å sikre kommunen en tilfredsstillende økonomi.

Målet om driftsmargin på 2% (økonomiplan kap 5.6) nås i løpet av planperioden. Fram til målet nås finansieres en stor del av kommunens driftsutgifter ved bruk av disposisjonsfond. Dette er uheldig sett opp mot kommunens styringsmål. I de neste rullinger av økonomiplanen er det et klart mål at bruken av disposisjonsfond reduseres og driftsbalansen forbedres. Økonomiplanen er således bare et første steg i retning av en bærekraftig økonomisk balanse.

Økonomiplanen har en endringstakt på fra 1,5% til 2% i planperioden. Dette vil være en krevende endring, men også en realistisk plan for hvor raskt kommunen kan endre uten at innbyggerrettigheter og kvalitet utsettes for unødig risiko.

Prognosene for driftsåret 2018 indikerer at Verdal kommune går mot et merforbruk. Det er imidlertid ikke umulig å oppnå balanse i drift for 2018. Det avhenger av merinntekter fra skatt, premieavvik og at flere virksomhetsområder får mindreforbruk osv. Målinger gjennom året bekrefter analysen fra årsberetningen om at kommunens underliggende drift er svak.

På flere virksomhetsområder viser årsprognose 2018 at aktivitetsnivået ligger til dels mye over budsjett. For disse virksomhetene vil økonomiplanen bli ekstra krevende, fordi driftsnivå først må tas ned til vedtatt nivå for 2018 og deretter justeres videre ned til nivå for 2019 og senere år. Det betyr at flere virksomhetsområder i realiteten får en endringstakt som er høyere enn den gjennomsnittlige endringstakten for 2019 på 1,3%. For noen virksomhetsområder kan endringstakten ligge over 2%. I planen er 2% satt som yttergrensen for optimal endringsfart.

Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat over tid bør ligge på 2 prosent av driftsinntektene. For Verdal vil kravet til driftsmargin komme på toppen av endringstakten. Det er årsaken til at kommunen velger en opptrapping til 2% over planperioden. Kommunen skal bedre driftsbalansen,

men i et tempo som gir rom for gode endringsprosesser. Målet om 2% driftsmargin skal senest nås i slutten av planperioden, mens målet om tilstrekkelig disposisjonsfond først kan nås i årene etter planperiodens utløp.

Verdal kommune har de siste årene levert positivt netto driftsresultat. En analyse av netto driftsresultat finnes i årsberetning for 2017. Positiv driftsmargin er for en stor del skapt gjennom eksterne forhold som større skattevekst enn forutsatt, inntektsføring av premieavvik, momskompensasjon fra investeringer og synkende rentenivå.

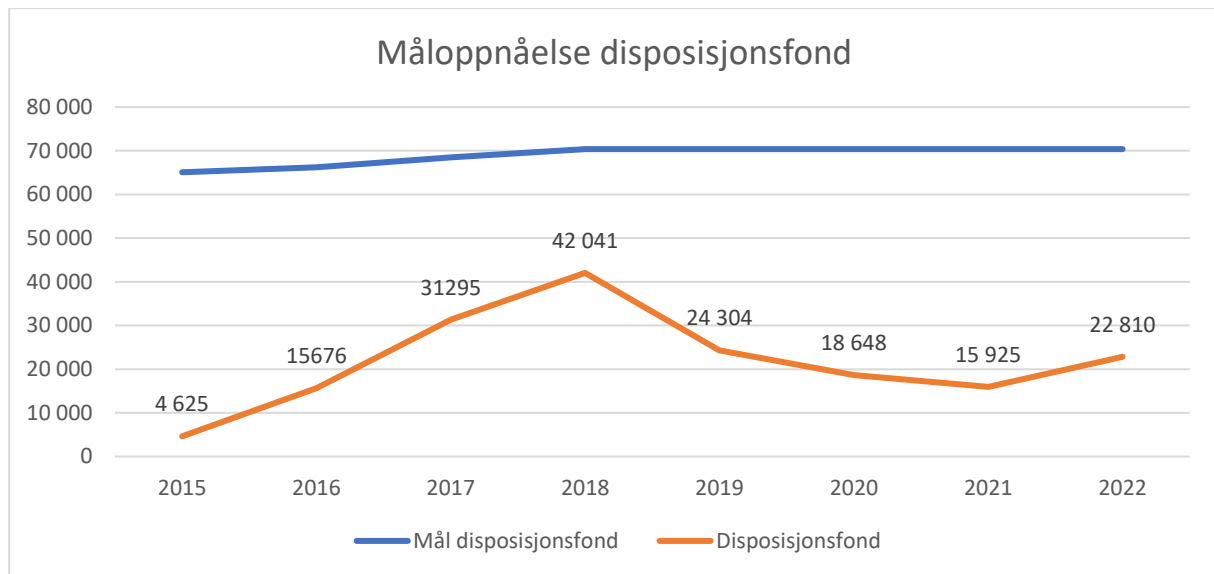
Kommunen kompenseres i 2019 for anslått lønns- og prisvekst (deflatoren) på 2,8 % innenfor de foreslåtte inntektsrammer gitt i statsbudsjettet for 2018. En beregning på den faktiske lønnsmassen og forbruksposter i kommunen viser at den aller største delen av veksten i skatt og rammetilskudd går vekk i økte lønnskostnader og prisvekst. Veksten fra 2018 til 2019 i skatt og rammetilskudd er anslått til 26.6 mill kr. Herav går minimum 19 mill til lønnsvekst (nasjonalt anslag lønnsvekst), 6.3 mill går til prisvekst og ca 0,5 mill til kostnader for nye oppgaver. Resten av veksten er da i beste fall på ca 0,8 mill. Herav er satsingene innenfor realveksten beregnet til ca 1.3 mill kr til tidlig innsats skole, opptrappingsplan rus og habilitering og rehabilitering. Det betyr at det ser ut til å mangle 0,5 mill kr på at særskilte satsinger er finansiert. En for stor del av inntektsveksten går med til lønnsvekst. Det kan indirekte være en indikasjon på at antall årsverk i kommunen ligger for høyt i forhold til inntektene. Dette er ingen heldig situasjon, fordi kommunen da mister den utviklingskraften som ligger i å gjøre seg nytte av den årlige realveksten.

Økonomiplanen har en utvikling av driftsøkonomien som ikke når kommunen sine mål for bærekraftig økonomi. Dette må følges opp i neste års økonomiplan.

Konsekvenser for balansen – Evaluering

Disposisjonsfond

Budsjett og økonomiplan innebærer en nedbygging av kommunens disposisjonsfond. Dette skyldes flere forhold, blant annet allerede vedtatt bruk av fond i eksisterende økonomiplan i påvente av effekt fra strukturtiltak innen helse og oppvekst, midler til tidsbegrensede prosjekter og til pukkelkostnader i forbindelse med oppløsningene av Innherred samkommune.

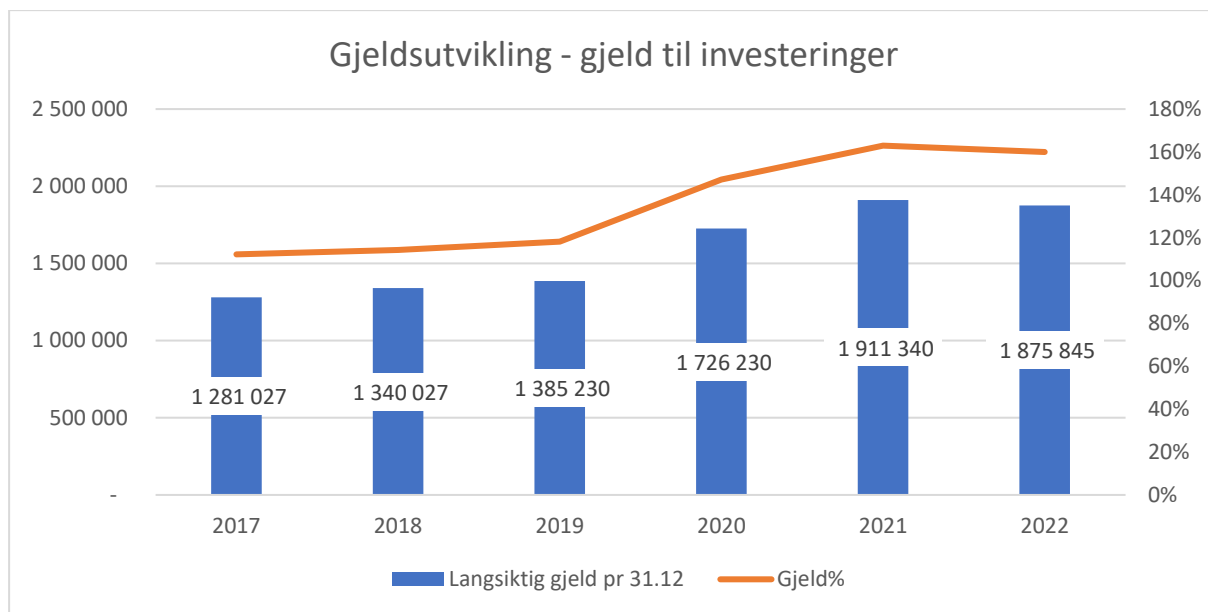
Kommunen når ikke målet for disposisjonsfond i planperioden. Det vises her til økonomiplan kap 5.6. I første del av planperioden tappes disposisjonsfondet. I planens siste år er det mulig igjen å øke fondet. Det forhold at kommunen ikke når mål for disposisjonsfond medfører at kommunen ikke er tilstrekkelig robust for uforutsette endringer i utgiftene. Det er nødvendig at utviklingen i disposisjonsfondet bringes tilbake til utviklingsbanen fra 2016 og 2017 og bygges opp til ca 70 mill kr i 2019-priser.

Framskrivning av gjeld

Planlagte investeringer og tilhørende lånefinansiering av disse gir, som tabellen under viser, en betydelig økning i lånegjeld gjennom 4-årsperioden, tilsvarende nesten 0,6 mrd fram til toppen er nådd i 2021. Investeringsstilskudd til helsebygget forventes mottatt etter ferdigstillelse siste halvår i 2021, og gir dermed mindre behov for opptak av nye lån mot slutten av økonomiplanperioden.

I 1000 kr	Prognose 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Lånegjeld investeringer 01.01	1 281 027	1 340 027	1 385 230	1 726 230	1 911 340
Opptak av nye lån	100 000	93 203	391 000	243 110	31 200
Avdrag	41 000	48 000	50 000	58 000	67 000
Lånegjeld investeringer 31.12	1 340 027	1 385 230	1 726 230	1 911 340	1 875 540

Som følge av forsinkelser på investeringssiden ifht opprinnelig plan i 2018 går kommunen inn i 2019 med ubrukte lånemidler på anslagsvis 50 millioner. Disse vil inngå i den totale lånefinansieringen til investeringer i 2019 som dermed til sammen anslås til 143,2 mill (93,2 + 50), slik det også fremgår av budsjettskjema 2A.

Figuren viser gjeld i kroner og gjeld i prosenter av kommunens totale driftsinntekter. Merk at startlån mv kommer i tillegg til denne gjelden. Det samme gjelder pensjonsforpliktelser.

Samlet vurdering for balansepostene:

Økonomiplanen har en utvikling av disposisjonsfond som ikke når målene for bærekraftig økonomi. Dette må følges opp i neste års økonomiplan!

Utviklingen i gjeld er krevende, men tar utfordringene i kommunens bygningsmasse og behov for nye funksjonelle bygg på alvor!

5.4 Fellesinntekter og ramme til fordeling – skjema 1A driftsinntekt

Skatt og rammetilskudd

Skjema 1A - Linje 0.1-0.2

Prognosemetode: Inntektene er budsjettet etter KS-prognose og statsbudsjett. Det er ikke lagt inn realvekst eller inntektsøkning som følge av endringer i befolkningsutvikling i perioden. Dette på grunn av usikkerheten om effekten faktisk gir vesentlig bedring av kommuneøkonomien.

Realvekst i inntekter: Det er grunn til å tro at realvekst i frie inntekter (summen av skatt og rammetilskudd) i stor grad blir gitt med begrunnelse i økt utgiftsbehov knyttet til demografiske endringer i kommunene. For eksempel økt antall eldre innbyggere. Realveksten vil da i stor grad måtte brukes til å finansiere opp økte utgifter.

Økning i antall innbyggere: Det er ikke lagt inn vekst i inntekter som følge av forventet innbyggervækst i perioden. Det er grunn til å anta at inntektsvekst til nye innbyggere står i forhold til økte utgifter i kommunale tjenester. Økt innbyggertall vil gi et «overskudd», men overskuddet vil være mer eller mindre marginalt alt etter hvordan alderssammensetning påvirkes. Den positive effekten av økt innbyggertall vil gi seg konkrete utslag i økte inntekter og økte utgifter. Dette er det mulig å regne på årlig når budsjettet legges. En positiv effekt kan dermed oppdateres årlig ved rullering av økonomiplanen.

Distriktstilskudd sør: Det er usikkert om distriktstilskuddet vil gi inntekter for de kommende år. Tilskuddet er under revidering, og en endring er midlertidig utsatt. Kommunen beholder derfor tilskuddet for 2019. I økonomiplanen er det ut fra forsiktighet lagt til grunn at tilskuddet gradvis avvikles i perioden.

Andre endringer: Det er lagt til grunn at det blir mindre skjønnsmidler i årene som kommer som følge av at potten til kommuner i Trøndelag reduseres år for år. Det er foreløpig ikke lagt inn trekk for økt antall elever i privatskole (Montessori-skolen). Trekket må beregnes ved neste rullering.

Eiendomsskatt

Skjema 1A - Linje 0.3

I 2021 er det 10 år siden fast eiendom i Verdal ble retaksert etter innføring av eiendomsskatt. Etter eiendomsskattelovens § 8 a-3 skal det være allmenn taksering i kommunen hvert tiende år. Det betyr at det bør gjennomføres retaksering i 2020. Retaksering og evt vekst i antall skatteobjekter kan gi økte inntekter i planperioden.

Det er varslet endringer/begrensninger i regelverket for eiendomsskatt. Virkning av eventuelle endringer vil bli korrigert i neste utgave av økonomiplanen. På grunn av usikkerheten er inntektene i økonomiplanen lagt inn med en forsiktig nedgang.

I statsbudsjett for 2018 gikk Regjeringen inn for å fjerne eiendomsskatt på maskiner og tilbehør i løpet av en 5 årsperiode. Endringen innebærer at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke lenger skal regnes med i grunnlaget for å beregne eiendomsskatt. Kategorien verk og bruk fjernes samtidig som begrep. Endringen kan for Verdal kommune medføre et bortfall i inntekter på om lag 4,6 mill. kroner.

Budsjettet forutsetter at kommunen kompenseres for et inntektsbortfall. Denne forutsetningen står fortsatt.

Kommunestyret skal årlig fastsette satser og bestemmelser for eiendomsskatt. Selv om kommunen har utfordringer med å finne dekning til alle oppgaver innenfor forventet budsjetttramme, er det ikke budsjettært med økning i eiendomskattesats fra nåværende nivå på 4,0 promille i budsjettåret 2019.

Andre fellesinntekter

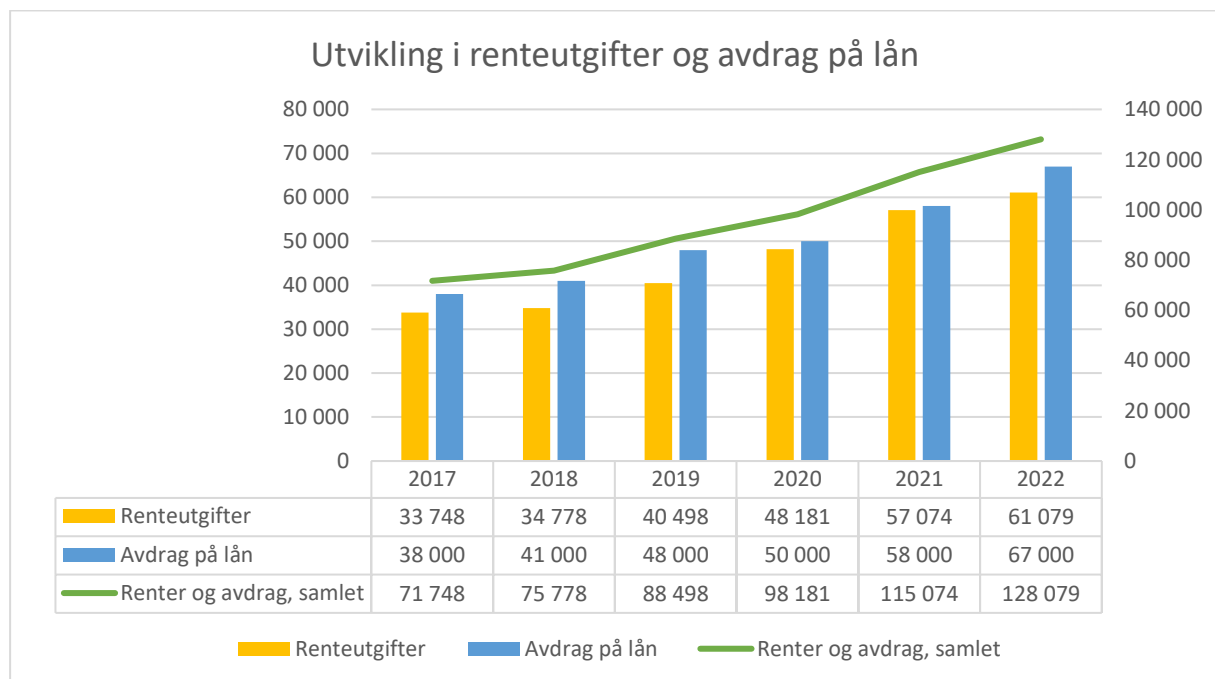
Skjema 1A - Linje 0.5

Tallene på linjen er rentekompensasjonsordninger i Husbanken.

Finansposter

Skjema 1A - Linje 0.6-0.9

De betydelige låneopptakene i perioden påvirker naturligvis også både rente- og avdragsutgifter. Budsjetterte avdragsutgifter i perioden er anslått i samsvar med Kommunelovens krav om minimumsavdrag beregnet etter forenklet modell.

Det forventes økte renter i økonomiplanperioden. Tallene for renteutgifter i økonomiplanen er regnet ut fra forventet låneopptak, avdrag og rentenivå.

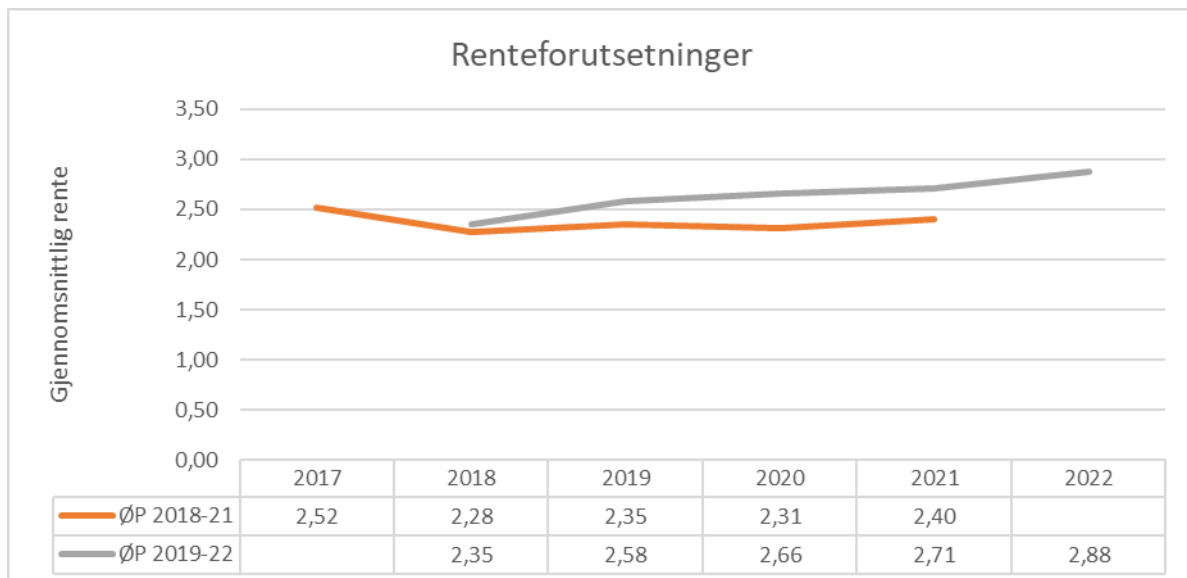
På den annen side er det mer usikkert hvilken effekt økte renteutgifter vil gi på lønnsvekst og pensjonskostnader. Det er for mange usikkerhetsmomenter til at det kan sies noe sikkert om den samlede virkning av rente-, lønns- og pensjonsendringen. Det er derfor bare lagt inn prognose for

fremtidig renteutgift i økonomiplanen. Den samlede virkning vil bli tatt inn i økonomiplanen etter hvert som denne rulleres.

Nærmere informasjon om finansområdet er tatt inn i kapittel 10. Her er det mer informasjon om renteutvikling, stresstest av renteutgifter, andel fastrentelån mv. Stresstest av renteøkning på inntil 2% utover forventet rentenivå på gjeld viser betydelige merutgifter, fra 20 mill og økende til 40 mill i årlige merutgifter.

Den store økningen i renteutgifter kan gi grunnlag for en mer aktiv rentesikring innenfor økonomireglementets rammer. Herunder aktiv bruk av disposisjonsfondet som rentebuffer i tillegg til fastrentelån og rentesikringsinstrumenter (rentebytteavtaler) som brukes i dag.

Renteforutsetningene er strammet til fra forrige økonomiplan (ØP 2018-2021). I tabellen nedenfor sammenlignes renteforutsetningene i gammel og ny økonomiplan. Rentebanen er hevet fra forrige økonomiplan, noe som gir store utslag i renteutgiftene.

Renteviften til Norges bank (Pengepolitisk rapport nr 3/18)

Renteviften til Norges Bank er det offisielle renteanslaget som finansnæringen bruker til å prise rentene. I figuren vises både beste estimat og alternative baner.

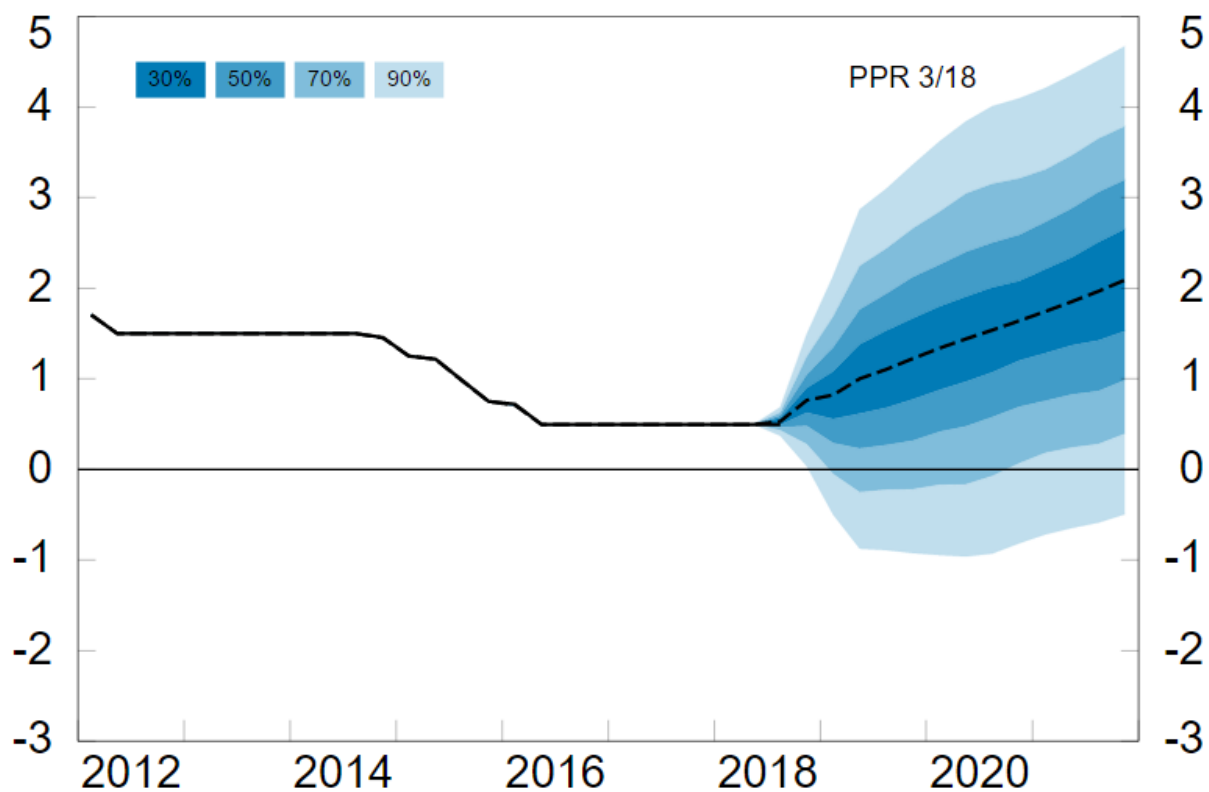
Styringsrenten

Styringsrenten (foliorenten) i Norge er renten på bankenes innskudd opp til en viss kvote i Norges Bank.

Endringer i Norges Banks styringsrente vil normalt ha sterkt gjennomslag i de mest kortsiktige rentene i pengemarkedet og for bankenes innskudds- og utlånsrenter.

Styringsrenten de siste årene og anslag fremover

Figuren under viser styringsrenten i prosent siden 2010 og anslag fremover fra siste Pengepolitisk rapport med vurdering av finansiell stabilitet. Figuren oppdateres samtidig med publisering av rapporten.

Avsetninger og bruk av fond

Skjema 1A - Linje 0.10-0.14

Avsetning og bruk av selvkostfond:

Over de siste årene har kommunen redusert gebyrer på vann- og avløp ved å hente finansiering av utgifter fra bundne fond. Dette har sammenheng med at kommunen i tidligere år har tatt for høye gebyrer, som da er satt på bundet selvkostfond og tilbakeført abonnentene i form av lavere gebyrer. I 2018 er selvkostfondene brukt opp, og det er da ikke lenger mulig å hente finansiering fra fond. Til tross for bruk av fond i 2018, vil selvkostregnskapet trolig avsluttes med merforbruk i regnskap 2018. Dette merforbruket vil da måtte finansieres opp med økning i gebyrer fra år 2019.

I 2019 vil gebyrene økes til selvkost uten finansiering fra fond. Hvis gebyrene i tillegg skulle økes for å hente inn merforbruk fra 2018, ville dette gitt en relativ stor økning i gebyrene. Det legges derfor opp til at økning av gebyrene fordeles over to eller flere år for å få en jevnere økning i gebyrene.

Avsetning og bruk av disposisjonsfond:

Samlet bruk av ubundne fond i perioden, ref linje 0.13 i budsjettskjema 1A, fordeler seg slik:

	2019	2020	2021	2022	Samlet
Bruk av disposisjonsfond til særskilte formål					
PS 55/17 - Skolekorpsprosjektet	250	-	-	-	250
PS 55/17 - Ungdomsarbeid (halvårsvirkning i 2019)	425	-	-	-	425
PS 74/18 - Bredbånd / mobildekning	5 970	-	-	-	5 970
Bruk av disposisjonsfond for saldering av budsjett	16 657	17 086	20 017	16 274	70 033
Samlet bruk av disposisjonsfond	23 302	17 086	20 017	16 274	76 678

Avsetninger og bruk av disposisjonsfondet er brukt aktivt til å få på plass driftsmargin og til å saldere økonomiplanen. Selv med en endringstakt på 1,5% til 2% årlig, dekkes ikke den årlige ubalansen i driftsregnskapet. Restbehovet for saldering er dekket ved bruk av disposisjonsfond.

Valg av endringstempo og begrunnelse er nærmere beskrevet i kap 6.1.

Tabell over utvikling i disposisjonsfond:

	Disposisjonsfond	2019	2020	2021	2022	Totalt
1	Grunnlag for avsetningsmål	1 172 948	1 172 948	1 172 948	1 172 948	
2	Avsetning %	0,5 %	1,0 %	1,5 %	2,0 %	
3	Avsetning etter avsetningsmål	5 865	11 729	17 594	23 459	58 647
4	Bruk til formål	-6 645				-6 645
5	Brukt til saldering	-16 657	-17 086	-20 017	-16 274	-70 033
6	Sum endring fond	-17 437	-5 356	-2 423	7 185	-18 031
7	Disposisjonsfond 01.01	42 041	24 604	19 248	16 825	
8	Årets endring av fondet	-17 437	-5 356	-2 423	7 185	-18 031
9	Disposisjonsfond 31.12	24 604	19 248	16 825	24 010	

Forklaring til tabellen: (Beløpene er i 1000 kroner)

1. Grunnlaget for avsetningsmålet er totale driftsinntekter 2017 fremskrevet til 2018-nivå.
2. Avsetningsprosenten er målet om netto driftsresultat. Målet om 2% netto driftsresultat oppnås ved gradvis opptrapping over perioden.
3. Avsetningen er beregnet ut fra grunnlaget i linje 1 multiplisert med avsetningsprosenten i linje 2.
4. Brukt til formål er bruk som ble forutsatt i kommunestyrevedtak i 2017 og 2018. Herunder bredbåndsutbygging (PS 74/18) med 5.97 mill kr, skolekorpsprosjekt (PS 55/17) med 250.000 kr og ungdomsarbeid (PS 55/17) med 425.000.
5. Brukt til saldering er årlig ubalanse som finansieres ved midlertidig bruk av disposisjonsfondet. Bruk av disposisjonsfond til saldering av budsjett er ikke ønskelig, og økonomiplanen inneholder en plan for hvordan fondsbruken skal reduseres i de kommende år.
6. Sum endring av fond viser summen av avsetninger og bruk av fond. Negativt beløp betyr at fondet reduseres.
7. Disposisjonsfond ved oppstart av året.
8. Årets endring hentet fra linje 6.
9. Disposisjonsfond ved årets slutt.

Disposisjonsfondet skal være i pluss, og det skal også bygges opp til et nivå som er i samsvar med kommunens langsiktige økonomiske mål. I år 2022 snur trenden fra nedgang i fondet til en svak økning.

Tabellen viser at utviklingen i disposisjonsfondet ikke er i samsvar med kommunens økonomiske mål. Dette er kommentert nærmere i kap 5.3.

5.5 Virksomhetenes inntekter – Inntekter i skjema 1B

Oversikt bruttoinntekter i skjema 1B

Inntekter som brukes til fellesfinansiering av virksomhetene fremgår av budsjettskjema 1A. I tillegg til fellesinntektene har også virksomhetsområdene sine egne inntekter. Disse fremgår ikke direkte av budsjettskjema 1B. Dette fordi skjema 1B er satt opp som nettorammer. Med nettoramme menes at beløpet er virksomhetsområdets utgifter fratrasket virksomhetsområdets egne inntekter. Altså viser nettorammen bare den delen av virksomheten som er finansiert med fellesinntekter.

Tabellen viser brutto driftsinntekter på virksomhetsområdene: (altså inntekter i skjema 1B)

Grp. ansvar	Virksomhetsområde	Budsjett 2018	Budsjettforslag 2019
125	Kulturtjenesten	-2 255 000	-2 807 552
126	Oppvekst felles	-3 830 000	-5 674 648
127	Skole / SFO	-24 816 545	-24 077 484
128	Barnehage	-17 271 632	-17 872 380
130	Ressurssenter oppvekst	-6 823 510	-6 880 934
135	NAV Sosial- og flyktningetjenesten	-7 417 000	-7 190 619
141	Teknisk drift	-77 210 000	-80 053 348
145	Integrering og mangfold	-42 668 859	-33 904 953
150	Hjemmetjenesten	-4 125 480	-4 917 300
153	Institusjonstjenesten	-17 416 000	-18 797 104
156	Bo- og dagtilbudstjenesten	-40 489 000	-37 392 082
	SUM	-244 323 026	-239 568 404

Sum inntekter for virksomhetsområdene viser en nedgang fra 2018 til 2019 på i underkant av 5 mill. Dette knytter seg i hovedsak til nedgang i inntekter i Integrering og mangfold (8,7 mill). Redusert antall bosettingsanmodninger fra Integrering og mangfoldsdirektoratet medfører betydelig nedgang i statlige tilskudd. Nedgang startet allerede i 2018 ved at UDI satte ned måltallet fra 3000 til 2000 asyløkere. I tillegg har Bo og dagtidstjenesten reduserte inntekter i omfang 3 mill. 2,3 mill av dette er direkte knyttet til prosjektmidler Drømmedagene forvaltet av Fylkesmann. I 2018 fikk Veksttorget prosjektmidler for å tilrettelegge tilbud til mennesker med langvarig eller sammensatte tjenestebehov. Det er ikke budsjettet med midler til dette i 2019. Ser en bort fra de største avvikene som er styrt av eksterne faktorer er snittvekst i underkant av 3%. Men bortfall av inntekter må gjenspeiles i redusert aktivitet og årsverk på de områder dette oppstår.

Brukerbetalinger og gebyrer ble i 2018 holdt uendret og til dels redusert på selvkostområder pga fortsatt midler på selvkostfond. Prognoser for 2018 viser et merforbruk på selvkostområdene som overstiger selvkostfond og dette innebærer en økning av satser på selvkostområdene for å ta igjen merutgifter. Oppretting er foreslått tatt over en periode. i 2019. Øvrige selvkostområder er renovasjon, feiling og byggsak. Ingen endring på feiling, mens renovasjon og byggsaksgebyrer foreslås økt med lønns og prisvekst. Selvkostområdene følger de føringer som er gitt i «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale tjenester».

Brukerbetalinger knyttet til sykehjemsopphold, oppholdsbetaling i barnehager m.m. reguleres i henhold til de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og statsbudsjett. Økning i satser er på nivå med lønns og prisvekst. Bruk av kommunens idrettsanlegg er foreslått holdt på samme nivå som 2018.

Aktivitet som finansieres med midlertidige prosjektinntekter

Dette er aktiviteter som finansieres med tilskudd fra eksterne givere. Tilskuddene er gjerne tidsavgrenset, innholdet i aktiviteten er bundet til lovnader om bruk av midlene og aktiviteten kommer i tillegg til kommunens kjernevirksomhet. Aktiviteten er svært viktig for utviklingen av Verdal kommune på kvalitet og metodikk. Så langt det er mulig bør aktivitetene implementeres i ordinær drift når prosjektperioden avsluttes. Dette vil stille krav til prioritering og endring i kommunen.

Prosjekter i regi av Oppvekst.

Prosjekt	Inntekt	Utgift	Finansiert av	Tidsrom	Deltakere	Ansvarlig virksomhets-område
Barnefattigdom 2506	1 350 000	*	Buudir	01.03.19-28.02.20	Se under	Ressurscenter oppvekst (ROS)
Ungdomslos 3140	700 000	50% **	Buudir	01.08.18-31.07.21	Ungdomsskolene og integrering og mangfold	ROS sammen med Virksomhetsleder skole
Fra svangerskap til videre 2142 og 2138	1 100 000	***	Helsedirektoratet	01.08.18 – 31.07.19	Helsestasjon, frisklivssentral, rehab-tjenesten, Verdal videregående skole og barnehagene	ROS
Modellkommune 3144	500 000? Usikkert har ikke fått svar på søknad	-	Helse-direktoratet og Buudir	01.12.18 – 30.11.19	ROS	ROS
Foreldrestøttende tiltak ICDP 3139	150 000	****	Helse-direktoratet	Fram til 01.07.19	Helsestasjon og Integrering og mangfold	ROS
Skolemat til alle	600 000		Fylkesmannen	2019	Verdalsøra ungdomsskole og Vuku oppvekstsenter	Skole

Prosjekt 2506

*Barnefattigdoms midlene søkes det om hvert år, fra ulike virksomhetsområder og ulike lag og foreninger i kommunen.

Ordningen forvaltes av virksomhetsleder Ros som forbereder politisk sak, fordeler midlene ut fra de søknadene som kommer inn og som Bufdir godkjenner. Det er vanskelig å si noe om hvor mye vi vil få innvilget i 2019.

Midlene i 2018 ble fordelt mellom ulike aktører: Veksttorget fikk midler til drift av utstyrsbua. Barnevern og Nav fikk midler til ulike tiltak rettet inn mot målgruppa for ordningen. Ungdomskontakten fikk sammen med saniteten penger til sommerjobb for ungdom. Frivillig Verdal fikk midler til ulike aktiviteter i skoleferiene. Integrering og Mangfold og Kulturtjenesten fikk midler sammen i forhold til å lag aktiviteter gjennom hele året.

Bufdir stiller krav om at vi skal ha en egenandel knyttet til de midlene vi får på denne måten. Vi bruker å sannsynliggjøre den summen med å vise til våre ansattes innsats. Eksempel er: Ungdomskontakten blir brukt i forhold til sommerjobborganiseringen og oppfølging av ungdommene der.

Prosjekt 3140

** Dette er treårige midler, som vi må rapportere på underveis. Det er krav om kommunal medfinansiering. De neste tre årene har et litt annet fokus enn de foregående tre årene, og det er nå større fokus på overgangen mellom barneskole og ungdomsskole. Våre utgifter/egenandelen får vi fram ved å bruke stillinger som vi allerede i dag har ansatt, og vi gir dem deler av stillingen med tiltaksnummeret. Ungdomslosene er en styrking av det tilbudet som vi allerede gir og dermed kan vi bruke lønna til bl.a. miljøteam ungdomsskole som vår egenfinansiering/egenandel i dette.

Prosjekt 2142 og 2138

*** Dette er midler for et år (vi kommer til å søke om videreføring). Søknaden bygger på det arbeidet som er gjort i modellkommunearbeidet. Her er det ikke krav om egenandel. Kommunen fikk midlene i 2018, men så seint på året at det ikke ble igangsatt aktivitet før fra høsten 2018, og regner følgelig med at midlene overføres til 2019. Prosjektet innebærer to ulike søknader. Den ene søknaden dekker kostnader knyttet til å styrke skolehelsetjenesten på Verdal videregående (2138) og den andre fra svangerskap og ut grunnskolen (2142). Tilskuddet dekker kostnadene kommunen har ved denne styrkingen.

Prosjekt 3144

Her er det søkt om midler til implementering av modellkommunearbeidet. Her er det listet opp en rekke tiltak som liv realiserer dersom søknaden innvilges. Svar på søknaden forventes i november 2018.

Prosjekt 3139

Dette er foreldrekurs/foreldreveiledning for innvandrere (ICDP) . Dette blir en del av introduksjonsprogrammet etterhvert. Kommunen bruker en helsesøster i 20% samt tolk/kursholder på morsmålet til deltagerne. Egenandel blir ca 10 % stilling i løpet av et år.

Prosjekt: Skolemat til alle

I løpet av en 5-årsperiode håper kommunen å ha innført skolemat ved samtlige skoler i Verdal kommune. Målet skal nås gjennom et tverrfaglig samarbeid med aktører internt i kommunen og frivillighet, næringsliv og andre aktører. I 2019 innføres ordningen på Verdalsøra U. på våren med ambisjon om innfasing på Vuku på høsten.

Prosjekter i regi av Helse og velferd og rådmann ved Utviklingsstøtte i tabell under.

Prosjekt	Inntekt	Utgift	Finansiert av	Tidsrom	Deltakere	Ansvarlig virksomhets-område
Attractive Nordic Towns	150 000	150 000	Nordisk Råd	2018-2019	Kommunene Levanger, Steinkjer og Verdal	Rådmann
Bylab	300 000	300 000	Skjønnsmidler Fylkesmannen	2018-2019	Levanger, Steinkjer og Verdal	Rådmann
«Trygge ansatte, trygge brukere»	450 000	450 000	Fylkesmannen i Trøndelag og Verdal kommune	2018-2020	Kommunene Inderøy, Verdal, Levanger og Frosta	Helse og velferd
Kompetanse- og innovasjonstilskudd	1 140 000	1 140 000	Fylkesmannen i Trøndelag og Verdal kommune	2018 – usikkert 2019	Helse og velferd	Helse og velferd
Drømmedagene	2 260 000	1 000 000	Fylkesmannen i Trøndelag og Verdal kommune	2018 - 2019	Veksttorget AS	Helse og velferd
Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester	1 900 000 300 000 (Leve hele livet)	3 450 000 -> 3 950 000	Helsedirektora- tet Verdal kommune	2019 - 2021	Verdal kommune Åfjord kommune	Helse og velferd
Utviklingssenter for Frisklivssentraler i Midt-Norge	100 000	200 000	Fylkesmannen i Trøndelag	2019	Trøndelags-kommunene	Helse og velferd
Dagtilbud for demente	631 000	100 000	Helsedirektora- tet	2019-2020	Verdal kommune	Helse og velferd
Fengselshelsetjenesten	1 823 000	200 000	Helsedirektora- tet	2019->	Verdal kommune	Helse og velferd
Skjønnsmidler samarbeid Bo- og behandlingssenter – Verdal Videregående skole	800 000	800 000	Fylkesmannen i Trøndelag	2019	Verdal kommune	Helse og velferd

5.6 Økonomiske og demografiske mål

Innledning

[Ny kommunelov](#) setter krav til kommunestyret om tett oppfølging og ansvar for kommunens økonomi.

Følgende tekst [på regjeringens nettsider om kommunens ansvar](#).

ØKONOMIFORVALTNING. KOMMUNENES ANSVAR FOR Å IVARETA EGEN ØKONOMI OG HANDLINGSROM PÅ LANG SIKT TYDELIGGJØRES I LOVEN. FORSLAG OM Å GI KOMMUNESTYRET PLIKT TIL Å FASTSETTE FINANSIELLE MÅLTALL (LOKALE HANDLINGSREGLER). KRAVET TIL MINIMUMSAVDRAG PÅ LÅN ØKES. LOVFESTING AV REGLER FOR BEREKNING AV SELVKOST.

UTVALGET FORESLÅR AT KOMMUNELOVENS KAPITTEL OM ØKONOMIFORVALTNING SKAL INNLEDES MED EN BESTEMMELSE SOM STILLER TRE OVERORDNETE KRAV TIL STYRINGEN OG FORVALTNINGEN AV KOMMUNENS VIRKSOMHET OG ØKONOMI. DET FØRSTE KRAVET ER ET NYTT LOVKRAV SOM GJELDER KOMMUNENES EGET ANSVAR FOR Å HA EN LANGSIKTIG ØKONOMIFORVALTNING, OMTALT SOM GENERALBESTEMMELSE. DET ANDRE KRAVET STILLER KRAV OM PLANLEGGING. DET TREDJE KRAVET LØFTER FRAM GJELDENDE BESTEMMELSE OM EN FORSVARLIG FINANS- OG GJELDSFORVALTNING.

Dette aktualiserer behovet for å videreutvikle Verdal kommunes måltall for økonomi. Det er naturlig at måltallet både omhandler den årlige driftsbalansen og den langsiktige kommuneøkonomien. Det kan også være aktuelt å sette krav til gjeldsnivå.

Overordnede økonomiske styringsmål

De overordnede økonomiske styringsmål er å betrakte som handlingsregler som er ment å ligge fast over tid. Det vil da være naturlig at årsberetning og økonomiplaner i kommende år evaluerer måloppnåelsen.

Dette er økonomiske styringsmål for Verdal kommune:

- Årlig driftsmargin på 2%.
- Disposisjonsfond skal planmessig styres mot et nivå på 6%
- Gjeld styres planmessig slik at både investeringsbehov og driftsøkonomi ivaretas

Alle måltall i prosent er satt i forhold til kommunens totale driftsinntekter.

Hvis mål om stabilitet og robusthet skal nås, er det helt nødvendig for en kommune å bygge opp reserver. Reserveene kan benyttes til å dempe økonomiske nedturer som følge av store endringer i rammebetingelser, endringer i innbyggerbehov, endringer i rentenivå osv. Det er også mulig å bruke

budsjettmarginer til å skape nødvendig trygghet og arbeidsro i organisasjon gjennom budsjettåret. Driftsmarginen kan også gjøre det mulig å bruke noe egenkapital til investeringer, og således dempe opptak av nye lån. Kombinasjonen av årlig driftsmargin og et robust disposisjonsfond vil legge til rette for en forvaltning av kommunens midler som tilfredsstiller brukernes behov for tjenester og samtidig bidrar til å opprettholde et økonomisk handlingsrom.

Det kan være aktuelt å utrede om disposisjonsfondet kan reserveres til rentesikring. Verdal kommune betaler betydelige beløp for sikring mot renteheving. Det kan være mulig å sikre seg med å bygge egne rentesikringsfond som alternativ til å kjøpe rentesikring i finansmarkedet.

Styringsstrategier

Styringsstrategiene beskriver en optimal adferd som vanskelig lar seg tallfeste i konkrete handlingsregler.

Dette er styringsstrategiene for Verdal kommune.

- Bruk av disposisjonsfond:
 - Ikke disponere av siste års overskudd før det har gått et årsoppgjør.
 - Beskrive økonomisk formål for deler av disposisjonsfondet (rentebuffer osv)
- Budsjetteringsstrategi:
 - Rask tilpasning og forsiktighetsstrategi.
- Strategier for balansert ressursbruk:
 - Nødvendige ressurser allokeres til årsverk – årsverk tilpasses økonomiske rammer.
 - Nødvendig ressurser allokeres til vedlikehold av bygningsmasse – bygningsmasse tilpasses økonomisk ramme.
 - Det skal sikres finansiering av tiltak for kompetanse og utvikling
- Endringstempo:
 - Økonomisk endring tas i et tempo som sikrer gode endringsprosesser. Herunder at kommunen til enhver tid kan overholder lover og regler både opp mot innbyggere og ansatte.

6 Utfordringsbilde

6.1 Endringsbehov og endringstempo

Endringsbehovet

Verdal kommune står foran en periode med stort endringsbehov. Endringsbehovet er dokumentert flere steder i økonomiplanen og har bakgrunn i samfunnsmål, endringer i rammebetingelser, behov for investeringer mv. Det er altså en bredt sammensatt årsak til at endringsbehovet er stort. Summen av forhold beskrevet tematisk i økonomiplanen kap 3 (samfunnsplanen) og kap 6 (utfordringsbildet).

- Kap 3. Samfunnsmål og planverk
- Kap 6.2 Demografiske endringer og samfunnsutvikling
- Kap 6.3 Endringer i økonomiske rammebetingelser
- Kap 6.4 Regelverk og nasjonale føringer

Endringsbehovet kan settes i sammenheng med nasjonale forventninger, gamle bygg i kommunen, bygg som ikke er i samsvar med dagens krav, demografiske endringer (færre barn og flere eldre), mere rettighetsfokus hos brukere av kommunale tjenester, endringer i lovverk og rammebetingelser. Det er også endringer i generelle trender i etterspørsel etter tjenester. Innbyggerne forventer rask respons på henvendelser til kommunen og at digitale løsninger legger til rette for døgnåpen forvaltning der dette er mulig. Innbyggerne forventer en kommune som ligger langt framme på bruk av digitale løsninger.

I tillegg kommer at kvartalsrapportene i 2018 tyder på aktivitetsnivået er høyere enn det nivå som det styres mot i 2018. Summen av alle disse utfordringene krever et raskere endringstempo enn det som har vært tidligere. Utfordringen materialiserer seg i form av reformer som ikke er fullfinansierte, økte renter og avdrag på nye bygg osv, slik at det blir stadig mer krevende å oppnå økonomisk balanse.

Kommunen må derfor i planperioden arbeide målrettet for å tilpasse tjenesteproduksjon og strukturer.

Ubalanse og tiltak for å dekke inn ubalanse

Statsbudsjettet prognose for inntektsnivå 2018 er innarbeidet i økonomiplanen. Inntektsnivået er fremskrevet med de signaler som Storting, regjering og KS har gitt for fremtidig utvikling. Herunder at det forventes at kommunene skaper seg et handlingsrom ved å effektivisere drift i årene som kommer.

Uten tiltak vil driftsbalansen i økonomiplanen gi et økende merforbruk i perioden. Det er da lagt inn inntektsprognose og en framskriving av utgiftene for 2018. Basisnivået er utgiftsnivå for 2018 med tillegg for økning i lønns- og prisvekst. Beregningene viser at det er en ubalanse på 32 mill dersom det ikke gjøres tiltak. Beløpet på 32 mill kr skyldes aktivitet over budsjett i 2018 jf kvartalsrapportene, at drift over tid ikke kan finansieres med disposisjonsfond og justeringer av mer teknisk karakter. Ubalansen utvikler seg til 84 mill kr i år 2022. En slik utvikling i driftsbalansen vil tømme kommunens disposisjonsfond og etter hvert også bli i strid med kommunelovens balansekrav. Det er derfor helt nødvendig at det gjøres tiltak.

	Budsjett	Basis	FORDELT			
	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Ubalanse uten tiltak	0	-31 800	-25 279	-44 063	-66 935	-84 305

Etter at det er satt tiltak for 2019, vil økonomiplanens balanse utvikle seg slik.

	Budsjett	Basis	FORDELT			
	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Ubalanse uten tiltak	0	-31 800	-25 279	-44 063	-66 935	-84 305
Ubalanse med tiltak, men uten bruk av disposisjonsfond	0		-15 896	-17 086	-20 017	-16 274

Årsaken til forbedringen i driftsbalansen kan forklares med følgende forslag til tiltak:

- Merforbruk i 2018 videreføres ikke inn i 2019. Samtidig er rammenedtrekk høsten 2018 på 5 mill kr tilbakelest fordi nedtrekket ikke er dekket av konkrete tiltak.
- Rammene for virksomhetene er tatt ned med ca 1% noe som gir effekt på ca 9 mill kr. Unntak er barnehage som skjerms for nedtrekk pga bemanningsnormen.
- Prisstigning i 2019 som er beregnet til 6.3 mill kr, blir ikke kompensert. Det forutsettes at manglende kompensasjon veies opp av lavere priser og mer effektivt innkjøp.

Resterende ubalanse finansieres ved bruk av disposisjonsfond og en årlig endring (omstilling) på fra 1,5% til 2% gjennom planperioden. Den årlige endringen medfører at det må utredes konkrete tiltak i planperioden. Det vil være vanskelig å unngå at antall årsverk må reduseres.

Dette gir da følgende utvikling i driftsbalanse og disposisjonsfond:

	2018 Budsjett	2018 Basis	2019	2020	2021	2022
Ubalanse uten tiltak	0	-22 384	-25 279	-44 063	-66 935	-84 305
Omstilling: 1% jobben høsten 2018			9 384			
Rest årlig omstilling som foreløpig mangler tiltak			0	17 594	18 767	19 940
Akkumulert omstilling de foregående år			0	9 384	28 151	48 091
Rest ubalanse salderes mot disp.fond (bruker dispfond)	0		-15 896	-17 086	-20 017	-16 274

Disposisjonsfondet vil utvikle seg slik:

	2018 Budsjett	2018 Basis	2019	2020	2021	2022
Disposisjonsfond 01.01	31 295		42 041	24 604	19 248	16 825
Avsetninger til dispfond	27 560		5 865	11 729	17 594	23 459
Bruk av disposisjonsfond til formål	-16 815		-6 645	0	0	0
Saldering med bruk av disposisjonsfond			-15 896	-17 086	-20 017	-16 274
Saldering med bruk av disposisjonsfond (sluttjustering)			-761			
Disposisjonsfond 31.12	42 041		24 604	19 248	16 825	24 010

Beregningen viser at kommunen kan oppnå balanse etter kommunelovens bestemmelser ved en årlig endringstakt på inntil 2% i kombinasjon med bruk av disposisjonsfond. Dette vil mao tilfredsstille lovens krav, men gi en utvikling som krever at endringen fortsetter også de nærmeste årene etter år 2022. Oversikten viser også at kommunen uten å sette tiltak ville gått tom for disposisjonsfond. Det er derfor helt nødvendig at kommunen setter tiltak for å forbedre driftsbalansen.

Tabellen over viser at det settes krav til omstillingstiltak i perioden. I år 2022 stoppes nedbyggingen av disposisjonsfond. Men det vil fortsatt være behov for å forbedre driftsbalansen slik at kommunens mål om driftsmargin og disposisjonsfond nås i årene etter 2022.

Det er ikke beregnet økte kostnader til aldrende befolkning i tallene for ubalanse. Det innebærer at eventuelle ekstra inntekter i planperioden som følge av befolkningsvekst, kompensasjon for økte helsekostnader, generell realvekst i inntekter osv er en mulig finansiering av kostnader til aldrende befolkning.

I beregningene er inntekter og utgiftsnivået korrigert for:

- Økte renter som følge av forventet høyere rentenivå i årene fremover
- Økte avdrag og renter som følge av økt lånegjeld (investeringsplanen)
- Økte avdrag som følge av nye regler for minimumsavdrag
- Forsiktig opptrapping av driftsmargin til målet om 2%
- Kompensasjon for lønns- og prisstigning
- Økte strømpriser
- Justering av nivåer på § 27 selskaper (underfinansieringen)
- Økt utviklingskraft (nye stillinger)
- Kommunaldepartementets beregning av kostnader til nye oppgaver
- Andre justeringer av mer teknisk art (rydding mellom virksomheter osv)

Valg av endringstempo

Kommunen må tilpasse aktivitetsnivået så raskt som mulig. Hvor raskt er det så mulig å endre? Det finnes ikke noe eksakt svar på dette. Dette vil være en totalvurdering av risikoen for å gå tom for disposisjonsfond, vurdering av «endringssmertene» i tjenestene, hvilke endringsmuligheter som finnes, risikoen for å gjøre endringer som er i strid med rettighetslovgning for innbyggerne osv.

Det legges til grunn at endringen skal skje i et tempo som er realistisk og som gir rom for gode endringsprosesser. Det antas at et endringstempo på over 2% vil innebære betydelig økt risiko. Så langt det er mulig holdes derfor endringstempoet innenfor 2% årlig. Hvis kommunen velger å legge ned aktiviteter i sin helhet, gjøre endringer i strukturer osv, vil det trolig være mulig å tilpasse seg raskere enn 2% årlig. Erfaringer fra Robek-kommuner viser at et endringstempo på 2% er mulig å realisere.

I tabellen nedenfor er endringen omregnet til ulike ekvivalenter (årsverk) for å synliggjøre dimensjonene i endringsbehovet.

Omstillingsbehovet omregnet i ekvivalenter		Sum	Omstillingsbehovet omregnet til målestokk			
			2019	2020	2021	2022
Årlig endringstakt		71 960	15 659	17 594	18 767	19 940
Omstillingstakt uten fondsbruk			-1,3 %	-1,5 %	-1,6 %	-1,7 %
Endringstakt i årsverk (1 årsverk = 510.000, årskost + 50% er 770.000 kr)	93	20	23	24	26	
Endringstakt i promiller eiendomsskatt (1 promille = ca 10,5 mill i merinntekt)			-1,5	-1,7	-1,8	-1,9

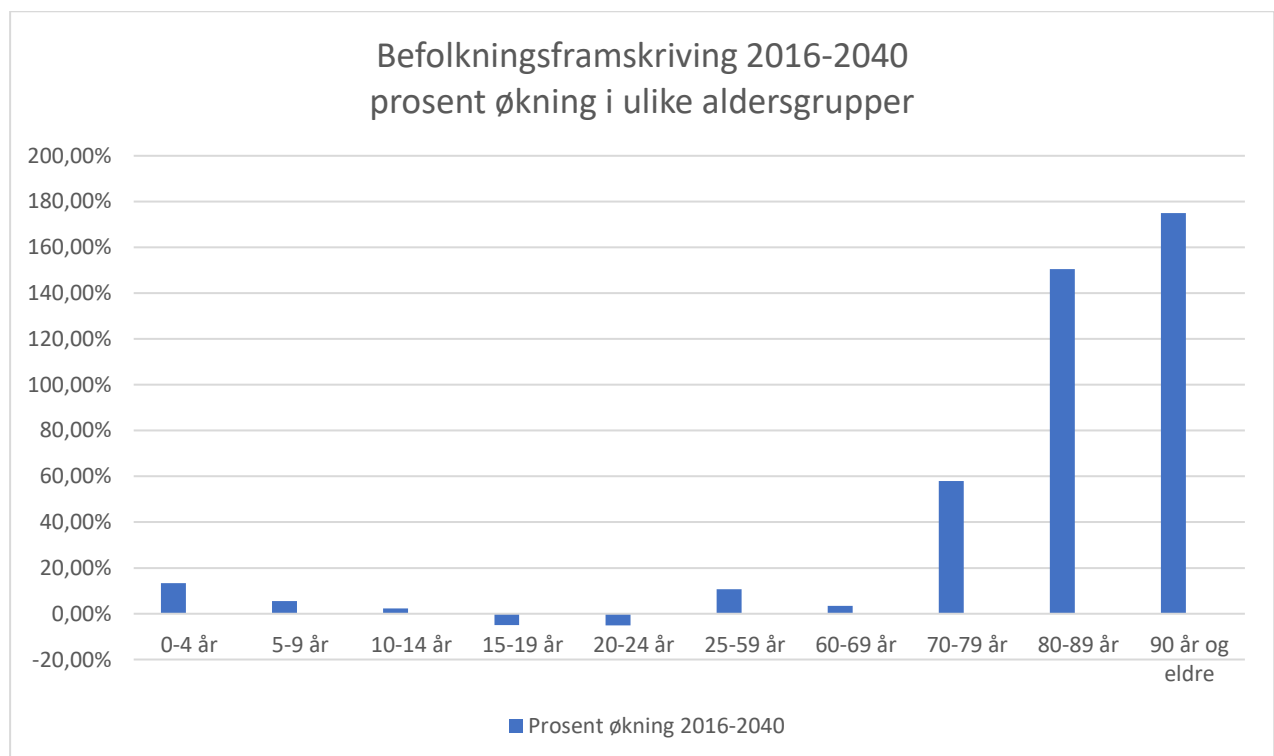
Tabellen viser at endringen kan muliggjøres ved reduksjon i årsverk på 20-25 årsverk årlig. Merk at inntektsvekst i statsbudsjettet for kommende år som følge av økning i antall innbyggere og spesielt antall eldre, kan finansiere økte utgiftsbehov. Hvis merinntektene kommer kan nedskaleringen i antall årsverk bli reell for noen tjenester, mens det for andre tjenester ikke er nødvendig å skalere ned i like stor grad.

6.2 Befolkningsutvikling og endringer i behov

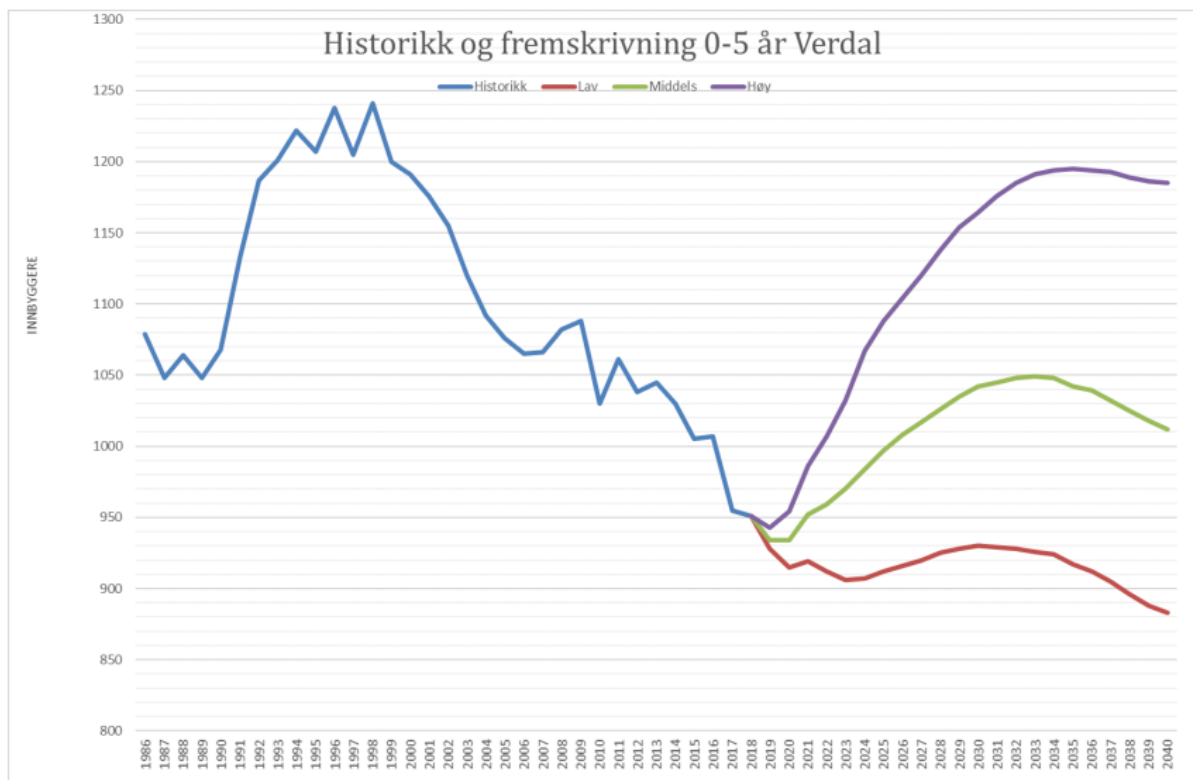
I rapporten Analysegrunnlag for økonomiplan ([PS 71/18](#)) ble det lagt fram en analyse over utviklingen i folketall fordelt på aldersgrupper, utvikling i grender mv. I rapporten vises det til noen tydelige utviklingstrekk. Svikt i barnetall, aldrende befolkning, urbanisering er hovedkonklusjonene fra denne rapporten. Endringene gir kommunen en del utfordringer i drift og tilpasninger av kommunal infrastruktur. Tjenestene må tilpasses endringer i behov, og behovene endres med endringer i befolkning og bosetting. Endringene slår også inn i inntektssystemet og virker inn på kommunens inntekter.

Endringer i befolkningsutvikling

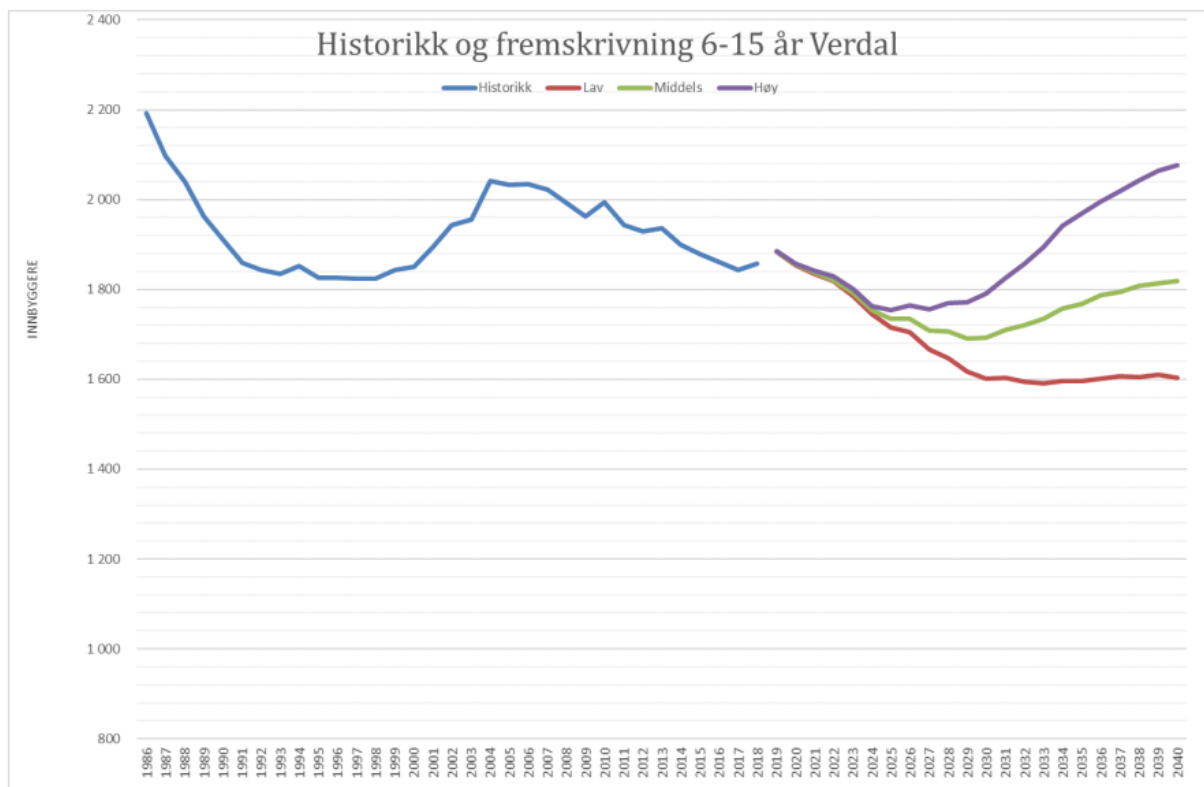
Utdrag fra rapporten Analysegrunnlag for økonomiplan ([PS 71/18](#)).

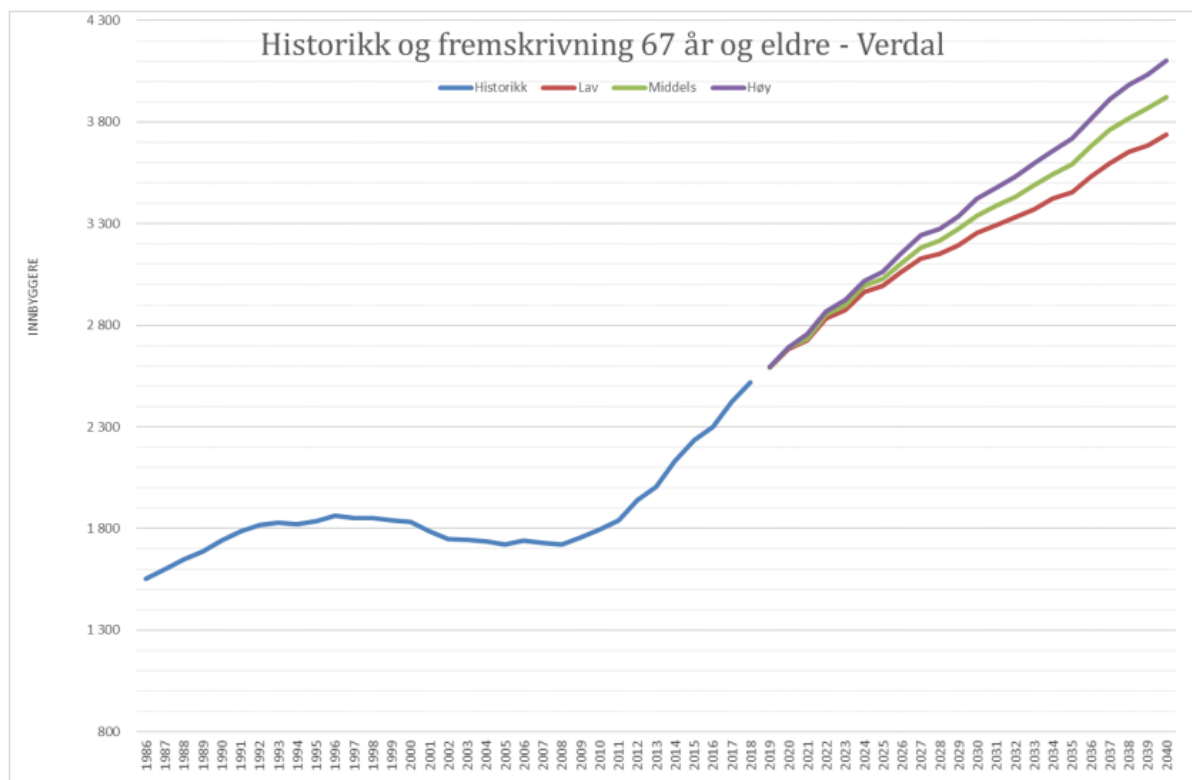
Aldersgruppen 0-5 år

Aldersgruppen 6-15 år:

67 år og eldre

Prioritering av kommunens frie inntekter er i prinsippet en ren politisk prioritering som ikke forholder seg til matematiske omfordelingsbehov eller andre bindinger i bruken av midlene. Det er samtidig slik at innbyggerrettigheter i lovverk vil sette noen rammer for hvilke prioriteringer som er mulige uten å komme i konflikt med regelverket. For eksempel vil en lærernorm sette begrensninger i prioriteringsfriheten for tildeling av ressurser til lærere i skolesektoren og mellom skoler. En indirekte effekt av rettighetslovgivningen kan være at det øker behovet for å se på strukturer. Her vil for eksempel lærernormen være lettere å oppfylle med færre og større skoler fordi regelverket forholder seg til skoler og ikke til antall lærere og elever for hele kommunen.

Skole: Nedgang i barnetall vil mest sannsynlig gi overkapasitet samlet for skolene i Verdal. Overkapasiteten er ikke veldig tydelig de første årene, men vil komme etter hvert. Det er behov for å hente ut effektene som ligger i skolestruktursaken. På litt lengre sikt forventes barnetallet å øke svakt fremover i tid.

I tabellen nedenfor vises mulige konsekvenser av endring i elevtall sammenholdt med virkning av vedtatte strukturendringer. En nedgang i elevtall som vist i tabellen kan medføre relativt omfattende volumkorleksjoner. Dette er noe som kan vurderes i forbindelse med årlig rullering av økonomiplanen.

Tabell skolestruktur og endring i elevtall med budsjettjustering:					
Tallene i kroner er akkumulert, altså i forhold til 2018 tall					
SKOLESTART ÅR	18	19	20	21	22
Elevtall u/HMS	1836	1799	1763	1734	1691
Elevtall inkl. HMS	1854	1818	1782	1751	1705
Privat skole HMS	18	19	19	17	14
Kommunale klasser uten strukturendring	92	91	91	86	84
Kommunale klasser ved strukturendring	92	91	90	85	83
Klassebesparelser pga elevnedgang	kr -	kr 681 818,18	kr 1 500 000,00	kr 9 681 818,18	kr 14 863 636,36
Tilleggsbesparelser pga strukturendring	kr -	kr -	kr 1 250 000,00	kr 4 000 000,00	kr 6 636 590,91
Akkumulert i 4 års perioden	kr -	kr 681 818,18	kr 2 750 000,00	kr 13 681 818,18	kr 21 500 227,27
År med strukturendring					
Vinne/Ness slås sammen fra 1/8-2020					
Leksdal/Stiklestad slås sammen fra 1/8-2022					

Barnehage: Synkende fødselstall har ført til lavere barnetall i barnehagene. Det forventes at barnetallet skal ta seg noe opp, men mest sannsynlig ikke tilbake til nivået for de årene med høyeste barnetall. Utfordringsbildet for barnehagetjenestene er godt beskrevet i en rapport til kommunestyret fra 2018 i sak [PS 76/18](#). Her beskrives behov for å se på strukturene, mulige endringer og behov for fornyelse av bygningsmasse. Rapporten peker også på usikkerheten som ligger i om foreldre velger kommunale eller private barnehager, og usikkerheten som ligger i avviklinger og/eller nyetableringer av private barnehager. SSB's fremskrivning kan selvsagt ta feil når det gjelder utvikling i antall barn, men det er tvilsomt om det snur veldig fort. Det er derfor fullt mulig å tilpasse seg en eventuell økning i barnetall utover prognosene ved at det bygges nye barnehager i takt med økte behov. En slik strategi forutsetter imidlertid at planer for nybygg/påbygg ligger klare på forhånd.

Det ble levert en foreløpig utredning for barnehagene som pekte på muligheter og behov for endringer. Funnene kan utredes videre i planperioden og utvikles til konkrete byggeprosjekter. Merk at det er lagt inn økt investeringsramme i barnehagene som kan brukes i kombinasjon med å sette ny strukturer.

Kommunen har lav ressursbruk i barnehage (målt med kostratall) og besparelsen ved strukturendringer er derfor trolig noe begrenset på drift av tjenesten. Derimot kan det være besparelser på drift av byggene.

Fra og med 2019 vil Ness barnehage ha et barnetall som umuliggjør å drive den i balanse innenfor bemanningsnormen som er vedtatt. Årsaken til det er at barnehagen ikke har et tilstrekkelig antall barn for å sikre en forsvarlig bemanning gjennom hele barnehagens åpningstid. Ness har per dato ingen barn på venteliste, og fra høsten vil det ikke være et eneste barn mellom 0-2 år og kun 11 mellom 3 og 5 år. Det foreslås derfor å flytte barnehageplassene fra Ness til Kanutten og Vinne før barnehageopptaket i 2019. Dermed vil alle barn i Ness sikres å få barnehageplass sammen med de barna som de skal begynne på skole sammen med i nye Vinne og Ness skole.

Flere pleietrengende eldre i årene som kommer. Det kan med rimelig stor sikkerhet antas at antall eldre i Verdal kommer til å vokse mye i årene som kommer. Det er vanskelig å innarbeide effektene i drift for neste 4 år. Antakeligvis vil kommunene motta høyere inntekter i årene som kommer (via

inntektsveksten på landsbasis og evt økt utgiftsutjevning), men neppe med like store beløp pr pleietrengende som før. Strategien i økonomiplanen er at tjenesteproduksjonen justerer for hvert nytt statsbudsjett i årene som kommer. Statsbudsjettet vil gi kommunen et svar på hvor stor inntektsvekst som er knyttet til økningen i behov. Kommunen planlegger for økt kapasitet både i drift og investering for å ta den veksten som kommer.

Det er helt sentralt at kommunen får god kostnadskontroll fra første stund på drift av nytt helsebygg. Temaet er grundig behandlet i saksdokumenter til nytt helsebygg, se særlig kommunestyresak [PS 86/18](#) om det nye Bo og behandlingssenteret -anbud.

Om tjenester i grendene:

Utvikling av infrastruktur i grendene må skje innenfor strategier som bygger på avveining av muligheter og behov, og som gir strukturer som er robuste over tid. For eksempel må en framtidig barnehagestruktur ta høyde for at det er tilstrekkelig antall barn i et område til at barnehagen ikke blir nedleggingstruet i et lengre tidsperspektiv. Dette vil stille krav til analyse og kombinerings av virkemidler for utvikling av bosetting i kommunen de kommende år.

6.3 Endringer i økonomiske rammebetingelser

Hovedtrekkene i statsbudsjettet

Fra 2018 til 2019 er det på landsbasis anslått en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 2,9 prosent, regnet fra anslag på regnskap for 2018. Herav skal lønns- og prisstigning dekkes med 2,8%. Dette gir en realvekst på 0,1%, altså en realvekst tilnærmet null.

I kommuneproposisjonen (mai 2018) ble det varslet en veksttakt i intervallet 2,6 til 3,2 mrd. Veksttaket for 2019 ligger altså på den laveste veksttaket i intervallet. Dette kan ses i sammenheng med at kommunene er tilført store ekstrainntekter i form av uventet høy skatteinngang de siste årene. De fleste kommunene har dermed relativt store reserver ved inngangen til 2019.

Verdal kommune antas å ha et disposisjonsfond på 42 mill kr ved inngangen til 2019. Disposisjonsfondet er i stor grad et resultat av ekstraordinær høy skatteinngang i årene 2016-2018.

Vekst frie inntekter 2019

Kommuneopplegget 2019 – frie inntekter	
Vekst frie inntekter	2,6 mrd. kroner
Demografi	-1 mrd. kroner
Pensjonskostnader	-0,7 mrd. kroner
Satsinger innenfor frie inntekter	-0,6 mrd. kroner
Handlingsrom <i>uten</i> effektivisering	0,3 mrd. kroner
Effektivisering 0,5 pst.	1,2 mrd. kroner
Handlingsrom <i>med</i> effektivisering	1,5 mrd. kroner

Etter flere år med ekstraordinær høy skatteinngang varsles det en lavere veksttakt i frie inntekter. Handlingsrommet må i større grad hentes fra effektivisering. Tallene i figuren over viser nasjonale veksttall for kommunesektoren. Tallene uten fylkeskommunene (altså bare primærkommunene) viser et handlingsrom uten effektivisering på null.

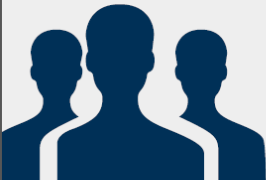
For Verdal kommune er veksten nominelt fra 2018 til 2019 beregnet til 26,6 mill kr. Veksttaket regnet i prosent ligger høyere enn for landssnittet. Av veksten på 26,6 mill kr er ca 0,5 mill anslått å gå med til nye oppgaver (oppgavekorrigering) og 1,34 mill anslått medgått til særskilte satsinger innenfor tidlig innsats i skole, opptrappingsplan rus og habilitering og rehabilitering. Samtidig er det slik at merutgiftene til anslått lønns- og prisvekst for Verdal kommune er på anslagsvis 25-27 mill kr. Det betyr at det reelt sett ikke er rom til å kompensere nye oppgaver og særskilte satsinger i Verdal kommune. Dette er indirekte en indikasjon på at aktivitetsnivået (utgiftene) er for høyt til at kommunen klarer å bruke realveksten slik det er ment i regjeringens beregninger. Samtidig er inntektsveksten knyttet til frie inntekter, slik at det ikke er noen automatikk i at tjenestene skal gjenfinne realveksten i sine budsjetttrammer. I noen tilfeller kan det også være feil at veksten deles ut, fordi tjenestene allerede leverer på et nivå som samsvarer med forventninger i statsbudsjettet.

Satsinger innenfor kommunesektorens frie inntekter

			
Opptappingsplanen for rusfeltet	Tidlig innsats i skolen	Opptappingsplanen for habilitering og rehabilitering	100 millioner kroner av fylkeskommunenes frie inntekter til opprustning og fornying av fylkesveinettet
200 mill. kroner	200 mill. kroner	100 mill. kroner	100 mill. kroner

Dette er satsinger som finansieres som en del av veksten i frie inntekter fra 2018 til 2019. Merk at det er veksten for gjennomsnittskommunen som omtales i regjeringens opplegg. Det er ikke sikkert at denne veksten gjenfinnes som økte budsjetttrammer for den enkelte kommune.

Satsing på helse og omsorg

			
	Psykologer i kommunene	Fastleger i kommunene	Dagaktivitetstilbud for demente
	50 mill. kroner	25 mill. kroner	50 mill. kroner
			
Investeringstilskudd til heldøgnsomsorg	Utskrivningsklare rus og psykisk helse	Opptappingsplanen for rusfeltet	Opptappingsplanen for habilitering og rehabilitering
130 mill. kroner	185 mill. kroner	281 mill. kroner	100 mill. kroner

Et kunnskapsløft som gir muligheter for alle (tidlig innsats) og lærerløftet

Gratis kjernetid i barnehage for 2-åringer

45,7 mill. kroner

Øke tilgangen på barnehagelærere

10 mill. kroner

Flere lærerspesialister i grunnskolen

37 mill. kroner

Tidlig innsats i skolen

200 mill. kroner

Satsingene i helse og oppvekst finansieres delvis som del av veksten i frie inntekter, og delvis som øremerkede tilskudd. Satsingene gir mere penger til kommunen, men også forventninger/plikter.

I ØKONOMIPLANEN KAPITTEL 9.3 GIS EN OPPSUMMERING AV DE VIKTIGSTE NYHETENE I STATSBUJSJETTET.

Signalene om fremtidig økonomisk utvikling

Hovedtrekkene for økonomi i planperioden kan hentes fra kommuneproposisjon for 2019, statsbudsjett for 2019 og økonomiske analyser fra KS. Kommuneproposisjonen er det viktigste dokumentet som viser statlige styringssignaler for kommunens økonomi både på kort og lang sikt. Statsbudsjettet tallfester konsekvensen for det første året i økonomiplanen og gir dermed indirekte et inngangsnivå for de påfølgende år.

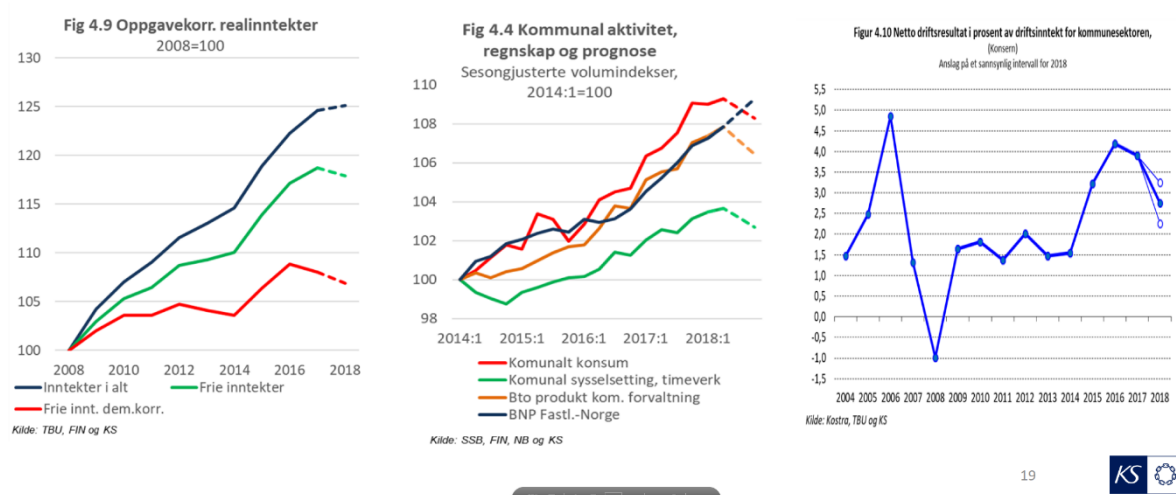
KS ser for seg en svakere utvikling og en gradvis strammere kommuneøkonomi. Regjeringen varsler krav om effektivisering og utflating i veksttakten. Forventninger om økt rentenivå signaliseres fra flere ulike kilder. Dette vil gi kommunen betydelige utfordringer både på eksisterende gjeld og nye låneopptak. Den ferskeste rapporten fra KS er [KS-rapport 2/18](#). Rapportens tittel er «mer utfordrende tider i sikte». I rapporten begrunnes hvorfor KS mener at kommuneøkonomien forventes å bli mer krevende. Et paradoks er at denne utviklingen forventes til tross for relativt gode utsikter i næringsliv og privat konsum.

Mer utfordrende tider i sikte

[Kommunene og norsk økonomi 2/2018](#)

Figur som oppsummerer de viktigste trendene i rapporten fra KS:

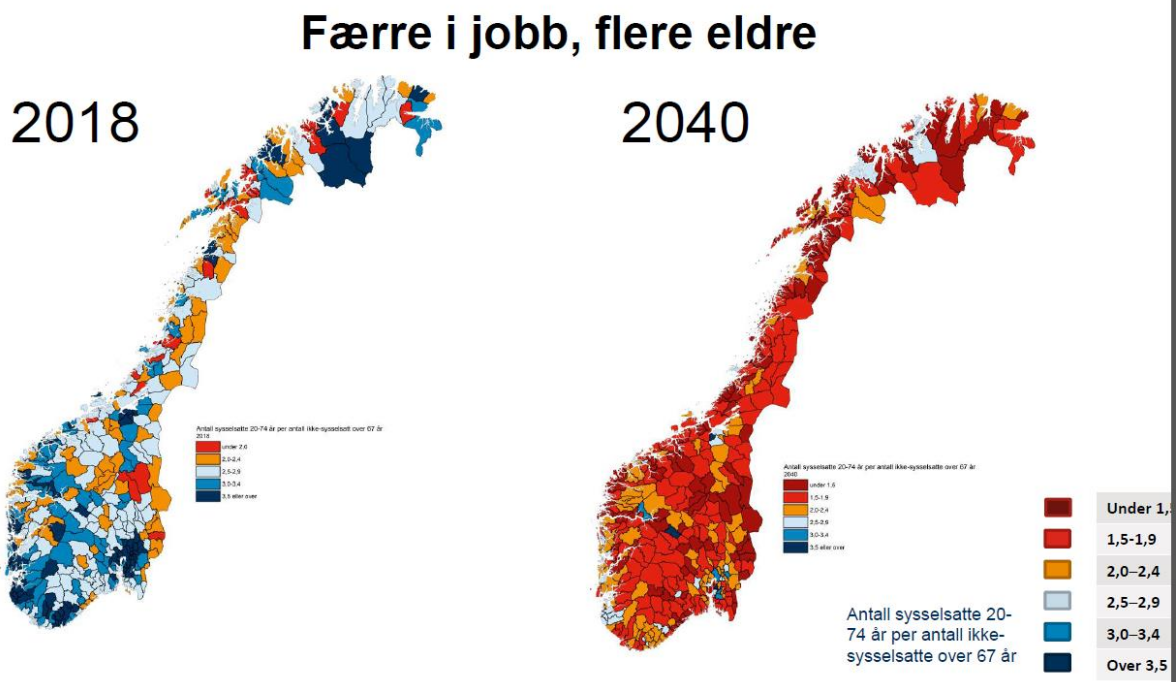
3 år med høy inntektsvekst går mot slutten: Realinntektsfall i 2018 – høy vekst i konsum, verdiskaping og investeringer i 1. halvår 2018 – svakere, men fortsatt OK driftsresultat i 2018

Konsekvensene for Verdal kommune:

Kommunens investeringer i planperioden innebærer et tydelig skift i investeringstakten. Behovene for fornying av bygningsmassen er stor, slik at en må se for seg at investeringstakten i økonomiplanen også er representativ for videre investeringsnivå etter planperioden.

Det er tydelige signaler fra alle de nevnte kilder foran i kapitlet om at effektivisering forventes, og at Verdal kommune må påregne at økt utgiftsbehov og utvidede innbyggerrettigheter ikke blir fullfinansierte i årene som kommer. Effektivisering må forstås slik at det skal være mulig å levere tjenestene til innbyggerne med lavere ressursbruk. Lavere ressursbruk vil for en kommune i praksis være å forstå som færre årsverk. En stor del av kommunens utgifter er utgifter til arbeidskraft (lønnsutgifter og alle utgifter som er nødvendig for å få et operativt årsverk).

Den store utfordringen i årene som kommer er det økte utgiftsbehovet som følge med en aldrende befolkning. På dette området er ikke Verdal annerledes enn andre kommuner, men alderssammensetningen i de ulike kommunene vil påvirke tidspunktet for når utfordringene virkelig treffer.

Signaler om endringer i skatt og rammetilskudd.

Se foran i kap 5.4 om endringer i distriktstilskudd sør og skjønnsmidler.

En vekst i folketall vil medføre økte inntekter men også økte utgifter. Dersom veksten kan løses innenfor eksisterende kommunal infrastruktur, vil veksten kunne gi et positivt bidrag til kommunens økonomi. Men en gevinst fra økt innbyggertall vil ikke rokke ved de grunnleggende økonomiske utfordringene som er vist i kapittel 6.1 – endringsbehov.

Endringer i befolkningssammensetning vil medføre både endringer i inntektsnivå og endringer i utgiftene. Det er vanskelig å beregne endringene med sikkerhet i forkant. Økonomiplanen bygger derfor på en forutsetning om at endringene innarbeides fortløpende ved hver årlig rullering av økonomiplanen.

Utvikling i lønns- og pensjonskostnader

Avsetning til lønnsoppgjør i 2019 er 14 mill kroner. Avsetningen er budsjettert på fellesområdet og vil bli fordelt ut på virksomhetsområdene i andre halvår 2019. Fordeling foretas etter at resultat av sentrale tariffoppgjør og lokale forhandlinger er kjent. Avsetning er basert på kommunens totale lønnsmasse og forventet lønnsvekst fra deflator.

Kvartalsrapporten viser høyt forbruk av lønnsmidler og vikarbruk i 2018. Det er viktig at dette kommer ned på et nivå som er i samsvar med budsjettert aktivitetsnivå i 2019-2022.

Pensjonskostnader og premieavvik:

Forskjellen mellom premieavvik og pensjonskostnad utlignes i kommuneregnskapet ved å regnskapsføre to korrigeringsbeløp til den faktisk betalte premien. De to korrigeringen er:

- Årets premieavvik
- Amortisering av tidligere års premieavvik.

De siste årene har stort sett årets premieavvik vært en inntekt, og denne inntekten har vært større enn amortiseringskostnaden (altså kostnad fordi tidligere års premieavvik har vært inntekt). Dermed har samlet effekt av begge korrigeringene gitt en inntektsføring. Regelverket for amortisering (fordeling over år) av premieavviket er strammet inn de siste årene, noe som betyr at amortisering av tidligere års inntektsførte premieavvik raskere kommer til utgiftsføring. For Verdal kommune blir konsekvensen trolig at amortiseringskostnaden er økende i planperioden. Dermed reduseres også sannsynligheten for at summen av årets premieavvik og amortiseringskostnad blir en inntekt. Denne virkningen er ikke innarbeidet i økonomiplan 2019-2022, men det bør vurderes å budsjettere med denne effekten ved neste rullering av økonomiplanen. Amortiseringskostnaden i 2018 er anslått til 8,5 mill kr., mens premieavviket ikke er kjent før regnskap 2018 er avlagt. Det antas at premieavviket for 2018 vil være en inntektsføring.

PENSJON OG PREMIEAVVIK ER NÆRMERE BESKREVET OG FORKLART I KAPITTEL 9.3 PENSJONSKOSTNADER.

6.4 Større endringer i nasjonale føringer og regelverk i perioden

Hovedtrekk

Ny kommunelov fra 2020 som på en tydeligere måte gir kommunestyret ansvar for å «husholde over egen økonomi», begrensninger i muligheter for å hente inntekter fra eiendomsskatt, lærernorm, bemanningsnorm i barnehage, endringer i rammebetingelser for utskrivingsklare pasienter i psykiatrien, tiltak innenfor helse og velferd er de største nye varslede endringene for planperioden. Nedenfor gis mer detaljer om endringene.

Oppvekst - Skole

Lærernormen: Den nye normen som ble iverksatt fra skolestart i 2018 betydde at det i gjennomsnitt skal være maksimalt 16 elever for hver lærer fra 1. til 4. trinn, og 21 elever for hver lærer på 5. til 10. trinn i ordinær undervisning. Fra august 2019 skjerpes normen ytterligere. Da skal det maksimalt være 15 elever for hver lærer på 1.–4. trinn, og fra 5.–10. trinn blir tallet 20 elever per lærer.

Normen styrer hvor høy lærertettheten skal være på hovedtrinnene, det vil si 1. til 4. trinn sett under ett, 5. til 7. trinn sett under ett og 8. - 10. trinn sett under ett. Organiseringen av selve undervisningen er imidlertid opp til skolen. Det betyr at det for eksempel på 1.- 4. trinn kan være flere enn 16 elever i timene noen ganger, og færre elever andre ganger. Ressursene her regnes på skolenivå og ikke på kommunenivå.

Oppvekst - Barnehage

Stortinget har vedtatt en ny bemanningsnorm og en skjerping av pedagognormen. Bemanningsnormen stiller krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Skjerpet pedagognorm innebærer minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Barnehagene må innfri ny bemanningsnorm innen 1. august 2019, og pedagognorm innen 1. august 2018.

Helse og velferd – Generelt

Investeringsstilskudd

2019 foreslår regjeringen en samlet tilsagnsramme på 2,6 milliarder kroner. Regjeringen foreslår at 50 prosent av tilsagnsrammen i 2019 skal gå til ren netto tilvekst. Det resterende tilsagnsbeløpet skal gå til rehabilitering og utskifting av eksisterende plasser. **239,9mill. kroner i økt bevilgning til investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser, hvor av 130,8mill. kroner til første års utbetaling av tilskudd til 1500 flere plasser, likt fordelt mellom netto tilvekst og rehabilitering/utskifting og 109mill. kroner knyttet til tilsagn gitt tidligere år.**

«Leve hele livet»

«Leve hele livet» skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, og ha en trygg, verdig og aktiv alderdom. Regjeringen **foreslår 48 millioner kroner til å støtte kommunene i arbeidet med reformen i 2019. Reformperioden starter 1. januar 2019 og varer fram til 2023** – med ulike faser for

planlegging, gjennomføring og evaluering. Kommuner som omstiller seg og tar i bruk nye løsninger, vil bli prioritert i statlige støtteordninger. Hvilke og omfang av støtteordninger kommunene kan få, er uklart.

Helseplattformen

For å sikre finansiering av Helseplattformen vil Helse Midt-Norge bli gitt et lån tilsvarende 70 pst. av investeringskostnaden for spesialisthelsetjenesten, med en lånebevilgning på 465 mill. kroner i 2019. I tillegg vil det bli etablert en tilskuddsordning tilsvarende 100 pst. av den faste investeringskostnaden for kommunene og fastlegene, med en bevilgning på 110 mill. kroner i 2019. Dette er et tilskudd som skal betales tilbake med renter etter hvert som kommuner og fastleger tar i bruk løsningen. Ordningen er etablert for å legge til rette for deltakelse fra kommuner og fastleger i Midt-Norge, slik at verken Helse Midt-Norge eller de kommunene som går inn i prosjektet skal bære risikoen for manglende deltakelse. Regjeringen vil komme tilbake til låneramme og tilskuddsramme etter at avtale om kjøp av løsningen er inngått.

Opptappingsplan rusfeltet

Regjeringen vil øke bevilgningene til rusfeltet med 2,4 mrd. kroner i perioden 2016–2020. I tillegg kommer veksten i tverrfaglig spesialisert rusbehandling for rusmiddelavhengige (TSB), som sikres gjennom en høyere prioritet i TSB enn somatikk, beregnet til om lag 150 mill. kroner i 2019. Regjeringen foreslår å flytte 185 millioner kroner fra sykehusrammen til kommunerammen i forbindelse med innføring av betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og TSB (tverrfaglig spesialisert rusbehandling). Ved å innføre betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og TSB likestilles denne pasientgruppen med utskrivningsklare pasienter i somatiske avdelinger.

Tilskudd ressurskrevende tjenester

For 2019 foreslås det at kommunene får kompensert 80 pst. av egne netto lønnsutgifter i 2018 til helse- og omsorgstjenester ut over et innslagspunkt på 1 320 000 kroner. Netto lønnskostnader er lønn til ansatte og tilhørende sosiale kostnader, fratrukket øremerkede tilskudd og tilskudd gjennom inntektssystemet. Tilskuddsordningen gjelder for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år. For eldre over 67 år fanges deler av utgiftene opp gjennom de ordinære kriteriene i kostnadsnøkkelen for kommunene som ligger til grunn for fordelingen av rammetilskuddet til kommunene. Økningen er ut over det som følger av anslått lønnsvekst for 2018 på 50 000 kroner.

Nasjonalt eldre- pasient- og brukerombud

Ordningen med pasient- og brukerombud utvides til å omfatte eldre. Regjeringens begrunnelse er at eldre over 67 år utgjør 14 prosent av befolkningen, men står for 24 prosent av konsultasjonene hos fastlegene. 60 prosent av de som mottar én eller flere kommunale omsorgstjenester, er 67 år eller eldre. Alle de lokale pasient- og brukerombudene skal også bytte navn til eldre-, pasient- og brukerombud. Det nye nasjonale ombudet skal lede kollegiet av ombud i fylkene og videreutvikle ombudenes faglige arbeid innen helse- og omsorgssektoren. Forslag til lovendringer er sendt på høring med frist 2. januar 2019. Det tas sikte på at Nasjonalt eldre-, pasient- og brukerombud skal være i funksjon i løpet av andre halvår 2019.

7 Virksomhetsområdene – Mål og virkning

7.1 Politikk, rådmann, felleskostnader og finans

Politikk

Budsjettramme er videreført omtrent på samme nivå som i 2018. Høsten 2019 er det lokalvalg og budsjett er økt med utgifter til gjennomføring av valget samt til opplæring av nye folkevalgte. Kostnad ved utskifting av nettbrett til politikerne er ivaretatt i budsjett.

Rådmannen med stab

Målbeskrivelse

Virksomhetsområdet vil i planperioden arbeide for bedre styring og kompetanse på økonomiområdet og på arbeidsgiverområdet. I tillegg er det behov for å forsterke fokuset på arkivarbeidet.

Dette innebærer utvikling av nye styringsmodeller og implementering av ny teknologi. Økonomi vil også styrke det tverrfaglige arbeidet sammen med virksomhetsområdene og spesielt mot samfunnsplanlegging, analyse og kommunikasjon.

Verdal kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver. Vi skal arbeide for å integrere våre prinsipper for ledelse og arbeidsform i alle ledd av organisasjonen, og skal utvikle en ny arbeidsgiverpolitikk som gjør oss enda bedre i stand til å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft. Det skal videreutvikles et sett av virkemidler som gjør oss konkurransedyktig i kampen om arbeidskraft fremover.

Skal en lykkes i enda større grad på å oppfylle overordnede mål og strategier, så må vi utvikle mennesker og organisasjon mer planmessig. Arbeidsgiverpolitikken skal svare opp det utfordringsbildet som oppstår når vi skal ta ned aktivitetsnivået, samt finne gode strategier og tiltak for å løse de utfordringene som fremkommer i den kunnskapen vi har på arbeidsgiverområdet.

Arbeidet med å etablere en fornyet og helhetlig arbeidsgiverpolitikk skal få høy prioritet i 2019. Denne skal forankres i kommunestyret og i hele organisasjonen.

Arkiv og dokumentasjonsforvaltningen er en ressurskrevende funksjon, hvor vi pr. i dag i stor grad jobber med ivaretagelse av den daglige driften. Dette styres i hovedsak av lover og forskrifter som setter standarden på hvordan arbeidet skal utføres. For å kunne oppfylle de lovbestemte kravene med tilfredsstillende kvalitet, krever dette at alle planverk, rutiner og prosedyrer er på plass.

Arkivfunksjonen er i stor endring, og utviklingen må sees i sammenheng med den pågående digitaliseringen. Det skal være lett å få en oversikt over hvilke arkiver vi oppbevarer, hva de inneholder, hvilken dokumentasjon som er tilgjengelig digitalt.

Utfordringer, strategi og konsekvens

På området økonomistyring så er det behov for et sterkere fokus i enkelte deler av organisasjonen, og dette kan kreve noe veiledning.

I arbeidsgiverpolitikken har ledere og tillitsvalgte samlet pekt på noen områder som særlig utfordrende:

- Rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft
- Lønnspolitikken
- Oppfølging, utprøving og avklaring av ansatte med helseutfordringer
- Partssamarbeidet

Vår analyse av alderssammensetningen i bemanningen viser i tillegg at vi har mange seniorer, og antallet vil øke fremover i økonomiplanperioden.

For å svare opp dette i arbeidsgiverpolitikken vil vi blant annet fokusere på følgende strategiske områder:

- Innovasjon, endring og omstilling

I dette ligger områder som videreutvikling av lærende organisasjon og bedre struktur i arbeidet på overordnet nivå (AMU, ADMU)

- Videreutvikling av ledere, ledelse og partssamarbeid

I dette ligger områder som klargjøring av roller for å videreutvikle myndiggjøringen, videreutvikling av tverrsektoriell og tverrfaglig samhandling samt videreutvikling av eksisterende strukturer for partssamarbeid.

- Videreutvikling av personalpolitiske virkemidler som understøtter arbeidet med å rekruttere, utvikle og beholde våre ansatte

På dette området er det blant annet nødvendig å se på vårt rekrutteringsarbeid, samspill med utdanningssystemene, lønnspolitikk, kompetansepolitikk, seniorpolitikk samt ulike reglementer.

- Ha en aktiv tilnærming til hva som skaper god arbeidshelse, fremmer nærvær og hindrer utstøting

Her må vi trene hele organisasjonen sammen med våre samarbeidspartnere Nav arbeidslivssenter og vår egen bedriftshelsetjeneste.

- Digitalisering og effektivisering av arbeidsprosesser

For å styrke utviklingskraften til kommunen er det behov for å etablere helhetlig ledelse for utvikling og virksomhetsstøtte, rådgiver digitalisering samt rådgiver forvaltning og utvikling. Sistnevnte skal gå inn i et fagmiljø sammen med samfunnsplanlegger. Stillingen som kommunalsjef blir ikke besatt med det første. De to siste stillingene legges inn i 2019-budsjettet med oppstart fra 1.april. I planleggingen av «nye Verdal kommune» var det i tillegg til disse tre lagt opp til ytterligere to stillinger; rådgiver klima og miljø, og fagansvarlig for utviklingsstøtte. Disse stillingene er det på nåværende tidspunkt heller ikke funnet rom for i økonomiplanperioden.

Det er flere utfordringer knyttet til arkivfunksjonen. Vi har manglende planverk (arkivplan, bevaring- og kassasjonsplan), og mangler rutiner og prosedyrer på dokumentflyten.

Det er ulik praksis for arkivering, viktig dokumentasjon kan gå tapt ved at det ikke er gode nok rutiner og kanskje heller ikke god nok bevissthet rundt hva som er “arkivverdig”.

Vi må få bedre rutiner for uttrekk av digitale arkiv, vårt sakssystem er ikke tilstrekkelig utviklet for å få til dette, slik at uttrekk av digitalt arkiv ikke har blitt gjort på siste 17 år.

Enkelte enheter/virksomhetsområder har stor opphoping av restanser på sine områder, og bør vies ekstra oppmerksomhet.

På arkivområdet er de fremste strategiene å videreutvikle planverk, rutiner, prosedyrer og retningslinjer, samt sikre implementering av regler, rutiner, prosedyrer og retningslinjer i hele organisasjonen. I dette arbeidet kan det også være behov for kompetansepåfyll ute i ulike deler av organisasjonen.

Det er videre behov for å

- Kartlegge og få en oversikt alle arkivene i kommunen etter samkommunen ble oppløst.
- Kartlegge og få en oversikt over hvor det i dag mangler rutiner, planverk (arkivplan, bevaring- og kassasjonsplan), prosedyrer og retningslinjer.
- Avklare «ansvarsfordelingen» mellom enhetene/virksomhetsområdene og arkiv.
- Fremme en helhetlig arkivforståelse i kommunen. Styrke kunnskapen av arkivets kulturelle, forvaltningsmessige og rettslige verdi.

Tjenesteleveranse og utvikling

Med utviklingsstaben (SUV) har en begynt å sette sammen et nytt og spennende miljø, med ulike stabs- /støttefunksjoner som er tverrfaglig sammensatt. SUV skal bidra til å skape god styringsinformasjon for ulike plan- og beslutningsprosesser, samt bidra med støttefunksjoner ut på ulike ledernivå i hele organisasjonen. Denne ressursen skal samlet sett bidra til å skape større endrings- og omstillingsevne, ved å bidra til å videreutvikle og dyktiggjøre ulike ledd i vår samlede tjenesteproduksjon.

Risikovurdering og suksesskriterier

Mangel på nødvendige investeringer i verktøy vil gjøre at vi ikke kommer i gang med arbeidet på skikkelig vis. Et stort endringsbehov i kommunens drift i planperioden vil trolig øke behovet for tett oppfølging av virksomhetene. Tilgang til moderne verktøy og kompetansepåfyll er nødvendig for å lykkes. Vi er også avhengige av å ha noe penger til å drive interne prosesser på eksisterende arenaer, for å videreutvikle ledelse og samspill.

Manglende rutiner og prosedyrer og manglende fokus på arkivering og behandling av restanser kan i verste fall medføre at innbyggere/samarbeidspartnere ikke får svar fra Verdal kommune på det de etterspør hos oss. Dette vil i stor grad påvirke omdømmet til Verdal kommune. Det å ikke ha orden i vårt arkiv, kan få katastrofale følger, blant annet som rettighets dokumentasjon. Å ikke ha orden kan føre til kostbare erstatningssaker/rettssaker.

Kirker m.v

Innunder Rådmannen budsjetteres også tilskudd til Sør-Innherad Kirkelige fellesråd og andre trossamfunn. I tillegg budsjetteres kostnader knyttet til graving på gravlunder. I økonomiplanen er det lagt inn 7.076.000 kroner som driftstilskudd til fellesrådet. Dette er i samsvar med fellesrådets forslag til budsjett for 2019, og tilsvarer 3 % økning fra fjorårets tilskudd.

Også fellesrådets investeringsforslag for perioden 2019-2022 er fulgt opp i investeringsbudsjettet, dvs. en årlig bevilgning på 1.500.000 kroner. Dette betyr en total investering for perioden på 6 mill. kroner. Det vises for øvrig til fellesrådets budsjettforslag.

Fellesområder

Fellesområder ivaretar inntekter og utgifter som berører hele organisasjonen. Budsjett for personforsikringer, meglertjenester, kontingent til KS, kontingent EU kontor, bedriftshelsetjeneste, bankgebyrer, revisjon etc. er ivaretatt her. Nivå er videreført med utgangspunkt i 2018.

Det er tatt høyde for programvare anskaffelse og lisenser for systemer som dekker felles behov. I dette ligger blant annet nytt webdesign for kommunens hjemmeside og Framsikt. Brutto kostnader knyttet til lærlingeordningen ligger på virksomhetsområdene, mens fylkeskommunalt lærlingtilskudd budsjetteres sentralt på Fellesområder. I tillegg avsettes det til lønnsoppgjør for 2019 på dette området. Utgiften til lønnsoppgjør i 2019 er estimert til 14 millioner.

Stiklestad nasjonale kultursenter fikk i 2016 innvilget 100.000 kr årlig i en treårsperiode til finansiering av prosjektstilling knyttet til utvikling mot 2030. Fylkeskommunen har gitt tilsagn om 450.000 kroner pr. år til prosjektet. Det forutsettes at kommunen aktivt involveres i det pågående arbeidet. Budsjett til tilskudd ligger under Rådmann.

Finans

Målbeskrivelse

Kommunens likviditet og gjeldsportefølje styres på en måte som er i samsvar med målene i finansreglementet om lav risiko og god styring.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Økonomienheten må bygge og forankre kompetanse på finansområdet. Rutiner for plassering av midlertidig overskuddslikviditet utvikles videre, slik at kommunen får bedre rentebetingelser på innskudd.

Tjenesteleveranse og utvikling

Finansområdet følges opp av økonomienheten i samarbeid med et rådgivende konsulentfirma for styring av kommunal gjeld. Rapporter, risikovurderinger mv leveres fra konsultentselskapet og rapporteres i samsvar med finansreglementet.

Risikovurdering og suksesskriterier

Økende gjeld vil øke den iboende risiko på finansområdet. Dette forsterker behovet for robust kommuneøkonomi i kombinasjon med finansielle virkemidler for sikring mot svingninger i rente.

7.2 Oppvekst

Jobben med å gi barn og unge et godt utgangspunkt for en livslang mestring er og blir et kjerneoppdrag for oppvekstsektoren. Det innebærer å realisere helhetlige opplæringsløp som gjør barna i stand til å møte livet sosialt, praktisk og personlig i et demokratisk og mangfoldig samfunn. For å skape de gode oppvekstarenaene må det jobbes langsiktig, og det må sikres kontinuitet rundt de store linjene. Denne langsiktigheten må samtidig kombineres med behovet for å realisere endring, forbedring og utvikling.

Dagens samfunnsutvikling skjer i et høyt tempo, og med bakgrunn i det er også styringslinjene for skoler og barnehage fornyet. Gjennom en ny rammeplan for barnehage og en ny overordnet del for skole står vi i spennende prosesser hvor innholdet i barnehage og skole fornyes. Dagens barn og unge skal ut i et arbeidsmarked hvor nye yrker dukker opp i et rivende tempo, og for å gi barn og unge en god ballast i møte med dette vil kommunen sitt fokus på endrings- og utviklingsprosesser i samspill med lokalsamfunn og næringsliv videreføres.

I jobben med å videreutvikle tjenestene i oppvekstsektoren vil det vektlegges å ha en erfarings-, forsknings- og kunnskapsbasert tilnærming. Det innebærer å bruke alle de data som eksisterer i sektoren, de erfaringer som finnes og kombinere dette med det nyere forskning i refleksjonsprosesser for å videreutvikle dagens tjenester. For å gi rom for denne tjenesteutviklingsutviklingen blir det viktig at ansatte inngår i profesjonsfellesskap som sammen bidrar til å utvikle kollektiv omforent praksis.

Oppvekst felles

Målbeskrivelse

Området består av barnehagemyndighet og det nye området for ungdomsarbeid. Målet for ungdomsarbeidet i Verdal vil bli tydeligere nedfelt som en del av en pågående prosess senhøsten 2018 og tidligvinteren 2019.

Utfordringer, strategi og konsekvens

For barnehagemyndighet er jobben å avsette midler til å finansiere sektoren totalt, og det innebærer å tilgjengeliggjøre midler for å finansiere både pedagognorm og bemanningsnorm. I tillegg er det også nødvendig å avsette nok midler til å finansiere de nye moderasjonsordningene som er innført de senere årene – gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling og spesialpedagogiske tiltak.

For ungdomsarbeidet vil det bli viktig å utvikle tjenestene i tett samarbeid med det øvrige tjenesteapparatet i kommunen og i samspill med lag og organisasjoner.

Tjenesteleveranse og utvikling

Tjenesteleveransen i barnehager vil tilpasses det antall barn som til enhver tid går i de ulike barnehagene. Spesialpedagogisk hjelp er lagt på samme nivå som i 2018.

For ungdomsarbeidet er ressursene videreført på 2018-nivå, som innebærer en videreføring av ungdomsloser våren 2019, miljøteam ungdomsskole, ungdomskontakten og bemanningen på Panzer.

Risikovurdering og suksesskriterier

På barnehageområdet er det vanskelig å beregne eksakt hvor mange barn som til enhver tid vil gå i barnehager. Erfaringstall er derfor brukt, og skulle det vise seg å bli flere barn i barnehager totalt sett vil det kunne sprengte rammene for barnehagedrift totalt. Det samme vil kunne skjer dersom omfanget av moderasjonsordningene øker mer enn forventet. Begge disse faktorene er krevende å forutsi, og det avhenger bl.a. av arbeidsledighet og andel som benytter barnehage i kommunen.

Med de nye normene er det satt i gang prosesser for å definere et minimum av ressurser som må til for å skape gode tjenester i barnehagene. Disse normene vil representere gode strukturtiltak, men fremdeles vil andelen pedagoger i barnehage ikke være høyere enn 50%. Det er derfor sannsynlig at det vil komme ytterligere justeringer på andelen pedagoger i årene som kommer.

Skole og SFO

Målb beskrivelse

Skolen skal, i samarbeid og forståelse med hjemmet, åpne dører mot verden og framtiden heter det i skolens formålsparagraf. I det ligger det et oppdrag om gjør barna i stand til å møte livet sosialt, praktisk og personlig i et demokratisk og mangfoldig samfunn.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Skole skal i planperioden jobbe med å realisere en ny kurs for opplæringen, og det skal også innføres en lærernorm.

Den nye kursen bygger på at det vil skje en gradvis fagfornyelse i perioden, og at det allerede er vedtatt en ny overordnet del som tydeliggjør de store linjene rundt opplæringens grunnprinsipp. Den nye overordnende delen og de nye fagplanene settes i verk fra 2020. Viktige stikkord i denne sammenhengen er dybdelæring, folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling.

Å realisere et nytt innhold for skole vil kreve kollektive og medskapende prosesser på alle skoler.

Tjenesteleveranse og utvikling

Innholdet i skolen må fornyes i tråd med det nye samfunnsmandatet og et fornyet innholdet i de ulike skolefagene.

Omfanget av tjenesteleveransen vil i perioden måtte nedskaleres for å tilpasses de tilgjengelige rammene, og den må også innrettes i tråd med retningslinjene som følger med lærernormen. Med bakgrunn i en noe for høy styringsfart i 2018 vil det totale nedskaleringsbehovet for skole/Sfo utgjøre mellom 15 og 20 årsverk. Dette vil i all hovedsak løses gjennom vakanser, omplasseringer og naturlig avgang, men det kan i ytterste konsekvens også kunne medføre oppsigelser. I perioden vil også elevtallet synke relativt mye, og det må igjen medføre ytterligere nedskaleringer av personell.

Risikovurdering og suksesskriterier

For å realisere innholdselementene i skole kreves det sterke profesjonsfellesskap som skaper felles retning og nytt innhold kollektivt. Dette forutsetter også dyktige endringsledere som gjennomfører prosesser med alle involverte aktører.

Innføring av lærernormen vil medføre endringer i forhold til ressursdisponering i skolene. Normen tydeliggjør et omfang av pedagogisk personell ved hver skole, og dette vil påvirke handlingsrommet til å ha andre arbeidsgrupper i personalet. På sikt vil lærernormen kunne medføre en reduksjon i fagarbeidere, assistenter og miljøterapeuter dersom det ikke kommer en ytterligere finansiering av denne normen.

Barnehage

Målb beskrivelse

Barnehage representerer det første leddet i et helhetlig opplæringsløp, og skal være grunnlaget for å realisere samfunns målet om å gi alle barn en best mulig start på livet. I barnehagens formålsparagraf gis oppdraget om, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Barnehagene skal innarbeide en relativt ny rammeplan (2017) i perioden. Den nye rammeplanen er tydeligere på barnehagens forpliktelser enn tidligere utgaver, og den gir bestemmelser og retning knyttet til hva barn skal oppleve og lære. Den er tydeligere i sitt fokus på demokrati og medvirkning, på å fremme vennskap og fellesskap, kommunikasjon og språk samt å realisere toleranse og respekt for mangfold. Barndommens egenart og egenverdi er fortsatt sentrale grunnpilarer i barnehage

Barnehage skal også innarbeide en pedagognorm og en bemanningsnorm. Disse to nasjonale normene har medført en økt kostnad knyttet til barnehagedrift. Samtidig vil det også representere en viktig faktor for å kunne øke kvaliteten på barnehagetilbudet, og det vil være et virkemiddel for å sikre tidlig innsats. Gjennom en økt strukturkvalitet, i form av både mer bemanning og mer kompetanse, vil forholdene ligge godt til rette for å skape økt prosesskvalitet.

Tjenesteleveranse og utvikling

Som følge av både bemanningsnorm og pedagognorm vil omfanget av tjenesteleveransen i all hovedsak være knyttet til det antall barn som til enhver tid går i barnehage.

Å realisere et nytt innhold for barnehage vil kreve kollektive og medskapende prosesser på alle barnehager.

Risikovurdering og suksesskriterier

For å få innarbeidet en ny rammeplan kreves det god administrativ og pedagogisk ledelse, sterke profesjonsfellesskap som skaper felles retning og nytt innhold kollektivt. Dette forutsetter dyktige endringsledere som gjennomfører prosesser med alle involverte aktører. I tillegg kreves det rammebetingelser for å kunne gjennomføre kollektive prosesser. I dag er dette krevende siden ansatte i all hovedsak er sammen med barna gjennom hele dagen. For å skape sterke profesjonsfellesskap kreves det derfor at personalet har tid til sammen å reflektere og drøfte viktige verdivalg og prinsipper. I tillegg er det viktig å få på plass gode ordninger for kompetanseheving.

Ressurssenter oppvekst (hjelpetjenester)

Målbeskrivelse

Ressurssenter oppvekst skal understøtte samfunnsmålet om å gi alle barn gis en best mulig start på livet, og skal i tillegg understøtte både barn og familiers mestring og trygghet gjennom livet.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Helsestasjonen har de senere årene opplevd en økning i oppgaver knyttet til barns utvikling og helse, og det presser fram tydeligere prioriteringer. Enkelte aktiviteter må derfor nedskaleres dersom det totale ansvarsfeltet skal dekkes.

Barnevernet står foran en strukturreform som vil komme i 2020 eller 2021. Det betyr at oppgaver vil bli overført fra Bufetat til kommunen. Hvilke oppgaver det er og omfanget av dem er ennå noe usikkert. Men, allerede nå er det klare indikasjoner på at kommunen vil få det totale ansvaret for bl.a. fosterheimsområdet.

Fra og med 2020 blir kommunene lovpålagt å ha psykologkompetanse. Det må derfor avklares hvor i organisasjonen en psykolog skal plasseres, og det må også settes av midler til å rekruttere kommunepsykolog i 2019.

Tjenesteleveranse og utvikling

Helsestasjonen vil måtte nedskalere enkelte deler av sin tjeneste for å kunne dekke det totale ansvarsfeltet. Dette vil berøre både helsestasjonsvirksomheten, skolehelsetjenesten, jordmødrene og noe av de forebyggende innsatsene i kommunen. Omfanget av dette er på mellom 1,5 og 2 årsverk.

PPT vil også måtte nedskalere sin tjenesteleveranse. Det vil påvirke både den individrettede delen av jobben knyttet til utredninger og sakkyndigheter, og det som gjøres opp mot skoler og barnehager.

Barnevernet vil i all hovedsak opprettholde sitt tjenestenivå, men vil ha en krevende prosess med å forberede seg på de nye oppgavene som blir tilført gjennom strukturreformen. Her vil det måtte bygges både ny kompetanse og nye fagmiljø for å ivareta de oppgavene som kommer.

Risikovurdering og suksesskriterier

Med de rammene som helsestasjonen besitter vil det bli krevende å ivareta helheten i den oppgaveporteføljen som helsestasjon har. Konsekvensene av dette vil påvirke både svangerskapsomsorgen, spe- og småbarnsoppfølgingen og skolehelsetjenesten.

For barnevernet vil omfanget av de nye oppgavene som strukturreformen medfører måtte følges opp med ressurser. Å finne rom for tilstrekkelige ressurser til de nye oppgavene vil således være en kritisk faktor, og det samme vil behovet for å skaffe seg kompetanse til å ivareta de nye oppgavene være.

Kommunepsykolog må også rekrutteres og innplasseres i organisasjonen innen 2020. Her vil det være avgjørende å få rekruttert rett kompetanse på rett sted i organisasjonen.

7.3 Velferd og helse

Mål

Kommunedelplanen for helse og omsorgstjenestene i Verdal har fem mål:

- Folkehelsen i Verdal skal være på nivå med, eller over, sammenlignbare kommuner
- Brukerne skal oppleve at det kommunale tjenestetilbudet er et godt supplement til et aktivt og selvstendig hverdagsliv
- Boliger og infrastruktur skal legge til rette for at flest mulig kan klare seg selv og ha aktive og meningsfulle dager
- Verdal skal være en foregangskommune i å utvikle nye former for samvirke mellom det offentlige og lokalsamfunnet
- Verdal skal være en foregangskommune i utvikling og bruk av velferdsteknologi

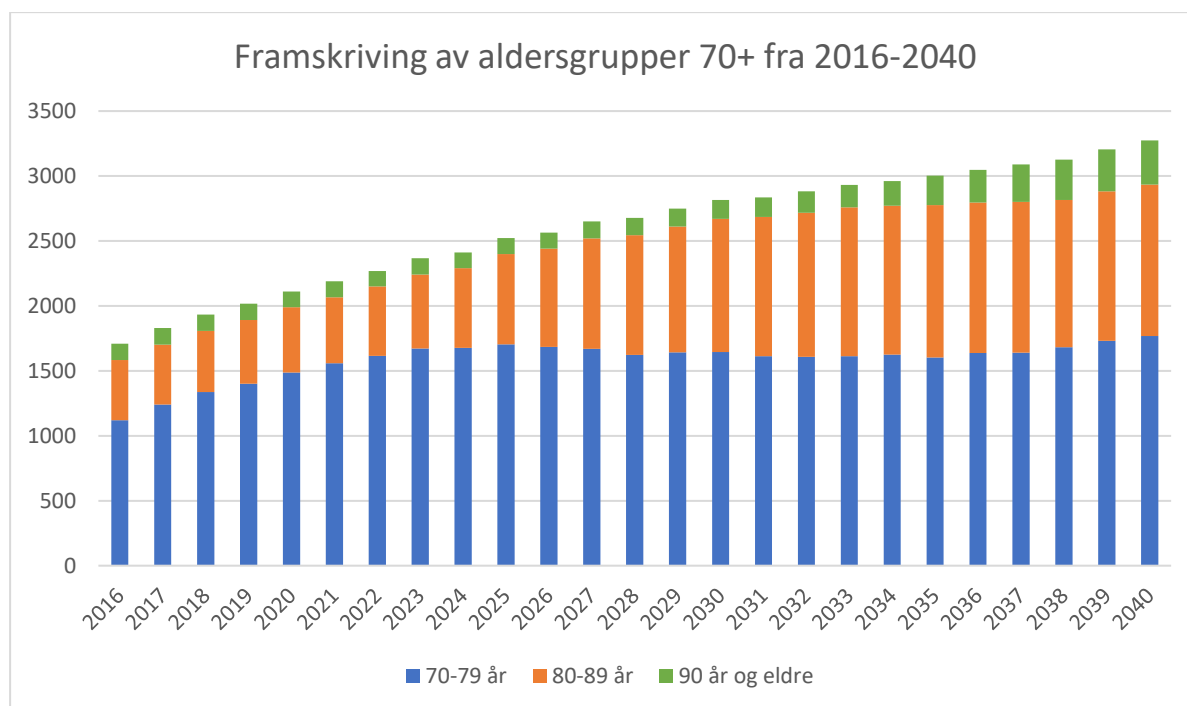
Utfordringer, strategi og konsekvens

Helse og velferd viderefører arbeidet med å forsterke innsatsen med helsefremmende tiltak, helsehjelp, omsorg, økonomiledelse, styring og kontroll med fokus på kvalitetsutvikling. Forbedring av arbeidsflyt, bruk av ansattes kompetanse og rutiner, samarbeid med bruker og pårørende er viktige satsingsområder. Innholdet i tjenestene utvikles slik at vi kan nå målene i kommunens samfunns- og arealplan og målene i kommunedelplan for helse og velferd.

Utviklingen i helse- og velferd er styrt av endringer i kommunens **demografiske utvikling**. Den prosentvise økningen i perioden 2016 – 2014 viser en sterk økning i antall eldre 70 – 90 og eldre.

I de eldste aldersgruppene er utviklingen slik:

Veksten i de ulike aldersgruppene viser at Verdal kommune har en økning i alderen 70+ i perioden 2016 – 2027 (ca. 100 pensjonister i året), deretter kommer en økning i aldersgruppa 80+ i perioden 2028-2040 og 90+ øker i perioden 2031 – 2040.

Befolkningssammensetningen har betydning for hvordan kommunens helse- og velferdstjenester skal utvikles for å opprettholde den norske velferdsmodellen. Færre innbyggere i yrkesaktiv alder vil gi utfordringer med tanke på framtidig arbeidskraft, og den prosentvise befolkningsutviklingen viser at Verdal kommune hadde i 2015 15% i yrkesaktiv alder (20-66 år) per innbygger 80 år og over. I 2023 er denne andelen redusert til 11,2% og i 2040 er andelen 6,3% ([http://www.nykommune.no/#!/kommuner/325-326 lastet ned20181026](http://www.nykommune.no/#!/kommuner/325-326%20lastet%20ned20181026)).

Denne situasjonen har betydning for utviklingen av helse- og velferdstjenestene fram mot 2040.

Reduksjon i aktivitetsnivå i planperioden. Helse og velferd skal redusere aktivitetsnivået tilsvarende ca 23 mill i planperioden. Lønn er den største utgiften helse og velferd har, og årlig krever dette en reduksjon på 12,7 årsverk.

Nytt Bo- og behandlingssenter er planlagt ferdig i høsten 2021. Dette er første fase i kommunens tjenestetilpasning for framtida, og ny vurdering av videre utbygging for å opprettholde heldøgns omsorgstilbud for innbyggere 80+ med 25% dekningsgrad (jf. vedtak i kommunestyret PS 31/16), skal skje i 2021-22. Helsebygg som bygges fram mot 2035 skal understøtte kvalitet, driftseffektivitet og fleksibilitet slik at helse- og velferd svarer på de behov befolkningen til enhver tid har.

Velferdsteknologiske løsninger som bidrar til at ansattes fagkompetanse brukes på rett oppgave til riktig tid, er ei utfordring framover med tanke på tjenestetilbudenes omfang, kvalitet og rekrutteringsevne. Utviklings- og innovasjonsbehovet i helse og velferd framover er stort. Det er viktig å understreke at nye helsebygg skal være en viktig del av samfunnsutvikling i Verdal slik at vi skaper et inkluderende samfunn som også er aldersvennlig.

Lederutvikling er satt i system med årlige forventningsavtaler og fast veiledning av hele ledergruppa. Dette er avgjørende for endrings- og utviklingsbehovet helse og velferd har for å løse utfordringene

virksomhetsområdet står overfor fram mot 2040. Endring og utvikling av tjeneste-, fag-, arbeidsmiljø- og brukermedvirkningskulturer lar seg ikke gjøre uten denne innsatsen. Kommunens lederplattform med sine verdier og samhandlingsregler er rammeverket i dette arbeidet.

Kontinuerlig **kompetanseutvikling** er avgjørende for tjenestetilbudet i helse og velferd. I 2018 er all kompetanseutvikling samordnet, og i 2019 er kompetanseutvikling knyttet til kjerneoppgavene i de ulike virksomhetsområdene og lederutvikling. Implementering av helhetlige pasientforløp i hjemmet og pakkeforløp rus/psykiatri er en del av kjerneoppgavene.

For å sikre at folk kan bo lengst mulig hjemme, mestre eget liv og ha en trygg og aktiv hverdag settes det av 24 millioner kroner i planperioden til digitalisering. **Digitale løsninger og velferdsteknologi** er en del av morgendagens omsorg. Det handler om hvordan tjenestene kan ta i bruk nye virkemidler for å løse utfordringer innbyggerne og medarbeiderne møter i hverdagen. Digitale løsninger og velferdsteknologi benyttes for å fremme trygghet, mestring og aktivitet hos innbyggerne. En teknisk løsning som kan ta imot digitale signaler skal på plass før det nye bo- og behandlingssenteret er ferdig høsten 2021. Det er etablert samarbeid med kommunene Inderøy, Levanger og Værnesregionen om deler av denne satsingen.

Helseplattformen skal anskaffe og innføre ny, felles pasientjournal for hele helsetjenesten i Midt-Norge. «Helseplattformen skal anskaffe og innføre ny, felles pasientjournal (PAS/EPJ) ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Journalen setter pasienten i sentrum på alle nivå i helsetjenesten.

Det er første gang det etableres en felles løsning for kommune- og spesialisthelsetjeneste, fastleger og avtalespesialister. Gjennom Helseplattformen er Midt-Norge regional utprøvingsarena for det nasjonale målbildet «Én innbygger - én journal». Helseplattformen eies av Helse Midt-Norge RHF og Trondheim kommune.

Helseplattformen skal gi økt kvalitet i pasientbehandling, bedre pasientsikkerhet, mer brukervennlige systemer og dermed sette helsepersonell i stand til å utføre sine oppgaver på en bedre og mer effektiv måte.» (<https://helse-midt.no/vart-oppdrag/prosjekter/ehelse/helseplattformen>, 28.10.18)

Verdal kommune har inngått opsjonsavtale i dette arbeidet, og i slutten av planperioden er det behov for å avklare om kommunen skal være en del av dette journalsystemet når det innføres. Det er i dag uvisst hva dette omfatter av kostnader. Det er viktig å merke seg at Helseplattformen også omfatter helsetjenestene som er organisert i Oppvekst.

Hjemmetjenesten har delvis tatt i bruk mobilprofil (journalsystem) i 2018. Arbeidet utvides til hele hjemmetjenesten i planperioden hvor målet er å gi forbedret tjenestekvalitet fordi ansatte har oppdatert informasjon om den enkelte bruker når de er på oppdrag, samt at tidsbruk registreres. Dette gir viktig styringsinformasjon. Selvhjelpsløsninger for innbyggerne skal gjøres tilgjengelig på kommunens nettside skal utvikles og tas i bruk i løpet av planperioden.

Rus- og psykiaritjenesten skal i planperioden implementere fire pakkeforløp, ett for barn og unge, ett for voksne, ett for tverrfaglig spesialisert rusbehandling og ivaretagelse av somatisk helse- og levevaner ved psykiske lidelser/og eller rusmiddelproblemer. Dette krever tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten, fastleger og legevakt, mellom virksomhetsområdene i helse og velferd, oppvekst, næring og samfunn. Kommunen får også betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter rus/psykiatri fra 01.01.19.

Verdal kommune er vertskommune for **Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT)**. Kompetanseutvikling, forskning og utviklingsarbeid koordineres av USHT. I 2019 vil USHT bistå Fylkesmannen i Trøndelag med veiledning av kommunene knyttet til reformen «Leve hele livet».

Frisklivssentralen i Verdal er Utviklingssentral i Midt-Norge. Oppgaven innebærer å bidra til erfaringsutveksling, nettverks- og kompetansebygging, kvalitet og videreutvikling av frisklivsarbeidet nasjonalt. Utviklingssentralen er godt forankret i kommunale planer, har et solid basistilbud, erfaring med utviklingsarbeid og samarbeid med høyskoler/universitet. Det er Helsedirektoratet som gir oppdrag til Utviklingssentralen i Midt-Norge, og Frisklivssentralen i Verdal har oppdraget fram til 31.12.19

All tildeling av helse- og omsorgstjenester skjer i **Forvaltningskontoret** som er etablert suksessivt i perioden 2017/2018. Hensikten er å sikre lik tildelingspraksis og lik tilgang til helse- og omsorgstjenester for alle innbyggerne i Verdal. Samlokalisering av all saksbehandling av søknader innenfor tjenesteområdet, skal øke kvaliteten og ivareta søkerens rettssikkerhet.

Fastlegeordningen har vært privatisert siden 2010 i Verdal kommune. Det er store rekrutteringsutfordringer til fastlegeordningen i hele nasjonen for tiden, og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Kommunenes sentralforbund (KS) har hovedansvaret for å forhandle fram avtaler som reduserer denne utfordringen for kommunene. For Verdal betyr rekrutteringsproblemer at legesenter belastes med høy grad av turnover med vikarer, kommunen får høye ekstrautgifter når tjenester kjøpes av vikarbyrå og innbyggere som hører til de aktuelle listene får liten kontinuitet i lege-pasientforholdet. Å rekruttere til nyopprettet hjemmel er enda vanskeligere, og før det er ny hjemmel i drift har innbyggerne i kommunen redusert mulighet til å velge fastlege. Stabilitet og kapasitet i fastlegeordningen er viktig for å drive nødvendig utviklingsarbeid i samarbeidet med øvrige tjenester i kommunen. Slikt samarbeid har avgjørende betydning for kommunens eldreomsorg, og håndtering av kompliserte tilstander. Kunnskap fra og samarbeid med fastlegene er også av stor betydning for planlegging av helsetjenester og for innsats for å bedre helsetilstanden i befolkningen.

Innherred interkommunale legevakt har driftsutfordringer som følge av etablering i nytt bygg, nye IKT-løsninger og nye nasjonale krav til kompetanse og bemanning i forbindelse med spesialisering for leger. Utviklingen utgjør en økonomisk risiko i perioden, men også kompetansemessig risiko ved at evt økte krav til bemanning/beredskap vil kunne forverre rekrutteringssituasjonen i legetjenesten. Nye krav og forventninger kombinert med det som er kjent med hensyn til helse- og demografiutviklingen utfordrer kommunene. Innførte krav må innfris til enhver tid, men må ikke hindre kommunen i å gjøre strategiske prioriteringer slik at framtidsutfordringene blir mulig å håndtere. F.eks. kan ikke en optimal legevaktsløsning redusere behovet for nytt bo- og behandlingssenter.

Folkehelsen påvirkes av alle samfunnssektorer, og for helse og velferd sin del, er målet å bidra til at innbyggerne i Verdal har ei folkehelse som er på nivå med, eller over, sammenlignbare kommuner. Dette er for eksempel Folkehelseinstituttet årlige publisering av Verdal kommune sin folkehelseprofil, Ung-data undersøkelsen og kommunens samfunnsanalyse. Styringsdata om helse og velferdstjenestene i Verdal, er et godt grunnlag for hva som kan bidra til å redusere sosial ulikhet i helse og livsvilkår for befolkningen i Verdal, innsatsene i kommunens boligsosiale arbeid over tid er et eksempel på dette.

Hjemmetjenester

Teamorganiseringen i hjemmetjenesten skal videreutvikles. Dette er i samsvar med primærhelsemeldingen og «Veileder for oppfølging av personer med store og sammensatte behov» (2017). Målet er å gi en effektiv, koordinert og samordnet tjeneste.

Lærings- og mestringstilbudet skal samordnes og koordineres av Frisklivssentralen. I første omgang gjelder dette lærings- og mestringstilbud i helse og velferd. I økonomiplanperioden skal dette omfatte alle lærings- og mestringstilbud i kommunen.

Gruppebaserte tilbud innen hab- og rehabilitering, rus og psykisk helse. Det er behov for å utvikle flere gruppebaserte tilbud for nevnte målgrupper. Det er stor økning i behov, og flere gruppetilbud bidrar til at flere kan få riktig bistand til rett tid og på rett nivå. Disse fagområdene er under opptrapping, og innen hab- og rehabilitering skal det utarbeides en plan for kommunens tilbud i løpet av 2019. Som et ledd i dette arbeidet skal samarbeidet med fysioterapeuter som har kommunal driftsavtale styrkes. Målet er å bidra til god oppgavefordeling mellom fysioterapeuter med kommunal driftsavtale og kommunal fysio- og ergoterapeutteneste slik at innbyggerne er sikret hab- og rehabiliteringstjenester ut fra behov. Kommunal driftsavtale med fysioterapeuter er regulert av ASA 4313 2017/2018. Fysioterapeuter med kommunal driftsavtale innebærer at det ikke skal ansettes i avtaler under 50 %. Vi har i dag 3 avtaler under 50 %, alle tilsatt før avtaleendringen. Avtalen har ikke tilbakevirkende kraft.

Institusjon

Institusjonstjenesten forbereder hva innholdet i nytt Bo- og behandlingssenter skal omfatte i planperioden. Det er ulike kulturer som skal utvikles og formes til nye kulturer i det nye bygget, og kompleksiteten i dette arbeidet er avhengig av godt samspill mellom de ulike aktørene som omfattes av endringene slik at nye kulturmønstre kan dannes. Dette krever innsats fra brukere/pasienter, pårørende, ansatte, tillitsvalgte, verneombud og ledere. Endringene i institusjonstjenesten vil ha ringvirkninger for alle de har samvirke og samarbeid med.

Bo- og dagtilbudstjenesten

Dagtilbudet skal videreutvikles. Dagtilbudene har en viktig rolle for at den enkelte bruker kan ha et aktivt hverdagsliv. Etableringen av dagtilbudet på Stekke i samarbeid med Verdal Frivillig skal utvikles og omfatte flere brukergrupper. Kravet om aktivitetsplikt for de som søker økonomisk sosialhjelp i NAV skal det samarbeides med dagtilbudene om. Antall personer som skal gjennomføre sin aktivitetsplikt i dagtilbudene skal økes suksessivt med fra 2% av antallet klienter i 2019 til 5% i 2022. Effekten av dette er for brukeren aktivt og selvstendig hverdagsliv, og for kommunen lavere utbetaling av økonomisk sosialhjelp.

NAV og sosial

Endringen i ordningen arbeidsavklaringspenger (AAP) ble innført 01.01.18 har gitt økte utbetalinger av økonomisk sosialhjelp fram til oktober 2018. Fra statens side er denne endringen å få flere mottakere av AAP tilbake i jobb raskere. Det er gjort et grundig arbeid i NAV for å håndtere denne endringen, og for kommunens del er det viktig å arbeide med tiltak som bidrar til at mottakere kommer raskere i jobb, jamfør tiltakene i Bo- og dagtilbudstjenesten.

Boliger

Helse og velferd har gode erfaringer med å samarbeide med innbyggere som har behov for tilpassede boliger på grunn av funksjonssvikt sammen med private utbyggere. Kommunens bidrag er bl.a. kompetanse knyttet til universell utforming, tekniske installasjoner, bindeledd til ulike kompetansemiljø og støtteordninger. Norsk boligpolitikk har som mål at innbyggerne skal eie egen bolig, og med erfaring fra nevnte samarbeid er det behov for å bidra til at flere får muligheten til dette.

Samarbeidet mellom Verdal kommune og Verdal boligselskap AS skal videreutvikles i planperioden hvor målet er å skape en boligmasse som er spredt og egnet for målgruppen som har behov for å leie kommunal bolig.

Det utarbeides boligpolitisk plan i planperioden. Dette skjer i læringsnettverk i regi av Husbanken Midt-Norge.

Helse og velferd skal være en naturlig samarbeidspartner med planmyndighetene for å sikre en infrastruktur som bidrar til mestring og selvstendighet når kommunens sentrumsplan skal realisere 1000 nye boliger i sentrum fram mot 2030.

Risikovurdering og suksesskriterier

Å redusere aktivitetsnivået i helse og velferd er avhengig av at det jobbes systematisk med:

- tjenestetilpasning ut fra et omforent kunnskapsgrunnlag og forberedelser til flytting i nye bygg,
- samordning av tjenester som kan samordnes,
- prosessfokus i organisering,
- effektivisering av arbeidsprosesser,
- kompetanseutvikling,
- arbeidsmiljø og kulturer,
- digitalisering, automatisering og velferdsteknologi,
- lederskap for utvikling, endring og innovasjon,
- arbeidsgiverpolitikk i Verdal kommune.

Et avgjørende suksesskriterium for helse og velferd er å holde fokus på:

- målene,
- utvikle det som skal utvikles,
- implementere resultater av ulike innovasjons- og utviklingsprosesser,
- dialogen med bruker, pasient og pårørende
- informasjon og samskaping med frivilligheten, lag og foreninger, nærmiljø, næringsliv og lokalsamfunnet.

7.4 Samfunn, utvikling og næring

Utfordringsbilde

Verdal er et tradisjonelt jordbrukssamfunn og har ca. 83 km² jordbruksareal, og i tillegg er Verdal industripark i dag den tredje største industriparken i landet. Nøkkeltallene er kjente: Om lag 165 bedrifter og 3000 ansatte omsetter for over 8 milliarder kroner i året.

Fortsatt går både industri og annet næringsliv i Verdal godt. Det investeres betydelige beløp i nye anlegg og mange planlegger for videre vekst, men også for mer krevende tider. En må være forberedt på at Verdal igjen må vri fokus fra å håndtere vekst til å tenke mer ny utvikling. Areal for utvikling av eneboliger er et stort behov.

I 2030 står Norge overfor et stort jubileum. Den 29. juli 1030 er en av de viktigste datoene i Norges historie. Etter Olav Haraldssons fall på Stiklestad ble det ikke stilt spørsmål ved Norge som rike. Slaget på Stiklestad kan derfor beskrives som et nasjonalt vendepunkt, en begrepsbruk knyttet til de dyptgående og vidtfavnende konsekvensene hendelsen fikk for det norske samfunnet politisk, religiøst, rettmessig og kulturelt. Året 2030 er derfor langt mer enn et slagjubileum eller et olavsjubileum: Det er et nasjonaljubileum. Dette vil måtte få sterkt fokus i de kommende årene fram mot jubileet.

Den nylig gjennomførte borgerundersøkelsen viser at Verdal kommune scorer godt på områder som kultur, næringsutvikling og tilhørighet. Det er viktig at disse områdene fortsatt utvikles og styrkes.

Kultur

Målbeskrivelse

Kulturtjenesten jobber og prioriterer oppgaver ut fra mål i gjeldende Kommunedelplan kultur:

Hovedmål: ***Alle har mulighet til gode opplevelser og deltakelse i et mangfoldig og inkluderende kulturliv bygd på nyskaping og tradisjon.***

Delmål:

- *Alle barn og unge har mulighet til å prøve ut og oppøve ferdigheter innen kulturelle uttrykk og fysisk aktivitet. Derigjennom utvikle kreativitet, talent, få mestringsopplevelse og være en del av kulturelle og sosiale fellesskap.*
- *Eldre lever et aktivt og selvstendig liv og er en ressurs i eget og andres kulturliv.*
- *Det frivillige kulturlivet er mangfoldig og engasjerende og alle gis anledning til å delta. Lag og organisasjoner med kontinuitet og robusthet er den viktigste bærebjelken.*
- *Innbyggerne har et bredt sammensatt kulturformidlingstilbud av høy kvalitet. Det er mulig å utvikle seg og bidra både som amatør- og profesjonell utøver i Verdal.*
- *Verdal har tilstrekkelige og egnede arenaer for fysisk aktivitet, kulturaktivitet og kulturformidling.*
- *Med slaget i 1030 som utgangspunkt for norsk statsdannelse og innlemmelsen i den europeiske kristne tradisjon, er Stiklestad Nasjonale Kultursenter et nasjonalt og internasjonalt fyrtårn.*

Utfordringer, strategi og konsekvens

Kulturskolen er et av de viktigste virkemidlene i kommunens verktøykasse for å nå delmålene 1 og 3: Kulturskolen gir mestringsmulighet for mange barn og unge. Ikke minst er det en alternativ mestringsarena for de som i liten grad opplever mestring i skolehverdagen.

Kulturskolen samarbeider med skolekorpse, Verdal juniorspelmannslag og Frol symfoniorkester. Dette er et ledd i å styrke samhandlingen med frivillig kulturliv og sikre at kommunen har organisasjoner med kontinuitet og robusthet, jf. Kommunedelplan kultur. Det er viktig at elevene i kulturskolen har et samspilltilbud, og dette er således en vinn-vinn-situasjon både for kulturskolens elever og det frivillige musikklivet.

I planperioden er det ønskelig å vurdere andre fag i kulturskolens portefølje, da særlig innen drama/teater. Videre bør det i planperioden utvikles et fordypningstilbud i alle fag. Dette vil ha økonomiske konsekvenser som ennå ikke er kostnadsberegnet.

Kulturskolen driver stor grad av desentralisert undervisning på skolene i kommunen. Ved oppgradering av skolene er det viktig at kulturskolen blir tilgodesett med tilgang til hensiktsmessige lokaler. Kulturskolens egne lokaler i Tindved kulturhage bør også gjennomgå med tanke på dagens og framtidens behov.

Når det gjelder elevavgiften er det foretatt en sammenligning med andre kulturskoler i regionen. Prisen må ses i sammenheng med undervisningstid pr elev, gruppestørrelser osv, og på dette grunnlaget er det foreslått en økning fra høsten 2019.

Bibliotekets lavterskelfunksjon gjør at det er en møteplass for alle innbyggere uavhengig av alder, kjønn, legning, funksjonsevne, sosial og kulturell bakgrunn. Det er en av få slike arenaer i lokalsamfunnet og i et folkehelseperspektiv er det viktig å ta vare på og videreutvikle den. Spesielt er det viktig med tanke på stor grad av tilflytting av eldre til leiligheter i sentrum og det å motvirke ensomhet. For at biblioteket skal klare å oppfylle møteplassfunksjonen og ivareta andre nye lovpålagte oppgaver som å være en aktiv formidler og uavhengig arena for offentlig samtale og debatt, må lokalene være mer synlige, fleksible og annerledes utformet enn dagens lokaler. Det er store muligheter til å nå ut til flere nye brukere, dersom tilgjengelighet og synlighet forbedres. Et bibliotek lokalisert på gateplan sentralt i bybildet ville være ideelt. Dette bør vurderes i et langsiktig perspektiv og i forbindelse med endringer i disponering av arealet i Kinogården med flytting av funksjoner som har tilhold der i dag. Nordisk Film AS har gjort henvendelse til kommunen med ønske om å utvide med en sal i kinoanlegget. Det må utredes.

Økonomiplan 2019-2022 innebærer en videre satsing på mobilisering av frivilligheten både på kulturkontoret, biblioteket og kulturskolen. Det er gjort gode erfaringer med samarbeidsavtale med idrettsråd, seniororganisasjoner og teaterorganisasjoner. Dette er en arbeidsmåte som det er ønskelig å videreutvikle. Slike avtaler bidrar til kontakt/tosidighet. Kommunen får innsikt over hva som blir gjort i regi av frivilligheten og hva som burde bli gjort. På den andre siden føler de frivillige at jobben de gjør blir anerkjent. Satsingen på samhandlingen med frivilligheten har også et folkehelseperspektiv. Det bidrar til å skape mange sosiale arenaer og gjennom det mange som får opplevelsen av tilhørighet og det å bli sett.

Folkehelse er i fokus i arbeidet som gjøres i forhold til friluftsliv og fysisk aktivitet. Det er den senere tid gjort en rekke tilrettelegginger for friluftsliv, spesielt merking av eksisterende traseer. Dette gjøres i stor grad i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. På dette feltet finnes det muligheter for å realisere anlegg og tiltak med spillemidler og prosjektmidler, men det vil bli behov

for midler til vedlikehold av anlegg (turstier o.l.) i økonomiplanperioden. Temaplanen for lek, idrett og aktivitet må revideres slik at den blir et bedre verktøy for prioriteringer av hva som skal utvikles av slike anlegg framover.

Når det gjelder idrettsanlegg har Verdal idrettsråd på vegne av idretten fremmet behov for friidrettsanlegg, klatrehall og basishall i forbindelse med bygging av ny skole på Stiklestad, og må vurderes i forbindelse med prosjektering av ny skole.

I henhold til Planstrategi 2017-2020 er det igangsatt arbeid med kommunal temaplan for Nasjonaljubileum 2030 som planlegges vedtatt i løpet av 2019.

Fra Stiklestad Nasjonale Kultursenter har det kommet søknad om tilskudd for etablering av en basisorganisasjon for koordinering av den nasjonale jubileumsmarkeringen, og søkes om kr 50.000 i 2019, og videre kr 100.000 årlig i perioden 2020-2030. Det er ikke funnet rom for å legge inn dette i driftsbudsjettet i økonomiplanperioden, det forutsettes at dette må dekkes innenfor de ordinære tilskuddssatser fra kommunen.

Det er i år 50 år siden SIVA ble stiftet og det ble gjort vedtak om Verdal som lokalisering av et av de tre første industrivekstanleggene, og dermed etableringen av Akers offshore-verft og den store omstillingen av verdalssamfunnet. Ei gruppe bestående av representanter fra Verdal historielag, Nord Universitet og Verdal kommune har tatt initiativ til et prosjekt «Verdal for 50 år siden» for å dokumentere etableringen og utviklingen som har skjedd på industriområdet og de samfunnsmessige konsekvensene dette fikk for verdalssamfunnet. Arbeidsgruppen har utarbeidet et notat som er oversendt kommunen. Intensjonen er at dette skal være grunnlag for i 2019 å jobbe fram et forprosjekt som beskriver organisering og finansiering av et hovedprosjekt.

Tjenesteleveranse og utvikling

Av Kulturtjenestens budsjetttramme på 20,8 mill. kroner utgjør 45% av netto budsjetttramme overføringer i hht drifts- og samarbeidsavtaler, som kommunalt tilskudd til Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Frivillig Verdal, Sentralidrettsanlegget på Ørmelen, Verdalshallen, og husleie i Tindved kulturhage.

Videre utgjør lønn til faste stillinger også 45% av netto budsjetttramme. Det vil si at 90% av kulturbudsjettet er bundet opp i fast lønn og faste avtaler. Innen den resterende budsjetttrammen dekkes utgifter til drift samt kostnader med faste arrangement så som 17. mai, Ung kultur møtes (UKM) og kulturprisarrangement. I og med at budsjetttramme ikke er økt i henhold til lønns- og prisvekst og at utgifter til faste avtaler og lønn øker blir handlingsrommet til gjennomføring av faste arrangement og til drift betydelig redusert. Dette vil kunne få betydning for kvalitet og omfang på det arbeidet og de tjenestene som ytes.

Risikovurdering og suksesskriterier

- Elevavgift i kulturskolen må være på et nivå som gjør at det ikke virker sosialt ekskluderende avhengig av foreldrenes inntekt, eller at den er så høy at det oppfattes som misforhold mellom pris og det tilbudet som gis i forhold til lengde på undervisningstime og/eller antall elever i gruppen.

- Et allsidig undervisningstilbud i kulturskolen for at flest mulig barn og unge skal få mulighet til å prøve ut og oppøve ferdigheter innen kulturelle uttrykk og gjennom det oppleve mestring og det å være en del av kulturelle og sosiale fellesskap.
- Forutsigbarhet i stillinger i kulturskolen for å rekruttere og beholde god fagkompetanse.
- Hensiktsmessige lokaler for å utvikle bibliotekets og kulturskolens aktiviteter.
- Tilrettelegging av turveger og anlegg som stimulerer til å få flest mulig til å være fysisk aktive.
- Dagens bemanning og økonomiske handlingsrom på biblioteket, kulturskolen og kulturkontoret er så lav at situasjonen er sårbar i forhold til samhandlingen med frivillige organisasjoner og det å skape sosiale og kulturelle møteplasser, bl.a. for eldre.
- I forhold til frivillige organisasjoner er det en risiko å ha for høye forventninger til hva de har kapasitet og ønsker å bidra med.
- Det er en forutsetning at det er tilstrekkelig bemanningsressurser til å følge opp samarbeidet med frivillige. De må oppleve å bli sett og verdsatt. Videre må det finnes økonomiske midler som gir mulighet for dekning av utgifter og en viss kompensasjon, bl.a. i forbindelse med samarbeidsavtaler med varighet.

Integrering og mangfold

Målbeskrivelse

Integrering og mangfold (I&M) vil i planperioden kvalifisere flest mulig nyankomne for utdanning og arbeid slik at de blir økonomisk selvstendig og integrert i det norsk samfunn.

I&M blir utfordret på mange og ulike systemverktøy som krever kompetanse påfyll, målet er å bli god på disse system slik at samarbeid og kvalitet i tjenesteproduksjon opprettholdes.

Styrke de ansattes kompetanse innenfor rådgivning/ veiledning, IT, pedagogikk og samarbeid med næringslivet.

Integrering og mangfold vil utvikle en bedre strategi for, og et mer systematisk arbeid med bo-oppfølging.

I&M vil styrke det tverrfaglige arbeidet sammen med virksomhetsområdene og spesielt mot samfunnsplanlegging, analyse og kommunikasjon.

Samarbeid med fylkeskommunale virksomheter og private aktører for å styrke integreringsarbeidet rettet mot barn og unge.

Utfordringer, strategi og konsekvens

I&M sin utfordring er de store svingninger på anmodninger fra IMDi mht bosetting. I&M bør lage en strategi som ivaretar slike svingninger, som gir stabilitet både i tjenesteproduksjon og kompetanse.

Tjenesteleveranse og utvikling

Sikre at vi til enhver tid har et tjenestetilbud som sikrer et samordnet og helhetlig kvalifiseringsløp for innvandrere.

Videreutvikle modulbasert grunnskole for voksne til varig drift.

Utvikle nye tjenestetilbud innen grunnleggende ferdigheter.

Utvikle et godt system for bosetting og oppfølging av nyankomne.

Å sikre at ansatte er oppdatert innenfor nye retningslinjer og regelverk.

Risikovurdering og suksesskriterier

Færre bosettinger medfører et redusert aktivitetsnivå, og det kan framtvinge endringer i bemanning og den kompetanse som er bygd opp.

Det kreves en strategi for omstillingsdyktighet og endringsvillighet både ved færre og langt flere bosettinger.

Teknisk drift

Målbeskrivelse

Teknisk drift har i dag ansvaret for drift/vedlikehold av 87000 m² bygg, drift/vedlikehold av 170 km kommunal veg og sentrumparker. Teknisk drift har også ansvaret for investeringer innenfor ovennevnte ansvarsområder.

Målsettingen for enheten er å gjennomføre best mulig drift og vedlikehold av kommunes bygningsmasse innenfor de tildelte økonomiske rammer. I tillegg, drift og vedlikehold av kommunes veger og parker.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Rammene til vedlikehold av bygg, uteareal, parker og veger har over mange år vært under de normtallene som er anbefalt. Over tid fører dette til en verdiforringelse av kommunal eiendom. Bygg og eiendom, Teknisk drift, bruker ca. 13 % av budsjettet til vedlikehold av kommunale bygg med uteområder. Det vil si postene «Kjøp av varer til bygg og anlegg og Service-/driftsavtaler og reparasjon». Det er begrensede midler til fornyelse og reparasjon av det som nødvendigvis ikke fungerer på de mange bygg som er fra 70-tallet. Med årets rammer må vi allikevel kutte ned på vaktmester- og renholdsida. Mindre vaktmestertjenester fører til redusert tilstedeværelse og dårligere service for brukere av byggene, og på sikt dårligere vedlikehold av bygningsmassen. Kutt på renholdsida fører til mindre renhold.

Drifts- og vedlikeholdskostnad pr. meter veg i Verdal kommune ligger i 2019-budsjettet på ca. 46 kroner/m mens anbefalt nivå for å hindre forfall på vegene ligger på 100 kroner/m. Postene er ikke regulert for prisstigning fra 2018 til 2019. Større utbedringsarbeid på kommunevegnettet finansieres i dag over investeringsbudsjettet.

Tjenesteleveranse og utvikling

For kommunale bygg vil det bli foretatt et begrenset vedlikehold som beskrevet ovenfor. Ikke rom for å planlegge og gjennomføre systematisk vedlikeholdsoppgaver og oppgraderinger på eksisterende bygg med dagens rammer.

For veg vil det bli foretatt skraping og enkle utbedringer, strøing og brøyting tilsvarende de senere år.

For svømmehallen er det forutsatt samme åpningstid som i 2018.

Risikovurdering og suksesskriterier

Verdal kommune har i dag en stor bygningsmasse som har økt år for år. Med dagens økonomiske rammer er det viktig at areal utnyttes effektivt. Areal sammen med alder på bygningsmassen er i stor grad det som påvirker kostnadene. Det må planlegges for salg av kommunal bygningsmasse.

Innenfor vegsektoren er det gjort en god del reasfaltering i boligfelt de siste par årene. Midlene som er avsatt på driftsbudsjettet for veg blir for en stor del benyttet til strøing og brøyting på vinteren og gatelys i sentrum.

Innenfor park blir kun parkområdene i sentrum vedlikeholdt med dagens budsjettmidler.

Samlet betyr dette en forringelse av de investerte midler og derigjennom kommunens realkapital.

Selvkostområdene vann og avløp

Målbetegnelse

Teknisk drift har ansvaret for drift/vedlikehold av kommunens vann/avløpsanlegg, og med det også ansvar for å sikre beboerne i kommunen godt og sikkert drikkevann samt god drift av kommunens avløpsnett.

Utfordringer, strategi og konsekvens

Regnskapsresultatet for vann og kloakk for 2018 viser at inntektene blir lavere enn budsjettet og utgiftene større enn budsjettet. Dette medfører at tidligere avsatte fond tømmes og det oppstår minustall i forhold til selvkost. Disse er det mulig å ta inn i de påfølgende årene.

Tjenesteleveranse og utvikling.

For de tjenester som finansieres over de kommunale avgifter (vann, kloakk) opprettholdes aktiviteten på dagens nivå. Dette er et akseptabelt driftsnivå for disse tjenestene.

Kubikkmeterpris for vann foreslås økt med 14 % fra 2018 til 2019. Fastleddet på årsavgiften foreslås økt fra 850 kr til 1000 kr eks.mva.

Kubikkmeterprisen for avløp foreslås økt med 11 % fra 2018 til 2019. Fastleddet på årsavgiften foreslås økt fra 700 kr til 1000 kr eks.mva.

Økningene av avgiftene skyldes de siste års nedbygging av fond. Nå er fondene oppbrukt og da må kommunen opp på selvkost igjen. I tillegg medfører stigende rentenivå at avgiftene har en stigende tendens.

Risikovurdering og suksesskriterier

Innenfor vannforsyning begynner vi å nå kapasitetsgrensen for vannrenseanlegget. Av den grunn er det innlagt utvidelse av kapasiteten på anlegget. Dette er en nødvendighet dersom vi skal kunne tilby nok vann dersom en ny stor vannforbruker ønsker å etablere seg på Ørin.

Innenfor avløp vil arbeidet med rehabilitering av avløpsnettet i sentrum fortsette. Dette for å minske faren for tilbakeslagskader inn i kjellere og hus.

Landbruk, miljø og arealforvaltning

Målbeskrivelse

Landbruk, miljø og arealforvaltning vil i planperioden arbeide for å styrke kompetansen på de områder som virksomheten behandler. Dette innebærer faglig utvikling av medarbeiderne og tettere dialog med innbyggerne. Vi vil styrke det tverrfaglige samarbeidet med de andre enhetene i kommunen og bidra aktivt i samspill med innbyggerne og næringsaktører for økt verdiskaping i kommunen.

Utfordringer, strategi og konsekvens

For å styrke utviklingskraften er en nødt til både å ha tilstrekkelig kapasitet til å behandle de lovpålagte oppgaver og være i stand til å delta aktivt i utviklingen av samfunnet.

Tjenesteleveranse og utvikling

I samfunnet stilles det stadig strengere krav til presisjon og nøyaktighet i arbeidet vi gjør. Vi må til enhver tid ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å gi den forventede leveranse. For å få den nødvendige vekst og utvikling i samfunnet må vår kompetanse bli synligere i samspill med andre aktører.

Risikovurdering og suksesskriterier

Aktiviteten i virksomheten gjenspeiler den generelle økonomiske aktiviteten i vår kommune. Ved fortsatt lavt rentenivå og høy sysselsetting i regionen vil vi bli utfordret både på kapasitet og kvalitet innenfor byggsak og arealplan. Det forventes fortsatt stor aktivitet i utbygging av sentrumsnære leiligheter og boligbygging.

Primærnæringene har en betydelig andel av verdiskapningen i vår kommune. Næringen har over tid vært i en strukturell endring som medfører at produksjonen går over på større enheter. Virksomhetens ambisjon er at kommunen holder markedsandelen på husdyrhold og planteproduksjon på dagens nivå. Stadig press på utmark og dyrkajord vil kreve stor oppmerksomhet innenfor forvaltningen.

Arbeidet med forurensning og miljø vil få større fokus i fremtiden og det vil bli stilt større krav til synlighet og aktiviteter fra oss.

Næring

Målb beskrivelse

Gjennom samhandling i næringslivet, mellom næringsliv og kommune og andre offentlige arbeidsplasser, skal kommunens næringsarbeid bidra til at vår region får

- et offensivt næringsliv med økt konkurransekraft
- kompetansesarbeidsplasser
- økt sysselsetting og arbeid for alle
- en robust næringsstruktur, og
- et mer internasjonalt rettet næringsliv

Utfordringer, strategi og konsekvens

Hjørnesteinsbedriften Kværner har fått kontrakt for å levere sitt fjerde stålunderstell til Johan Sverdrup-feltet. Avtalen med Equinor er verdt 900 millioner kroner og aktiviteten vil være på sitt høyeste i perioden september 2019 til mai 2020. Da vil 300 ansatte jobbe med prosjektet fra Kværner Verdals side. I tillegg kommer det betydelige ringvirkninger – anslagsvis vil 1.000 personer sysselsettes hvis man regner med Kværners leverandører, regionalt næringsliv og offentlig sektor. Understellet på 12.300 tonn skal leveres våren 2021. Med leveransen av understellet til fase 2 av Johan Sverdrup sammen med resten av ordreboken, har Kværner et godt fundament for kontinuerlig forbedring og langsiktig planlegging rundt videre utvikling av bedriften i Verdal.

I 2017 ble det vedtatt ny felles næringsplan for Levanger og Verdal. Planen gjelder fram til 2020 og baserer seg på de fire overordnede målene som er listet opp i kommuneplanens samfunnsdel. Til forskjell fra tidligere er gjeldende næringsplan ikke delt opp i ulike næringssektorer, men omhandler alt næringsliv samlet.

For å nå overordnet målsetting er næringsplanen delt opp i tre delmål, som ligger fast:

- 1) Samsvar mellom næringslivets behov og arbeidstakernes kompetanse
- 2) God tilgang på ledig næringsareal og nødvendig infrastruktur for innovasjon og næringsutvikling
- 3) Økt innovasjonskraft, samhandling og sysselsetting

Under hvert av disse delmålene er det utarbeidet strategier for hvordan de skal nås. [Det henvises til næringsplanens](#) s. 8 – 12 for detaljer omkring dette.

Tjenesteleveranse og utvikling

Planen har fått en tydeligere handlingsdel, og kommunen kan allerede hake av en rekke planlagte tiltak som enten igangsatt eller gjennomført:

- Videreføring av «Læring av Næring» som strategi for sterkere samhandling mellom skole og næringsliv
- Prosjektet «Leverandørutvikling Verdal Industripark» er avsluttet med god måloppnåelse
- Prosjektet «Kompetansekraft» ble etablert i 2013. Siden oppstarten har et bredt partnerskap av private og offentlig aktører jobbet målrettet for å bygge kompetanse og styrke innovasjonsarbeidet i Verdal industripark. Gjennom satsingen har næringslivet i Verdal investert

118 millioner i forskningsbasert utvikling siden 2017. Nå jobbes det med sikte på å etablere Kompetansekraft 3.0 for de neste 3-5 årene.

- Arrangementet «Industriens dag» er blitt en årlig foreteelse, og kommunen deltar både på konferansedagen og med egen stand på «Møteplassen».
- Næringsplanen slår fast at kommunen «skal være en pådriver for utbygging av digital infrastruktur». I august 2018 vedtok kommunestyret å tegne utbyggingskontrakter med Verdal Kabel TV, NTE og Telia, basert på disse leverandørers tilbud om utbygging av bredbånd og mobilnett i kommunen. Kommunen bidrar med MNOK 5,97 til utbyggingen som er stipulert til å koste totalt MNOK 22,35. Øvrige bidragsytere i spleiselaget er NKOM med MNOK 8 og MNOK 8,38 fra nevnte utbyggere.
- Det er inngått en samarbeidsavtale mellom Verdal kommune og Trondheim Havn om videreutvikling av nytt industriareal på Ørin nord. Prosjektgruppa er i gang med arbeidet og regner med å levere sine konklusjoner innen september 2019.

Risikovurdering og suksesskriterier

Kommunen har hatt gode erfaringer med å legge førstelinjetjenesten, etablerermottak og opplæring ut på anbud. De siste årene har disse tjenestene vært levert av utviklingsselskapet Proneo, og etter offentlig anbudskonkurranse ble denne avtalen fornyet 1. juni 2017. Den nye avtalen har en varighet på 2 år, altså til juni 2019, men med opsjon på å forlenge avtalen i ytterligere 4 år.

Et aktuelt diskusjonstema i dialogen med Proneo er i skrivende stund en noe lavere frekvens enn før av nyetableringer og minkende tilgang på nye grunderprosjekt i lokalsamfunnet. Problemstillingen ble første gang tatt opp i Proneos generalforsamling våren 2018 og er senere fulgt opp med to arbeidsmøter med representanter fra kommunen, næringsliv, innovasjonsmiljøer og virkemiddelapparat. Kommunen følger opp temaet i de videre statusmøter med kommunens partnere på næringsutvikling.

8 Investeringer i planperioden

Nøkkeltall i mill kroner	2019	2020	2021	2022	Totalt
Investeringer i anleggsmidler	173,5	483,5	353,3	207,9	1218,2
Herav bruk av lånemidler	143,2	391,0	243,1	31,2	808,5
Herav momskompensasjon	28,8	88,5	57,9	19,9	195,1
Herav tilskudd	1,5	4,0	52,3	156,8	214,5

Den neste 4-årsperioden planlegges det flere store investeringer, både innenfor helse og velferd og i oppvekstsektoren. De største prosjektene vil være rehabilitering og nybygg ved Vinne skole, Stiklestad skole og Verdal Bo- og Behandlingssenter. Det er heller ikke usannsynlig at den pågående barnehageutredningen vil anbefale et eller flere nybygg for de kommunale barnehagene. Innenfor de avgiftsfinansierte investeringene står rehabilitering av vannrenseanlegget i Hallemsåsen blant de prioriterte tiltakene i økonomiplanperioden.

Under følger beskrivelser av de planlagte investeringene som fremkommer av budsjettskjema 2B, ref dokumentets kapittel 5.2.

Investeringer: Felles

IKT-utstyr og infrastruktur i kommunale bygg

Midlene går til utskifting og kapasitetsøkning på IKT-utstyr. Videre skal beløpet dekke nødvendig infrastruktur ved oppgradering/renovering av eksisterende kommunale bygg.

Det er behov for å investere i ny teknologi og programvare i perioden. Vi har behov for følgende teknologi og programvare for å kunne levere enda bedre til hele organisasjonen:

- Framsikt, programvare for å effektivisere økonomistyring og budsjettarbeid gjennom tilgang til god styringsinformasjon
- ERP- systemer (se nærmere pkt. 10.3)
- Programvare for å sikre godt kunnskapsgrunnlag for risikovurdering av organisatorisk arbeidsmiljø
- Ny programvare for tidsregistrering
- Nytt arkivsystem

Rådhusbygg

Det er avsatt til sammen 32 millioner til utbedring av byggene i Rådhuskvartalet. 2. etasje i Gjensidigegården har vært under utbedring i 2018, og ferdigstilles innen utgangen av året. På Herredshuset gjenstår utvendige fasadeutbedringer. Vegg mot vest ble tatt i 2017, mens resterende fasadearbeider forventes utført i 2020.

Både Rådhuset og Helsesentret bærer i dag preg av elde, og med tiden har det oppstått betydelige utbedringsbehov for disse bygningene. Arealet i første etasje i Rådhuset er i dag dårlig utnyttet, med uhensiktsmessig store kontorer, som dessuten er lite oppgradert siden oppførelse. I 2018 har den

planlagte renoveringen av kontorfløya vært ute på anbud, og arbeidet forventes å ha oppstart mot slutten av året. Anbudene viser at arbeidet vil medføre en utgift på omtrent 10 millioner i 2019. Når renoveringen er ferdig vil arealet utnyttes bedre, slik at det blir plass til dobbelt så mange arbeidsstasjoner. Foruten de funksjonene som allerede er lokalisert i denne etasjen, vil også servicekontoret flytte fra Kinogården og inn i Rådhuset. Dette vil i sin tur frigi lokaler i Kinogården, som dermed kan benyttes til andre formål. Servicekontoret vil fortsatt fylle de funksjonene det har pr i dag, og blir også en naturlig plass å henvende seg for besøkende i Rådhuset. Paviljongen i Rådhuset var på oppførelsestidspunktet ment å være en midlertidig løsning, og er i dag i meget dårlig forfatning. Det legges som et utgangspunkt at denne må saneres, noe det er avsatt midler til mot slutten av økonomiplanperioden.

Arbeidet med en helhetlig vurdering av hvordan de kommunale bygningene i Rådhusområdet skal utnyttes/utvikles vil fortsatt prioriteres. Den heleide Kinogården innlemmes også i disse vurderingene.

Investeringer: Oppvekst

IKT-utstyr i skoler og barnehager

Det foreslås avsatt 12 mill. kroner til formålet i planperioden. Som beskrevet i kommunestyresak PS 52/15 *Status IKT skoler og barnehager 2015* foreligger det store behov for oppgradering og fornying av maskinparken. Dette vil fortsatt ha prioritet. Avsatte midler skal disponeres i samråd med virksomhetsledere.

Utstyr/inventar skoler og barnehager

Det foreslås avsatt 1,6 mill. kr til formålet i planperioden. Det er et konstant behov for utskifting av større inventar og utstyr.

Investeringer: Skole og SFO

Verdal er i dag i en situasjon med overkapasitet i eksisterende skolebygg sett opp mot elevtallet. For å tilpasse seg lavere barnetall, og å drive en forsvarlig effektivisering av skolesektoren, er det en forutsetning at det gjøres noen strukturelle grep, slik det også ble vedtatt i sak PS 56/17 - *Skolestruktur og forskriftsendring 2017*. I starten av denne økonomiplan-perioden settes fokus på å klargjøre Vinne skole for å ta imot elever fra Ness, og det jobbes med tomt for en ny Stiklestad skole. Mot slutten av økonomiplanperioden vil det ses nærmere på oppgraderinger på Ørmelen skole.

Vinne skole

Ness skole slås sammen med Vinne, og dagens Vinne skole planlegges renoveret til en fullverdig to-parallel barneskole med rom for inntil 250 elever og 14 klasser. Skolen oppgraderes slik at den tilfredsstiller gjeldende tekniske standard, og de vedtatte retningslinjene for utvikling av skolebygg i

Verdal. Anslått kostnad er estimert til 120 mill. kr. Arbeidet med forprosjektet vil bli framlagt for politisk behandling vinteren 2019. Byggestart forventes høsten 2019, med slutføring til skolestart i august 2020.

Stiklestad skole

Stiklestad og Leksdal skole slås sammen, og ny skole lokaliseres i Stiklestadområdet. Det bygges en ny to-parallell barneskole med rom for inntil 250 elever og 14 klasser. Den nye skolen bygges slik at den tilfredsstiller den tekniske standard som er gjeldende, og de vedtatte retningslinjene for utvikling av skolebygg i Verdal. Foreløpig pågår arbeid med å finne en egnet tomt for ny skole, - alternativt å utvide skolen på nåværende lokasjon. Valg av tomt forventes avklart våren 2019. Målsettingen er at ny skole skal være ferdigstilt til skolestart i 2022. Anslått kostnad er estimert til 165 mill. kr.

Kommunen har mottatt innspill fra flere idrettslag når det gjelder mulig lokalisering ved skolen av ulike typer idrettsfasiliteter, inkludert muligheten for friidrettsanlegg. Den videre planleggingen av skolen må vurdere disse innspillene.

Investeringer: Barnehage

Flere av de kommunale barnehagene i kommunen er i dårlig teknisk stand, og har behov for utbedringer. I PS 76/18 ble det framlagt en rapport som tok for seg noen betraktninger om tilstand og muligheter i de kommunale barnehagene i Verdal. Rapporten skisserer noen scenarioer for mulige strukturelle grep som kan tenkes å gjøres innenfor sektoren. Fra vedtaket i nevnte sak kan man lese at «*Kommunestyret ber rådmannen gjennomføre prosess for beslutning om struktur for kommunale barnehager for beslutning i kommunestyret våren 2019*». Det foreslås derfor avsatt 46 mill. kroner til formålet i planperioden, hvorav 1 million årlig går til mindre tiltak, og resterende 42 millioner gis som en rammebevilgning. Pågående barnehageutredning, og etterfølgende konklusjoner om barnehagestruktur vil vise hvordan midlene skal benyttes.

Investeringer: Helse og Velferd

Programmeringsarbeidet har pågått siden august 2017, og konseptet Bo- og behandlingssenter har gitt en løsning som bidrar til:

- God fleksibilitet i tilpasning av beboergruppene. Muligheten for enklere og raskere å tilpasse beboergruppene hvis endring i behov/adferd oppstår.
- Bedre kontinuitet og legebehandling. Sykehjemslege i Bo- og behandlingssenteret gir bedre kontinuitet i behandling og legemiddelgjennomgang. Det er mindre ressurskrevende å forholde seg til en lege kontra flere fastleger. Oppbevaring av utstyr som hjelpemidler, inkontinensutstyr og lignende frigir plass på beboerrommene, gir enklere administrasjon, koordinering og levering.
- Raskere tildeling. Bo- og behandlingssenteret vil ha enklere prosess knyttet til tildeling av plass, og kortere tid mellom ut- og innflytting

Kommunestyrets vedtak 29.10.18 i sak 86/18 *Det nye Bo- og behandlingssenteret – anbud*, er det planlagt forventet byggestart i 2020, og ferdigstillelse 1. juli 2021. Bygget er planlagt tatt i bruk fra 1. september 2021. Det er vedtatt at samspillmodell skal benyttes der en entreprenør med sin organisasjon, arkitekt, rådgivere, entreprenører og leverandører skal forestå all nødvendig prosjektering i samspill med kommunen som byggherre. Anbudsmodellen er en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak PS 19/17.

Søknad om Husbankens tilskudd skjer i 2019, noe som er innenfor regelverket for når kommunen kan søke.

I planperioden er det avsatt 424 mill.kr til prosjektet. Det budsjetteres med statlige tilskudd til prosjektet på 209 millioner kroner. I investeringsoversikten er det forutsatt at disse midlene kommer til inntekt i 2021 og 2022, altså først etter at bygget er ferdigstilt. Godkjenningstidspunkt, saksbehandling mv kan imidlertid gi en annen likviditetsvirkning.

IKT-utstyr i helse/velferd

Midlene går til utskifting og kapasitetsøkning på IKT-utstyr.

Digitalisering og velferdsteknologi helse/velferd

Brukerrettet teknologi som har til hensikt å understøtte og forsterke brukernes trygghet, sikkerhet, muliggjøre økt selvhjelpenhet, medbestemmelse og livskvalitet. Gjelder både institusjoner og hjemmebaserte tjenester.

Utstyr/inventar omsorg og velferd

Det foreslås avsatt 3,0 mill kr til formålet i planperioden. Det er et konstant behov for utskifting av større inventar og utstyr.

Investeringer: Kultur og idrett

Kommunale uteområder og ulike idretts- og kulturanlegg

Det foreslås at det avsettes 35,9 mill.kr til formålet i planperioden. I 2019 er midlene planlagt benyttet til slutføring av Vinne aktivitetspark samt oppgradering av uteområde ved Vuku skole.

Det er i tillegg lagt inn midler til å lage en masterplan for sentralidrettsanlegget, Verdal stadion. I 2019 er det avsatt 0,5 mill kr til planlegging av nye garderober på Verdal stadion, med påfølgende bygging av garderoberne i 2020, estimert til 17 mill kr.

Meråpent bibliotek

Tiltaket er fremkommet gjennom Temaplan bibliotek og er i samsvar med strategier i Kommunedelplan kultur, og er en ny ordning som innføres i mange bibliotek. Biblioteket blir tilgjengelig fra 07-23,

men betjent kun i vanlig åpningstid. Brukerne får adgang med lånekort og pinkode. Alle medier må sikres med radiobrikker, og huset må endres med hensyn på alarmtider, dørsystemer, soner mv. Investeringen var planlagt i 2018, men er ikke igangsatt. Tiltaket videreføres derfor til 2019.

Sentrumsutvikling

I gjeldende økonomiplan er det årlig avsatt 7 mill. kroner til sentrumsutvikling for perioden 2019-2021. Forslaget nå innebærer at det avsettes 8,5 mill. kroner til ferdigstilling av Moparken i 2019. Dette er i samsvar med nylig mottatt anbud for gjenstående arbeid. Deretter foreslås det avsatt 2 mill. kroner årlig til ulike tiltak som tilrettelegging langs Verdalselva, samt andre sentrumstiltak i Vuku og Verdalsøra. Totalt betyr dette en reduksjon for 2019 til 2021 på 8 mill. kroner sammenlignet med gjeldende plan.

Investeringer: Veier, teknisk mv

Kommunale veger

Det er utarbeidet en hovedplan for veg. Denne viser et betydelig etterslep av større utbedringsarbeider. Det foreslås avsatt 32 mill kr til formålet i planperioden. Det vil bli framlagt en egen sak på nyåret som omhandler hva som har blitt gjort i 2018, samt hva som planlegges utført i 2019.

Gang- og sykkelveger

Det er utarbeidet en temaplan sykkel. Det foreslås avsatt 20 mill kr til formålet i planperioden. I 2019 vil midlene benyttes til bygging av ny gang- og sykkelvei på Ørin, fra gangbrua over E6, via Russerveien, til Industriveien og fram til vakta på Kværner. Det vises for øvrig til egen prioriteringssak for 2019, som omtalt ovenfor.

Maskiner

Det foreslås avsatt 3,9 mill kr til formålet i planperioden. Dette skal dekke kostnadene ved utskifting av diverse mindre maskinelt utstyr. I 2020 forventes kjøp av ny vegskrape.

Planlegging av nye boligfelt

Det er avsatt 0,5 mill. kr årlig til planlegging og evt. regulering av nye boligområder i Verdal.

ENØK-tiltak

Gjelder diverse tiltak innen ENØK på kommunale bygg, til sammen 8 mill kr i planperioden. Utfasing av oljekjeler i kommunale bygg vil bli særlig prioritert i 2019.

Kjøp av tjenestebiler og el-sykler

Det er innlagt midler som muliggjør kjøp av 6-7 biler og el-sykler i løpet av planperioden.

Investeringer: Vann og avløp (selvkostområder)

Tiltak vannforsyning

Det foreslås avsatt 178 mill kr til formålet i planperioden. I 2019 prioriteres rehabilitering og/eller nybygging av ledningsanlegg i Vinne, Leksdal, Tinna og Ørin, samt rehabilitering av dam i Leklemsvannet.

I tillegg avsettes det midler til bygging av nye høydebasseng i Hallia og i Ulvilla, til samlet estimert kostnad på hhv 24 og 6 mill kr i planperioden, og hvor aktiviteten i 2019 bestå i planlegging.

Hallemsåsen vannrenseanlegg ble bygd i 1982 og har begrenset kapasitet. Det foreslås rehabilitering av dette anlegget i 2021 og 2022. Denne utbedringen er stipulert til omtrent 100 mill kr.

Utbedring avløpsanlegg sentrum

Det foreslås avsatt 32 mill kr til formålet i planperioden. Det er fortsatt et betydelig behov for utbedring av eksisterende avløpsnett i sentrum. Prioriterte tiltak i 2019 vil være sanering av avløpsnett på Tinna, Ørin, Ørmelen og Vuku. Ombygging/sanering av eksisterende avløpsanlegg i Vuku utføres i forbindelse med flomsikring av sentrum. Estimert kostnad til dette arbeidet anslås til 4 mill kr i planperioden, fordelt på 2019 og 2020.

Sanering av spredt avløp

Det foreslås avsatt 22 mill kr til formålet i planperioden. I 2019 vil midlene benyttes til avløpssanering i Vinne og Leksdal.

Investeringer: Brann og feiing

Feiervesenet

Feiervesenet har en bilpark på 3 biler, og har en rulleringsplan på disse som tilsvarer utskiftning av én bil hvert andre/tredje år. I forbindelse med at det er innført feiing og tilsyn av fritidsboliger, må det investeres i båt, og på sikt også snøscooter, for å kunne komme frem til de ulike fritidsboligene. Det anses hensiktsmessig å fordele investeringen mellom Levanger og Verdal.

Forebyggende

Forebyggende avdeling har per d.d. en bil som er moden for utskifting, det vil kunne være behov for 2 biler på sikt, avhengig av bemanning i forhold til forskriftskrav. Her er det tenkt å investere i en bil som har annet fremdriftssystem, fortrinnsvis elektrisk, som dermed vil redusere driftskostnadene.

Beredskap

Redningsverktøy og røykdykkerutstyr: Årlig utskifting av bekledning, røykdykkerutstyr, overflateutstyr og annet materiell vil komme på ca. 300.000,-. Det vil være mer fornuftig å ha årlig utskifting av slikt utstyr dersom det er behov, istedenfor å måtte gjøre store investeringer samlet. Brannbekledning til mannskap må også skiftes ut regelmessig, samt at krav fra arbeidstilsynet tilsier flere sett med bekledning, og tilfredsstillende vaskemuligheter for denne type bekledning. Det er i dag et stort behov for å oppgradere utstyr for overflateredning, da dette ikke har blitt skiftet ut siden det var nytt for over 10 år siden og er utgått. Noe av investeringen er tatt i 2018.

Det er planlagt å erstatte en av beredskapsbilene med en tilsvarende enhet, som skal bygges opp på en annen måte. En av beredskapstilhengerne bør også skiftes ut med en mer hensiktsmessig tilhenger for å kunne transportere utstyr til ulike aksjoner.

Brannstasjonen

Oppgradering av brannstasjonen er planlagt gjennomført i 2019, ref også sak 77/17 i kommunestyret Verdal.

Investeringer: Kirker og kirkebygg

Det foreslås avsatt 6,0 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette i samsvar med Fellesrådets forslag. Fellesrådet prioriterer selv den detaljerte bruken av midlene det enkelte år i planperioden.

9 Utdypende informasjon om tema, rammebetingelser osv

Her finnes tema som krever noe mer tekst å beskrive, og som gjør det lettere å forstå det som er skrevet foran i ØP. Det lenkes hit ved behov.

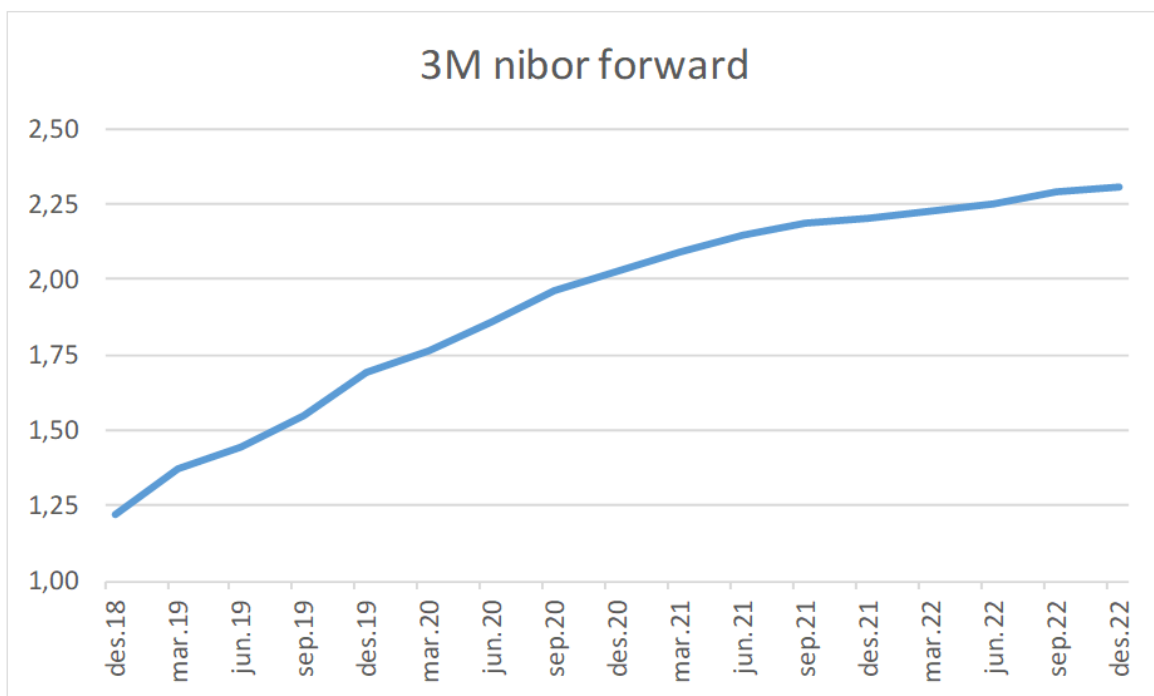
9.1 Driftskonsekvenser av nytt helsebygg

[Se KS 86/18](#) Det nye Bo og behandlingssenter -anbud

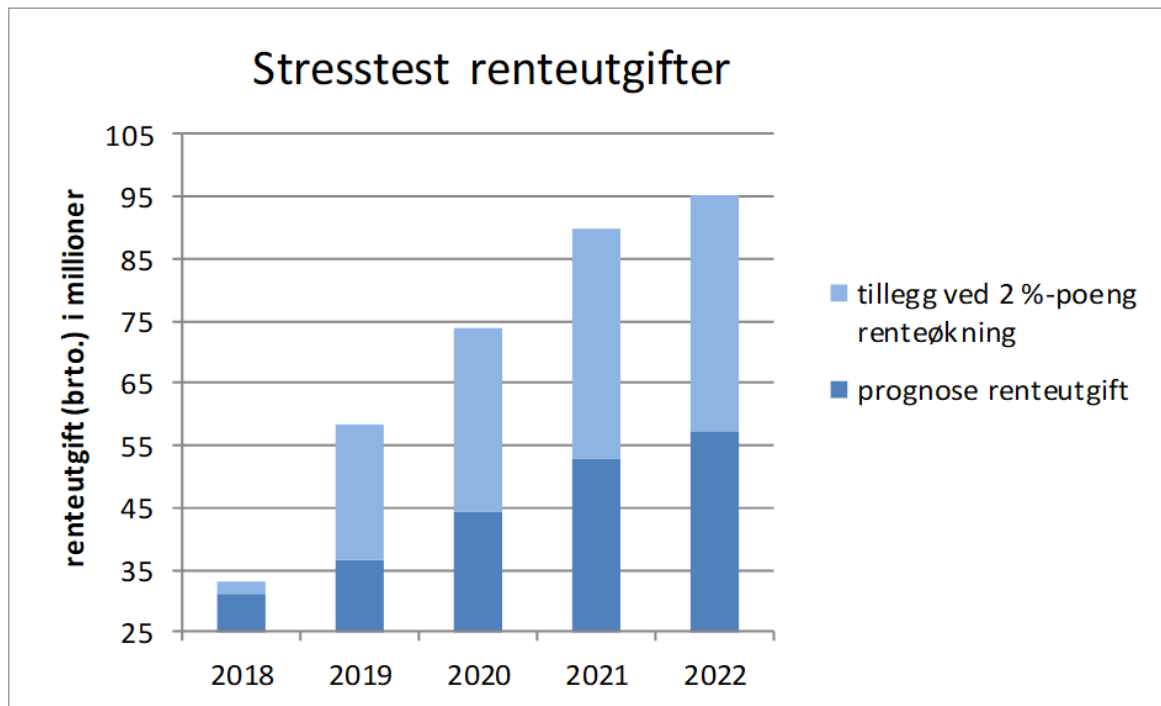
9.2 Renteforutsetninger og finans

Renteutvikling:

Markedet har priset inn økning i rentenivået i de kommende år. Nedenfor vises en fremskrivning over forventet endring i rentenivå på pengemarkedsrenter.

Gjeldsbelastningen gjør at kommunen er følsom overfor renteendringer. En stresstest viser følgende risikobilde om rentene skulle stige med 2%-poeng:

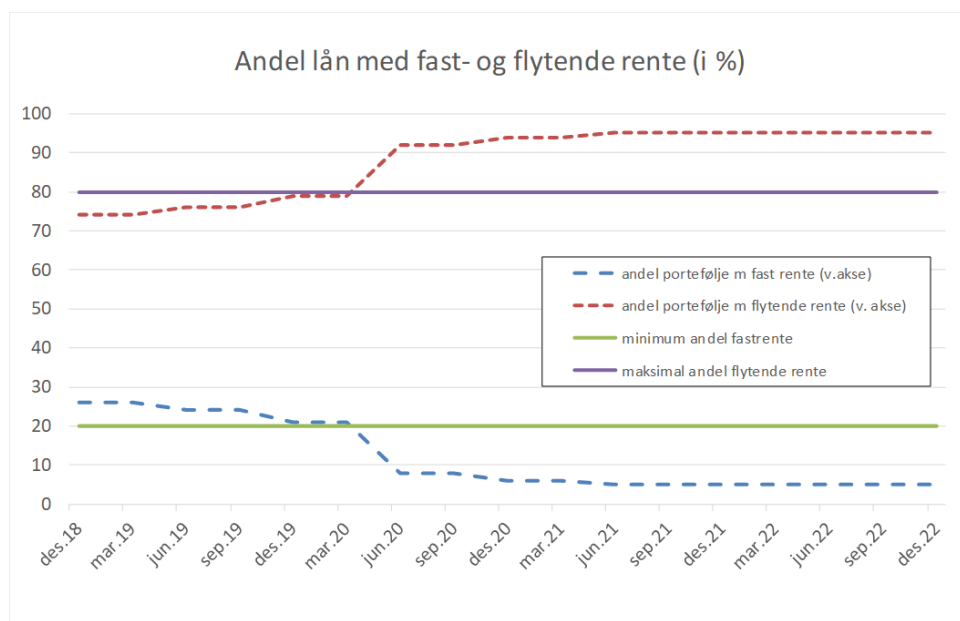

	2018	2019	2020	2021	2022
prognose renteutgift	31 278 019	36 497 957	44 180 862	53 074 351	57 079 171
tillegg ved 2 %-poeng renteøkning	1 659 971	21 716 650	29 532 363	36 945 377	38 192 359

Rentesikring:

Senest i løpet av vår/sommer 2020 må det gjøres nødvendige tilpasninger til finansreglementets bestemmelser om andel fast og flytende rente. Tilpasninger kan gjøres som opptak av fastrentelån eller i form av rentebytteavtaler.

Fremskriving av andel fast-/flytende rente

Sammensetning av gjeld:

Ta inn fra rapport KOGAS

Vektet løpetid på lån.

Långiver	saldo 23.10.2018	andel av samlet volum	forfall/ innfrielse	Løpetid (år) (tid til forfall)
Sertifikatlån FF 210319 (DnB)	109 015 000	0,079	mars 2019	0,4
Kommunalbanken FRN +25 forfall 6/21	200 000 000	0,146	juni 2021	2,6
Kommunalbanken FRN +36 forfall 6/20	178 411 351	0,130	juni 2020	1,7
Kommunalbanken flytende margin m/ avdrag	58 890 000	0,043	mars 2038	9,8
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	76 700 000	0,056	mars 2037	18,6
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	130 000 000	0,095	mars 2031	12,5
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	62 317 800	0,045	desember 2025	7,2
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	69 200 000	0,050	desember 2030	12,3
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	46 000 000	0,033	juni 2027	8,7
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	28 817 980	0,021	mars 2026	7,5
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	69 563 530	0,051	desember 2028	10,3
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	42 800 000	0,031	juni 2026	7,7
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	129 000 000	0,094	mars 2030	11,5
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	73 800 000	0,054	desember 2036	18,4
KLP fast rente 2,34% til 6/25, FF 12/2060	100 000 000	0,073	desember 2060	21,4
	1 374 515 661	1,000	Vektet løpetid (år):	9,1
Lån som skal innfris/må refinansieres de neste 12 mndr.				

9.3 Pensjonskostnader

I kommuneregnskapet skal pensjonskostnad regnskapsføres, mens pensjonspremien er det som betales. Pensjonskostnaden er et gjennomsnitt av premiene over mange år. Dette skal gi jevnere belastning på kommuneregnskapet, og sørge for at kommunens aktivitetsnivå ikke svinger i takt med

flyktige utbetaling av pensjonspremier. Differansen mellom kostnad og premie tas til inntekt i år der premien er høyere enn kostnad, og til utgift i de årene kostnad er større enn premie. Denne differansen har navnet premieavvik. Premieavviket akkumuleres over årene og tilbakeføres kommuneregnskapet som amortisering. Amortiseringen er da enten en inntekt eller utgift.

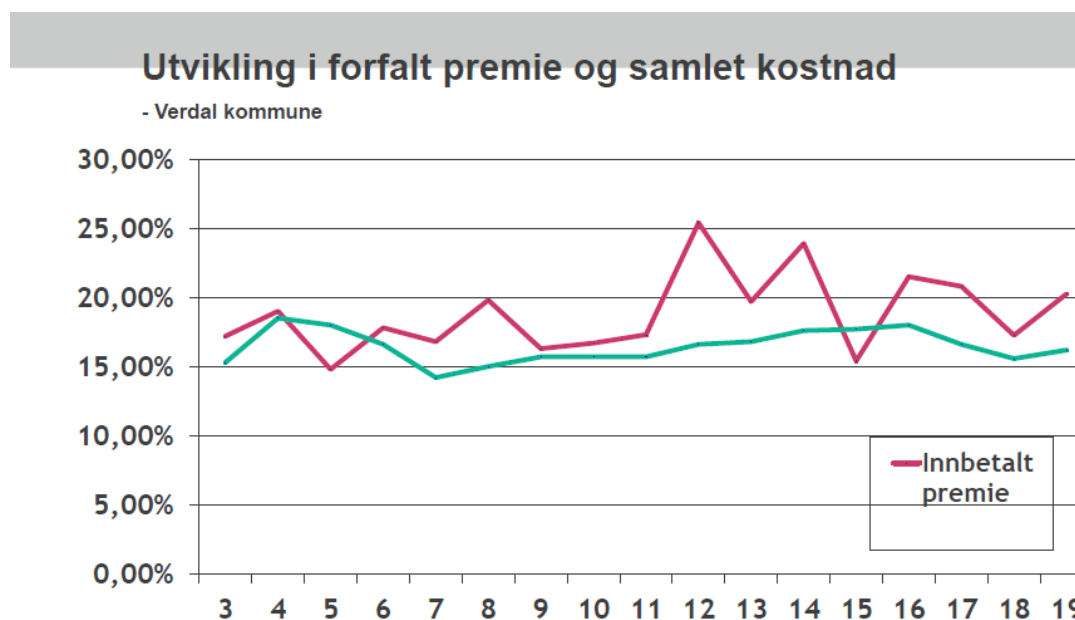
Nesten alle år fra ordningen ble innført har gitt premieavvik til inntektsføring. Dette fremgår også av figuren nedenfor der innbetalt premie ligger høyere enn kostnad for de fleste årene. Dermed har kommunen i nesten alle disse årene kunne inntektsføre et premieavvik. Inntektsføringens bakside er at alt som er inntektsført kommer tilbake i kommunens regnskap som utgift når premieavviket amortiseres.

Forskjellen mellom premieavvik og pensjonskostnad utlignes ved to korrigeringskomponenter:

- Årets premieavvik
- Amortisering av tidligere års premieavvik.

De siste årene har stort sett årets premieavvik vært inntekt, og denne inntekten har vært større enn amortiseringskostnaden som er konsekvensen av inntektsførte premieavvik.

Figuren nedenfor viser at avviket mellom pensjonspremie og kostnad var særlig stort i perioden fra 2012 til 2017. Det betyr samtidig at det er store beløp som kommer som amortiseringsutgift fra disse årene. I regelverket er perioden for amortisering kortet ned etter at ordningen ble innført. Nedkorting i amortiseringsperiode har kommet som følge av at kommunesektoren har skjøvet store beløp til utgiftsføring foran seg. Ordningens intensjon var at premieavviket skulle svinge fra år til år, ikke at store beløp akkumulerte seg som premieavvik. Kortere amortiseringsperiode er mao en innstramming i ordningen.

ALP

For Verdal blir da konsekvensen av kortere amortiseringsperiode at store inntektsførte premieavvik fra 2012 til 2017 raskere kommer til utgift og at amortiseringskostnad er økende. Dermed reduseres også sannsynligheten for at summen av årets premieavvik og amortiseringskostnad blir en inntekt.

Dette er ikke innarbeidet i økonomiplan 2019-2022, men det bør vurderes å budsjettere med denne effekten ved neste rullering av økonomiplanen.

Amortiseringskostnaden i 2018 er anslått til 8,5 mill kr. Premieavviket for 2018 er ikke kjent før i regnskap for 2018.

9.4 Statsbudsjettet oppsummering

Statsbudsjettet 2019 og det økonomiske opplegget for kommunene

Kilde: Sammenendragsnotat fra Fylkesmannen i Troms

Regjeringen la i dag, 8. oktober 2018, frem statsbudsjettet for 2019 (Prop. 1S 2018-2019). Dette notatet gir en oppsummering av de viktigste elementene i statsbudsjettet for 2019 vedrørende kommuneøkonomi, det generelle økonomiske opplegget for kommunene.

1 Kommuneøkonomien i 2018

Etter RNB 2018 er anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2018 oppjustert med 2,4 mrd. kr., hvorav 2,1 mrd. kr. gjelder kommunene og 300 mill. kr. gjelder fylkeskommunene. Bakgrunnen er i hovedsak ekstraordinært store uttak av utbytter til personlig skatteyttere for inntektsåret 2017. Den samlede pris- og kostnadsveksten (kommunal deflator) anslås til 3,0 % i 2018, dette er 0,4 prosentpoeng høyere enn i RNB 2018. Kostnadsveksten skyldes økte strømpriser. Dette reduserer isolert realverdien av kommunesektorens inntekter i 2018 med 1,9 mrd. kr. I 2018 blir det utbetalt over 2,7 mrd. kr. fra havbruksfondet til i alt 164 kommuner og 10 fylkeskommuner. Dette er ca. 460 mill. kr. mer enn anslått i RNB 2018.

De ekstra skatte inntektene er av engangskarakter og videreføres ikke til 2019. Dette i motsetning til kostnadsveksten som videreføres til 2019.

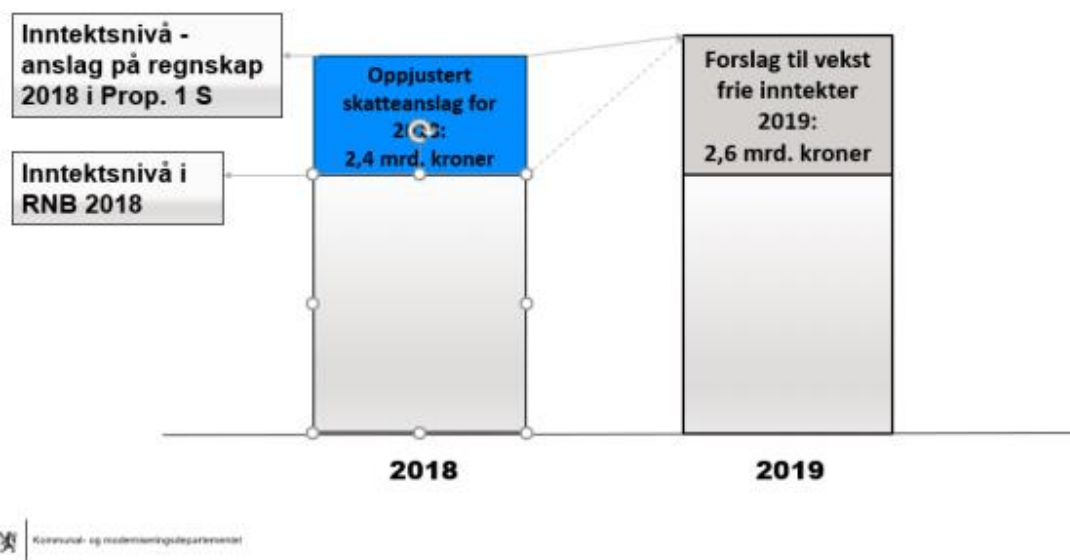
2 Generelt om kommuneopplegget i 2019

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på ca. 2,6 mrd. kr., dette tilsvarer en realvekst på 0,7 %. Inntekstveksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2018 slik det ble anslått i RNB 2018.

Hele veksten i frie inntekter i 2019 gis til kommunene. Dette skyldes at kommunene anslås å få økte demografiutgifter i 2019.

Særskilte satsinger innenfor veksten i de frie inntektene utgjør 500 mill. kr. for kommunene og 100 mill. kr. for fylkeskommunene. I kommuneproposisjonen 2019 som kom i mai 2018 ble det lagt opp til en vekst i de frie inntektene for kommunene på mellom 2,6 og 3,2 mrd. kr. Veksten som det legges opp til i statsbudsjettet for 2019 er i nedre intervall av dette.

Vekst i frie inntekter fra 2018 til 2019

Figuren viser veksten i frie inntekter for 2019 regnet fra inntektsnivået slik det ble anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2018 og fra oppdatert anslag på regnskap for 2018 i statsbudsjettet for 2019. Den foreslåtte veksten i frie inntekter i 2019 på ca. 2,6 mrd. kr. er regnet fra anslått inntektsnivå for 2018 i Revidert nasjonalbudsjett 2018. Oppjusteringen av kommunesektorens skatteinntekter i 2018 med 2,4 mrd. kr. i statsbudsjettet for 2019 påvirker derfor ikke nivået på sektorens inntekter i 2019.

Når veksten regnes fra anslag på regnskap for 2018 blir inntektsveksten fra 2018 til 2019 lavere, siden nivået som veksten regnes fra er betydelig oppjustert sammenlignet med nivået i Revidert nasjonalbudsjett 2018. Realveksten regnet fra RNB er 0,7 % mens realvekst fra anslag på regnskap er 0,1 %.

Tabellen under viser kostnader som må dekkes innenfor veksten i de frie inntektene:

	Kommuner (i mrd. kr.)	Fylkeskommuner (i mrd. kr.)	Kommunesektoren samlet (i mrd. kr.)
Vekst i frie inntekter 2019	2,6	0,0	2,6
Demografi	-1,6	0,6	-1,0
Pensjonskostnader	-0,5	-0,2	-0,7
Satsinger innenfor frie inntekter	-0,5	-0,1	-0,6
Handlingsrom uten effektivisering	0,0	0,3	0,3
Effektivisering 0,5 %	1,0	0,2	1,2
Handlingsrom med effektivisering	1,0	0,5	1,5

Endringer i befolknings sammensetning gir kommunene merutgifter på 1,6 mrd. kr. som må finansieres innenfor veksten i frie inntekter. Videre er veksten i kommunenes samlede

pensjonskostnader anslått til 500 mill. kr. i 2019, ut over det som dekkes av den kommunale deflatoren. Disse kostnadene må også dekkes av veksten i de frie inntektene.

Bindingene på de frie inntektene i form av økte demografikostnader og pensjonskostnader utgjør for kommunene 2,1 mrd. kr. I tillegg kommer regjeringens satsinger på tiltak finansiert innenfor de frie inntektene til kommunen på i alt 500 mill. kr.:

- 200 mill. kr. med opptrappingsplanen på rusfeltet.
- 200 mill. kr. begrunnes med tidlig innsats i skolen.
- 100 mill. kr. til opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering.

For kommunene er hele handlingsrommet innenfor den veksten i frie inntekter disponert på demografi, pensjon og regjeringens satsinger.

Regjeringen viser imidlertid til at handlingsrommet kan økes ved effektiv ressursbruk i kommunesektoren. Dersom kommunesektoren setter et effektiviseringskrav til egen virksomhet på 0,5 %, tilsvarer det 1,2 mrd. kr. for sektoren samlet i 2019. Kommunene vil slik kunne få økt handlingsrommet til ca. 1 mrd. kr. og fylkeskommunene 0,5 mrd.kr.

2.1 Kommunal deflator (årlig pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i prosent)

For 2019 anslås deflator til 2,8 %. Det er anslått en lønnsvekst i kommunene på 3,25 %, dette utgjør 2/3 i deflator.

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren i den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer enn lønnsveksten fanges ikke dette opp av deflatoren
- Demografikostnader

Kommunesektoren er dermed kompensert for anslått pris- og lønnsvekst på 2,8 % innenfor de foreslåtte inntektsrammer for 2019.

2.2 Kommunal skattøre og anslag på skatteinntekter i 2019

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner. I Kommuneproposisjonen 2019 ble det varslet at den kommunale skattøren skal fastsettes ut fra mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 pst. av de samlede inntektene. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2019 reduseres med 0,25 prosentpoeng til 11,55 prosent.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2019 bygger bl.a. på 1,3 % sysselsettingsvekst og 3,25 % lønnsvekst fra 2018 til 2019. Kommunesektorens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Tabell 3.3 i Prop.1S (2018-2019) viser de frie inntektene i 2018 og 2018, fordelt på skatteinntekter og rammetilskudd.

2.3 Satsing på helse- og omsorg

Psykologer i kommunene

Fra 1. januar 2020 er det lovfestet at alle kommuner skal ha psykologkompetanse. Det har

vært solid økning i rekruttering av psykologer i kommunene 2013-2018 og en ser at dette har medført flere lavterskeltilbud, bedre forebyggende helsearbeid, mer samarbeid med andre kommunale tjenester og med spesialisthelsetjenesten. Det foreslås å øke bevilgningen med 50 mill. kr. til rekruttering av psykologer i kommunene- tilsvarende 125 nye psykologer. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Fastleger i kommunene

Det settes av 25 mill. kr. til styrking av rekruttering og stabiliteten til allmennlegetjenesten, til sammen 39. mill. kr. i 2019. Det skal kunne gis tilskudd både til nyopprettede avtalehjemler, faste stillinger og eksisterende hjemler/stillinger hvor det er rekrutteringsutfordringer.

Dagaktivitetstilbud for demente

Regjeringen foreslår 50 mill. kr. for å legge til rette for opprettelse av 450 nye plasser i dagaktivitetstilbud for demente, inkludert forhøyet tilskuddssats for 2019. Som følge av Stortingets vedtak 463 (2017-2018) har regjeringen hevet tilskuddssatsen fra 30 % til 50 % ved opprettelse av plasser i 2019. Målet er å bygge ut tjenestetilbudet før plikten for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens gjøres gjeldene fra 1. januar 2020. Gjennom de årlige budsjettframleggende fra 2012 til og med 2019 har det blitt lagt til rette for i overkant av til sammen 8800 plasser. Det faktiske antallet plasser som finansieres av tilskuddet anslås til 3800 i 2018. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser

For 2019 foreslår regjeringen 130 mill. kr. og en tilsagnsramme på 2 612,6 mill. kr. for å legge til rette for om lag 1500 heldøgns omsorgsplasser. 50 % av tilsagnsrammen skal i 2019 gå til ren netto tilvekst. Gjennom budsjettene for 2014-2018 er den statlige tilskuddsordningen forbedret og regjeringen har lagt til rette for flere søknader om tilskudd til heldøgns omsorgsplasser. Aktiviteten i ordningen har økt, og antallet plasser med innvilget tilskudd pr. år er i snitt om lag dobbelt sammenlignet med årene før 2014. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Utskrivningsklare rus og psykisk helse

Det innføres betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og TSB (tverrfaglig spesialisert rusbehandling) i 2019. Det foreslås derfor å flytte 185 mill. kr. fra regionale helseforetak til kommunerammen. Når kommunene får plikt til å betale for utskrivningsklare pasienter også for disse fagområdene, likestilles psykisk helse og rus med somatikk. NB. Betalingsplikten gjelder oppholdskommunen. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Opptrappingsplan for rusfeltet

Det foreslås 281 mill. kr. til Opptrappingsplanen for rusfeltet, hvorav 200 mill. kr. gjennom styrking av kommunenes frie inntekter og 81 mill. kr. gjennom tverrdepartemental oppfølging av opptrappingsplanen. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering

Regjeringen foreslår 100 mill. kr. til opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering som en del av kommunenes frie inntekter. Med dette har regjeringen fulgt opp målsettingen om

300 mill. kr. i stimuleringsmidler til opptrappingsplanen i perioden 2017-2019. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

2.4 Barnehage

Regjeringen foreslår å utvide dagens ordning med gratis kjernetid for 3-,4-, og 5-åringer til også å omfatte 2-åringer. Forslaget vil gi familier med lav inntekt et rimeligere barnehagetilbud og bidra til økt barnehagebruk for familier med lav inntekt, og bedre integreringen og språkopplæringen blant minoritetsspråklige barn. Rammetilskuddet økes i denne forbindelse med 45,7 mill. kr. i 2019.

I tillegg foreslår regjeringen ca. 10 mill. kr. til opprettelse av nye studieplasser for barnehagelærere. Dette vil bidra til økt tilgang på barnehagelærere. Maksimal foreldrebetaling øker med 50 kr. pr. mnd. fra 1. august 2019. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet til kommunene med 65,8 mill. kr. i 2019.

2.5 Skole (lærernorm)

Siden 2005 er det bevilget øremerkede midler som har sikret flere lærere i grunnskolen. Høsten 2018 ble lærernormen i grunnskolen innført, og det ble bevilget totalt 1,4 mrd. kr. I 2019 foreslår regjeringen å videreføre den øremerkede bevilgningen til flere lærerårsverk med 1,468 mrd. kr. I tillegg er 200 mrd. kr. av veksten i de frie inntektene til kommunene begrunnet med en særskilt satsing på tidlig innsats i skolen, som blant annet benyttes til flere lærerårsverk ved opptrapping av lærernormen i 2019.

Både de 200 mill. kr. av veksten i frie inntekter og om lag 1 mrd. kr. av den øremerkede bevilgningen vil bli fordelt til kommunene etter grunnskolenøkkelen. Dette gjør det mulig å øke lærertettheten også i kommuner som allerede oppfyller kravet i lærernormen. Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2018-2019) for Kunnskapsdepartementet.

2.6 Korreksjonssaker

Ved pålegg om nye eller utvidede oppgaver for kommunesektoren, avvikling av oppgaver eller regelendringer som har økonomiske konsekvenser, skal kommunesektoren kompenseres eller trekkes i frie inntekter på grunnlag av beregnet endring i økonomisk belastning. Disse endringene kommer i tillegg til veksten i frie inntekter. Dette er såkalte korreksjonssaker og er omtalt i sin helhet i tabell 7.20 i budsjettproposisjonen s. 181.

2.7 Toppfinansieringsordning for ressurskrevende tjenester

På bakgrunn av utgiftsveksten de siste årene foreslår regjeringen en moderat endring av ordningen i 2019. Innslagspunktet prisjusteres, og økes med kr. 50 000 utover dette. Det nye innslagspunktet blir da kr. 1 320 000. Kompensasjonsgraden foreslås uendret på 80 %.

10 Tilskudd

HER KOMMER DET INNHOLD I DET ENDELIGE DOKUMENTET.

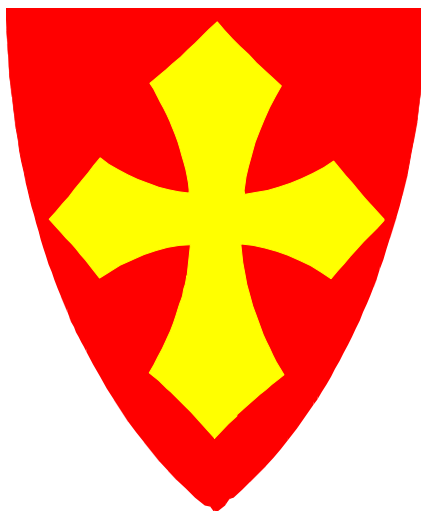
11 Vedlegg

HER KOMMER DET INNHOLD I DET ENDELIGE DOKUMENTET.

ØKONOMIREGLEMENT

FOR

VERDAL KOMMUNE

Gjeldende fra 1. januar 2019

INNHold:

1	MÅL	3
2	ØKONOMIPLAN	3
3	ÅRSBUDSJETTET	4
4	ÅRSRAPPORT OG REGNSKAP	5
5	BUDSJETTENDRINGER I LØPET AV ÅRET	5
6	AVSETNING TIL FOND OG BRUK AV FOND.....	6
7	INVESTERINGER.....	6
8	OM ANVISNING, ATTESTASJON OG BESTILLING	8
9	INNKJØPSREGLER	9
10	SALG AV VARER OG TJENESTER.....	10
11	FULLMAKTER - INNFORDRINGER	10
12	FULLMAKTER - AVSKRIVINGER	13
13	VIDEREUTLÅN	14
14	INTERNKONTROLL	18
15	STRYKNINGSBESTEMMELSER	18
16	REGLER FOR KONTANTKASSE	19

1 MÅL

Økonomireglementet skal beskrive hovedreglene for den økonomiske styringen av kommunens virksomhet. Det skal klargjøre det ansvar politiske fora og administrasjonen har for sin økonomiske virksomhet. Det beskriver rettigheter og plikter som gjelder for bruk av budsjettet, for endringer i budsjettet, for oppfølging av budsjettet, og for delegering av myndighet.

Dersom det vedtas/er vedtatt endringer i de lover/forskrifter som det i dette reglement er henvist til, gjelder de siste vedtatte/aktuelle oppdateringer.

Reglementet skal gi rasjonell saksbehandling og koordinering. Plikten til å sørge for at målene for virksomheten nås innenfor budsjetttrammene understrekes.

Økonomireglementet vedtas av kommunestyret.

2 ØKONOMIPLAN

Kommunens plansystem består av kommuneplan, økonomiplan og årsbudsjett med tilhørende rapportering i årsrapporten/årsberetning, samt periodiske rapporter i løpet av året.

Økonomiplanen skal med utgangspunkt i dagens økonomiske situasjon og realistiske anslag på framtidige inntekter og utgifter, særlig være et instrument til hjelp for kommunen til:

- å få oversikt over den økonomiske handlefriheten
- å foreta prioriteringer av ressursbruken på ulike formål innenfor kommunelovens krav til økonomisk balanse.

Ved vedtak som medfører vesentlige endringer for senere år i økonomiplanperioden, skal økonomiplanen oppdateres også utenom den årlige rulleringen.

3 ÅRSBUDSJETTET

Bruken av midler i kommunen er fastlagt i budsjettet. Endringer innenfor det vedtatte budsjett kan foretas av den som har slik rett, ifølge gjeldende reglement.

Kommunestyret vedtar driftsbudsjettet for virksomhetsområdene, på følgende nivå:

Grp. Ansvar	Navn på gruppeansvar
110	Rådmann
125	Kulturturtjenesten
126	Oppvekst felles
127	Skole / SFO
128	Barnehage
130	Ressurssenter oppvekst
135	NAV
140	Landbruk, miljø og arealforvaltning
141	Teknisk drift
145	Integrering og mangfold
146	Selvkost vann og avløp
147	Selvkost byggsak
150	Hjemmetjenesten
153	Institusjonstjenesten
156	Bo- og dagtilbudstjenesten
170	Regnskap, lønn og innfordring (§27)
171	Geodata og oppmåling (§27)
180	Fellesområder
195	IKT, Kemner, Innkjøp/Jus (§27 LK)
196	Brann og feiervesen
800	Skatt og rammetilskudd
850	Finanstransaksjoner

Budsjettet for det enkelte område vedtas som netto driftsutgifter (utgifter – inntekter).

Kommunestyret vedtar utgifter og inntekter som vedrører følgende tjenesteområder:

- Skatter og rammetilskudd
- Eiendomsskatt
- Generelle statstilskudd flyktninger
- Avskrivninger
- Renter og avdrag
- Interne finanstransaksjoner
- Regnskapsmessig resultat.

Bare kommunestyret kan gjøre endringer innen disse områdene. Denne myndigheten kan ikke delegeres til andre organ.

Kommunestyret fastsetter investerings-/kapitalbudsjettet i sin helhet.

Rådmannen får fullmakt til å fordele bevilgede midler på de ulike tjenester og arter. Fordelingen av budsjettet må skje i samsvar med de forutsetninger/intensjoner som kommunestyret har lagt til grunn for bruken av midlene.

Det vises for øvrig til bestemmelsene i budsjett og regnskapsforskriftene.

4 ÅRSRAPPORT OG REGNSKAP

4.1 Posterings i regnskapet

Regnskapet skal posteres i samsvar med den til enhver tid gjeldende inndeling i artskontoplan, ansvarsområder og funksjoner. Posteringen skal skje fortløpende og uten opphold for å sikre god budsjettkontroll. Jfr. også de særskilte bestemmelser vedr. attestasjon/anvisning.

4.2 Kvartalsrapporter

Rådmannen utarbeider tre ganger hvert år en økonomisk rapport, pr. 31. mars, 30. juni og 30. september, som belyser kommunens økonomi i forhold til det vedtatte budsjett, samt andre relevante måltall. Status for investeringsprosjektene rapporteres pr. 30. juni.

4.3 Årsoppgjøret

Årsoppgjøret består av årsregnskap og årsrapport som utarbeides i henhold til gjeldende lover og forskrifter, og til fastsatte/avtalte tidsfrister. Årsoppgjørets behandling følger gjeldende regelverk. Årsregnskapet vedtas på samme nivå som budsjettet.

4.4 Fullmakt til formannskapet

Formannskapet har fullmakt til å vedta delvis strykninger når det er nødvendig ved regnskapsavslutningen.

5 BUDSJETTENDRINGER I LØPET AV ÅRET

5.1 Fullmakter til rådmannen

- Rådmannen har fullmakt til å overføre beløp mellom artsgruppe 0 til 5, samt til å øke utgifter tilsvarende økte inntekter i artsgruppene 6 til 9 i driftsbudsjettet, innen et virksomhetsområde og mellom de ulike virksomhetsområder, som følge av organisasjonsmessige tilpasninger eller som følge av aktivitetsendringer.
- Rådmannen har fullmakt til å inngå bankavtaler. Videre får rådmannen fullmakt til å inngå avtale om rentevilkår/rentebindingsperiode når vedtak om låneopptak foreligger, samt velge långiver. Formannskapet skal orienteres om bankavtaler
- Rådmannen får fullmakt til å foreta spesielle likviditetsplasseringer, jfr vedtatt finansreglement.

- Rådmannen får fullmakt til å inngå avtaler om gjeldsforvaltning.
- Rådmannen får fullmakt til å overføre midler fra art 14900 ansvar 1800, reserverte bevilgninger til budsjettposter på ulike virksomhetsområder.

Budsjettendringer ved bruk av fullmakt skal meldes til økonomiavdelingen.

6 AVSETNING TIL FOND OG BRUK AV FOND

6.1 Avsetning til fond

Avsetning av ikke øremerkede midler til bruk i senere budsjettår, er kun tillatt dersom det er driftsoverskudd for kommunen, og det organ som ønsker avsetningene har holdt seg innenfor sin totale budsjettamme.

Hovedregelen er at avsetning og bruk av fondsmidler skal budsjetteres på vanlig måte, jfr. budsjett og regnskapsforskriftene.

Rådmannen har fullmakt til å avsette udisponerte ikke øremerkede midler til disposisjonsfond ved regnskapsavslutningen, i henhold til budsjett og regnskapsforskriftene.

I investeringsbudsjettet er det kun kommunestyret som kan øke rammene ved bruk av fondsmidler.

7 INVESTERINGER

7.1 Planlegging av investeringsoppgaver.

Utgifter av investeringsmessig karakter skal føres i investeringsbudsjettet. Utgiften må for å kunne belastes investeringsregnskapet, ha en økonomisk levetid på minst 3 år og ha en anskaffelseskost på minimum 100.000,- kr.

Forslag til investeringer skal legges fram til behandling i økonomiplan og budsjett. Budsjettvedtaket i kommunestyret er klarsignal for videre planlegging.

Økonomiplanen framlegges på et grovt detaljeringsnivå. Rammeplaner behandles parallelt med budsjett og inneholder detaljerte opplysninger. Etter ferdigbehandling av forprosjekt, legges disse inn i budsjettet på prosjektnivå.

Investeringsoppgaver av vesentlig størrelse/kompleksitet skal utredes som et "forprosjekt".

Forprosjektet skal inneholde teknisk beskrivelse, tomtevalg og arealbruk, situasjonsplan, tegninger som viser bygninger og anlegg, fremdriftsplan, driftskalkyle og investeringsoverslag, og forslag til vedtak om tilskudd/låneopptak der dette er i tråd med vedlagte finansieringsplan.

Investeringsoverslaget skal være spesifisert slik at byggeregnskapet kan føres i henhold til dette.

Sammen med en finansieringsplan og forslag til låneopptak utarbeidet av rådmannen, legges forprosjektet frem for behandling i kommunestyret. Forprosjektet behandles av formannskapet som kan avgjøre om saken skal sendes til kommunestyret.

Finansieringen skal være sikret eller påregnes sikret før et investeringsprosjekt settes i gang. Investeringsprosjektene skal være gjenstand for løpende vurdering, herunder om det har oppstått uforutsette forhold, om framdriftsplanene bør justeres, om kostnadsoverslaget må revideres, og om den finansielle dekningen er tilstrekkelig.

Investeringsbudsjettet er ettårig, altså årsavhengig. Årsbudsjettet er bindende for underordnede organer, og årlige bevilgninger er nødvendig for å kunne pådra utgifter i budsjettåret.

Investeringsbudsjettet skal reguleres ved behov for å tilfredsstille krav til balanse og realisme. Alle midler er frie og anses som felles finansiering av investeringsporteføljen, unntatt øremerket finansiering fra andre. Begrepet udekket/udisponert gjelder differansen mellom samlet tilgang og samlet bruk av midler i året for investeringsregnskapet, og ikke avvik på de enkelte investeringsrammene eller avvik på enkeltprosjektnivå.

7.2 Kontrahering, valg av anbyder

Det skal benyttes anbudskonkurranse i henhold til lov av 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser (med forskrifter) før investeringsoppgaver besluttet iverksatt.

Antagelse av anbud (valg av entreprenør) avgjøres av rådmannen. Før kontrakt inngås skal det fremlegges attest fra kommunekasserer/kemner om at alle skatte- og avgiftsrestanser er betalt, senest ved anbudsfristens utløp. Hovedentreprenør er ansvarlig for attest i forhold til eventuelle underleverandører.

Alle firma skal ved egenerklæring bekrefte at de har et HMS-system som innfrir internkontrollforskriftene samt annen dokumentasjon som følger av anbudsspesifikasjoner, lover og forskrifter.

7.3 Igangsetting av investeringsoppgaver

Bygge- og anleggsarbeider kan settes i gang når evt forprosjekt er vedtatt, og det er gitt underretning fra rådmannen om at finansieringen er i orden.

For vedtatte investeringer og hvor finansieringen er ordnet, delegeres det til rådmannen å iverksette de planlagte investeringer.

7.4 Omprioritering/tilleggsbevilgninger

Dersom det i forprosjektet, eller senere i arbeidet viser seg at investeringen blir større enn budsjettet, skal kommunestyret behandle dette, og vedta omprioritering innen investeringsbudsjettet, innen kommunestyrets vedtatte prioriteringer for inneværende år.

Formannskapet gis fullmakt til å styrke en post i investeringsbudsjettet ved tilsvarende reduksjon i en annen post i investeringsbudsjettet. Forutsetningen er at dette kan gjøres uten at finansieringsplanen for de to postene sett under ett må endres, og at endringen ikke gjøres på en slik måte at en overskridelse av et kostnadsoverslag, som er vedtatt av kommunestyret, dekkes inn før

dette på forhånd er forelagt kommunestyret til godkjenning. Disponering av merinntekter i investeringsbudsjettet foretas av kommunestyret.

7.5 Avslutning av investeringsoppgaver.

Endelig regnskapsavslutning skal skje snarest mulig etter at bygget/anlegget er ferdigstilt og overtatt av kommunen. Regnskapsavslutningen skal normalt skje innen 12 mnd etter at prosjektet er ferdig. Skulle det påløpe garantitid etter ferdigstillelsen, gjelder 12-mnd-regelen fra det tidspunkt garantiperioden utløper. For investeringsprosjekter skal det belastes byggelånsrenter fram til prosjektet er avsluttet og tatt i bruk, og til en rente tilsvarende den rentesats kommunen må betale i henhold til bankavtale/inngåtte lån. Byggeregnskapet vedtas av det organ som ga klarsignal til oppstart.

7.6 Salg av anleggsmidler

Ved salg av anleggsmiddel avsettes midlene til fond. Egenkapitalinnskudd til KLP dekkes av dette fondet så langt det er mulig.

8 OM ANVISNING, ATTESTASJON OG BESTILLING

8.1 Anvisning

Utbetalinger foretas av regnskapsavdelingen. Før en slik utbetaling skjer, skal det foreligge en anvisning, dvs. utbetalingsordre, fra den som har anvisningsmyndighet.

Anvisningsmyndigheten på kommunens vegne tilligger rådmannen. Rådmannen delegerer denne myndigheten til virksomhetslederne. Virksomhetslederne kan videredelegere denne myndigheten innenfor sitt ansvarsområde, jfr. dog begrensninger som følger av forskrifter.

Melding om delegering av anvisningsmyndighet, skal gis til økonomiavdeling, og den/de som får fullmakt samt andre som har behov for det.

Anvisninger skal gjelde utbetaling til en person (firma), med angivelse av hvilken art, ansvar og funksjon beløpet skal belastes.

Ingen har anvisningsmyndighet for egne regninger eller andre utbetalinger til seg selv. I slike tilfeller skal anvisningen foretas av nærmeste foresatte. Rådmannens regninger anvises av ordføreren.

Bankgebyr knyttet opp mot kommunens hovedbankforbindelse anses som anvist med bakgrunn i inngått bankavtale. Enkeltgebyr som overstiger kr. 2.500,- skal likevel anvises på ordinært bevis av bemyndiget person.

Den anvisningsberettigede skal påse at:

- Det er budsjettdekning innen virksomhetsområdet.
- disponeringen av budsjettmidlene er formelt, reelt og økonomisk i orden, jfr. forskrifter og veiledning for budsjettoppstilling og regnskapsføring i kommunen.

- attestasjon og kontroll av regningen/fakturaen er foretatt av de personer som er tillagt denne oppgaven

Dersom ikke alle betingelser for anvisning foreligger, kan anvisning nektes.

Ved utbetaling av fast lønn benyttes stående anvisning, ved bruk av personalmelding.

8.2 Bestillingsfullmakt/attestasjon

Som et ledd i den interne kontroll bør det så langt det er praktisk mulig skilles mellom:

- person med myndighet til å bestille varer/tjenester og/eller attestasjonsmyndighet
- person med anvisningsmyndighet

Anvisende myndighet har ansvar for å etablere en tilfredsstillende intern kontroll.

Leder med anvisningsmyndighet avgjør hvem som har rett til å foreta bestillinger/innkjøp innen sitt virkeområde. Attestasjon skal foretas før faktura anvises for betaling. De virksomheter som innfører eHandel håndterer bestilling, anvisning og attestasjon i dette systemet etter fullmaktsstruktur avgjort av leder for virksomhetsområdet.

Den som har attestasjonsfullmakt skal påse at varer/tjenester er mottatt, og at det er overensstemmelse mellom faktura/regning og avtalt mengde og pris, samt at kontonummer og andre data er riktig påført. Den som har attestasjonsfullmakt har ansvar for at timelister og lignende er etterregnet og i h.h.t utført arbeid og i samsvar med gjeldende tariffavtale. Bestillingsmyndighet og attestasjonsmyndighet kan gis til samme person.

8.3 IKT-utstyr

Kjøp av IKT-utstyr som skal til samarbeidskommunen- og samkommunens nettverk skal godkjennes av IKT-ansvarlig.

9 INNKJØPSREGLER

9.1 Generelt

Innkjøp skal gjennomføres på en slik måte at kommunens totale økonomiske interesser blir ivaretatt best mulig. Målsettingen er å kjøpe riktig varer og tjenester til riktig tid og riktig pris.

Valg av leverandør skal skje på bakgrunn av ikke-diskriminerende og kjente, objektive utvelgelseskriterier. Alle typer innkjøp skal følge lov 16.juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser (med tilhørende forskrifter og senere endringer). Innkjøpsavtaler (ramme- eller rabattavtaler) kan inngås for egen kommune, i fellesskap med andre kommuner eller andre relevante samhandlingspartnere, for eksempel Innherred samkommune, N-T Fylkeskommune, via Markedsplassen el. tilsvarende.

Det er utarbeidet egne retningslinjer og veileder for offentlige anskaffelse i kommunen. Denne ble behandlet av Kommunestyret i sak <http://www.verdal.kommune.no/Politikk/Kommunestyret-2011-2015/20111031/Saksframlegg-07911/> og skal brukes ved alle anskaffelser i Verdal kommune.

Rådmannen gis fullmakt til å inngå rammeavtaler på Verdal kommunes vegne.

10 SALG AV VARER OG TJENESTER

10.1 Generelt

Økonomiavdelingen har utarbeidet en rekke prosedyrer og rutinebeskrivelser som gir generelle retningslinjer for økonomisk internkontroll innenfor salgsområdet. Disse finnes i kommunens kvalitetssystem.

10.2 Oppdatering av vareregistre

Virksomhetsområdene er selv ansvarlig for oppdatering av varer og priser på varene i henhold til budsjett og økonomireglement.

10.3 Salg av materiell, utstyr og lignende

Utslitt eller utjenlig materiell og utstyr skal utskiftes eller kasseres. Ved kassasjon avgjør rådmannen om materiellet eller utstyret er verdiløst, om det på annen måte kan komme til nytte, eller om det skal avhendes.

Kassert eller utskiftet materiell, utstyrsavfall og lignende skal, dersom det ikke med fordel kan overføres til annen kommunal virksomhet, avhendes på den for kommunen mest fordelaktige måte. Unntak fra denne regel kan i særlige tilfeller gjøres med samtykke fra rådmannen.

Salg skal vanligvis skje ved offentlig salg. Med samtykke fra rådmannen, eller den han gir fullmakt, kan salg også skje ved underhåndssalg. Ved salg av kassert eller utskiftet utstyr og lignende, samtidig som nytt utstyr av samme slag anskaffes, bør undersøkes om det ved byttehandel med vedkommende leverandør kan oppnås gunstigere betingelser enn ved en av de forannevnte framgangsmåter. For øvrig skal det ikke være anledning til å foreta byttehandel. Før det treffes bestemmelse om salg, må det være gjort sannsynlig at den påregnelige inntekt dekker salgsutgiftene. I motsatt fall skal materialet eller utstyret tilintetgjøres eller avhendes på annen måte med minst mulig utgift for kommunen.

Merinntektene blir å behandle i tråd med økonomireglementets kap 5.

11 FULLMAKTER - INNFORDRINGER

11.1 Generelt

Disse fullmaktene gjelder for alle privatrettslige krav og offentligrettslige krav hvor kommunen alene er kreditor. For skatter og avgifter som Kemneren innfordrer gjelder egne fullmakter.

11.2 Regnskapsansvarlig - Vurdering av kortsiktige fordringer

Regnskapsansvarlig skal ved årsavslutning vurdere de kortsiktige fordringene uavhengig av om de er avskrevet eller ikke.

11.3 Purregebyrer og erstatning for innkreivingskostnader

Gebyrer og erstatning for innkreivingskostnader er regulert gjennom inkassolova av 13. mai 1988 nr. 26. Kommunen skal følge maksimumssatsene som til enhver tid gjelder.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.4 Forsinkelsesrenter

Kommunen skal følge maksimalsatsene for forsinkelsesrenter som til enhver tid gjelder. Rådmannen gis fullmakt til å fastsette minstebeløp for renteberegning samt ev. løpedager.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.5 Anlegge søksmål

For å forenkle innfordringa gis rådmannen fullmakt til å anlegge søksmål i alle kurante saker. Med kurante saker menes krav som anses rettmessige. I forbindelse med innfordringen skal kommunen opptre i henhold til god inkassoskikk.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.6 Begjære fravikelse

Rådmannen gis fullmakt til å begjære fravikelse av leieboere i kommunale leiligheter når det ikke betales husleie.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.7 11.7 Budgiving i forbindelse med tvangssalg/tvangsauksjon

Bare unntaksvis vil det være behov for at kommunen kjøper løssøre/fast eiendom.

Andelsleiligheter, aksjeleiligheter m.m selges som løssøre, men behandles etter reglene for fast eiendom. Reglene for kjøp ved tvangssalg/-auksjon må da praktiseres likt.

Rådmannen har fullmakt til å gi bud.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.8 Panteheftelser

Rådmannen gis fullmakt til å underskrive på kommunens vegne på nødvendige dokumenter der hvor rådmannen har fullmakt til å overføre, vike eller frafalle pant eller hvor det foreligger vedtak fra formannskapet om det samme.

Rådmannen gis fullmakt til å slette alle heftelser (obligasjoner/utleggsforretninger og skjøter) som er innfridd.

Rådmannen har fullmakt til å overføre pant dersom det godtgjøres at det gis god/bedre sikkerhet.

Alle delegasjoner er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.9 Prioritetsvikelser

Borettslags-/andels-/aksjeleiligheter behandles etter regler for fast eiendom.

Løssøre

Kommunen har som hovedregel at det ikke skal vikes prioritet i løssøre. Rådmannen kan unntaksvis fatte vedtak om prioritetsvikelser.

Fast eiendom

Rådmannen har fullmakt til å vike prioritet for kommunale heftelser. Det forutsettes at det er god dekning for kommunens heftelser.

Alle delegasjoner i 11.9 er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

11.10 Pantefrafall

Rådmannen gis fullmakt til å frafalle pant i løssøre.

Rådmannen gis fullmakt til å frafalle pant på kommunens vegne dersom reell omsetningsverdi av eiendommen viser seg ikke å gi dekning for kommunens krav.

Rådmannen gis fullmakt til å slette pant på vegne av kommunen i forbindelse med parseller eller tomter som utskilles fra hovedeiendom og som får egne bruksnummer. Det forutsettes at verdien på parsellen eller tomta må anses å være liten i forhold til verdien på hovedeiendommen og at den gjenværende eiendommen må anses å gi god dekning.

Alle delegasjoner i 11.10 er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

12 FULLMAKTER - AVSKRIVINGER

12.1 Innledning

I henhold til gjeldende forskrifter for kommunale budsjett og regnskap skal kommunen utarbeide retningslinjer for når fordringer skal kunne avskrives i balanseregnskapet. Med fordringer forstås her kortsiktige fordringer som f.eks. eiendomsgebyr, barnehagekontingent, utleie, hjemmehjelp m.v.

NB! Avskrivning som nevnt her gjelder ikke skatter og avgifter som Kemneren i Innherred samkommune innfordrer.

Når det gjelder avskrivning av kortsiktige fordringer, skal belastningen (tapet) føres der inntekten tidligere er inntektsført, men på en egen utgiftsart.

I begrepet *avskrivning* ligger at man regnskapsmessig avskriver beløpet, men at innfordringen ikke avsluttes. Dette med henblikk på at debtors økonomiske situasjon kan endre seg over tid. Flere av disse sakene blir av den grunn overført til langtidsovervåking. Noen av kravene kan og må man slette, eksempelvis ved gjeldsordning gjennom tingretten og der det synes helt klart at debitor er varig ute av stand til å betjene gjelden. Ved sletting avskrives beløpet og innfordringen avsluttes. Debitor gjøres kjent med dette.

12.2 Forutsetninger for avskrivning

Kortsiktige fordringer

Reguleres av gjeldende budsjett og regnskapsforskriftenes.

Avskrivinger skal gjennomføres ved hvert kvartalsregnskap og ved regnskapsavslutningen hvert år. Dersom det ikke er budsjettmessig dekning må det budsjettendring til.

Når det brukes benevnelsen «sak» så menes det her ubetalt fordring.

Saker forsøkt innfordret - Resultat avskrivning

Saker som er forsøkt innfordret uten resultat skal avskrives. Ved beslutning om avskrivning skal det vises til tiltak som er gjennomført. Ut fra skjønn/interne retningslinjer skal det besluttes om sak skal legges til overvåking.

Saker som ender opp med konkurs, akkord

Når konkurs er åpnet av skifteretten skal normalt hele beløpet kommunen har til gode, avskrives. Innfordringen av beløpet skal ikke stanses, men følges opp. Samme regler skal gjelde når akkordforhandlinger innledes.

Rådmannen skal være kommunens representant overfor namsretten når det gjelder kortsiktige fordringer. Hvem som representerer avtales internt i hver sak.

Saker som er foreldet

Med en gang en sak er forelda skal den avskrives og slettes. Dersom saken ikke er forsøkt innfordret skal det redegjøres for hvorfor.

Saker under gjeldsordningsloven

I saker hvor det er innledet gjeldsforhandlinger ved Namsretten skal avskrivinger skje når forhandlingene er avsluttet og kjennelse avsagt.

Rådmannen skal være kommunens representant overfor namsretten når det gjelder kortsiktige fordringer. Rådmannen har ansvar for å følge opp saker i tilfelle mislighold eller endring av gjeldsordninga.

Saker hvor det inngås avtaler om delvis sletting av gjeld

Primært skal slike avtaler først inngås etter at kravet har vært forsøkt innfordret.

Saker som ikke er forsøkt innfordret - Vurdering/skjønn

Hovedregel er at samtlige saker skal søkes innfordret. Saker som blir overlatt til skjønn kan lett føre til ulik saksbehandling.

Regnskapsforskriftens §, pkt. 3.4 åpner mulighet for å kunne avskrive fordringer i bevilgningsregnskapet uten at det er gjennomført tvangsinnfordring.

Det skal legges ett strengt skjønn til grunn. Følgende eksempler for avskriving på dette grunnlag kan være:

- Det har nylig vært avholdt en utleggsforretning hos skyldner med resultat «intet til utlegg».
- Det har innen en periode på tre måneder mottatt saker fra inkasso med negativt resultat der saken ble foreslått avskrevet
- Ved kjennskap til at skyldners økonomi er svært vanskelig, og at tidligere saker har resultert i sosiallån eller bidrag
- Det er registrert betalingsanmerkninger på debitor siste 6 måneder og krav fortsatt ikke er oppgjort.

Vedtak om avskriving skal begrunnes.

13 VIDEREUTLÅN

Videreutlån forsøkt innfordret - Resultat avskriving

Misligholdte låneterminer skal innfordres.

Det er et overordna mål for kommunen at låntakerne så langt som mulig skal kunne beholde boligene sine. I de tilfellene tvangsinnfordring har vært forsøkt uten resultat, eller undersøkelser/oppsøk viser at det ikke er økonomisk betjeningssevne verken på kort eller lang sikt, anbefales avskriving/overvåking.

Videreutlån som ender opp med konkurs, akkord

Når konkurs formelt er åpnet av skifteretten, skal normalt hele beløpet kommunen har til gode avskrives. Innfordringen av beløpet skal ikke stanses, men følges opp.

Videreutlån som er foreldet

Straks ett lån eller en restanse er foreldet skal den avskrives og slettes. Dersom sak ikke er forsøkt innfordret, skal dette begrunnes.

Videreutlån under gjeldsordningsloven

I lånesaker der det er innledet gjeldsforhandling ved namsretten, skal avskriving skje når forhandlingene er avslutta og resultatet klart.

Rådmannen samordner og representerer kommunen overfor namsretten. Rådmannen har ansvar for å følge opp saker i tilfelle mislighold eller endring av gjeldsordninga.

Videreutlån i utenomrettslige gjeldsforhandlinger

Utenomrettslige gjeldsforhandlinger følger i det vesentligste, prinsippene i gjeldsordningslova. Rådmannen må godta forholdsmessig dekning av sitt tilgodehavende, dividende.

Der dividende godkjennes skal alle kreditorene være omfatta av betalingsordningen. Tilgodehavende som ikke dekkes av et dividendeoppgjør, avskrives ikke straks fordi det erfaringsmessig er endringer i slike avtaler. Rådmannen har ansvar for å følge opp om avtalen overholdes.

Når avtalen er overholdt, slettes tilgodehavende som det ikke er dekning for.

Videreutlån hvor det inngås avtaler om delvis sletting av gjeld

Som hovedregel skal slik avtale først inngås etter at saken har vært forsøkt innfordret.

Avtale skjer på grunnlag av økonomiske dokumenterte opplysninger og vurderinger, samt saksrelatert kjennskap til lånekundens forhold for øvrig.

Avtale om delvis sletting av gjeld skal knyttes til at avtalen overholdes. Det beløp som avtales slettet, avskrives ikke straks fordi det erfaringsmessig er endringer i slike avtaler. Beløpet føres på «bak-konto» og beløpet renteberegnes ikke.

Rådmannen har ansvar for å følge opp om avtalen overholdes. Når avtaler er overholdt slettes det avtalte beløp.

Videreutlån som ikke er forsøkt innfordret - Vurdering/skjønn

Hovedregel er at lånesak som er misligholdt skal sendes til inkasso.

Det kan likevel avskrives lån uten foregående inkasso i visse typer saker der økonomisk status og prognose er synliggjort. Det skal legges strengt skjønn til grunn ved avskriving på dette grunnlaget.

Unntak for beløpsbegrensningen er saker der:

- låntaker har emigrert
- låntaker er død

Det vurderes nødvendig at låntaker får bo i boligen f.eks. på grunn av en funksjonshemming.

Sosiallån

Hovedregel er at sakene sendes til NAV for vurdering om inndrivelse eller avskriving.

Regler for saker som kan avskrives før tyngre innfordring iverksettes

Avskriving kan skje:

1. I forbindelse med forhandlinger ved utenomrettslige gjeldsforhandlinger
2. Låntaker er varig ute av stand til å betjene lånet
3. Når sosiale vurderinger i henhold til lov om sosiale tjenester tilsier dette.
4. Saker under gjeldsordningslova der namsretten har avsagt en kjennelse.
5. Avtaler med skyldner om delvis sletting av gjeld.
6. Andre saker hvor tyngre innfordring er forsøkt.

Regler for saker som kan avskrives etter innfordring

Avskriving kan skje:

- Etter samme regler som for pkt. 1 - 4 nevnt ovenfor.
- Det kan inngås nedbetalingsavtaler med låntaker. Overholdes ikke avtalene forfaller hele lånet til betaling. Det vurderes om det er grunnlag for å gjennomføre en dekning av kravet gjennom namsmannen. Om dette ikke er tilfelle må hele lånebeløpet avskrives.

13.1 Delegering

Delegasjonsmyndigheten vil bli utøvet av rådmannen. Rådmannen kan delegere videre.

Hovedregel er at debitor skal betale påløpte renter og gebyrer i forbindelse med innfordringen. Beløpene skal kun avskrives i de tilfeller der hvor kommunen har gjort feil, og der en slik ettergivelse er nødvendig for å kunne inndrive et opprinnelig krav.

Kortsiktige fordringer

Område	Delegasjon
Saker som er konstatert uerholdelige - Forsøkt innfordret/tvangsinndrevet	Rådmannen
Saker som ender opp med konkurs/Akkord	Konkurs: Rådmannen Akkord: Rådmannen fullmakt til delvis avskriving av kravet.
Saker som er foreldet	Rådmannen. Dokumentasjon av årsak til foreldelse.
Saker under Gjeldsordningsloven	Rådmannen.
Saker hvor det inngås avtale om delvis sletting av gjelden	Rådmannen.
Saker hvor tvangsinnfordring ikke er gjennomført - Rådmannens vurdering/skjønn	Hovedregel er at alle krav skal innfordres. Rådmannen gis fullmakt til å avskrive.

Det vurderes avskrivninger hvert kvartal og foretatte avskrivninger rapporteres.

Alle delegasjoner i tabellen er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

Videreutlån

Område	Delegasjon
Saker som er konstatert uerholdelige - Forsøkt innfordret/tvangsinndrevet	Rådmannen avskriver.
Saker som er foreldet	Rådmannen.
Saker under Gjeldsordningsloven	Avskrives av Rådmannen.
Utenomrettslige gjeldsforhandlinger	Avskrives av Rådmannen.
Saker hvor det inngås avtale om delvis sletting av gjelden	Avskrives av Rådmannen.
Saker hvor tvangsinnfordring ikke er gjennomført - Rådmannens vurdering/skjønn	Avskrives av Rådmannen.

Ettergivelse av påløpne renter og gebyrer i forbindelse med innfordringa følger reglene for kortsiktige fordringer.

Det vurderes avskrivninger hvert kvartal og foretatte avskrivninger rapporteres.

Alle delegasjoner i tabellen er videredelegert til «Innherred kommunesamarbeid, regnskap, innfordring og lønn».

Sosiallån

Rådmannen har ansvar for følgende:

1. Avskrivning av lån
2. Avtale om nye avbetalingsordninger

Ettergivelse av påløpne renter og gebyrer i forbindelse med innfordring følger reglene for kortsiktige fordringer. Det vurderes avskrivninger periodisk og foretatte avskrivninger rapporteres.

14 INTERNKONTROLL

Intern kontroll skal sikre at kommunen når de formål og målsettinger som er satt, både på overordnet nivå og for de ulike aktiviteter. En effektiv kontroll er til stede når ledelsen styrer systemene på en slik måte at det gir rimelig sikkerhet for at disse formål og målsettinger nås.

Aktiviteter som er vesentlige i forbindelse med økonomisk kontroll, er bl.a.:

- budsjettering og regnskapsføring, herunder rutiner for IT-baserte informasjonssystemer
- inn- og utbetalinger
- kunde- og leverandørreskontro, herunder fakturerings- og betalingsrutiner
- oppbevaring og makulering av regnskapsmateriale
- bestilling og rekvirering av varer og tjenester, og attestasjon og anvisning.
- etablere en tilfredsstillende arbeidsdeling

Utarbeidende rutiner skal dokumenteres og være gjenstand for løpende oppfølging.

15 STRYKNINGSBESTEMMELSER

Driftsregnskapet

Strykninger ved regnskapsmessig underskudd i driftsregnskapet er regulert i regnskapsforskriften. Et regnskapsmessig underskudd skal reduseres gjennom følgende prioriterte rekkefølge:

1. Stryke overføringer fra driftsregnskapet til finansiering av utgifter i årets kapitalregnskap i henhold til vedtak i kommunestyret.
2. Stryke avsetninger til fond når disse har vært forutsatt finansiert av årets eller tidligere års løpende inntekter.
3. Stryke budsjettetert inndekning av tidligere års regnskapsmessige underskudd når dette har vært forutsatt finansiert av årets eller tidligere års løpende inntekter.

Pliktige strykninger gjennomføres i den rekkefølge som er angitt.

Ved delvis strykninger gis rådmannen fullmakt til å prioritere hvilke avsetninger i driftsregnskapet som helt eller delvis skal strykes og hvilke utgifter i investeringsregnskapet som skal prioriteres finansiert ved overføringer fra drift.

Avsetninger til fond fra driftsregnskapet kan skje til:

- Bundet driftsfond når dette er avsetning til senere års drift og det iht lov/forskrift eller som vilkår for tilskudd, skal nyttes til bestemte formål.
- Ubundet driftsfond når dette er avsetning til senere års drift og som ikke etter lov/forskrift er pålagt avsatt til bestemte formål. Ubundet driftsfond kan avsettes dersom det ikke medfører overskridelse på sum rammeområder for hele kommunen.
- Avsetninger til likviditetsreserve.

Investeringsregnskapet

Strykninger ved manglende finansiering i investeringsregnskapet er regulert i regnskapsforskriften. En netto merutgift skal først reduseres ved å

1. Redusere budsjetterte avsetninger finansiert av inntekter ved salg av anleggsmidler
2. Overføre budsjettert, ikke disponert bruk av ubundne investeringsfond til prosjekter med manglende finansiell dekning

Rådmannen gis fullmakt til å avgjøre hvilke budsjetterte avsetninger som skal prioriteres og hvilke ubundne kapitalfond som skal benyttes.

Er investeringsregnskapet fremdeles i ubalanse skal merutgiften føres opp til dekning på investeringsbudsjettet i det år regnskapet legges fram.

Dersom investeringsregnskapet viser overskudd (dvs en underdekning, eller overfinansiering) skal reduksjon av finansiering gjøres i hht følgende prioritering:

1. Redusere bruk av lånemidler
2. Redusere bruk av ubundet investeringsfond
3. Redusere bruk av overføringsinntekter

Avsetning til fond fra investeringsregnskapet kan skje til:

Bundne og ubundne investeringsfond når det er ubrukte midler av eksterne inn/utbetalinger i investeringsregnskapet unntatt eksterne lån.

16 REGLER FOR KONTANTKASSE

Rådmannen kan i særlige tilfeller innvilge rett til kontantkasse. Kontantkasse skal bare brukes til mindre innkjøp når kredittkjøp ikke er mulig eller naturlig, eller som vekslepenger på steder med småoppdrag og småtjenester som det kreves vederlag for.

Følgende skal ivaretas særskilt:

- Det utpekes ansvarlig person for hver kontantkasse.
- Det skal foreligge kvitterte bilag for hvert beløp som er utbetalt fra kontantkassen.
- Kvitterte bilag oversendes for attestering og anvisning før utbetalt beløp blir refundert kontantkassen.

- Kassen skal til enhver tid være ajourført og kontanter og bilag skal til sammen utgjøre tildelt beløp i kontantkasse.
- Kassen skal til enhver tid være tilgjengelig for kontroll fra kommunens økonomienhet og revisjonen.

For øvrig gjelder bokføringslovens bestemmelser.

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

SERVICEKONTOR, STØTTEENHET M.V.	2018	2019
Kopiering pr ark, ensidig eller tosidig, farge eller sort/hvitt		kr 2,00
Kopiering - pr ark bekrefet kopi		kr 5,00
Utleie av kommunestyresal og andre	kr 600	kr 1 000
Møterom i samsvar med vedtatt opplegg	kr 250	kr 350
Spiserommet v/møte	kr 250	kr 350
Spiserommet v/selskap	kr 850	kr 1 200
Administrasjonen får fullmakt til å fastsette/endre gebyrer/betalingssatser på enkelte spesielle områder det kreves betaling for kommunale tjenester.		
Salg av minnemedaljer, inkl mva for sølv	kr 350	kr 400
Salg av minnemedaljer, inkl mva for bronse	kr 50	kr 75
For salg av større mengder gis administrasjonen fullmakt til å innvilge rabatt i den enkelte sak.		
Gebyr ambulerende bevilgning/enkeltanledning - skjening av alkohol, pr. søknad	kr 250	kr 360
Avgift for tilsyn med stedlig salg av tobakksvarer mv.	kr 4 500	kr 4 500
Avgift for tilsyn midlertidige salgssteder	kr 1 200	kr 1 200

VERDALSBOKA	2018	2019
Pris til forhandlerne:		
Bind iIA, iII, iV, iViB	kr 150	kr 150
Bind Ras i Verdal A	kr 300	kr 300
Bind Ras i Verdal B	kr 350	kr 350
Bibliotekets historie	kr 100	kr 100
Beboere i Leksdal, Stiklestad, Ness, Volhaugen	kr 350	kr 350
Bind V, VIA og Krig og okkupasjon	kr 350	kr 350
Beboere i Inndal og Sul, pris samlet for 2 bind	kr 350	kr 350
	kr 600	kr 600
Beboere Verdalsøra	kr 450	kr 450
Beboere i Vinne, pris samlet for 2 bind	kr 450	kr 450
	kr 800	kr 800
Ved salg til forhandler trekkes rabatt på 25% fra bokpris. Pris er eks mva		
Salg direkte til forbruker: Samme pris, ikke rabatt u/mva		

DIVERSE AVGIFTSFASTSETTELSE ADMINISTRASJON	
Administrasjonen får fullmakt til å fastsette egenandeler for naturskoleaktivitet.	
For utføring av arbeid for andre, sommer- og vintervedlikehold m.m. for private, får administrasjonen fullmakt til å fastsette priser i hvert enkelt tilfelle. Det forutsettes at godtgørelser i slike tilfeller minst tilsvare selvkost.	

OPPVEKSTOMRÅDER

BETALINGSSATSER BARNEHAGE	2018	01.01.2019	01.08.2019
100 % plass	kr 2 910	kr 2 990	kr 3 040
90 % plass	kr 2 880	Tilbys ikke fra 01.01.19	Tilbys ikke fra 01.08.19
80% plass	kr 2 850	kr 2 950	kr 3 000
70 % plass	kr 2 800	Tilbys ikke fra 01.01.19	Tilbys ikke fra 01.08.19
60 % plass	kr 2 750	Tilbys ikke fra 01.01.19	Tilbys ikke fra 01.08.19
50 % plass	kr 2 700	Tilbys ikke fra 01.01.19	Tilbys ikke fra 01.08.19
40 % plass	kr 2 650	Tilbys ikke fra 01.01.19	Tilbys ikke fra 01.08.19
For sen henting	kr 300	kr 300	kr 300
Kjøp av enkelt dager (ved ledig kapasitet):	kr 400	kr 450	kr 450
Heldagsbarnehagene har 11 mndr. drift pr. år.			
Søskenmoderasjon:			
30 % for barn nr. 2			
50 % for påfølgende barn			
Måltider: Selges til kostpris.			

SKOLEFRITIDSORDNINGER	2018	Kostpris pr.mnd 2018:	2019	Kostpris pr.mnd 2019:
For tilfeldig opphold betales pr. time:	kr 150	Inkludert	kr 150	Inkludert
50% plass pr. mnd	kr 1 700	kr 115	kr 1 700	kr 120
80% plass pr. mnd	kr 2 350	kr 190	kr 2 350	kr 200
100% plass pr. mnd	kr 2 800	kr 225	kr 2 800	kr 240
4 uker ekstra (den 11. mnd)	Ingen ordning	Ingen ordning	Ingen ordning	Ingen ordning
Søskenmoderasjon for 1. søsken	-30 %	Ingen reduksjon	-30 %	Ingen reduksjon
Søskenmoderasjon for 2. søsken og flere	-50 %	Ingen reduksjon	-50 %	Ingen reduksjon

LEIE AV ROM OG UTEANLEGG VED SKOLER, SVØMMEHALL OG IDRETTSHALL.	2018	2019
Gruppe-/Klasserom<40kvm, pris pr gang	kr 200	kr 200
Gruppe-/Klasserom>40kvm, pris pr gang	kr 300	kr 300
Spesialrom, pris pr gang		
Gymsal m. garder. og dusj, pris pr gang	kr 300	kr 300
Møterom Utstyr: Kjøkken, pris pr gang	kr 300	kr 300
Kantine Utstyr: Kjøkken, pris pr gang	kr 500	kr 500
Auditorium, pris pr gang	kr 1 500	kr 1 500
Amfi, pris pr gang	kr 5 000	kr 5 000
Off. festarr., pris pr gang	kr 5 000	kr 5 000
Andre arr., pris pr gang	kr 1 500	kr 1 500
Helgedager, for dekning av renhold og vaktmester, pr dag	kr 2 000	kr 2 000

Den enkelte utleievirksomhet definerer selv tilgjengelige rom/arealer for utleie
Priser kan indeksreguleres hvert 3.år i henhold til SSB konsumprisindeks
Ved behov for/tilkalling/utrykning for ekstra renhold og vaktmestertjenester, faktureres dette etter medgått tid.
I 2019 er satsen kr 350,- pr. påbegynt time i ordinær arbeidstid.
Ved overtid, helg og helligdager kommer tillegg etter gjeldende tariffavtale. Timesatsen reguleres ih.h.t lønnsendringer

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

SVØMMEHALLEN, ved Verdalsøra u-skole	2018	2019
Barn 0-3 år (gratis bleie) *	kr 30	kr 35
1 dag barn (4-17) **	kr 50	kr 60
1 dag honnør/student	kr 70	kr 80
1 dag voksen	kr 80	kr 90
1 dag familie (2 voksne og opptil 3 barn) flere barn 20% rabatt på barnepris	kr 210	kr 240
Klippekort barn 10 klipp	kr 400	kr 480
Klippekort honnør/student 10 klipp	kr 600	kr 640
Klippekort voksen 10 klipp	kr 700	kr 720
Årskort barn	kr 1 400	kr 1 500
Årskort honnør/student	kr 2 275	kr 2 500
Årskort voksen	kr 2 625	kr 2 800
Årskort familie (2 voksne og opptil 3 barn)	kr 5 500	kr 6 000
Månedskort barn 0-3 år *		kr 120
Månedskort barn	kr 160	kr 200
Månedskort honnør/student	kr 260	kr 260
Månedskort voksen	kr 300	kr 300
Billett-armbånd/salg	kr 100	kr 100
Utleiepriser svømmehall		
Lag og forening innen Verdal kommune		
Svømmehall stort basseng	kr 350	kr 350
Svømmehall opplæringsbasseng	kr 300	kr 300
Svømmehall hel hall til stemner	kr 600	kr 600
Privat leie helg opplæringsbasseng	kr 500	kr 500
Privat leie helg stort basseng	kr 1 000	kr 1 000
Privat leie hel hall	kr 1 200	kr 1 200
* Bleie medfølger i prisen		
** Alle Førsteklassinger i Verdal kommune bader gratis		
Alle barn under 10 år må ha følge av voksen over 18 år		

VUKU samfunnshus og GARNES samfunnshus v/ Vuku og Garnes oppvekstsenter	2018	2019
1. Offentlige festarrangement	kr 5 000	kr 5 000
2. Lukkede festarrangement	kr 2 000	kr 2 000
3. Andre arrangement, kino,konfirmasjon, basarer, stemner, bingo	kr 1 500	kr 1 500
4. Møterom med kjøkken, pris pr gang	Klasserom kr 200	Klasserom kr 200
	Musikkrom kr 250	Musikkrom kr 250
5. Idrettsarrangement, trim m.m. etter avtale		
6.Bryllupsarrangement amfi Vuku skole	kr 500	kr 500

KULTURTJENESTER

LEIESATSER IDRETTSHALLER	2018	2019
1/1 baneflate, pris pr time:	kr 210	kr 220
1/3 baneflate, pris pr time:	kr 75	kr 80
2/3 baneflate, pris pr time:	kr 145	kr 150
Arrangement, idrettsformål, pris pr time:	kr 210	kr 220
Arrangement, andre formål, pris pr time:	kr 420	kr 440
Trimrom/katrevegg, Verdalshallen, pris pr time:	kr 135	kr 140
TJENESTER I BIBLIOTEKET	2018	2019
Nytt lånekort (erstatningskort)	kr 30	kr 30
1. gangs purring, barn	kr -	kr -
1. gangs purring, voksne	kr 40	kr 50
2. gangs purring, barn	kr -	kr -
2. gangs purring, voksne	kr 80	kr 100
3. gangs purring barn	kr 40	kr 50
3. gangs purring voksne	kr 120	kr 100
Erstatningskrav fra barneavdelingen	kr 300	kr 300
Fakturagebyr i tillegg	kr -	kr -
Erstatningskrav fra voksenavd.	kr 500	kr 500
Fakturagebyr i tillegg	kr -	kr -
Spesielt verdifulle bøker, deler av verk og annet spesielt materiale blir vurdert særskilt.		
VERDAL KULTURSKOLE	2018	2019
Elevavgift pr. skoleår	kr 2 700	kr 2 900
Leie av instrument	kr 600	kr 600
Samspill med hoveddisiplin (elevavgift pr skoleår)	kr 1 350	kr 1 450

BETALINGSSATSER SENTRALIDRETTSANLEGGET ØRMELEN	2018	2019
TRENING KUNSTGRESSBANER:		
1. nov -31. des pr. time		
Helbane	kr 450	kr 450
Halvbane	kr 250	kr 250
01. jan - 30. april pr. time		
Helbane	kr 600	kr 600
Halvbane	kr 300	kr 300
Sommerleie pr. time		
Helbane	kr 275	kr 275
Halvbane	kr 150	kr 150
TRENING GRASAREALER:		
Gamle gress:		
sr&lr	kr 400	kr 400
15/16	kr 300	kr 300
13/14	kr 200	kr 200
7'er og 5'er og på felt	kr 100	kr 100
KAMP ALLE BANER:		
sr & lr	kr 800	kr 800
15/16	kr 600	kr 600
13/14	kr 400	kr 400
7'er og 5'er på kunstgress	kr 200	kr 200
7'er og 5'er oppmerket på felt	kr 100	kr 100

AVGIFTSSATSER FOR FESTE AV GRAVER VED KIRKEGÅRDENE I VERDAL M.M.	2018	2019
Festeavg. pr. grav pr. år	kr 230	kr 230
Disse forslagene skal vedtas av kommunestyre, Jfr. Gravferdsloven		

PLEIE OG VELFERDSTJENESTER

Egenandeler og vederlag ved bruk av kommunale pleie og omsorgstjenester mv.

Definisjoner:

G: Folketrygdens grunnbeløp = kr. 96.883,-

pr.1.mai 2018

Langtidsopphold: Opphold i institusjon ut over 60 døgn

Korttidsopphold: Opphold i institusjon inntil 60 døgn

Dagopphold: Daglig opphold i institusjon inkl. transport og middagsmat.

LANGTIDSOPPHOLD I INSTITUSJON

Maksimalsatser iht. sosialdep. forskrifter: 75% (G-7000) + 85% (nettoinntekt - G). Vederlaget skal ikke overstige de reelle oppholdsutgifter ved institusjonen. Fribehold pr 01.01.18 er kr 8 400,-

EGENANDELER HJEMMEHJELP

Hjemmehjelpstjenester og praktisk bistand, samt opplæring i dagliglivets gjøremål iht. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2.6

Det betales et fast månedlig beløp (abonnement), uavhengig av omfanget av tjenesten, likevel slik at det ikke overstiger kommunens selvkost for tjenesten i den enkelte måned. Abonnementet beregnes ut fra mottakers samlede inntekt etter følgende skala:

	2018	2019
For brukere med inntekt under 2 G:	kr 205	kr 210
For brukere med inntekt 2 - 3 G:	kr 1 700	kr 1 802
For brukere med inntekt 3 - 4 G:	kr 2 450	kr 2 597
For brukere med inntekt 4 - 5 G:	kr 3 110	kr 3 267
For brukere med inntekt over 5 G:	kr 4 025	kr 4 267
For enkeltoppdrag i hjemmehjelpstjenesten, der bruker ikke betaler abonnement, brukes en timesats på	kr 290	kr 307
Korttidsopphold pr. døgn	kr 160	kr 165
Aktivitetstilbud hjemmeboende eldre, inkl. middagsmat. Pr. dag	kr 180	kr 185
Aktivitetstilbud hjemmeboende eldre, inkl. middagsmat og transport	kr 250	kr 250
TRYGGHETSALARM		
Abonnement. Sum pr. år.	kr 2 600	kr 2 990
SALG AV MIDDAGSMAT		
Priser på mat i forhold til vedtak:		
Kostpris for middag	kr 58	kr 62
Kostpris for middag med dessert	kr 63	kr 66
Kostpris for måltid med tørrmat	kr 41	kr 44
Kostpris for kaffemåltid		
PRISER PÅ MAT I FORHOLD TIL VEDTAK		
Middag med dessert	kr 102	kr 105
Middag uten dessert	kr 98	kr 100
Full forpleining Trygghetsboliger, pr. dag	kr 123	kr 125
UTLEIE AV MØTEROM/ELDRESENTER I VUKU	kr 1 000	kr 1 000
Administrasjonen får fullmakt til å fastsette utleiepriser for duker m.m.		
ANSATTES BETALING VED SPISING PÅ INSTITUSJON		
Administrasjonen får fullmakt til å fastsette priser/opplegg for ansattes spising på institusjoner.		
UTLEIE AV ARKEN		
Helt	kr 2 450	kr 2 450
Hverdag	kr 450	kr 450
EGENANDELER VED FRISKLIVSENTRALEN		
KiD(kurs i depresjonsmestring)	kr 500	kr 500
KiB (Kurs i Belastning)	kr 500	kr 500
Bra Mat kurs	kr 500	kr 500
Røykesluttkurs	kr 500	kr 500

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

TEKNISKE FORMÅL

Vann/avløpsgebyrer eks.mva

TILKOBLINGSGEBYRER VANN	2018	2019
Boliger/hytter, med 1 leilighet:	kr 5 500	kr 5 800
Tillegg for flere leiligheter. (Boenhet med eget kjøkken og bad):	kr 2 750	kr 2 900
Gårdsbruk m/1 leilighet:	kr 8 250	kr 8 700
Tillegg for flere leiligheter som under boliger.		
Uisolerte lagerbygg, pr. m2:	kr 10	kr 12
Øvrig virksomhet, forretninger, industribygg, o.l. areal inntil 1.000 m2 pr. m2:	kr 40	kr 43
Areal fra 1.000 m2 til 5.000 m2 pr. m2:	kr 20	kr 22
Areal over 5.000 m2 pr. m2:	kr 10	kr 12
TILKOBLINGSGEBYRER AVLØP	2018	2019
Boliger/hytter med 1 leilighet:	kr 5 500	kr 5 800
Tillegg for flere leiligheter. (Boenhet med eget kjøkken og bad):	kr 2 750	kr 2 900
Gårdsbruk m/1 leilighet:	kr 8 250	kr 8 700
Tillegg for flere leiligheter som under boliger.		
Uisolerte lagerbygg, pr. m2:	kr 10	kr 12
Øvrig virksomhet, forretninger, industribygg, o.l. areal inntil 1.000 m2 pr. m2:	kr 40	kr 43
Areal fra 1.000 m2 til 5.000 m2 pr. m2:	kr 20	kr 22
Areal over 5.000 m2 pr. m2:	kr 10	kr 12
ÅRSGEBYRER VANN	2018	2019
Kategori:		
Fastgebyr pr. eiendom	kr 850	kr 1 000
Måler, pris pr. m3	kr 10,70	kr 12,21
Boliger inntil 150 m2	kr 2 513	kr 2 868
Boliger 151-180 m2, eneleilighet	kr 2 658	kr 3 034
Boliger 151-180 m2, flerleilighet	kr 3 018	kr 3 444
Boliger 181-210 m2, eneleilighet	kr 2 803	kr 3 200
Boliger 181-210 m2, flerleilighet	kr 3 521	kr 4 019
Boliger over 210 m2, pr. 30 m2, eneleilighet	kr 145	kr 166
Boliger over 210 m2, pr. 30 m2, flerleilighet	kr 503	kr 575
ÅRSGEBYRER AVLØP	2018	2019
Pris pr.m3 reduseres med 5 %.		
Kategori:		
Fastgebyr pr. eiendom	kr 700	kr 1 000
Måler, pris pr. m3	kr 19,36	kr 21,44
Boliger inntil 150 m2	kr 4 550	kr 5 040
Boliger 151-180 m2, eneleiligheter	kr 4 776	kr 5 290
Boliger 151-180 m2, flerleiligheter	kr 5 423	kr 6 006
Boliger 181-210 m2, eneleiligheter	kr 5 072	kr 5 617
Boliger 181-210 m2, flerleiligheter	kr 6 557	kr 7 262
Boliger over 210 m2, pr. 30 m2, eneleilighet	kr 263	kr 295
Boliger over 210 m2, pr. 30 m2, flerleilighet	kr 911	kr 1 010

HUSLEIESATSER I KOMMUNALE BOLIGER. Justeres i hht. Konsumprisindeks september foregående år.	
--	--

NÆRINGS OG INDUSTRIFORMÅL	
Industriområdet Ørin Sør	6% av KPI- justert
Tomteprisene for nærings og industriformål kan bli endret ut fra endringer i KPI og lignende	
Festeavgift på Ørin Sør kan fastsettes av formannskapet og justeres iht gjeldende festekontrakter.	

LAGRING UTEN AVTALE PÅ KOMMUNAL GRUNN	2018	2019
Gebyr for avtaleløs deponering, lagring, oppstilling og annen bruk av kommunens eiendomsgrunn. Pris pr. påbegynt døgn.	kr 1 000	kr 1 000

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

RENOVASJONS- OG SLAMTØMMING		Forslag fra styret i IR - med forbehold om vedtak i representantskapet.	
Priser eks.mva	2018	2019	
Abonnement pr boenhet			
70 l restavfall/Mini rest	kr 1 914	kr 1 991	
140 l restavfall/Liten rest	kr 2 657	kr 2 763	
240 liter restavfall/Medium rest	kr 3 329	kr 3 463	
360 liter restavfall/Stor rest	kr 4 479	kr 4 659	
Tillegg			
Ukentlig tømning restavfall/papir	kr 480	kr 480	
14 dager tømning restavfall/papir	kr 240	kr 240	
Henting dunk 10-30 meter	kr 480	kr 480	
Kjøring privat veg	kr 600	kr 600	
Ikke utført kildesortering	kr 600	kr 600	
Bytte/innhenting av dunker/endr. AB	kr 420	kr 420	
Rabatter			
Samarbeid 2-9 boenheter	kr 180	kr 180	
Samarbeid 10-30 boenheter	kr 360	kr 360	
Samarbeid mer enn 31 boenheter	kr 540	kr 540	
Varmkompostering	kr 180	kr 180	
Alternativ behandling organisk	kr 180	kr 180	
Framsetting av dunken på tømmedag	kr 180	kr 180	
Abonnement bunnømte			
Bunnømte containere, liten	kr 2 514	kr 2 615	
Bunnømte containere, medium	kr 3 150	kr 3 276	
Bunnømte containere, stor	kr 4 238	kr 4 408	
Nedgravede løsninger	kr 3 080	kr 3 203	
Pris slamtømming pr. kunde			
Årlig avgift pr. boenhet tilknyttet septiktank	kr 1 265	kr 1 328	
Årlig avgift pr. boenhet tilknyttet minirensanlegg	kr 1 265	kr 1 328	
Behandling store slamavskiller (over 7m3) pr. m3	kr 493	kr 516	
Behandling tette tanker pr. m3	kr 326	kr 340	
Årlig avgift pr/hytte/fritidsbolig tilknyttet septiktank	kr 598	kr 568	
Rabatt for samarbeid når flere benytter samme tank/minirensanlegg (Under 7m3), pr husstand/fritidsbolig/hytte pr år	kr -225	kr -230	
Hytterrenovasjon			
Hytter 2 km luftlinje kjørbare sommerveg (personbil)	kr 450	kr 468	
Hytter under 30 m2 bebygd grunnareal	kr 450	kr 468	
Mindre selsveiereenheter under 30 m2	kr 450	kr 468	
Campingvogner (mer enn 4 mnd år)	kr 750	kr 780	
Større selsveiereenheter større enn 30 m2	kr 1 050	kr 1 068	
Hytter 30 - 200 m2 grunnareal	kr 1 050	kr 1 068	
Større selsveiereenheter over 30 m2 til utleie	kr 1 550	kr 1 568	
Hytter over 30 m2 som benyttes til utleie	kr 1 550	kr 1 568	
Hytter over 200 m2 bebygd grunnareal	kr 1 550	kr 1 568	
Hytter som ønsker ordinær husholdningsrenovasjon	kr 2 393	kr 2 763	
UTSLIPP			
1. Godkjenning av utslipp			
Behandling av søknad om utslipp fra avløpsanlegg som krever behandling i h.h.t. reglene i forskrift om saksbehandling. Søknaden må være i samsvar med gjeldende forurensningsforskrift og forøvrig med innhold i h.h. til søknadsskjema. Søknaden må være av slik kvalitet at den kan legges ut til offentlig ettersyn uten videre bearbeiding av kommunen.			
Det betales følgende gebyr:	2018	2019	
Infiltrasjonstest i forbindelse med kloakkutslipp	kr 2 850	kr 3 000	
Behandling av søknad om mindre kloakkutslipp opp til 10 PE	kr 5 500	kr 6 000	
Behandling av søknad om kloakkutslipp fra 11 PE - 50 PE	kr 12 500	kr 13 000	
Behandling av søknad om kloakkutslipp fra 51 PE - 1.000 PE	kr 23 000	kr 24 000	
Behandling av søknad om kloakkutslipp fra 1.001 PE - 10.000 PE	kr 33 000	kr 35 000	
Behandling av kommunalt pålegg om å knytte eiendommer til avløpsledning pr. eiendom:	kr 2 800	kr 3 000	
Behandling av kommunalt pålegg om å koble ut slamavskiller pr. stk.:	kr 2 800	kr 3 000	
2. Tilsyn og behandling i h.h.t. gjeldende forskrifter			
Tilsynsrapporter skal inneholde opplysninger som beskriver anleggets tilstand og funksjon i h.h.t. godkjent utslippstillatelse. Rapporter skal inneholde relevante opplysninger som trengs for tilsynsbehandlingen.			
For behandling av tilsynsrapporter betales gebyr etter følgende satser:			
Behandling av tilsynsrapport for anlegg fra 6 PE til 50 PE	kr 1 600	kr 2 000	
Behandling av tilsynsrapport for anlegg fra 51 PE til 1.000 PE	kr 7 500	kr 8 000	
Behandling av tilsynsrapport for anlegg fra 1.001 PE til 10.000 PE	kr 15 000	kr 16 000	
For tilsyn på selve anlegget betales følgende tillegg:			
Tilsyn på anlegg fra 6 PE til 50 PE	kr 1 600	kr 1 700	
Tilsyn på anlegg fra 51 PE til 1.000 PE	kr 7 500	kr 8 000	
Tilsyn på anlegg fra 1.001 PE til 10.000 PE	kr 15 000	kr 16 000	
3. Avfallsplaner:			
Behandling av godkjenning av avfallsplaner:	kr 3 000	kr 3 500	

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

BYGGESAK	2018	2019
1. TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE (PBL §20-1)		
1.1 Boliger/fritidsboliger		
Pr. selvstendig boenhet/leilighet/hytte:	kr 12 500	kr 15 000
1.2 Andre bygg og tilbygg		
For alle kategorier nybygg, samt tilbygg/påbygg/underbygg og hovedombygging betales gebyr etter bygningenes bruksareal:		
0-----30 m2	kr 3 000	kr 3 500
31-----200 m2	kr 100	kr 105
201-----400 m2	kr 90	kr 95
401-----600 m2	kr 80	kr 85
Alt over 600 m2	kr 65	kr 70
1.3 Konstruksjoner, anlegg o.l.		
Lednings- og kabelanlegg, støyskjermer, fasadeendringer næringsbygg (ikke landbruksbygg), riving av større bygg, byggetekniske installasjoner (separat søknad) i næringsbygg (heis, ventilasjonsanlegg, fyringsanlegg m.m.), større terrenginngrep, veier, parkeringsplasser og andre større tiltak som ikke kan måles i areal:	kr 10 000	kr 10 500
1.4 Delingssøknader		
Fradeling av tomt i regulert område, men hvor tomtedeling ikke framgår av reguleringsplan/bebyggelsesplan. Pr tomt:	kr 3 000	kr 3 500
Fradeling av tomt i område som ikke er omfattet av reguleringsplan/bebyggelsesplan. Pr tomt:	kr 9 500	kr 10 000
Fradeling av andre arealer (tilleggsareal, punktfeste og tilsvarende pr. tomt/areal):	kr 2 500	kr 2 700
1.5 Tiltak med eksisterende bygninger og bruksendringer.		
Bruksendring av tiltak til boligformål, ombygging til leiligheter. 60 % av satsene i pkt. 1.1.		
1.6 Driftsbygninger med bruksareal fra 1.000 m2		
1000 m2 – 2.000 m2	kr 32 000	kr 35 000
Alt over 2.000 m2	kr 10 pr m2	kr 10 pr m2
2. TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG SOM KAN FORESTÅS AV TILTAKSHAVER (PBL §20-2)		
2.1 Driftsbygning, tilsvarende for tilbygg til landbruksbygninger etter § 20.1		
For driftsbygninger i landbruket under 1.000 m2 betales halvparten av satsene i pkt. 2.2, men		
	kr 2 300	kr 2 500
	kr 9 250	kr 10 000
2.2 Andre tiltak		
Andre mindre søknadspåtlitte tiltak enn nevnt i 2.1, 2.2 og 2.3:	kr 3 000	kr 3 500
2.3 Midlertidig eller transportable konstruksjoner og anlegg		
Alle kategorier	kr 2 500	kr 3 000
2.4. For særlige enkle mindre byggearbeider på bebygd eiendom	kr 800	kr 1 000
2.5. Byggearbeid innenfor enkelt bedrifts område		
For byggverk, konstruksjoner, anlegg og lignende betales halvparten av satsene i pkt. 2.2 eller 2.3, men:		
	kr 2 300	kr 2 500
	kr 9 000	kr 9 500
3. DISPENSASJONER		
Tiltak som krever dispensasjoner. For hvert forhold som krever dispensasjon fra plan/lov/forskrift uten høring betales et gebyr på:	kr 3 200	kr 4 000
Tiltak som krever dispensasjoner. For hvert forhold som krever dispensasjon fra plan/lov/forskrift med høring betales et gebyr på:	kr 8 000	kr 9 000
4. RAMMETILLATELSER		
For rammetillatelse betales 25 % av gebyr i henhold til pkt. 2.		
5. IGANGSETTINGSTILLATELSER		
For igangsettingstillatelse betales 100 % gebyr i henhold til pkt. 2. Igangsettingstillatelse utover den første. Pr. vedtak:	kr 2 500	kr 3 000
6. SØKNAD OM ENDRING		
Endring av tillatelse til tiltak		
7. ULØVLIG BYGGEARBEID OG ØVRIGE BRUDD PÅ PLAN OG BYGNINGSLOVEN		
For tiltak som utføres i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan og bygningslovgivningen, her under tiltak som utføres i strid med ramme- og/eller igangsettingstillatelse, kan det legges et behandlingsgebyr for merarbeid iht. timesatser og minimum kr 5.000,-. Dette gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyr for eventuell etterfølgende søknad om tillatelse. Det forhøyde gebyret skal dekke kommunens gjennomsnittlige merutgifter ved behandling av ulovlighetssaker. Følgende timesatser skal benyttes når gebyret beregnes etter medgått tid: For arbeider i marken betales kr 1.300,- pr. time og for kontorarbeid kr 1.000,- pr. time. For arbeider som krever spesiell faglig kompetanse faktureres arbeidet etter faktiske utgifter.		
8. SAKSBEHANDLINGSGEBYR I HENHOLD TIL EIERSEKSIONSLOVEN	2019	
Seksjonering nybygg	kr 10 500	
2-4 seksjoner	kr 500,- tillegg pr seksjon	
5 eller flere seksjoner		
Seksjonering eksisterende bygg/reseksjonering(inkl. befaring)	kr 15 500	
2-4 seksjoner	kr 500,- tillegg pr seksjon	
5 eller flere seksjoner	kr 5 500	
Sletting/opphøving av seksjonssameie		
Hvis gebyret etter dette regulativet anses å bli urimelig høyt, kan det etter søknad vurderes redusert. Søknad om nedsettelse av gebyr utsetter ikke betalingsfristen.		
9. KLAGEADGANG		
Kommunens avgjørelse av søknad om redusert gebyr er å anse som et enkelt vedtak og kan påklages til fylkesmannen etter reglene i forvaltningsloven.		
10. AVSLAG		
Ved avslag på søknad etter plan og bygningsloven §20-1 (tiltak som krever søknad og tillatelse) og §20-2 (tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forstås av tiltakshaver) fastsettes et gebyr på 60% av ordinært saksgebyr.		
Ved avslag på søknad etter plan og bygningsloven kap 19 (dispensasjoner) betales fullt gebyr. Gebyr for behandling dispensasjonssøknad faktureres uavhengig av avslag eller godkjenning.		
DIGITALE SALG	2018	2019
Kjøp av digitale kart, henvendelse kommunen, enhet Geodata.		
1. Meglerhenvendelser. Ved ekspedering av eiendomsopplysninger til eiendomsmeglere innkreves et gebyr for Meglerpakken	kr 1 751 + mva.	kr 1 900 + mva.
2. Meglerhenvendelser. Ved ekspedering av eiendomsopplysninger til eiendomsmeglere innkreves et gebyr for Meglerpakken Borettslag	kr 1 318 + mva.	kr 1 450 + mva.
LANDBRUK OG NATURFORVALTNING	2018	2019
Saker etter jord- og konsesjonsloven	Enkle saker kr. 2500	Enkle saker kr. 2500
	Andre saker kr. 5000	Andre saker kr. 5000
Fradelingssaker	kr. 2000	kr. 2000
Spesielle planleggingsoppdrag, f.eks. grøfteplanlegging	kr. 5000- pr. dag, eller kr. 1000,- pr. time.	kr. 5000- pr. dag, eller kr. 1000,- pr. time.
Skogbruk		
Planlegging av traktorveier – kostnadsoverslag	1,25 %	1,25 %
Spesialoppdrag	1,25 %	1,25 %
Alle satser ekskl. mva.		

REGULERINGSPLANER, KONSEKVENsutREDNINGER OG UTBYGGINGSAVTALER			
1. Generelle bestemmelser/ opplysninger For behandling av innsendte planforslag betales gebyr for kommunens arbeid med saken. Ved beregning av gebyr brukes satsene som gjelder pr. dato når kvalitetskrav i pkt. 2 er oppfylt. Innkrevning av gebyr skjer etter 1. gangs behandling. 2. Kvalitetskrav For at et planforslag skal bli tatt opp til behandling, skal dokumentene være av en slik kvalitet at de kan legges ut til offentlig ettersyn uten videre bearbeiding av kommunen. 3. Planforslag det skal betales gebyr for: 1. Forslag til reguleringsplaner, PBL § 12-11 2. Forslag til endring av reguleringsplaner, PBL § 12-14. 3. Søknader om mindre reguleringsendringer, PBL § 12-14. 4. Konsekvensutredning, PBL § 4-2 5. Utbyggingsavtaler, PBL kap. 17			
4. Gebyrsatser		2018	2019
a) Reguleringsplaner/-endringer: Areal inntil 5 daa:	kr	36 000	kr 40 000
Tillegg pr påbegynt da for tilleggsareal på 5-15 da	kr	2 700	kr 3 000
" 15 - 25 da	kr	2 000	kr 2 500
" 25 - 35 da	kr	1 400	kr 1 800
" 35 - 45 da	kr	850	kr 1 000
" 45 -	kr	550	kr 600
Tilleggsgebyr ved regulering til boligbebyggelse:			
Ved detaljregulering til boligformål skal det betales et tilleggsgebyr pr. boenhet som inngår i planen.	kr	1 500	kr 2 000
Unntak:			
b) Fritidsbebyggelse.			
Inntil 10 enheter:	kr	36 000	kr 38 000
Tillegg pr. enhet over 10:	kr	2 800	kr 3 000
c) Spesielt arealkrevende reguleringer over 50 da for:			
- massetak			
Grunnbeløp:	kr	36 000	kr 38 000
Tillegg pr påbegynt 5 da for tilleggsareal på 50 - 60 da	kr	2 700	kr 3 000
" 60 - 70 da	kr	1 400	kr 1 600
" 70 - 90 da	kr	900	kr 1 000
" 90 -	kr	600	kr 700
Sluttsummen bestemmes ved å summere beløpene for de aktuelle arealkategorier.			
d) Idrettsanlegg: beregnes etter gunstigste modell (a eller c) for tiltakshaver uavhengig av arealstørrelse.			
e) Mindre reguleringsendringer	kr	18 000	kr 20 000
f) Forhånds vurdering av regulerings spørsmålet uten politisk behandling	kr	5 500	kr 6 000
g) Forhånds vurdering av regulerings spørsmålet med politisk behandling	kr	12 000	kr 13 000
5. Øvre grense for behandlingsgebyr	kr	250 000	kr 400 000
6. Avvisning av planforslaget			
Ved avvisning etter 1. gangs behandling, betales		50 %	50 %
Ved avvisning etter 2. gangs behandling, betales		75 %	75 %
Kreves saken lagt fram for kommunestyret betales		100 %	100 %
Avvisning av planprogram	kr	12 000	kr 15 000
7. Tilbaketrekking av sak			
Ved skriftlig tilbaketrekking av en sak før 1. gangs behandling skal det av fullt gebyr betales		50 %	50 %
8. Konsekvensutredning			
I de tilfeller kommunen er ansvarlig godkjenningmyndighet for søkers konsekvens-utredninger, (jfr. forskrift om konsekvensutredning etter PBL § 4-2), skal det for kommunens arbeid betales et gebyr på kr:	kr	36 000	kr 38 000
9. Utbyggingsavtaler			
Det skal betales gebyr for behandling av utbyggingsavtaler inngått i henhold til PBL kap. 17. For denne behandlingen betaler tiltakshaver gebyr for arbeidet med saken i samsvar med lovens bestemmelser. Forslag til utbyggingsavtale må være av en slik kvalitet at den kan legges ut til offentlig ettersyn uten videre bearbeiding av kommunen.	kr	17 500	kr 18 500
10. Spesielle bestemmelser Hvis gebyret etter dette regulativet anses å bli urimelig høyt, kan det etter søknad vurderes redusert. Administrasjonen kan etter vurdering av arbeidsmengde i forbindelse med saken behandle også andre arealplaner over 50 da etter sats 4 c. Avgjørelsen kan ikke ankes. Ved beregning av gebyr brukes satsene som gjelder pr. søknadens innleveringsdato. Areal som tas med i planforslaget etter ønske fra kommunen, belastes ikke med gebyr.			

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

MATRIKKELGEBYR	2018	2019
1.1 Oppretting av matrikkelenhet		
1.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn		
Tomt 0 - 500 m2	kr 8 000	kr 8 800
Tomt 501 - 2000 m2	kr 15 000	kr 17 600
Tilleggsareal/tomt fra 2001 økning pr. påbegynt da	kr 1 600	kr 1 760
Tilleggsareal fra 0 - 250 m2	kr 5 600	kr 6 160
Tilleggsareal fra 251 - 500 m2	kr 8 000	kr 8 800
Tilleggsareal fra 501 - 1000 m2	kr 12 000	kr 13 200
Tilleggsareal fra 1001 - 2000 m2	kr 16 000	kr 17 600
Ved samtidig oppretting av flere matrikkelenheter på samme eiendom, i samme felt og iht samme stadfestet reguleringsplan, er gebyret 80% av overstående fra og med tomt nr. 3.		
1.1.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn		
areal fra 0 - 500 m2	kr 7 800	kr 8 800
areal fra 501 - 2000 m2	kr 16 000	kr 17 600
areal fra 2001 m2 - økning pr. påbegynte da	kr 1 600	kr 1 760
1.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon		
- pr. eierseksjon		
areal fra 0 - 50 m2	kr 5 500	kr 6 160
areal fra 51 - 250 m2	kr 7 800	kr 8 800
areal fra 251 - 2000 m2	kr 10 500	kr 17 600
areal fra 2001 m2 - økning pr. påbegynte da	kr 1 600	kr 1 760
1.1.4 Oppretting av anleggsseiendom		
- Gebyr som for som for grunneiendom under pkt 1.1.1 + timepris etter medgått tid.		
1.1.5 Registrering av jordsameie		
- gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid, minimum 2 timer.		Timepris, minimum 2 timer
1.1.6 Oppmålingsforretning over punktteste	kr 7 800	kr 8 000
For bebyggd og kartlagt punktteste (uten markarbeid) beregnes 65% gebyr.		
1.1.7 Oppmålingsforretning over større sammenhengende arealer til landbruks-, allmenne fritids- og andre allmenntilrette formål		kr 17 600
For oppmåling som gjelder større sammenhengende arealer til landbruks-, allmenne fritids- og andre allmenntilrette formål betales gebyr tilsvarende gebyr i pkt 1.1.1 Tomt 501 - 2000 m2 + timepris etter medgått tid.		+ påslag av timepris etter medgått tid
1.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning		
For oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning. I tillegg kommer gebyr for oppmålingsforretning når denne avholdes, jfr. 1.1.1-1.1.6.		kr 4 400
1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering		
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, - må avises, - ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter pkt 1.1.		
1.3 Grensejustering		
1.3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie		
Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5% av eiendommens areal (maksimalgrense er satt til 500 m2). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20% av eiendommens areal før justering. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.		
areal fra 0 - 500 m2	kr 4 200	kr 4 400
1.3.2 Anleggsseiendom		
For anleggsseiendom kan volumet justeres med inntil 5% av anleggsseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1.000 m3. Gebyr for grensejustering av anleggsseiendom faktureres etter medgått tid, minimum 2 timer.		Timepris, minimum 2 timer
1.4 Arealoverføring		
1.4.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie		
Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Gebyr som for tilleggssareal under pkt. 1.1.1		
1.4.2 Anleggsseiendom		
For anleggsseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Gebyr som for pkt. 1.1.4.		
1.5 Klargjøring av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning		Timepris, minimum 2 timer
1.6 Klargjøring av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt, eller kartlegging av rettigheter		Timepris, minimum 2 timer
1.7 Privat grenseavtale		Timepris, minimum 2 timer
1.8 Utstedelse av matrikkelbrev		
matrikkelbrev inntil 10 sider	kr 250	kr 175
matrikkelbrev over 10 sider	kr 500	kr 350
Endringer i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.		
1.9 Timepris		
timepris for arbeider etter matrikkelloven	kr 1 200	kr 1 320
1.10 Tinglysing / andre kostnader		
I saker som krever tinglysing av dokumenter, kommer tinglysingsgebyr og eventuelt dokumentavgift i tillegg til kommunens gebyrer. Kostnader som kommunen påføres i forbindelse med innhenting av relevante opplysninger i forbindelse med oppmålingsforretninger, viderefaktureres rekurrent.		
1.11 Urimelig gebyr		
Administrasjonssjefen (eller den han/hun har gitt fullmakt) kan fastsette et passende gebyr, hvis gebyret åpenbart er urimelig i forhold til det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt.		
1.12 Nedsatt gebyr etter matrikkelloven		
Etter matrikkelforskriftens §18 skal kommunen gjennomføre oppmålingsforretningen og fullføre matrikkelføring innen 16 uker. Oversettes fristen skal gebyret for oppmålingsforretningen og matrikkelføringen avkortes med en tredjedel. Denne bestemmelsen kommer ikke til anvendelse i vintertiden, jfr. forskriftens §18, 3. ledd. Verdal kommune definerer vintertiden til å være fra 1. desember til 1. mars.		

Betalingssatser, gebyrer m.v. 2019 Verdal kommune

FEIEAVGIFTER HELÅRSBOLIG	2018	2019		
	Ref sak 41/17 i Samkommunestyret			
Ordinær feiing og tilsyn 1 pipelepp inkl. røykrør	kr 450 pr år	kr 450 pr år		
Piperør nr. 2 og flere piperør på samme gnr/bnr inkl tilh.røykrør -	Kr 300 pr år	kr 300 pr år		
Tilsyn gasspeiser og ildsteder med gass	Kr 300 pr år	kr 300 pr år		
Ikke lovpålagte oppgaver:				
Video- kontroll av pipe	kr 500 pr år	kr 500 pr gang		
Feiing av fyrkjele og andre ildsteder	kr 550 pr år	kr 550 pr gang		
Kjøretid - klargjøring	kr 300 pr år	kr 300 pr time		
Informasjon til meglerpakke		kr 300 pr gang		
FEIEAVGIFTER FRITIDSBOLIG, NY FRA 2018	2018	2019		
Ordinær Feiing og tilsyn 1 pipelepp inkl. røykrør	kr 800 pr tilsyn/feiing	kr 800 pr tilsyn/feiing		
Piperør nr. 2 og flere piperør på samme gnr/bnr inkl tilh.røykrør –Pris pr. piperør	kr 350 pr tilsyn/feiing	kr 350 pr tilsyn/feiing		
Tilsyn gasspeiser og ildsteder med gass	kr 350 pr år	kr 350 pr tilsyn/feiing		
Ikke lovpålagte oppgaver:				
Video- kontroll av pipe	kr 500 pr time	kr 500 pr time		
Feiing av fyrkjele og andre ildsteder	kr 550 pr time	kr 550 pr time		
Kjøretid - klargjøring	kr 300 pr time	kr 300 pr time		
Informasjon til meglerpakke		kr 300 pr gang		
BRANNVESEN (KS-satser)	2019			
Andre tjenester	Minstepris 2500,- Gjelder opptil 10 personer. Over 10 personer, 100,- per person i tillegg. Minstepris 1000,- Gjelder opptil 10 personer. Over 10 personer, 100,- per person i tillegg. Minstepris 2000,- Gjelder opptil 10 personer. Over 10 personer, 100,- per person i tillegg. 2000,- per person. Minimum 6 personer. Ansatte i eierkommuner 500,- per person. Minimum 1500,- Timepris etter 1. time; 600,- Minimum 1500,- Videre pris vurderes ut ifra oppdrags art. Minimum 1500,- Timepris etter 1. time; 600,- Minimum 1000,- Timepris etter 1. time; 300,- Kr. 100,- per dag. 500,- per slangerull. 50,- døgnet per slangerull etter første døgnet. Minstepris 1000,- + 200,- døgnet etter første døgnet. Minimum 15.000,- Videre pris må vurderes ut ifra oppdragets art og utbytte for IBR. 500,- per mannskap per time.			
Gebyrregulativ for salg av pyroteknisk vare Inkludert behandling av søknad, tilsyn og kontroll	kr 3 500			
Unødvendig automatisk brannalarm Ved unødig automatisk alarm som er selvforskyldt pga. service ikke meldt o.l. gebyr fom 1. alarm	Kr. 5800 pr. alarm fra og med 3.unødige alarm	Kr. 5800 pr. alarm fra og med 3.unødige alarm	Kr. 6000 pr. alarm fra og med 3.unødige alarm	

Budsjettskjema 1A - drift

Oppdatert 16.11.2018

Beløp i 1000						
Note	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter						
0.1 Skatt på inntekt og formue	319 010	325 000	329 117	329 117	329 117	329 117
0.2 Ordinært rammetilskudd	461 590	469 000	495 283	493 783	491 683	490 583
0.3 Skatt på eiendom	35 568	34 500	40 250	39 250	38 250	37 250
0.4 Andre generelle statstilskudd	3 341	3 300	3 200	3 200	3 200	3 200
0.5 Sum frie disponible inntekter	819 509	831 800	867 850	865 350	862 250	860 150
Finansinntekter/-utgifter						
0.6 Renteinntekter og utbytte	6 648	5 480	6 000	6 000	6 000	6 000
0.7 Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	33 748	35 302	40 498	48 181	57 074	61 079
0.8 Avdrag på lån	38 000	41 000	48 000	50 000	58 000	67 000
0.9 Netto finansinnt./utg.	-65 100	-70 822	-82 498	-92 181	-109 074	-122 079
Avsetninger og bruk av avsetninger						
0.10 Til ubundne avsetninger	23 966	-	5 865	11 729	17 594	23 459
0.11 Til bundne avsetninger	-	-	-	-	-	-
0.12 Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	23 966	-	-	-	-	-
0.13 Bruk av ubundne avsetninger	5 663	7 150	24 995	17 179	20 110	16 367
0.14 Netto avsetninger	-5 663	-7 150	-19 130	-5 450	-2 516	7 092
0.15 Overført til investeringsregnskapet	100	-	-	-	-	-
0.16 Til fordeling drift	759 972	768 128	804 482	778 618	755 692	730 979
0.17 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	732 412	768 128	804 482	778 618	755 692	730 979
0.18 Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	27 560	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 1B - drift

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2018	Økonomiplan			
			2019	2020	2021	2022
Note						
1.0 Rådmann, fellesområder mv	13 023	35 010	54 989	46 352	45 531	43 841
1.1 Rådmann	26 889	41 570	43 946	42 926	42 255	40 724
1.2 Fellesområder	466	8 460	27 423	19 806	19 655	19 496
1.3 Finanstransaksjoner	-14 331	-15 020	-16 380	-16 380	-16 380	-16 380
2.0 Oppvekst	352 811	363 412	373 743	363 670	351 958	338 795
2.1 Oppvekst felles	113 919	116 458	125 994	122 995	120 316	116 426
2.2 Skole / SFO	191 103	194 805	194 400	188 419	180 743	172 903
2.3 Barnehage	197	1 559	2 075	2 032	1 979	1 924
2.4 Ressurscenter oppvekst	47 592	50 591	51 275	50 224	48 919	47 541
3.0 Helse og velferd	274 326	281 698	284 333	278 504	270 271	261 631
3.1 NAV Sosial- og flyktningetjenesten	22 810	22 607	22 096	21 580	21 019	20 427
3.2 Hjemmetjenesten	79 886	80 865	82 404	80 706	78 610	76 396
3.3 Institusjonstjenesten	87 855	91 132	91 592	89 512	86 187	82 732
3.4 Bo- og dagtilbudstjenesten	83 777	87 094	88 241	86 706	84 454	82 075
4.0 Næring og samfunnsutvikling	54 123	63 266	64 612	63 288	61 128	59 908
4.1 Kulturtjenesten	20 402	21 906	20 571	20 160	19 134	19 111
4.2 Landbruk, miljø og arealforvaltning	-57	6 294	6 455	6 317	6 146	5 966
4.3 Teknisk drift	35 828	36 066	37 686	36 910	35 947	34 931
4.4 Integrering og mangfold	-2 050	-1 000	-100	-100	-100	-100
4.5 Selvkost vann og avløp	-	-	-	-	-	-
4.6 Selvkost byggsak	-	-	-	-	-	-
5.0 §27-samarbeid	38 129	24 741	26 805	26 805	26 805	26 805
5.1 IK, Regnskap, innfordring og lønn	5	4 501	3 165	3 165	3 165	3 165
5.2 IK, Geodata og oppmåling	7	30	540	540	540	540
5.3 IKT, Kemner, innkjøp og jus, samarb Levanger	-	11 451	12 900	12 900	12 900	12 900
5.4 Brann og feiervesen, samarb med Levanger	-	8 760	10 200	10 200	10 200	10 200
5.5 Kommunens andel til ISK	38 117	-	-	-	-	-
6.0 Til fordelt til drift (fra budsjettskjema 1A)	732 412	768 128	804 482	778 618	755 692	730 979

Oppdatert med endringer pr 16.11.2018:

- linje 1.2 og 0.13: Kommunestyrets vedtak om bruk av disp.fond til sikringstiltak i Brokskitbekken (PS 87/18), kr 1,6 mill.
- linje 1.1 og 1.2: Oppretting av skrivefeil (fordeling innad i området rådmannen og fellesområder)
- linje 3.1-3.4: Mindre justeringer mellom virksomhetene innad i helse og velferd.
- linje 5.1 og 0.13: Oppretting av beregningsteknisk feil for § 27-virksomhet, kr 93'. Justeringen medfører økt bruk av disposisjonsfond.

Sør-Innherad kirkelige fellesråd

	Kontonummer	Kontogruppe	Ø-plan 2019	Ø-plan 2020	Ø-plan 2021	Ø-plan 2022
1	16000 - 16599	Brukerbetaling, salg, avgifter og leieinnt.:	-3 859 299	-4 123 489	-3 940 647	-5 515 853
2	16600 - 16799	Salg av driftsmidler/fast eiendom	0	0	0	0
3	17000 - 17899	Refusjoner/overføringer	-1 539 935	-1 570 733	-1 602 148	-1 634 191
4	17900	Kalk. inntekt ved komm. tj.ytingsavtale	-1 700 000	-1 700 000	-1 700 000	-1 700 000
5	18000 - 18299	Statlige tilskudd	-4 513 500	-4 603 770	-4 695 845	-4 789 762
6	18300 - 18399	Rammeoverf./tilskudd fra egen kommune	-17 277 221	-17 795 538	-18 329 404	-18 879 286
7	18400 - 18599	Tilskudd fra fellesråd/menighetsråd	-238 200	-238 200	-238 200	-238 200
8	18600 - 18799	Andre tilskudd, gaver.innsamlede midler	-16 500	-16 500	-16 500	-16 500
9		Sum driftsinntekter:	-29 144 655	-30 048 230	-30 522 744	-32 773 792
	Utgifter:					
10	10100 - 10999	Lønn og sosiale utgifter	19 558 210	20 144 957	20 749 305	21 371 784
11	11000 - 12999	Kjøp av varer og tjenester	7 090 313	7 232 119	7 376 761	7 524 297
12	13000 - 13899 + 14290	Refusjoner/overføringer	1 251 132	1 276 155	1 301 678	1 327 711
13	13900	Kalk. utgifter ved komm. tj.ytingsavtale	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
14	14000 - 14799 ekskl. 14290	Tilskudd og gaver	5 000	5 000	5 000	10000
15		Sum driftsutgifter:	29 604 655	30 358 230	31 132 744	31 933 792
16		Brutto driftsresultat:	460 000	310 000	610 000	-840 000
17	19000 - 19099	Renteinntekter og utbytte	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
18	19200 - 19299	Mottatte avdrag på utlån	0	0	0	0
19	15000 - 15099	Renteutgifter og låneomkost.	140 000	140 000	140 000	140 000
20	15100 - 15199	Avdrag på lån	0	0	0	0
21	15200 - 15299	Utlån, kjøp av aksje, andeler, o.l.	0	0	0	0
22		Netto finansinntekter/-utgifter	40 000	40 000	40 000	40 000

23	15900	Avskrivninger	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
24	19900	Motpost avskrivninger	-1 750 000	-1 750 000	-1 750 000	-1 750 000
25		Netto driftsresultat:	500 000	350 000	650 000	-800 000
		Interne finansieringstransaksjoner:				
26	19300	Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)	0	0	0	0
27	19400 - 19499	Bruk av disposisjonsfond	-550 000	-400 000	-700 000	0
28	19500 - 19599	Bruk av bundne fond	0	0	0	0
29		Sum bruk av avsetninger:	-550 000	-400 000	-700 000	0
30	15300	Avsatt til dekning fra tidl. år (underskudd)	0	0	0	0
31	15400 - 15499	Avsatt til disposisjonsfond	50 000	50 000	50 000	800 000
32	15500 - 15599	Avsatt til bundne fond	0	0	0	0
33	15700	Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0
34		Sum avsetninger:	50 000	50 000	50 000	800 000
		Mindreforbruk (Overskudd)	0	0	0	0
		Merforbruk (Underskudd)	0	0	0	0

Fordeling av tilskudd fra kommunene:

	2019	2020	2021	2022
Frosta:	1 767 000	1 820 000	1 875 000	1 931 000
Levanger:	8 434 000	8 687 000	8 948 000	9 216 000
Verdal:	7 076 000	7 288 000	7 507 000	7 732 000
Sum:	17 277 000	17 795 000	18 330 000	18 879 000

Prosentvis økning:	3,0	3,0	3,0	3,0
--------------------	-----	-----	-----	-----

Økonomiplan Investering 2019 - 2022

Sør-Innherad kirkelige fellesråd

Tiltak	Revidert 2018	2019	2020	2021	2022
Frosta:					
Utskifting av rørovner/strømstyring Frosta kirke		260 000			
Anleggsmaskiner/utstyr				100 000	
Egenkapitaltilskudd KLP	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum Frosta:	10 000	270 000	10 000	110 000	10 000
Levanger:					
Utskifting av rørovner/strømstyring kirker	260 000	520 000	260 000	520 000	
Renovering Levanger kirke	1 300 000	1 700 000			400 000
Navnet minnelund Åsen kirkegård	200 000				
Anleggsmaskiner Levanger		100 000		100 000	
Renovering Markabygda kirke inkl. HC-inngang		750 000			
Navnet minnelund Ytterøy kirkegård		200 000			
Innvendige omgjøring Alstadhaug kirke	250 000	250 000			
Automatisk slokkeanlegg Alstadhaug kirketårn			500 000		
Automatisk ringeanlegg Alstadhaug kirketårn				300 000	
Utbedring av tak Ytterøy kirke			500 000		
Restaurering/utbygging orgel i Okkenhaug kirke					600 000
Renovering Levanger kapell (inkl. HC-toalett)				1 200 000	
Egenkapitaltilskudd KLP	35 000	35 000	35 000	40 000	
Sum Levanger:	2 045 000	3 555 000	1 295 000	2 160 000	1 000 000
Verdal:					
Renovering Verdaløra kapell (kirkebygget)	250 000				
Strømstyring i kirkene	250 000				
Anleggsmaskiner Verdal	100 000		100 000		
Nytt gjerde Verdalsøra kirkegård	400 000				

Digitalt orgel Verdalsøra kapell	400 000				
Navnet minnelund Vuku kirkegård		200 000			
Renovering tak Stiklestad kirke (sluttføring)	750 000				
Toalett i Vera kirke	500 000				
Garasje/lager Verdal		1 800 000			
Utvendig renovering Vinne kirke inkl. tårnet	500 000	1 000 000			
Tetting av vegger/kalking Stiklestad kirke			1 375 000	1 470 000	1 470 000
Egenkapitaltilskudd KLP	25 000	25 000	25 000	30 000	30 000
Sum Verdal:	3 175 000	3 025 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Totalsum:	5 230 000	6 850 000	2 805 000	3 770 000	2 510 000

	2018	2019	2020	2021	2022
Finansiering:					
Tilskudd fra Frosta kommune	- 100 000	- 100 000	- 100 000	-100 000	-100 000
Tilskudd fra Levanger kommune	- 2 000 000	- 1 000 000	- 1 000 000	-2 000 000	-1 000 000
Tilskudd fra Verdal kommune	- 1 500 000	- 1 500 000	- 1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Sum kommunale tilskudd:	- 3 600 000	- 2 600 000	- 2 600 000	-3 600 000	-2 600 000
Investeringsfond Frosta	90 000	- 170 000	90 000	-10 000	90 000
Investeringsfond Levanger	- 45 000	- 2 555 000	- 295 000	-160 000	
Investeringsfond Verdal	- 1 675 000	- 1 525 000			
Sum bruk av investeringsfond:	- 1 630 000	- 4 250 000	- 205 000	-170 000	90 000
Tilskudd fra andre					
Sum tilskudd fra andre:					
Sum finansiering:	- 5 230 000	- 6 850 000	- 2 805 000	- 3 770 000	- 2 510 000
Balanse					

Jostein Grimstad

Deres ref:

Vår ref: INST 2018/9347

Dato: 12.11.2018

Økonomiplan 2019-2022 og Budsjett 2019 - uttalelse fra Eldrerådet

Eldrerådet behandlet ovennevnte sak i møte 12.11. d.å., under sak 8, og gjorde følgende vedtak:

- *Eldrerådet støtter målene for helse og velferd.*
- *Eldrerådet ser med bekymring på reduksjonen av 12,7 årsverk i helse og velferd de nærmeste årene.*
- *Eldrerådet er bekymret for hvordan fastlegeordningen fungerer og ber om at det vurderes tiltak for å sikre bedre rekruttering.*
- *Eldrerådet ber om at det settes sterkere fokus på hverdagsrehabilitering.*

Med hilsen

Inger Storstad
konsulent

Helge Holthe Stab, utvikling og virksomhetsstøtte

Verdal 13.11.2018

Til Verdal Kommune

Budsjettet 2019 og økonomiplan 2019 - 2022

Verdal Idrettsråd sender på vegne av berørte klubber, innspill til budsjettet 2019 og økonomiplan 2019 - 2022

1: Ørahallen/svømmehallen - Leieutgifter for vaktmester i helgene

Verdal Idrettsråd ber om at idretten som benytter Ørahallen og Svømmehallen til turneringer og kamper, slipper å betale ekstra for vaktmester, i tillegg til vanlig baneleie ved leie lørdager og søndager. Dermed følger kommunen ordninga i Verdalshallen der det ikke påløper ekstra utgifter for vaktmester. Timesatsene for leie av begge hallene er like, mens det er avvik på lørdager og søndager da vaktmesterutgifter kommer i tillegg ved bruk av Ørahallen.

Idrettsrådet har forespurt berørte klubber om bruken av Ørahallen lørdag/søndag (se under). Idretten melder at de helst styrer unna Ørahallen grunnet ekstra utgifter til vaktmester. Idrettsrådet mener dette er beklagelig, da vi har to gode haller i Verdal som skulle vært likestilt, og mye brukt, også i helgene.

- Verdal Badmintonklubb arrangerer 3 helgeturneringer i året og betaler i tillegg til vanlig baneleie, kr 2000 per dag for vaktmesteren – det gir en ekstra utgift på 12 000 kr for en liten klubb - for tre arrangement.
- Verdal Svømmeklubb arrangerer 2 klubbmesterskap i året. Dette forgår på søndager. I tillegg arrangerer klubben 1 - 3 treningssamlinger/sosiale samlinger som er på helg, ofte fredag - søndag.
- Verdal IL håndball tenkte å arrangere 2 treningskamper for J12 år på en lørdag sist vinter, men så seg ikke råd til å betale kr 2000 for vaktmester i tillegg til baneleien. Dette førte til avlysning av arrangementet. Håndball avvikler sine kamper/seriekamper i Verdalshallen, men må noen ganger bruke Ørahallen til treningskamper i helgene.
- Verdal Turnforening arrangerer juleavslutning en søndag i desember samt turnsportens dag i mars/april på en lørdag eller søndag.

- Verdal Sportsdykkerklubb melder ingen leie i helgene i svømmehallen.
- Verdal Volleyballklubb har ikke meldt inn bruk av Ørahallen til Idrettsrådet.

2: Leiesatser 2019 for svømmehallen, idrettshaller og sentralidrettsanlegget
Verdal Idrettsråd ønsker på vegne av berørte klubber at leiesatsene for 2019 ikke økes, men beholdes på dagens satser.

- Det foregår en nasjonal satsing i det offentlige og Idrettsforbundet gjennom ALLE MED. Målsettingen er å få ned, eller helst, innføre gratis leie av kommunale idrettsanlegg for idretten. Ved å gjøre dette kan alle ha råd/mulighet for å delta i aktiviteter, samt styrke klubbenes rammebetingelser

3: Kulturbudsjettet i økonomiplanen:

- Idrettsrådet registrerer at det er lagt opp til en betydelig reduksjon i rammen til kulturformål, og idrettsrådet er bekymret for at dette vil få konsekvenser for vilkårene til å drive frivillig idretts- og kulturaktivitet. Dette blir et paradoks i en tid hvor kommunen stadig signaliserer et ønske og behov for mer samarbeid med frivillige for å løse utfordringer som lokalsamfunnet står overfor.

Med hilsen

Verdal Idrettsråd
Paul Elvebø
Leder
E-post: p.elvebo@vktv.no
Mob: 95295101

Verdal kommune
Johannes Bruns gata 2
7650 VERDAL

Vår saksbehandler: Torbjørn Brandt, tlf. 930 65 722
E-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Deres ref.:
Vår ref.: 18/90-5
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 12.10.2018

Oversendelsesbrev - Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2019

Kontrollutvalget i Verdal kommune behandlet i møte 21.9.2018 sak 40/18 *Forslag til budsjett for kontrollutvalget 2019*.

Utvalget fattet følgende vedtak (se uthevet skrift under):

Kontrollutvalget vedtar forslag til budsjett for 2019.

Forslag til budsjett for kontrollutvalget 2019 oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet og skal følge formannskapets innstilling til behandling i kommunestyret.

I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 18 kan kontrollutvalgets budsjettforslag enten fremmes som egen sak i kommunestyret og behandles sammen med kommunens øvrige budsjett, eller budsjettforslaget kan følge formannskapets budsjettinnstilling til kommunestyret. Formålet er at kommunestyret skal gjøres kjent med kontrollutvalgets budsjettinnstilling. Det bør fremgå av innstillingen hvorvidt kontrollutvalgets forslag til budsjett er tatt til følge.

Under henvisning til kontrollutvalgets vedtak oversendes saken for videre behandling i budsjettprosessen og kommunestyret.

Kontrollutvalget ber om at særutskrift av møtebok, samt selve forslaget til budsjett for 2019 følger som vedlegg til saken.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Torbjørn Brandt
rådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Vedlegg:

Særutskrift fra møtebok
Forslag budsjett for kontrollutvalget 2019

Postadresse:
Postboks 2564
7735 Steinkjer

Fakturaadresse:
Kongensgt. 9
7013 Trondheim
post@konsek.no

Telefon: 468 51 950
Bank: 8601.13.04038
Org.nr: 988 799 475

Forslag til kontrollutvalgets budsjett for 2019

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

21.09.2018

Saknr

40/18

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 18/90 - 3

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget vedtar forslag til budsjett for 2019.

Forslag til budsjett for kontrollutvalget 2019 oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet og skal følge formannskapets innstilling til behandling i kommunestyret.

Vedlegg

Budsjett for kontrollutvalget 2019

Behandling:

Kontrollutvalget behandlet forslag til budsjett for kontrollutvalgets drift og kjøp av tjenester.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar forslag til budsjett for 2019.

Forslag til budsjett for kontrollutvalget 2019 oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet og skal følge formannskapets innstilling til behandling i kommunestyret.

Saksutredning**Budsjettbehandling for kontrollorganene**

Kontrollutvalget skal lage forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen, jf. forskrift om kontrollutvalg § 18. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme skal følge formannskapets budsjettinnstilling til kommunestyret.

Kontrollutvalget fremmer med dette en sak om forslag til budsjett for kontrollutvalgets virksomhet og kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester for 2019. I forslaget til budsjettet er utgiftene økt noe sammenlignet med 2017 og 2018.

Driftsutgiftene til utvalget har over flere år vært holdt på samme nivå. I budsjettet for 2019 foreslår sekretariatet å øke budsjettet noe. Utgiftene til kjøp av sekretariatstjenester og revisjonstjenester holdes uendret fra 2018 til 2019.

Møtegodtgjørelsen er tilpasset en aktivitet på seks møter i året.

Kontrollutvalgets egen virksomhet

Budsjettet for kontrollutvalgets egen virksomhet er satt med utgangspunkt i tidligere års budsjetter for utvalget. Utgifter til godtgjøring foreslås justert i tråd med satsene som er vedtatt i kommunens reglement for godtgjøring til folkevalgte. Det er gjort regning med seks møter per år. Rammen for kontrollutvalgets egen drift budsjetteres til 94 500 kroner for 2019.

Kontrollutvalget må også ha mulighet til å skaffe seg kunnskap til å drive kontrollutvalsarbeid, blant annet gjennom å delta på samlinger sammen med andre kontrollutvalg. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i sine 85 anbefalinger for styrket egenkontroll i kommunen vist til at opplæring i kontrollutvalgene er et viktig område.

Utvalget bør ha midler tilgjengelig til å delta på samlinger i 2019. Som følge av dette økes

denne posten i forhold til budsjettet for 2018. Totalrammen for kontrollutvalgets egen drift økes derfor sammenlignet med 2018. Rammen for kontrollutvalgets egen drift er fortsatt lav sammenlignet med andre sammenlignbare kommuner.

Sekretariatstjenester

Kommunestyret i Verdal har vedtatt å gå inn som eier i det nye selskapet Konsek Trøndelag IKS (Konsek) og har i selskapsavtalen forpliktet kommunen å kjøpe sekretariatstjenester for kontrollutvalget hos selskapet. Representantskapet i Konsek Trøndelag behandlet 16.2.2018 budsjetttrammene for 2019. For 2019 har Verdal kommune forpliktet seg å kjøpe tjenester for 247 000 kroner. Dette er på samme nivå som for 2018.

Kjøp av revisjonstjenester

Kommunestyret i Verdal har vedtatt å gå inn som eier i det nye revisjonsselskapet Revisjon Midt-Norge SA (RMN). RMN vedtar budsjetttrammene for 2019 på sitt årsmøte i oktober, men det er signalisert at honoraret blir holdt på samme nivå som for 2018. Det er derfor budsjettet med 1 262 000 kroner for 2019.

Kontrollutvalgssekretariatets konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat foreslår en totalbudsjettramme på kr. 1 603 500 for kontrollutvalget i 2019. Sekretariatet anbefaler utvalget å vedta forslag til budsjett for 2019 og at saken oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet.

Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om forslaget for budsjett 2019 er tilstrekkelig for å utøve kontroll og tilsynsfunksjon på vegne av kommunen.

Konto	Tekst	Budsjett 2018	Budsjett 2019
10800	Godtgjørelse folkevalgte	22 000	23 500
10802	Godtgj. tapt arb.fortjeneste	17 000	18 000
10990	Arbeidsgiveravgift	5 500	6 000
11010	Abonnement tidsskrift	5 400	5 600
11159	Bevertning	3 100	3 300
11500	Kurs, møter (inkl. overnatting)	25 000	30 000
11600	Kjøregodtgjørelse (oppg.pl)	3 000	3 100
11601	Diett, andre oppg.pl. reisegodtgj .		
11701	Transportutg. (ikke oppg.pl.) (fly, tog, buss etc.)	-	3 000
11952	Kontingenter	-	2 000
*****	Sum kontrollutvalgets egen virksomhet	81 000	94 500
	Kjøp tjenester Revisjon Midt-Norge IKS	1 262 000	1 262 000
	Kjøp tjenester KonSek Midt-Norge IKS	247 000	247 000
*****	Sum kjøp revisjon og sekretariatstjenester	1 509 000	1 509 000
*****	SUM KONTROLLUTVALG, SEKRETARIAT OG REVISJON	1 590 000	1 603 500

Jostein Grimstad

Deres ref:

Vår ref: LIER 2018/9347

Dato: 14.11.2018

Uttalelse fra rådet for likestilling av funksjonshemmede til økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019

Rådet for likestilling av funksjonshemmede behandlet nevnte sak i møte 13. november 2018 og uttaler følgende:

Skole/SFO:

- Rådet ser med bekymring på reduksjonene som er foreslått på PPT, noe som kan føre til lengre ventetid for de barn som trenger en mer tilpasset opplæring enn andre, noe som på sikt kan få store konsekvenser for de barna det gjelder. Ventetiden oppleves allerede i dag uholdbar for de som trenger hjelp.
- Rådet ser med bekymring på hva som kan bli konsekvensen hvis lærernormen fører til at andre yrkesgrupper ikke kan være en del av skolehverdagen. Det er mange elever som trenger bistand til andre ting enn kun i klasserommet, f.eks. det sosiale samspillet. Det positive med lærernormen er at all opplæring, også spesialundervisning, vil skje med pedagogisk personell.

Velferd og helse:

- Rådet ser med bekymring på reduksjon av antall årsverk, 12,7 pr år i planperioden. Rådet ber om at reduksjonen skjer suksessivt med tiltak skissert under risikovurdering og suksesskriterier slik at tjenestetilbudet ikke blir skadelidende.
- Rådet er for øvrig positiv til målene i området, spesielt fokuset på digitalisering og velferdsteknologi for å fremme trygghet, mestring og aktivitet hos innbyggerne.

Samfunn, utvikling og næring:

- Rådet stiller spørsmål til om det er en systematikk i å tilby plass i kulturskolen til barn som ikke opplever mestring i skolehverdagen, ettersom det står at kulturskolen er en alternativ mestringsarena for de som i liten grad opplever mestring i skolehverdagen (s 81).
- Rådet støtter at biblioteket bør få økt sin tilgjengelighet og synlighet.
- Tilgjengelighet og universell utforming er viktig og rådet ber om at det prioriteres vedlikehold/renovering av kommunale bygg, slik at de kan tilfredsstille de krav som er gjeldende.
- Rådet ber om at vintervedlikehold av kommunale gangveger og overganger prioriteres slik at det blir framkommelig med bl.a. rullestol og rullator.

Med hilsen

Line Therese Ertsås
Formannskapssekretær

Fra: Ertsås, Line Therese (line.ertsas@verdal.kommune.no)

Sendt: 20.11.2018 12:08:49

Til: 'Anne Kolstad (a-kolstad@hotmail.com)'; 'Bjørn Iversen'; 'Karl Bernhard Hoel (karl.bernhard.hoel@ntebb.no)'; 'Marit Voll (mrsk@live.no)'; 'Oddleiv Aksnes'; 'Ove Morten Haugan'; 'Ove Morten Haugan (ovehaugan@gmail.com)'; 'Ove Morten Haugan (ove-morten.haugan@ntfk.no)'; 'pape@verdal.kommune.no'; 'Tor-Petter Abelsen (tope-a@vktv.no)'; 'Trine Reitan (trre@verdal.kommune.no)'

Kopi: Grimstad, Jostein; Selseth, Trond; Kvitem, Frode; Haugdal, Anne Kari; Holthe, Helge; Brita Kleven Thorsvik (brita@vktv.no); Emmanuel Bowah; Heggdal, Lise; 'Odin.liaklev@gmail.com'; 'Anne Segtnan (anne.segtnan@gmail.com)'; 'Arild Kvernmo Pedersen (arild@vukunaturstein.no)'; 'Arild Kvernmo Pedersen (arildkp@gmail.com)'; 'Arvid Wold'; 'Berit Gustad (beritgustad@hotmail.com)'; 'Berit Gustad Nessø (berit.gustad.nesso@verdal.kommune.no)'; 'Birgitte Skjørholm Dillan'; 'Birgitte Skjørholm Dillan (birgitte.dillan@ntfk.no)'; 'Bjørn Jorodd Holmli - Medlem kommunestyret (bjh@vktv.no)'; 'Bård Storhaug'; 'Charlotte Fættén Aakerhus (charlotte_aakerhus@hotmail.com)'; 'charlotte-fatten.aakerhus@ntfk.no'; 'Einar Asbjørn Tromsdal (einar.tromsdal@gmail.com)'; 'Ingunn Leirset privat'; 'Leirset, Ingunn'; 'Tor Martin Nordtømme'; 'torill elverum'; 'Trude Holm (trude.holm@verdal.kommune.no)'; 'Astrid Tromsdal (atroms@online.no)'; 'John Hermann (john@omega.no)'; 'Knut Snorre Sandnes (snorre@ecopro.no)'; 'Kristin Johanne Hildrum (kristinjohi@gmail.com)'; 'Kristine Karlgård'

Emne: Notat til formannskapetets medlemmer - svar på spørsmål i budsjettsak

Vedlegg: Notat ang lærernorm struktur og klassetall.docx; Notat til formannskapet ad kostnader avvikling ISK og fastlegeordning.docx

Vedlagt følger svar på spørsmål som har kommet inn i forbindelse med økonomiplan og budsjett.

Line Therese Ertsås

Formannskapssekretær

740 48257

lier@verdal.kommune.no

Notat ang. lærernorm og innvirkning på kommuneøkonomi og klassetall i skolene

Innledning

I «spørretimen» 8. november ble det tematisert at det er forskjell på de innsparinger og klassetall som ble presentert i skolestruktursaken i juni 2017, og de tall som presenteres i økonomiplanfremlegget fra rådmann i november 2018.

Enkelt sagt så er det ikke mulig å sammenligne tallene fra skolestruktursaken 2017 med dagens situasjon, da tallene bygger på helt ulike forutsetninger. Men, først litt om lærer-normen, som det også ble etterspurt mer kunnskap om.

Hva er lærernormen?

Den nye normen som ble iverksatt fra skolestart i 2018 betyr at det i gjennomsnitt skal være maksimalt 16 elever for hver lærer fra 1. til 4. trinn, og 21 elever for hver lærer på 5. til 10. trinn i ordinær undervisning. *«Gruppestørrelse 2»

Fra skolestart 2019 skjerpes normen ytterligere. Da skal det maksimalt være 15 elever for hver lærer på 1.–4. trinn, og fra 5.–10. trinn blir tallet 20 elever per lærer. Normtall skal innfris på hovedtrinn for hver enkelt skole-enhet.

*Gruppestørrelse 2

• Definisjon:

- Gruppestørrelse 2 er definert som forholdet mellom elevtimer (minus timer til spesialundervisning og særskilt norskopplæring), og ordinære undervisningstimer (pluss eventuelt timer til deling i samiske språkalternativer). Dette er en indikasjon på elever per lærer i ordinær undervisning, hvor ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med.

Gruppestørrelse 2 har følgende variabler med:

$$\text{elevtimer totalt} - \text{timetall spesialundervisning} - \text{timetall særskilt norsk}$$
$$\text{ordinære undervisningstimer (+ ev. timer til oppdeling til samiske språkalt.)}$$

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Lærernormens betydning for økonomien i Verdal kommune

Det er pr. dato kun en skole i Verdal, Verdalsøra Ungdomsskole, som ikke oppfyller lærernormen. Det mangler ca. 4, 3 årsverk lærer til ordinær undervisning ved Verdalsøra Ungdomsskole, noe som rettes opp i budsjettet for 2019. Utgjør ca. 2,3 mill kroner pr. år i 2018 tall.

Verdalsøra Barneskole og Ørmelen skole må flytte lærerressurser mellom hoved-trinn, fra 5.-7 trinn til 1.-4. trinn for å oppfylle lærernormen.

De minste skolene i kommunen oppfyller lærernormen med god margin, men det er vanskelig å flytte personell da man vanskelig kan jobbe 2 steder samtidig.

Lærernormen gir bedre lærerdekning og mindre elevgrupper pr. lærer på de store skolene, men ingen endring på de mindre skolene.

Skoler med mindre enn 290 elever i Verdal ligger godt innenfor lærernormen.

Med dagens skolestruktur får Verdal kommune økte kostnader ved denne lærernormen, noe som dekkes av det som tidligere var såkalte «tidlig innsats» midler 1.-4. trinn. Disse pengene må nå i stor grad brukes på ungdomstrinn.

Staten tilfører Verdal kommune ca. 3, 4 mill kr/år frem tom 2019 som øremerkede midler for å dekke «tidlig innsats» og «lærernorm».

Fra 2020 inngår disse pengene i det årlige rammetilskuddet til kommunene, og blir følgelig ikke øremerket.

Følger for lærernorm og skolestruktur i dag jf. 2017

I økonomiplanen for 2019-2022 presenterte rådmannen en tallrekke som viste til besparelser i kommende planperiode som en følge av «klassebesparelser» med og uten skolestruktur. Dette er nye tall, som kun viser driftsbesparelser grunnet nedgang i klassetall. Det meste av klassebesparelsene ville kommet uansett endring i skolestruktur eller ikke, men med en endring av skolestrukturen øker besparelsene med ca. 6,6 mill/år fra 2022.

Skolestruktursaken fra 2017 viste kun til tilleggsbesparelser, og i dag vet vi at ingen av de forslagene rådmannen hadde laget utregninger for ble vedtatt. I «skolestruktursaken» ble beslutningen at Garnes skole ikke skulle legges ned/bli slått sammen med Vuku, og dette justerer naturlig nok tallgrunnlaget og effektene bort fra innstillingens konsekvenser med nedlegging av fire skoler.

Hva har endret seg siden juni 2017?

Kommunestyret vedtok ingen av de alternativene rådmannen foreslo, følgelig kan man ikke sammenligne tall fra skolestruktursaken med dagens situasjon.

- I forhold til rådmannens alternativ 3 i skolestruktursaken har følgende endringer kommet til:
 - Garnes ble ikke nedlagt/slått sammen med Vuku, noe som påvirker det totale klassetallet i kommunen – og følgelig alle tallgrunnlag.
 - Det er etablert en privat skole, Helgådal Montessori, noe som påvirker det totale kommunale klassetall – og følgelig tallgrunnlag. Her vil det være usikkert i kommende år om hvem og hvor mange som velger privat skole eller kommunal skole.
 - Lærernormen, innført fra høst 2018 gir ingen endring i klassetallene, men påvirker hvor mange årsverk lærere kommunen må ha ansatt til ordinær undervisning. Påvirker de store skolene (>300), men gir ingen effekt på skoler <300 elever.
 - Generell utflytting/tilflytting og intern flytting i kommunen. Kan påvirke klassetall ved enkelte skoler og kretser. Tendensen er en fortsatt sentralisering.
 - Fortsatt veldig lave fødselstall, lavere enn forventet.

Konklusjon:

Det er ikke mulig å sammenligne dagens tall for klassetall og økonomi med situasjonen og rådmannens forslag og utregninger fra 2017. For å illustrere dette ble det i skolestruktursaken antydnet at klassetallet i 2020/2021 ved alternativ 3 skulle bli 83 klasser, mens dagens prognose viser 86. Det skyldes at alle klasser i Garnes ville gått rett inn på Vuku uten klassesprekker der, og at Garnes på grunn av fraflytting går fra å være 4-delt til tredelt.

Lærernormen virker sentraliserende, og gir bedre lærerdekning på store skoler, og mer utfordrende kommuneøkonomi i kommuner med desentralisert skolestruktur. Lærernormen påvirker ikke antall klasser i kommunen, men vil påvirke gjennomsnittskostnadene pr. klasse da skoler med store klassetall må få bedre lærerdekning uten at vi kan hente disse lærere fra skoler med små klasser.

Verdal 19/11-2018

Frode Kvitem

NOTAT

I «spørretimen» 8. november ble det reist spørsmål om kostnader som følge av avvikling av samkommunen:

Avvikling av samkommunen:

Er det mulig å få en økonomisk oversikt over hva nedleggelse av samkommunen har medført ifht ekstrakostnader (såkalte pukkalkostnader)? Detaljert på virksomhetene og § 27-samarbeid, og på hvilke år.

Rådmannen ser to dimensjoner ved spørsmålet:

Det ene er permanent kostnadsøkning, altså at noe av driften blir dyrere på permanent basis. For eksempel at Verdal kommune tidligere ble belastet 43% av kostnaden med fire ansatte innen området økonomistyring, analyse m.v., mens vi i dag selv har tre egne ansatte. Dette ble i noen grad beskrevet i inneværende års økonomiplan (side 35), men retningen er ikke realisert med de ansatte som lå til grunn i forslag til budsjett. Merkostnaden i 2018 er lavere enn anslagene der indikerer, men samtidig er også farten for tilpasning situasjon uten samkommune lavere som følge av at vi ikke har hatt kapasitet og kompetanse lagt til grunn tilgjengelig.

Innen for eksempel samfunnsplanlegging, økonomistyring og personal/HMS er det på den annen side igjen et nytt potensiale for å strømlinjeforme prosesser og handlingsmønstre opp mot våre behov eksklusivt, mens det i samarbeidet måtte balanseres mellom tre organisasjoner. Eventuelle prosess- og kvalitetsgevinster som følge av dette vil ikke kunne leses ut i regnskap 2018.

En ytterligere dimensjon, utenfor spørsmålet riktignok, er risiko for å gå glipp av inntekter. Slik risiko kan for eksempel være knyttet opp mot at det må etableres nye (digitaliserte) rutiner for å sikre sykepengerefusjoner fra NAV, kapasitet til å gjennomføre de aktiviteter som skal til for å sikre eiendomsskatteinntekter for å nevne et par områder.

Den andre dimensjonen i spørsmålet er såkalte pukkalkostnader, som må forstås som kostnader som oppstår - og forsvinner igjen - altså kostnader som har preg av å være en engangsutgift knyttet til avviklingen (og opprettelse av «Nye Verdal kommune»).

Samkommunen ble oppløst i 31.12.2017, og eventuelle merkostnader i 2018 i kjølvannet av oppløsningen er således belastet 2018-regnskapet, og vil komme fram av regnskap 2018 når dette er ferdig (og for fellesskapene etter k.lov §27 fordelt mellom Levanger og Verdal).

I forbindelse med avviklingen av samkommunen ble samtlige oppgaver videreført enten i egen kommune eller organisert i §27-samarbeid sammen med Levanger. §27-samarbeidene er stort sett videreført med samme nivå som før, og for de to samarbeidene Geodata og Oppmåling, og Regnskap, Innfordring og Lønn kan man ikke se å ha hatt pukkalkostnader som følge av oppløsningen. Samarbeidet Brann- og redning er pengemessig økt, men nivået er det samme som de siste par årene. Forskjellen i 2018 er at summene ikke dekkes av mindreforbruk i andre enheter i samkommunen.

For IKT har det påløpt kostnader til f.eks splitting av databaser etc. IKT-enheten er i gang med en kartlegging av hvor store pukkalkostnader de har hatt i fbm samkommuneoppløsningen, men kan på nåværende tidspunkt ikke gi et konkret svar på hvor store disse kostnadene har vært, og tilbakemelding fra dem vil bli ettersendt hvis klargjørende tallstørrelser kan gis.

Innherred Brann og Redning er opprettet som en egen juridisk enhet, og har dermed fått en del engangskostnader til opprettelse av eget selskapsnummer i VISMA, tilganger til Lovdata, KomTek, KLP, KS Bedrift mfl., samlet estimert et sted mellom 200-300.0000.

Økonomi, personal, landbruk, arkiv og servicekontor er noen av de funksjonene som ble «tatt hjem» etter oppløsningen av samkommunen. En del av disse enhetene er bemannet opp med nye folk i tråd med vedtatt bemanningsplan. Her vil det derfor finnes noen engangsutgifter til pc-utstyr etc for å utruste nye ansatte med arbeidsverktøy, men dette utgjør kun ubetydelige beløp i den store sammenhengen. Slikt utstyr må man dessuten forvente nokså jevnlig utskiftning av, så det kan nok like gjerne karakteriseres som en opphopning av ordinære driftskostnader til et år, i stedet for en normal spredning over tre år. Samlet anslås disse kostnadene til et sted mellom 50 og 100 tusen kroner for Stab, utvikling og virksomhetsstøtte. Landbruk, miljø og arealforvaltning kan ikke se å ha hatt kostnader av engangskarakter knyttet til oppløsningen av samkommunen.

Spm 2 - fastlegeordningen og vikarbruk:

Hva er kostnadene på vikarbruk pga den rekrutteringsutfordringen vi har hatt i 2018?

Oversikt vikarutgifter/rekruttering legetjenesten 2018

Utgift (alle tall i 1000 kr)

• Vikarbyrå:	658
• Leie av bolig:	18
• Lab og forbruksmateriell:	30

I tillegg:

• Annonseutgifter fastlegehjemler 2018:	60
• Veiledning vikarlege	60

Inntjening

- Brukerbetaling og refusjon Helfo vikarlege

Total pr 15.11.18: -149

Total utgift så langt: 677

I tillegg kommer ressurser brukt administrativt samt på møter, drøftinger internt og eksternt i rekrutteringsøyemed.

Jostein Grimstad

Fra: Ertsås, Line Therese (line.ertsas@verdal.kommune.no)

Sendt: 21.11.2018 09:59:35

Til: 'Anne Segtnan (anne.segtnan@gmail.com)'; 'Arvid Wold'; 'Birgitte Skjørholm Dillan'; 'Fatima Almanea'; 'Jorunn Dahling (jorunnadahling@gmail.com)'; 'Kim Tommy Nesseemo'; 'Sellæg Torbjørn'; Bård Storhaug; 'Inger Åse Lyngsaunet Evenmo'; 'Anne Kolstad (a-kolstad@hotmail.com)'; 'Bjørn Iversen'; 'Karl Bernhard Hoel (karl.bernhard.hoel@ntebb.no)'; 'Marit Voll (mrsk@live.no)'; 'Oddleiv Aksnes'; 'Ove Morten Haugan'; 'Ove Morten Haugan (ovehaugan@gmail.com)'; 'Ove Morten Haugan (ove-morten.haugan@ntfk.no)';

'pape@verdal.kommune.no'; 'Tor-Petter Abelsen (tope-a@vktv.no)'; 'Trine Reitan (tre@verdal.kommune.no)'

Kopi: Grimstad, Jostein; Selseth, Trond; Haugdal, Anne Kari; Kvitem, Frode; Holthe, Helge; 'Arild Kvernmo Pedersen (arild@vukunaturstein.no)'; 'Arild Kvernmo Pedersen (arildkp@gmail.com)'; 'Berit Gustad (beritgustad@hotmail.com)'; 'Berit Gustad Nessø (berit.gustad.nesso@verdal.kommune.no)'; 'Birgitte Skjørholm Dillan (birgitte.dillan@ntfk.no)'; 'Bjørn Jorodd Holmli - Medlem kommunestyret (bjh@vktv.no)'; 'Charlotte Fættén Aakerhus (charlotte_aakerhus@hotmail.com)'; 'charlotte-fatten.aakerhus@ntfk.no'; 'Einar Asbjørn Tromsdal (einar.tromsdal@gmail.com)'; 'Ingunn Leirset privat'; Leirset, Ingunn; 'Tor Martin Nordtømme'; 'torill elverum'; 'Trude Holm (trude.holm@verdal.kommune.no)'

Emne: Rådmannen svarer om eiendomsskatt (spørsmål i komite plan og samfunn)

Vedlegg: Notat om eiendomsskatt.docx

Vedlagt følger svar på spørsmål som ble stilt i komite plan og samfunn 20.11.18.

Line Therese Ertsås

Formannskapssekretær

740 48257

lier@verdal.kommune.no

Notat om eiendomsskatt og endringer i skatten.

Notatet svarer ut spørsmål fra Komite Plan og Samfunn møte 20.11 om å skrive et notat om endringer i regelverk for eiendomsskatt.

KS (se faktaboks om KS) har utviklet en støttetjeneste for kommunene på området eiendomsskatt. Støttetjenesten består av advokatbistand og et eget nettsted (eiendomsskatteforum) som har mye informasjon om eiendomsskatt. I denne støttetjenesten finnes det mye informasjon om eiendomsskatten og foreslåtte endringer i denne.

Redegjørelsen om eiendomsskatt er basert på informasjonen fra KS.

Lovgrunnlaget for eiendomsskatt er under endring og det er vanskelig å si noe sikkert om skatten i den nærmeste årene før det kommer endelig vedtak på ny lovtekst. Regjeringen varsler at nye regler vil kunne gjelde fra 2020.

KS er kommunesektorens organisasjon. Alle norske kommuner og fylkeskommuner er medlemmer.

[Lenke til KS Eiendomsskatteforum](#)

Fra hjemmeside KS

Nedenfor er det hentet inn artikler fra eiendomsskatteforumet som beskriver de viktigste endringene, vurdering av konsekvenser av endringer osv. Merk at det både beskrives endringer i lovgrunnlaget både fra 2020 og 2019.

Regjeringen forslår blant annet at maksimal eiendomsskattesats for bolig- og fritidseiendommer reduseres fra syv til fem promille. Foto: Hans Mestrum, Flickr

Statsbudsjettet om eiendomsskatt

Regjeringen foreslår endringer i kommunenes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer gjeldende fra skatteåret 2020. Forslagene reduserer maksimal skattesats samtidig som eiendomsskattegrunnlaget reduseres.

Publisert 08.10.2018

Forslagene kan oppsummeres i tre punkter:

- *Maksimal skattesats for bolig- fritidseiendommer foreslås redusert fra syv til fem promille.*
- *Det foreslås tvungen reduksjonsfaktor på minimum 30 prosent i takstene på bolig- og fritidseiendommer.*
- *Det foreslås tvungen statlig taksering (formuesgrunnlagstaksering) av boligeiendommer.*

Redusert maksimal eiendomsskattesats

Regjeringen forslår at maksimal eiendomsskattesats for bolig- og fritidseiendommer reduseres fra syv til fem promille.

Dersom forslaget vedtas, må kommuner som har en høyere skattesats enn fem promille på bolig- og fritidseiendommer fra og med 2020 redusere skattesatsen til fem promille.

Redusert eiendomsskattegrunnlag for bolig- og fritidseiendommer

Regjeringen foreslår videre å innføre et tak på skattegrunnlaget for bolig- og fritidseiendommer ved at det innføres en regel med bruk av obligatorisk reduksjonsfaktor i markedsverdien. Det foreslås at reduksjonsfaktoren settes til 30 prosent.

For de kommuner som allerede bruker Skatteetatens formuesgrunnlag på boligeiendommer vil den foreslåtte reduksjonsfaktoren på 30 prosent innebære en økning i reduksjonsfaktor på 10 prosent sammenlignet med dagens ordning, da kommuner som bruker Skatteetatens formuesgrunnlag i dag må bruke en reduksjonsfaktor på 20 prosent (på disse eiendommene).

For kommuner som i dag har kommunale takster på bolig vil effekten av lovforslaget være avhengig av hvorvidt kommunen i dag bruker en reduksjonsfaktor på sine takster.

Også for takstene på fritidsboliger vil effekten av lovforslaget være avhengig av hvorvidt kommunen allerede bruker en reduksjonsfaktor på takstene sine.

Obligatorisk bruk av formuesgrunnlag for boligeiendommer

Det foreslås videre at bruk av Skatteetatens formuesgrunnlag gjøres obligatorisk ved utskriving av eiendomsskatt på boligeiendommer. Den obligatoriske bruken av formuesgrunnlag foreslås for på en mest mulig hensiktsmessig måte å kunne innføre en obligatorisk reduksjonsfaktor som nevnt over.

Kommunene vil fortsatt måtte takserer de eiendommer som ikke får formuesgrunnlag fra Skatteetaten. Dette gjelder blant annet våningshus og fritidseiendommer. Det opplyses at det pågår et arbeid for å forbedre verdsettelsesmetoden for fritidseiendommer.

Overgangsregel for obligatorisk bruk av formuesgrunnlag

For å ta i bruk Skatteetatens formuesgrunnlag for eiendomsskatt på boligeiendommer foreslås det en overgangsregel for skatteårene 2020 til 2023. Overgangsregelen gjelder for kommuner som har gjennomført en alminnelig taksering i 2013 eller senere. Disse kommunene kan bruke de kommunale takstene til og med 2023, men også disse kommunene må bruke en reduksjonsfaktor på 30 prosent i overgangsperioden.

Dersom kommunen har en høyere reduksjonsfaktor enn 30 prosent, skal denne videreføres i takstperioden. Dersom takstperioden utløper i overgangsperioden, skal kommunen i følge forarbeidene gå over til bruk av formuesgrunnlag.

Kompensasjonsordningen for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner:

I forbindelse med lovendringene om bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner som trer i **kraft fra skatteåret 2019**, har Stortinget vedtatt at kommunene skal få tilnærmet full kompensasjon for bortfall av inntekter.

Kompensasjonen tilsvarer MNOK 500 når overgangsordningen utløper i 2025, og innføres med 1/7 pr. år i overgangsperioden. For 2019 er det satt av MNOK 71 innenfor skjønnstilskuddet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil kartlegge de kommunevise utslagene av lovendringen etter at eiendomsskatten for 2019 er skrevet ut og midlene vil bli fordelt i løpet av 2019. Nærmere omtale av saken vil først komme i revidert nasjonalbudsjett i 2019 (mai 2019).

Kommentarer til forslagene

De foreslåtte lovendringene vil ytterligere redusere kommunenes økonomiske handlingsrom. Forslaget om obligatorisk formuesgrunnlagstaksering innebærer også et steg i retning av statliggjøring av eiendomsskatten.

De økonomiske konsekvensene av lovforslagene er foreløpig ikke avklart, da flere kommuner kan gjøre en rekke tiltak for å begrense konsekvensene. Kommuner som rammes av lovendringene kan for å kompensere et eventuelt tap:

- Redusere eller fjerne bunnfradrag
- Øke eiendomsskattesatsen dersom denne er lavere enn 5 promille
- Fjerne en eventuell lokal, ulovfestet reduksjonsfaktor (etter utløp av en eventuell overgangsperiode ved bruk av lokale takster)

Enkelte kommuner som i dag har kommunale takster vil kunne oppleve at eiendomsskattegrunnlaget blir høyere ved innføring av obligatorisk bruk av Skatteetatens formuesgrunnlag. Dette vil særlig gjelde kommuner som har gamle takster. Den endelige virkningen av lovforslaget vil man først se etter utløpet av overgangsperioden.

Nettartikkel fra KS Eiendomsskatteforum

KS er kritisk til forslaget om å flytte ansvaret for valg av takseringsmetode fra det enkelte kommunestyre til staten. Foto: Wojtek Gurak, Flickr

Nei til tvungen statlig eiendomstaksering

KS mener forslaget om statlig taksering av boligeiendom i forbindelse med eiendomsskatt innebærer et ønske om sterkere statlig kontroll. Det går foran lokaldemokratisk skjønn og hensyn til likebehandling og rettssikkerhet for skattyterne.

Publisert 09.11.2018 – [Hjemmeside KS](#)

KS har i et brev til Stortingets finanskomité fremmet merknader om forslaget til endringer i eiendomsskatteloven.

Bakgrunn

I Prop 1 LS (2018-2019) er det fremmet følgende forslag til endringer:

- Maksimal skattesats på boliger og fritidsboliger senkes fra 7 til 5 promille
- Det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % i takstene på boliger og fritidsboliger
- Det innføres obligatorisk statlig taksering av boliger (etter hvert også av fritidsboliger)

De to første forslagene er en direkte oppfølging av regjeringens politiske plattform. Obligatorisk statlig taksering er ikke nevnt i denne plattformen. Skatteproposisjonen begrunner forslaget med at statlig taksering vurderes å være «mest hensiktsmessig» for å realisere målsettingen om et tak på

takstene på boliger og fritidsboliger. Finansdepartementet erkjenner i proposisjonen at kommunal taksering kan være mer treffsikker enn statlig taksering basert på Skatteetatens boligverdier, men under henvisning til at «to av tre kommuner som innfører eiendomsskatt på boliger i dag» velger statlig taksering, antar departementet at Skatteetatens takster er tilstrekkelig presise.

Merknader fra KS

I brevet til finanskomitéen vises det blant annet til at det de siste årene er gjort flere grep for å styrke kvaliteten på saksbehandling og taksering i kommunene. KS har nylig utarbeidet en anbefalt [standard for eiendomsskattetaksering](#). Dette er første gang en slik standard foreligger og stadig flere kommuner benytter denne og andre hjelpemidler ved taksering. Dermed går kvaliteten på takstene opp og kommunal taksering vil i større grad enn før gi lik verdsettelse kommunene imellom.

KS mener kommunene selv må få velge om de ønsker å bruke statlig taksering. KS er kritisk til forslaget om å flytte ansvaret for valg av takseringsmetode fra det enkelte kommunestyre til staten.

Nettartikkel fra Kommunal rapport

Ny mal for å takserer hus og hytter

ØKONOMI. REGJERINGEN VIL OVERTA TAKSERINGEN AV BOLIGER OG HYTTER. KS KJEMPER FOR Å BEHOLDE DEN OG HAR LAGET EN NY MAL SOM SKAL GI LIKERE OG BEDRE TAKSERING.

KS-ADVOKATENE HAR LAGET VEILEDER FOR Å TAKSERE BOLIGER OG FRITIDSBOLIGER. ARKIVFOTO: JOAKIM S. ENGER

TONE HOLMQUIST

PUBLISERT I GÅR, KL. 10.20

– Det står ingen steder hvordan man skal taksere eiendommer for å beregne eiendomsskatt. Det har aldri vært laget noe mønster for hvordan det skal gjøres. Det har dannet seg ulike skoler, forklarer KS-advokat Hakon Huus-Hansen.

Derfor er det nå laget en veileder. KS Eiendomsskatteforum (KSE) har hatt et FoU-prosjekt for å utarbeide felles retningslinjer for kommunal eiendomsskattetaksering. Til veilederen er det utarbeidet en anbefalt standard med retningslinjer for å taksere boligeiendommer, fritidseiendommer og ubebygd grunn. Det jobbes videre med næringseiendommer.

Den nye malen

– Veilederen er klar til bruk nå, og vi håper så mange som mulig bruker den. Det er først ved bruk den får tyngde. Da kan vi også jobbe mot leverandører på data for å presse dem til å levere tjenester basert på vår mal, sier Huus-Hansen.

Malen går i korthet ut på å:

- Avsette et foreløpig takstforslag ved å bruke matrikkel og bygningens areal. Da får man en foreløpig takst.
- Gå på besiktigelse og regulere den foreløpige taksten mot standard på boligen og beliggenhet.
- Sendte det man er kommet fram til ovenfor med bilder til eiendomsskattenemnda som fastsetter taksten.

For å få bedre kvalitet og riktigere takster foreslår nemnda også en arealavtrappingsfaktor. Det vil si at de første 80 kvadratmeterne har en høyere pris enn de neste. Det bidrar til en bedre balanse mellom små og store boliger, og vil ifølge Huus-Hansen.

– Med denne malen havner man tettere opptil eiendommens omsetningsverdi, sier Huus-Hansen. En takst skal være så god at den kan stå i 10 år.

Kjemper for å beholde taksering

Staten vil ta over deler av den jobben kommunene gjør med taksering. Ett av de nye forslagene til endringer i eiendomsskatteloven som kom med statsbudsjettet for 2019, går ut på at det fra senest 2024 skal bli obligatorisk å benytte Skatteetatens formuesgrunnlag (boligverdier) ved utskriving av eiendomsskatt på boliger.

Går forslagene gjennom, vil antall kommunale takseringer gå ned, men ikke for boliger som Skatteetaten ikke har beregnet formuesgrunnlag for. Samtlige fritidseiendommer må også takseres av kommunen selv.

KS har skrevet et brev til Stortingets finanskomité hvor de protesterer mot endringer i eiendomsskatteloven. Endringsforslagene er altså:

- Å senke skattesatsen fra 7 til 5 promille

- Innføre en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 prosent i takstene på boliger og fritidsboliger.
- Innføre obligatorisk statlig taksering av boliger

KS mener forslaget om statlig taksering av boligeiendom i forbindelse med eiendomsskatt innebærer et ønske om sterkere statlig kontroll. Skatteproposisjonen begrunner forslaget med at statlig taksering vurderes å være «mest hensiktsmessig» for å realisere målsettingen om et tak på takstene på boliger og fritidsboliger.

– Hvis staten tar over er eiendomsskatt dødt som lokalpolitisk tema. Og vi har jo sette at det er et tema som engasjerer og skaper debatt, påpeker Huus-Hansen.

Fra: horingsuttalelse@fra-nettsiden.no

Sendt: 27.11.2018 14:13:27

Til: Postmottak Verdal

Kopi:

Emne: Høringsuttalelse

Vedlegg:

avsendernavn: Skoleutvalget ved Verdal videregående skole

epostadresse: harst@trondelagfylke.no

tittel: Budsjett 2019

uttalelse: Skoleutvalget ved Verdal videregående skole behandlet sak 18/18 - Skolehelsetjenesten ved Verdal videregående skole i møte den 26. november 2018.

Skoleutvalget gjorde følgende vedtak:

Skoleutvalget ved Verdal videregående skole er positive til det forebyggende arbeidet i skolehelsetjenesten ved skolen. Det skjer i et godt samspill mellom skolen, BUP og de kommunale helsetjenestene. Skoleutvalget opplever at dette samarbeidet gir skolens elever et godt lavterskeltilbud når det gjelder psykososiale og rusforebyggende tiltak.

Skoleutvalget ved Verdal videregående skole ber at disse positive erfaringene vektlegges ved kommende budsjettbehandling i Verdal kommune.

Utbytte fra NTE

Saksbehandler: Helge Holthe E-post: helge.holthe@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2018/10050 - /
---	------------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	06.12.2018	122/18
Kommunestyre	10.12.2018	107/18

Rådmannens innstilling:

- Verdal kommune avsetter utbyttemidler fra NTE til to bundne driftsfond som opprettes for formålet. 80% avsettes til Verdal kommunes kraftfond. Resterende 20% avsettes til Verdal kommunes utviklingsfond.
- Verdal kommunes kraftfond opprettes med følgende formål: Gi langsiktig avkastning av utbyttemidlene, samt eventuelt kapitaltilførsel til selskapet eller kjøp av aksjer i relevante regionale kraftselskap.

Årlig avkastning av kraftfondet tilføres fondet. Midlene forvaltes innenfor kommunens finansreglement.
- Verdal kommunes utviklingsfond opprettes med følgende formål: Engangstiltak som stimulerer til mer aktivitet, kulturtiltak, bostedsutvikling, kompetanseutvikling og næringsutvikling i kommunen, eller tiltak som gir varige kostnadsbesparelser i den ordinære driften.

Rådmannen innstiller på bruk av midlene i sak som fremmes for formannskapet senest i første formannskapsmøte etter sommerferien (første gang i 2020).
- Forvaltningen av midlene delegeres til rådmannen. Kommunens finansreglement gjelder for forvaltning av midlene.
- Utbytte fra NTE inngår ikke i kommunens langsiktige måltall for årlig driftsmargin (netto driftsresultat).

Vedlegg:

[Oversikt over fordeling av eierandel i NTE](#) PDF

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Kommunestyret inviteres til å bestemme prinsippene for hvordan kommunen skal forvalte utbytte fra NTE. I dette dokumentet tar man opp det langsiktige eierskapet i NTE og hvordan kommunen kan bruke inntektene fra utbytte. Kommunestyret vil senere få framlagt konkret forslag til forvaltning av fondene i forbindelse med revisjon av økonomireglementet.

Saksframlegg om NTE-utbytte legges også fram for kommunestyrene i Namsos, Snåsa, Steinkjer, Verran, Inderøy, Verdal og Levanger kommuner. Saksfremlegget for Verdal kommune har i all hovedsak tilsvarende innhold som for de andre kommunene.

Kommunene i gamle Nord-Trøndelag har tatt over eierskapet i NTE. Etter utbyttmodellen vedtatt av fylkestinget i Nord-Trøndelag i mars 2016 vil utbyttet til eierne kunne ligge på rundt 60 millioner kroner i 2019, som vil være det første året de nye eierne mottar utbytte. Utbyttet framover vil avhenge av om og hvor stort overskudd selskapet genererer. De nye eierne – kommunene – har som premiss for overtak av eierskap forpliktet seg til å anvende utbyttet etter følgende prinsipper:

- Utbyttmidlene forutsettes å inngå som del av hver enkelt kommunes virksomhet, de skal bare kunne benyttes til utviklingstiltak og forvaltes atskilt fra kommunenes øvrige midler.
- Utbyttmidlene skal i henhold til dette legges over i kommunale/regionale næringsfond og/eller egne kommunale fond for samfunnsutvikling med definerte formål og vedtekter.
- Forvaltningen av utbyttmidlene skal følge kommunenes eget finansregelverk i henhold til lov og forskrifter, og dessuten være i samsvar med regelverk om statsstøtte og andre EØS-rettslige begrensninger.

NTE har en ekspansiv strategi der man i de kommende konsolideringer i bransjen fortsatt ønsker å være blant de ti største kraftselskapene i landet. NTE er vant til at eier ikke kan stille med kapital til selskapet ved behov for egenkapital. Derfor er utbyttepolitikken basert på at eierne får minimum 25 % av årsresultatet i utbytte etter at årsresultatet er redusert med inflasjonsjustert egenkapital for selskapet.

Da Nord-Trøndelag fylkeskommune (NTFK) eide NTE fikk NTFK rundt 30 millioner kroner i utbytte. I tillegg betalte NTE 150 millioner kroner i renter på et lån etter at NTFK konverterte to milliarder fra egenkapitalen i NTE til et lån fra eier. Dette er en ordning som opphørte før kommunene tok over eierskapet.

I avtalene som ble laget rundt NTE i fjor ligger det inne en gjensidig forkjøpsrett mellom eierne. Den ekspansive strategien selskapets eiere har lagt kan på sikt kreve egenkapital fra eierne, etter at tiårsperioden med dagens utbytteplan er over. De fleste kommuner har i dag ikke økonomisk mulighet til å skyte inn mer egenkapital i selskapet uten å låne penger. Slike lån har ikke kommunen mulighet til å ta opp i henhold til gjeldende regelverk. I dag er kunnskapen og enigheten om kursen til selskapet samstemt mellom eierne, men i framtida, med nye politikerne og nye problemstillinger kan det bli annerledes.

Eierskapsperspektivet

Som nevnt i forrige kapittel, legger NTEs eierskapsmelding opp til en ekspansiv strategi og at selskapet skal kunne være med på de konsolideringer som skjer i bransjen framover.

Kommunene må sette av hoveddelen av utbyttet som langsiktig sparing. Dette gir en sikkerhet for å kunne gå inn med ny egenkapital i selskapet om dette blir nødvendig.

Det er viktig at et stort flertall av selskapets eiere er enige om å disponere overskuddet på samme måte. I dag er bevisstheten rundt eierskapet i NTE stor både hos politikere og administrasjon i eierkommunene. Slik kunnskap forvitrer over tid. Hvis eierkommunene ikke bruker utbyttet etter samme prinsipper, øker risikoen for splittelse mellom eierne når ny eierskapsstrategi skal legges i framtida.

Fordelingsmodellen

En modell der 80 prosent legges i et langsiktig fond (heretter kalt kraftfondet), og de siste 20 prosentene kan kommunene disponere til utviklingstiltak (heretter kalt utviklingsfondet) anses å være innenfor de retningslinjene giver har gitt. Det er også en modell som største eierkommune, Stjørdal, har vedtatt.

De 14 kommunene som organiseres i Namdal regionråd har allerede bestemt at utviklingsfondet skal brukes til næringsutviklingstiltak gjennom Namdal regionråd. De har ennå ikke bestemt hva de skal gjøre med kraftfondet.

Fordeler med modellen er at avkastningen fra kraftfondet vil stige, selv om utbyttet fra NTE vil variere fra år til år. Å bygge et slikt fond gir mulighet til å kjøpe eierandeler i NTE hvis andre vil selge, kjøpe av aksjer i relevante kraftselskap, eller som kapitaltilførsel hvis NTE får behov for kapitaltilførsel.

Ulempen er at man ikke kan bruke like mye penger i en tidlig fase, men har mer å bruke på lang sikt. Det kan også være vanskelig å forklare innbyggerne at vi legger penger på fond samtidig som gode tiltak for innbyggerne ikke blir prioritert.

Forvaltning av kraftfondet

Man kan se for seg flere måter å forvalte fondet på. Å følge oljefondets investeringsportefølje er en måte, KLP har også en lignende investeringsmodell. Kommunene kan også sette midlene i bank eller i finansmarkedet med større/delt risiko. Det er naturlig at kommunene driver aktiv forvaltning av kraftfondet. Norges bank anslår en inflasjon på rundt to prosent de tre kommende årene. Det betyr at man må sikre en større avkastning på pengene enn to prosent for å unngå at fondet taper verdi. Plasseringsprofil og risiko behandles i forbindelse med revisjon av kommunens finansreglement.

Kommunestyrene bør legge opp til stramme regler for hva pengene skal kunne brukes til slik at framtidige kommunestyre ikke blir fristet til å bruke pengene til å dekke lokale behov.

Utbytte fra kraftfondet

Revisjonen uttaler at å nytte realavkastningen fra kraftfondet til å styrke driftsbudsjettet i kommunen er i strid med forutsetningene for kommunenes eierskap av NTE. Dette omtales derfor ikke i det følgende.

Kommunene kan velge å ikke ta ut realavkastningen eller nytte realavkastningen utenfor det ordinære driftsbudsjettet. Fordelen med å ta ut realavkastningen er at innbyggerne raskere får merke at kommunen har tatt over NTE. Ulempen er at kraftfondet vokser senere. Vurderingen bør gå på om man klarer å plassere fondet på en slik måte at man sikrer høyere avkastning enn inflasjonen. Hvis avkastningen er lavere enn inflasjonen bør kommunestyret vurdere om det er andre måter å bruke avkastningen på i kommunen som sikrer høyere avkastning, for eksempel investering i å legge til rette for ny næringsvirksomhet.

Realavkastningen fra kraftfondet kan underlegges de samme reglene som forvaltning av utviklingsfondet. Fordelen med dette er at vi ikke blåser opp driftsbudsjettet i kommunen.

Forvaltning av utviklingsfondet

Her kan man se for seg flere forskjellige modeller for bruk av pengene. Giver setter som krav at de ikke skal brukes til ordinær drift.

Dette er tenkt brukt til engangskostnader i samme års budsjett, ikke flerårige prosjekter. Fordelen med en slik løsning er at det synliggjør overfor innbyggerne hva NTE betyr som selskap, avhengig av hvilke formål man velger kan man oppnå en rekke gode samfunnsformål.

Ulempen er at det ligger en fare for at man i realiteten erstatter varige utgifter som ellers burde vært dekket over ordinært budsjett.

Her skisseres tre forskjellige veivalg, og det er mulig å velge en kombinasjon av disse:

A) Et internt investeringsfond i kommunen der man investerer der man kan se besparelser på sikt, for eksempel i velferdsteknologi som kan øke kapasiteten i omsorgssektoren, nye maskiner som gjør arbeidet i uteavdelingen mer effektivt og lignende tiltak. Som alternativ til engangsinvesteringer som reduserer framtidige driftsutgifter kan kommunene velge å nedbetale lån.

B) Næringsutvikling; enten gjennom regionråd/felles næringsfond eller gjennom egen disponering av midlene. Her kan man se for seg alt fra investering i fiber i utkantene til konkret støtte til å utvikle nye bedrifter og arbeidsplasser. Utvikling av kompetansemiljø er en annen mulighet.

C) Generelle tiltak: En årlig pengesum som kan brukes til en rekke gode formål som kommunen ønsker å bruke penger på, men som det ikke er rom til på det vanlige budsjettet. Eksempler kan være næringsutvikling som i B), støtte til kulturtiltak som fremmer bolyst som lysløyper, konserter, kampanjer for å fremme kommunen som godt bosted, utvikling av nye tomteområder.

Regnskapsføring av utbytte fra NTE

Giver - Nord-Trøndelag fylkeskommune - satte klare betingelser på bruken av pengene da de ga eierskapet over til kommunene. I en uttalelse skriver Revisjon Midt-Norge at de har konkludert med at utbytte fra NTE er å betrakte som en driftsinntekt og dermed også driftsfond ved avsetning.

Argumentasjonen for at man lander på denne konklusjonen er hovedregelen om at all inntekt skal i driftsregnskapet, med mindre det er klart er investering. I tillegg er det i henhold til regnskapsstandard (god kommunal regnskapsskikk nummer 4 - skille drift investering) tre krav (uvanlig, uregelmessig og vesentlig) som må tilfredsstilles for at inntekten kan klassifiseres som ikke-løpende og således kan inntektsføres i investeringsregnskapet.

Etter revisjonens vurdering tilfredsstiller ikke utbytte fra NTE noen av disse kriteriene, slik at inntekten blir å klassifisere som driftsinntekt.

Hvordan fondet rent teknisk regnskapsføres har ingen innvirkning på hvordan kommunestyret velger å fordele utbyttet mellom langsiktig avsetning eller kortsiktig bruk til utviklingstiltak, eller hvilke kriterier kommunestyret ønsker å bruke utbyttet til.

Årlige kommunale vedtak

Kommunene må ta stilling til to spørsmål hvert år:

1. hva skal midlene fra siste års utviklingsfond nyttes til?
2. hva skal siste års avkastning fra kraftfondet nyttes til?

Det anbefales å løsrive denne saken fra behandlingen av årsbudsjett og økonomiplan. Behandling i juni er et naturlig tidspunkt.

Vurdering:

Det er viktig å holde eierskapet i NTE samlet. Derfor er det brukt en del tid for å diskutere seg fram til et forslag som administrasjonene i de forskjellige kommunene som er nevnt i innledningen kan anbefale for kommunestyrene.

Fordelingen av overskuddet, der hoveddelen blir lagt til side mens formannskapet får en del til fordeling, synes å balansere godt mellom den langsiktige og den kortsiktige bruken av NTE-utbyttet.

Samtidig advares det mot å vedta bruk av utbyttet som kan forringe kommunens mulighet til å sikre eierandel i NTE på lang sikt. Rå

Vedtak i andre kommuner:

Det er gjort noen mindre endringer i forhold til vedtak i andre kommuner. Endringene er av praktisk karakter, og er ikke ment å gi vesentlig forskjeller i måten utbyttet forvaltes.

Til sammenligning vedlegges vedtaket i Levanger kommune som lyder slik:

1. Levanger kommune avsetter 80 % av utbyttedmidlene fra NTE til fond (heretter kalt Levanger kommunes kraftfond). Dette håndteres som et bundet fond. Formålet med fondet er å gi langsiktig avkastning av utbyttedmidlene, samt eventuelt bli brukt til kapitaltilførsel til selskapet eller kjøp av aksjer i relevante regionale kraftselskap.
2. Avkastning utover prisstigning (Realavkastning) av Levanger kommunes kraftfond (fra og med regnskapsåret 2019) brukes til tiltak i påfølgende år (fra og med budsjettåret 2020).

3. 20 % av utbyttemidlene fra NTE settes av til et øremerket fond (heretter kalt Levanger kommunes utviklingsfond).
4. Bruk av midlene nevnt i punkt 2 og 3 over skal gå til formål som har engangskarakter og ikke pådrar kommunen varig økte driftskostnader. Dette kan være tiltak som stimulerer til mer aktivitet, kulturtiltak, bostedsutvikling, kompetanseutvikling og næringsutvikling i kommunen, eller tiltak som gir kostnadsbesparelser i den ordinære driften. Rådmannen innstiller på bruk av midlene i sak som fremmes for formannskapet i juni eventuelt i første formannskapsmøte etter sommerferien (første gang i 2020).
5. Forvaltningen av midlene delegeres til rådmannen. Kommunens finansreglement/økonomireglement skal fastsette regler for forvaltning av midlene i Levanger kommunes kraftfond. Inntil disse reglene er fastsatt skal midlene plasseres på egen bankkonto.
6. Utbytte fra NTE skal ikke inngå i kommunens ordinære og målsatte tall for netto driftsresultat.

Alternative løsninger og begrunnelse for rådmannens innstilling:

1. Saken vedtas med samme ordlyd som vedtak i Levanger kommune. Se over for ordlyd.
2. Saken vedtas med samme ordlyd som rådmannens innstilling med unntak av punkt 2 som får følgende punkt om avkastning: Inntil 50% av årets avkastning av kraftfondet (fra og med regnskapsåret 2019) brukes til næringsformål i påfølgende år (fra og med budsjettåret 2020). I tillegg vil det også oppstå behov for endringer i finansreglementet dersom det åpnes for aktiv forvaltning av midlene.
3. Saken vedtas med ordlyd som rådmannens innstilling

Rådmannen innstiller på en forvaltning av midlene som er tilnærmet fri for risiko. Et prinsipp om nulltoleranse for tap av kommunale midler vil i praksis være i strid med aktiv forvaltning av midler, der det søkes avkastning som er høyere enn avkastning i bankinnskudd, statsobligasjoner mv. Sikre investeringer er definert i kommunens gjeldende finansreglement.

Aktiv forvaltning av midlene med mål om realavkastning, vil mest sannsynlig bety at kommunens finansreglement må endres for plassering av midler fra kraftfondet. Dette for å gi rom for en spredning av midlene i fond, aksjer, eiendom osv. Argumentet for aktiv forvaltning er at midlene ikke skal forringes ved at avkastning er lavere enn lønns- og prisstigning. Mot dette kan det argumenteres med at sikre innskudd i høyrentekonto gir klart lavere avkastning, men samtidig god sikkerhet for at grunnbeløpet ikke tapes.

Rådmannen innstiller på at et prinsipp om nulltoleranse for tap av kommunale midler og at sikker plassering ikke krever endring av finansreglementet. En konsekvens av at det velges lav og sikker avkastning, er at det i praksis ikke er sannsynlig at midlene gir positiv realavkastning. Dermed blir det heller ikke behov for å omtale realavkastning i vedtaket.

Kommunen kan eventuelt endre finansreglementet på et senere tidspunkt dersom det ønskes en annen risikoprofil på forvaltningen av midlene.

Rådmannen mener at innstillingen er minst like restriktiv som for andre kommuner, og at et vedtak i praksis da bekrefter en enighet mellom kommunene om en felles løsning for utbytte fra NTE.

Rådmannen innstiller derfor for alternativ 3.

Vedlegg 1:

Oversikt over eierandelene i NTE

Kommune	i prosent	antall aksjer
Flatanger	1,04	1040
Fosnes	1	1000
Frosta	1,86	1861
Grong	3,96	3960
Høylandet	1,13	1131
Inderøy	4,55	4551
Leka	1	1000
Leksvik	2,44	2441
Levanger	11,34	11341
Lierne	2,1	2100
Meråker	4,64	4640
Namdalseid	1,38	1381
Namsos	7,73	7730
Namsskogan	4,43	4430
Nærøy	3,55	3550
Overhalla	2,61	2611
Raarvihke/Røyrvik	2,42	2420
Snåase/Snåsa	2,13	2131
Steinkjer	12,73	12731
Stjørdal	13,26	13260
Verdal	8,8	8800
Verran	3,03	3031
Vikna	2,86	2860

Vedtekter for Innherredssamarbeid Innkjøp

Saksbehandler: Jostein Grimstad E-post: jostein.grimstad@verdal.kommune.no Tlf.: 74 04 82 59	Arkivref: 2018/8704 - /
---	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	06.12.2018	123/18
Kommunestyre	10.12.2018	108/18

Rådmannens innstilling:

Vedlagte vedtekter for Innherred innkjøp vedtas.

Vedlegg:

Styrets forslag til vedtekter.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Det interkommunale samarbeidet Innherred innkjøp etableres fra 01.01.2019, etter følgende likelydende vedtak i kommunestyrene i Inderøy, Steinkjer, Verran, Snåsa, Levanger og Verdal. Verdal kommunestyre vedtok følgende i [sak 73/18](#):

1. Det etableres et formelt Innherredssamarbeid på innkjøpsområdet, som Verdal kommune inngår i.
2. Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtale om slikt samarbeid, herunder om når samarbeidet trer i kraft.
3. Under forutsetning av at innkjøpssamarbeidet formaliseres, styrkes samarbeidet med 1 årsverk i en oppstartsfase.
4. Fordeling av kostnadene for det nyetablerte innkjøpssamarbeidet skjer etter fordelingsnøkkel med 12 % fast andel og 88 % basert på folketall.
5. Økonomiske konsekvenser innarbeides i budsjett og økonomiplan i deltakerkommunene.
6. Samarbeidet organiseres som et felles styre etter [kommuneloven § 27](#), der alle deltakerkommuner er representert med rådmannen.

7. Samarbeidet innrettes i en desentralisert struktur. Samarbeidet har ikke status som eget rettssubjekt, og Inderøy kommune ivaretar funksjonen som kontorkommune og formell arbeidsgiver for samarbeidets ansatte.
8. Samarbeidet kan utvides ved at flere kommuner tiltrer. Rådmannen gis fullmakt til å beslutte gjennomføring og organisering av en slik utvidelse.

Det framgår av vedtakene i kommunestyrene at styrets medlemmer skal være deltakerkommunenes rådmenn. Rådmennene har allerede hatt konstituerende styremøte, og rådmann i Inderøy kommune, Peter Ardon, er valgt til styrets leder. Inderøy kommune har også, i tråd med vedtaket om kontorkommunefunksjonen, iverksatt tilsettingsprosesser for både daglig leder og innkjøpsrådgiver. Prosess for virksomhetsoverdragelse er også iverksatt, i dialog med tillitsmannsapparatet og de berørte ansatte. Daglig leder i samarbeidet ble tilsatt i styrets møte 19. november. Det ble nåværende innkjøpsleder i Levanger og Verdal, Jon Erik Englund. Han vil tiltre stillingen fra 1.1.19, men vil allerede før jul få ansvar for ansettelsen av utlyst stilling som innkjøpsrådgiver i samarbeidet og selvstøtt arbeide med forberedelse av aktivitet neste år.

Vurdering:

Kommunene må utarbeide vedtekter for samarbeidet. Kravene i kommuneloven framgår av § 27, som gjengis i sin helhet:

§ 27. Interkommunalt og interfylkeskommunalt samarbeid.

1. To eller flere kommuner, to eller flere fylkeskommuner, eller en eller flere kommuner og en eller flere fylkeskommuner, kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver. Kommunestyret og fylkestinget gjør selv vedtak om opprettelse av slikt styre. Til slikt styre kan kommunestyret eller fylkestinget selv gi myndighet til å treffe avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering.

Kongen kan gi pålegg om opprettelse av styre som nevnt i første ledd.

2. Vedtektene for det interkommunale styre skal inneholde bestemmelser om:

a. styrets sammensetning og hvordan det utpekes,

b. området for styrets virksomhet,

c. hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd til virksomheten,

d. hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser,

e. uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet.

3. Den enkelte kommune og fylkeskommune kan i alle fall med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i det interkommunale samarbeid og kreve seg utløst av det. Utløsningssummen fastsettes til andelens nettoverdi ved oppsigelsesfristens utløp, men ikke til mer enn verdien av de midler vedkommende kommune eller fylkeskommune har skutt inn.

Oppsigelse av avtale om interkommunalt styre kan bringes inn for departementet.

Departementet kan gi pålegg om at samarbeidet skal fortsette i et nærmere bestemt tidsrom eller

inntil videre, hvor samfunnsmessige interesser eller hensynet til samarbeidende kommuner tilsier dette.

Styret har utarbeidet forslag til vedtekter for samarbeidet. Vedtektene skal ivareta kravene i kommuneloven og de forhold det for øvrig anses hensiktsmessig å regulere mellom partene. Disse fremmes med dette for politisk behandling i de respektive kommunestyrer.

De fleste forhold av betydning er allerede avklart gjennom tidligere kommunestyrevedtak. Dette gjelder blant annet styrets sammensetning, utvidelse av samarbeidet til andre kommuner, administrativ organisering og at samarbeidet skal ha en desentralisert struktur. Rådmannen ser derfor ingen grunn til en ytterligere gjennomgang av slike forhold, og begrenser seg i denne saken til å kommentere det som ikke tidligere er avklart.

Formålet med samarbeidet er å gjennomføre rasjonelle og effektive anskaffelser på vegne av kommunene. Det er naturlig at en god del anskaffelser fortsatt vil foretas i kommunenes egen linjeorganisasjon. Dette kan eksempelvis være anskaffelser som kun gjelder en av kommunene, som brøytekontrakter. Innkjøpsorganisasjonen vil være en prosessstøtte også i slike tilfeller, og vil være eier av alt malverk som skal benyttes i alle kommunenes anskaffelser, uavhengig av hvem som i praksis gjennomfører dem. Kommunenes linjeorganisasjon vil også bli involvert i de anskaffelser som innkjøpsorganisasjonen foretar, gjennom deltakelse i interkommunale, sektorvise fagråd. Det er en klar forventning om at innkjøpsorganisasjonen vil jobbe tett opp mot linjeorganisasjonen i alle kommunene.

Styret anbefaler at styret konstituerer seg selv og velger leder og nestleder for 2 år. Styret vil ha det overordnede ansvaret for at virksomheten opererer innen gjeldende regelverk, mens daglig leder vil ha det faglige ansvaret for at man opererer innen rammene av regelverk for offentlige anskaffelser og for øvrig ivareta den daglige ledelsen inkludert personal-, budsjett- og resultatansvar. Det forventes at daglig leder iverksetter de tiltak som anses nødvendige ved eventuelle avvik.

Styret vil vedta budsjett for samarbeidet, men budsjettet vil ikke anses endelig før det er vedtatt i alle kommunestyrene.

En av innkjøpssamarbeidets første og viktigste oppgaver vil være å utarbeide en felles innkjøpsstrategi for alle kommunene. Det er helt sentralt at strategien bidrar til å oppfylle kommunenes overordnede mål, og strategien vil derfor bli fremmet for behandling i alle kommunene. Når den er behandlet i alle kommunene vil daglig leder innarbeide kommunenes krav i strategien og fremme den til behandling i styret.

Det er allerede vedtatt i alle kommunestyrene at rådmannen vil ha fullmakt til å stemme for en utvidelse ved at flere kommuner tiltrer. En slik utvidelse kan imidlertid bli så omfattende at den må sies å endre samarbeidets karakter. Slike tilfeller reguleres i vedtektene slik at alle kommunestyrene må fatte vedtak om fortsatt deltakelse i samarbeidet. Dette innebærer at styret gjennom flertallsvedtak kan foreta utvidelsen. Et mindretall kan da ikke blokkere utvidelsen gjennom en vetorett, men får anledning til å forlate samarbeidet dersom det anses ønskelig for det aktuelle kommunestyret.

Det er ønskelig at eventuelle tvister løses i dialog mellom kommunene. I vedtektene foreslås det regulert slik at dersom forhandlinger ikke fører fram, så kan kommunene be fylkesmannen om hjelp til å oppnevne et utvalg som saken kan bringes inn for.

Vedtekter for Innherred Innkjøp – styrets forslag

§ 1 Navn og samarbeidsform
Samarbeidets navn er "Innherred Innkjøp".

Innherred Innkjøp er et interkommunalt styre opprettet med hjemmel i lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.09.1992 § 27.

§ 2 Deltakende kommuner

I samarbeidet deltar følgende kommuner:

Snåsa kommune. Steinkjer kommune. Verran kommune. Inderøy kommune. Verdal kommune. Levanger kommune.

Andre kommuner og virksomheter kan tiltre samarbeidet.

§ 3 Formål og ansvarsområder

Formålet med samarbeidet er å gjennomføre rasjonelle og effektive anskaffelser på vegne av kommunene.

Til gjennomføring av spesielle prosjekt utenom de ordinære rammeavtaler, blir det søkt finansiering mellom eierne eller andre som spesielt ønsker prosjektet gjennomført.

Innherred Innkjøp har anledning til å ta på seg konsulentoppdrag for andre, når oppdragsgiver betaler for tjenesten og det ikke går ut over samarbeidets hovedoppgaver.

§ 4 Rettslig status

Virksomheten er ikke et eget rettssubjekt. Den enkelte kommune er selv rettslig part i alle kontrakter som Innherred Innkjøp inngår på vegne av kommunene.

§ 5 Geografisk plassering

Samarbeidet har en desentralisert struktur ved at de ansatte tilbys kontorsted i en av de deltagende kommunene. Alle kommunene skal stille nødvendige kontorlokaler og administrativ støtte til rådighet for samarbeidet. Kommunenes kostnader inngår i kostnadsfordelingen mellom kommunene etter vedtatt kostnadsnøkkel. Styret vedtar en standard for fastsetting av slike kostnader.

§ 6 Forretningsadresse, arbeidsgiveransvar og administrative støttefunksjoner

Inderøy kommune ivaretar det formelle arbeidsgiveransvaret for samarbeidets ansatte, arkivansvar, samarbeidets forretningsadresse, regnskapsføring, administrative støttefunksjoner og øvrige funksjoner som inngår i daglig drift. Kommunen ivaretar alle sider av arbeidsforholdet for virksomhetens ansatte.

Kommunens kostnader ved å ivareta disse funksjonene inngår i kostnadsfordelingen mellom kommunene etter vedtatt kostnadsnøkkel.

§ 7 Deltakerkommunenes betalingsforpliktelser og kostnadsnøkkel

Det er ikke innskuddsplikt i samarbeidet. Deltakerne fordeler driftens faktiske kostnader mellom seg etter vedtatt kostnadsnøkkel. Kostnadene avregnes kvartalsvis. Kostnadsnøkkelens oppdateres ved inn- og utmeldinger.

Kostnadsnøkkel er en fast andel på 12 % per deltakerkommune og en andel på 88 % basert på folketall. Kostnadsfordelingen blir oppdatert årlig basert på folketallet 31.12. forutgående år, med virkning for påfølgende budsjettår. Ved endringer i kommunestruktur oppdateres kostnadsnøkkel fra samme budsjettår som endringen trer i kraft.

For deltakere som ikke kan legge folketallet til grunn, for eksempel interkommunale selskaper, fastsettes en kostnadsnøkkel av styret.

§ 8 Ansvarsfordeling

De enkelte deltakerne hefter med hele sin formue for sin aktuelle andel etter vedtatt kostnadsnøkkel av samarbeidets samlede forpliktelser.

§ 9 Styrende organer

Samarbeidet skal ha et styre.

Samarbeidet skal ha en daglig leder som også er styrets sekretær.

§ 10 Styrets medlemmer og konstituering

Alle deltakende kommuner skal ha en representant i styret. Styremedlemmet er kommunens rådmann. Daglig leder kan ikke være medlem av styret.

Ved forfall hos fast representant utpeker rådmannen i deltakerkommunen møtende vara.

Styret konstituerer seg selv og velger selv sin leder og nestleder for 2 år.

§ 11 Styrets møter

Styret kalles sammen ved behov, men ikke sjeldnere enn hvert kvartal. Ethvert medlem av styret kan kreve at styret samles.

Styrets leder eller daglig leder kaller inn til styremøter.

Styrets møter ledes av styrets leder. Styret fattet vedtak med alminnelig flertall. Hvert styremedlem har en stemme med lik stemmevekt, der styreleders stemme er avgjørende ved stemmelikhet.

Daglig leder er styrets sekretær, forbereder saker for styrets behandling og har tale- og forslagsrett i styrets møter. Daglig leder fører protokoll fra styrets møter, og denne gjennomgås ved møtets slutt.

§ 12 Ledelse av og tilsyn med virksomheten

Styret tilsetter daglig leder. Daglig leder tilsetter øvrige ansatte.

Daglig leder har ansvar for virksomhetens daglige ledelse, herunder personal-, resultat- og budsjettansvar. Daglig leder har ansvar for at virksomheten opererer innen rammene av regelverk om offentlige anskaffelser.

Daglig leder har ansvar for at saker til styret er tilstrekkelig opplyst, og for å fremme saker for styret om forhold av betydning for virksomheten. Daglig leder har ansvar for å iverksette tiltak ved avvik.

Styret vedtar strategiske føringer og mål for virksomheten. Styret fører løpende tilsyn med virksomheten. Styret har det overordnede ansvar for at virksomheten opererer innen gjeldende regelverk.

Styret har instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor daglig leder.

§ 13 Budsjettbehandling

Styret vedtar detaljert budsjett for det påfølgende kalenderår. Budsjettet skal oversendes deltakerkommunene innen 1. juli. Budsjettet er ikke endelig før budsjetttrammen er vedtatt av kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune.

Styret sørger også for utarbeidelse av økonomiplan som viser utvikling av kostnader og konsekvenser for driften i en fireårsperiode. Denne oversendes deltakerkommunene som grunnlag for deres økonomiplanarbeid.

§ 14 Økonomistyring og rapportering

Daglig leder er ansvarlig for daglig oppfølging og økonomistyring, og rapporterer til styret.

Styret utøver økonomistyring gjennom det enkelte driftsår.

Deltakerkommunene skal få nødvendig informasjon til bruk i sin økonomiske rapportering. Styrets medlemmer er ansvarlige for at slik informasjon blir gitt. Daglig leder er ansvarlig for å utarbeide tilstrekkelig grunnlagsmaterieell for slik rapportering. Informasjon skal gis i slik form og slikt tidspunkt at deltakerkommunene kan ta stilling til og kreve iverksatt tiltak ved fare for budsjettmessige avvik.

§ 15 Innkjøpsstrategi og innkjøpsprosesser

Det skal utarbeides en innkjøpsstrategi som skal være felles for alle deltakerkommunene. Innkjøpsstrategien behandles i kommunestyrene og vedtas av styret.

Daglig leder er ansvarlig for alle innkjøpsprosesser innen sitt ansvarsområde. Daglig leder er ansvarlig for å gjennomføre anskaffelser, inkludert valg av leverandør. Daglig leder er ansvarlig for å ivareta nødvendig involvering av og informasjon til deltakerkommunenes linjeorganisasjon.

Daglig leder er ansvarlig for malverk og prosessbeskrivelser for anskaffelser, også på områder der deltakerkommunene selv foretar den praktiske anskaffelsen.

§ 16 Endring av vedtektene

Vedtektene vedtas av kommunestyret selv i samtlige deltakende kommuner.

Styret kan fremme forslag til endringer i vedtektene. Endring av vedtektene krever vedtak i samtlige deltakerkommuner.

§ 17 Tiltredelse av andre kommuner

Styret kan med alminnelig flertall vedta at andre kommuner kan tiltre samarbeidet.

Dersom utvidelsen må anses som så betydelig at det endrer samarbeidets karakter, må kommunestyret i alle deltakerkommuner fatte vedtak om fortsatt deltakelse i samarbeidet.

§ 18 Uttreden

Den enkelte kommune kan med minimum ett års skriftlig varsel ensidig si opp sin deltakelse i samarbeidet. Uttreden skjer med virkning fra 1. januar etter oppsigelsestiden er utløpt.

§ 19 Avvikling av samarbeidet

Kommunene kan enstemmig vedta å avvikle samarbeidet. Ved slik avvikling har samtlige kommuner likt ansvar i avviklingen, også for ivaretagelsen av de ansattes rettigheter etter arbeidsmiljøloven.

§ 20 Utelukking

Dersom en deltakerkommune vesentlig misligholder sine forpliktelser etter vedtektene, kan de øvrige kommunene enstemmig vedta at deltakerkommunen skal utelukkes fra samarbeidet. Slik utelukkelse krever vedtak i kommunestyret selv i alle de øvrige deltakerkommuner.

§ 21 Tvist

Tvister skal søkes løst gjennom forhandlinger. Dersom forhandlinger ikke fører fram, kan tvisten bringes inn for et utvalg oppnevnt av fylkesmannen.

§ 22 Ikrafttredelse

Innherred innkjøp etableres 01.01.2019.

Lokal forskrift om nedgravde oljetanker - Verdal kommune

Saksbehandler: Trine Bjørnerås E-post: trine.bjorneraas@verdal.kommune.no Tlf.: 47473891	Arkivref: 2018/8721 - /P36
---	--------------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Komité plan og samfunn - utgått	04.12.2018	106/18
Kommunestyre	10.12.2018	109/18

Saksprotokoll i Komité plan og samfunn - 04.12.2018

BEHANDLING:

Ved votering ble rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

INNSTILLING:

Forskrift om nedgravde oljetanker for Verdal kommune vedtas.

Rådmannens innstilling:

Forskrift om nedgravde oljetanker for Verdal kommune vedtas.

Vedlegg:

- 1 Høringsuttalelse - forslag til forskrift for nedgravde oljetanker i Verdal kommune
- 2 Forskrift om nedgravde oljetanker, Verdal kommune, Trøndelag
- 3 Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) Del 1.
Forurensset grunn og sedimenter

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Saken omhandler utarbeiding av lokal forskrift slik at forurensningsforskriftens kapittel 1, *Tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker*, skal gjelde for alle nedgravde oljetanker i Verdal kommune, uansett størrelse. Forurensningsforskriftens kapittel 1, *Tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker*, krever at oljetanker på mer enn 3 200 liter, som permanent tas ut av bruk, skal tømmes for olje og graves opp. Det er gitt adgang for

kommuner til å lage egen forskrift slike at miljø og sikkerhet ivaretas også for oljetanker under 3200 liter.

Nedgravde oljetanker representerer en økende kilde til forurensning i grunnen. En oljetank har begrenset levetid og nedgravde ståltanker utsettes for fuktighet både fra oljen som kondenserer inne i tanken og fra jorda utenfor tanken. Dette vil over tid kunne føre til rust. En nedgravd glassfibertank er sårbar for endringer i trykk og kan revne. Selv om ikke tanken ruster, så gjør oljetankens rør og ledninger det. Lekkasje fra oljetanker kan få store konsekvenser for miljø, helse og økonomi.

Stortinget har vedtatt at det skal innføres forbud mot bruk av mineralolje (fossil olje) til oppvarming av bygninger. Hensikten er å redusere utslipp av klimagasser fra oppvarming, samtidig som fyringssikkerhet ivaretas. Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet har fastsatt en ny forskrift som forbyr fyring med mineralolje til oppvarming av bygninger fra 01.01.2020. Dersom man ikke endrer til annen type olje, vil anlegg måtte tas ut av permanent bruk og dermed må det gjøres tiltak i forhold til dette.

KPS vedtok 11.9.2018 i sak PS 081/18 at forskrift om nedgravde oljetanker for Verdal kommune, Trøndelag, skulle legges ut til offentlig ettersyn som forskrift i henhold til forvaltningsloven § 37, med høringsfrist på seks uker fra kunngjøring.

Lokal forskrift om nedgravde oljetanker skal først og fremst hindre forurensning til grunnen ved at mineraloljetanker kreves gravd opp etter at de tas ut av permanent bruk, senest i 2020. Denne forskriften vil sikre en lik håndhevelse innen hele kommunen, uansett tankstørrelse.

Gjennom oppgraving av tanken vil det vises om tanken har lekket olje til grunnen og eventuelle forurensede masser kan fjernes før det får konsekvenser for nærmiljøet. Dersom det skal gis dispensasjon fra fjerning av tanken, må det likevel tas forhåndsregler om at tanken må være tett, tanken må være tømt og rengjort og påfyllingsanordninger må fjernes slik at ikke tanken uforvarende kan bli fylt igjen. Deretter skal tanken fylles med godkjent fyllmasse.

Det har kommet inn en høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Verdal. Naturvernforbundet er positive til forslaget om forskrift for nedgravde oljetanker i Verdal. De trekker frem at også små tanker kan utgjøre en miljøtrussel og at det derfor er positivt at forskriften gjelder for alle nedgravde oljetanker uavhengig av størrelse. At forskriften gjelder for hele kommunen som geografisk område presiseres også som viktig. Ellers oppfordres kommunen igangsette informasjonstiltak som følge av den nye forskriften. Naturvernforbundet vil gjerne samarbeide med kommunene med å igangsette en informasjonskampanje.

Vurdering:

Forskrift om nedgravde oljetanker for Verdal kommune vedtas.

Ås, 30.10.2018

Verdal Kommune
Postboks 24
7651 VERDAL

Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Verdal – forslag til forskrift for nedgravde oljetanker i Verdal kommune.

Viser til forslag lagt ut på Verdal kommunes hjemmesider på forskrift om nedgravde oljetanker i Verdal kommune datert 11.09.2018 med høringsfrist 2.11.2018.

Naturvernforbundet er svært positiv til at kommunen har kommet med forslag om forskrift for nedgravde oljetanker i Verdal. Det er satt i gang arbeid med en nasjonal forskrift, men det er bra at kommunen selv kommer med en forskrift inntil videre. Vi synes dette forslaget er godt. Av de paragrafer i forskriften er det spesielt positivt at kommunen inkluderer tanker av alle størrelser gjennom § 1. Små tanker kan også utgjøre en miljøtrussel. I tillegg sies det i §1 at forskriften gjelder hele kommunen som geografisk område. Det er meget viktig at dette er presisert.

Når kommunen nå kommer med forskriften vil vi videre oppmuntre kommunen til å igangsette informasjonstiltak som en følge av den nye forskriften. Regjeringen kommer med et forbud om fyring med mineralolje til oppvarming av boliger fra og med 1. januar 2020. Når det nå blir strengere så trenger også innbyggerne veiledning og informasjon. Vi vil oppfordre til å vise til veiledningssiden oljefri.no og Enova sin støtteordning på enova.no, for eksempel gjennom kommunens nettsider. Støtteordningene vil fases ut etter hvert, så her gjelder det å komme i gang raskest mulig om en skal få glede av det. I tillegg kan det også igangsettes en informasjonskampanje der vi i Naturvernforbundet gjerne kan samarbeide med kommunen.

Med hilsen

Andrea Vestvik
Leder
Naturvernforbundet i Verdal

Forskrift for nedgravde oljetanker, Verdal kommune

Hjemmel: Fastsatt av kommunestyre med hjemmel i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 1, jf. lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9 første ledd nr. 3.

§ 1. Virkeområde, jf. forurensningsforskriften § 1-2

Sentral forurensningsforskrift om nedgravde oljetanker (kap. 1) gjelder for alle nedgravde tanker uavhengig av størrelse. Forskriften gjelder i hele kommunen. I tillegg gjelder bestemmelsene i denne forskriften.

§ 2. Definisjoner, jf. forurensningsforskriften § 1-3

I tillegg til forurensningsforskriftens § 1-3 annet ledd gjelder følgende presisering av «nedgravd»: Tanker som er delvis nedgravd, eller ligger direkte på bakken slik at bunnen ikke er tilgjengelig for inspeksjon, regnes som nedgravd.

Nedgravd røropplegg tilknyttet tanken regnes som en del av tanken.

§ 3. Særlige bestemmelser, jf. forurensningsforskriften § 1-12

3-1. Flom og høy grunnvannsstand

Alle tanker i flomutsatte områder skal forankres. I øvrige områder med varierende eller høyt grunnvannsnivå, skal det gjennomføres tilstrekkelig forankring.

3-2. Større tanker

Det stilles særskilte krav ved plassering av tanker som er større enn 3 m³. Se 3-4.

3-3. Nærhet til vassdrag

Det stilles særskilte krav ved plassering av alle tanker nærmere enn 100 meter fra alle vassdrag og bekker med sikker årlig vannføring. Se 3-4.

3-4. Særskilte krav

For større tanker, over 3 m³ og tanker i nærhet til vassdrag stilles følgende krav:

Enkeltbunnet tank tillates ikke. Det må enten benyttes dobbeltvegget tank med tilhørende overvåkning, eller overgrunnstanker som kan godkjennes av kommunen.

Alle tanker skal ha overfyllingsvern.

3-5. Særlige utsatte områder

Kommunen kan i særlige utsatte områder vedta strengere regler enn fastsatt ovenfor. Dette vurderes i hvert enkelt tilfelle.

§ 4. Periodiske tilstandskontroller, jf. forurensningsforskriften § 1-6

Det skal utføres tilstandskontroll på alle tanker i henhold til sentral forskrift § 1-6. Dokumentasjon på tilstandskontroll skal sendes til det ansvarlige brann- og redningsvesenet for kommunen.

§ 5. Nedgravde oljetanker som ikke er i bruk, jf. forurensningsforskriften § 1-8

Alle nedgravde oljetanker som ikke er i bruk skal behandles i henhold til sentral forskrift § 1-8. For nedgravde oljetanker som ikke er i bruk og som ligger slik til at de er vanskelig å fjerne kan eier/ bruker søke kommunen om å rengjøre disse, og at de fylles med sand, grus o.l. i stedet for oppgraving. Ved godkjenning fra kommunen skal slike tilfeller dokumenteres av utførende både skriftlig og med billedmateriale.

§ 5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)

Del 1. Forurensset grunn og sedimenter

Bestemmelser om

- tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker står i kapittel 1,
- opprydding i forurensset grunn ved bygge- og gravearbeider står i kapittel 2,
- forurensningslovens anvendelse for havner står i kapittel 3,
- anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt står i kapittel 4.

0 Endret ved forskrift 29 april 2005 nr. 405.

Kapittel 1. Tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker

Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9 første ledd nr. 3.

§ 1-1. *Formål*

Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker ved å stille krav om regelmessig kontroll, og krav til oljetankenens tilstand og kvalitet.

§ 1-2. *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for nedgravde tanker med kapasitet til å oppbevare mer enn 3200 liter olje. I særlige tilfeller kan kommunen bestemme at dette kapitlet også skal gjelde for tanker med kapasitet til å oppbevare 3200 liter olje eller mindre.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for verdifulle natur-, kultur-, frilufts- og landbruksområder og i tettbygde strøk, samt i områder hvor lekkasje vil kunne føre til forurensningsmessige konsekvenser for grunnvann, vassdrag og sjø. Kommunen fastsetter de nærmere grensene for bestemmelsenes geografiske virkeområde. Kommunen kan også vedta at bestemmelsene skal gjelde for andre områder enn de som er nevnt ovenfor dersom risikoen for forurensningsmessige konsekvenser av et oljeutslipp anses å være vesentlig. Dersom eventuelle utslipp fra nedgravde oljetanker i kommunen ikke vil føre til nevneverdig skade eller ulempe, kan kommunen la være å fastsette noen grense for geografisk virkeområde.

Unntatt fra bestemmelsene i dette kapitlet er alle nedgravde oljetanker eller andre anlegg som faller inn under de til enhver tid gjeldende forskrifter om tiltak for å hindre lekkasje fra nedgravd tank med brannfarlig væske klasse A.

§ 1-3. *Definisjoner*

Med olje menes i dette kapitlet alle petroleumsprodukter med flammepunkt over 23 °C.

Med nedgravd oljetank menes tank under bakkenivå, som anvendes eller er tenkt anvendt til oppbevaring av olje, og som ligger slik til at ikke hele tanken kan inspiseres utvendig.

Med den ansvarlige menes den som er ansvarlig etter forurensningsloven § 7. Bruker av nedgravd oljetank er den ansvarlige dersom bruker skal sørge for faktisk vedlikehold og drift av oljetanken. Eier regnes alltid som ansvarlig dersom bruker ikke oppfyller sitt ansvar etter bestemmelsene i dette kapitlet.

Med GUP-tanker menes oljetanker av glassfiberarmert, umettet polyester.

Med særlig korrosjonsbeskyttet ståltank menes en ståltanktype som er sikret mot korrosjon med belegg eller katodisk beskyttelse både utvendig og innvendig.

§ 1-4. Tankkvalitet

Oljetanker som graves ned, skal være produsert i samsvar med de retningslinjer som til enhver tid følger av Norsk Standard.

I de tilfeller hvor oljetankens egenskaper er slik at spesielle forsiktighetsregler må ivaretas for å hindre mulig lekkasje som følge av skade under transport, håndtering eller installasjon, skal skriftlig instruks for disse aktivitetene følge med hver tank ved levering fra produsenten.

§ 1-5. Kontroll av nedgravde oljetanker

Den ansvarlige for nedgravd oljetank plikter å iverksette tilstandskontroll for å sikre at tanken til enhver tid er i betryggende stand. Kontrollen skal gjennomføres som periodiske tilstandskontroller, jf. § 1-6, eller ved et system for automatisk lekkasjeovervåkning, jf. § 1-7.

Kontrollen skal dokumenteres skriftlig. Dokumentasjonen skal oppbevares av den ansvarlige og kontrolløren. Kontrolløren skal forelegge dokumentasjonen for kommunen etter gjennomført tilstandskontroll.

En oljetank som ikke er i betryggende stand, skal enten tas ut av bruk eller utbedres etter alminnelig aksepterte metoder. En oljetank som har vært gjenstand for slik utbedring, kan ikke tas i bruk før det er gjennomført ny tilstandskontroll.

§ 1-6. Periodiske tilstandskontroller

Det skal utføres tilstandskontroll i henhold til følgende tidspunkter:

- a) *Enkeltbunnet ståltank*: første kontroll etter 15 år, deretter periodisk tilstandskontroll hvert femte år. Dersom påviste korrosjonsskader er små, av begrenset omfang og hovedsakelig forekommer utvendig, kan kontrollintervallet forlenges fra 5 til 10 år dersom det installeres katodisk beskyttelse. Katodisk beskyttelse skal installeres innvendig og/eller utvendig i betraktning av hvor korrosjonsskadene forekommer. Utvendig katodisk beskyttelse etterprøves ved potensial- og strømmålinger for å bekrefte at systemet fungerer.
- b) *Dobbeltbunnet ståltank*: første kontroll etter 15 år, deretter periodisk tilstandskontroll hvert femte år. En grundig utført og dokumentert tetthetsprøving av dobbeltbunnen er tilstrekkelig tilstandskontroll.
- c) *Særlig korrosjonsbeskyttet ståltank*: første kontroll etter 20 år. Denne tilstandskontrollen benyttes i fastsettingen av senere kontrolltidspunkt og kontrollintervaller.
- d) *GUP-tank*: det skal gjennomføres trykktesting omlag to år etter nedgraving. Ved tilfredsstillende resultat av denne trykktesting, gjennomføres ordinær førstegangskontroll ved 30-års alder. Denne tilstandskontrollen benyttes i fastsettingen av senere kontrolltidspunkt og kontrollintervaller.
- e) *Dobbeltvegget tank*: et kontinuerlig overvåkningssystem, jf. § 1-7, er tilstrekkelig tilstandskontroll for dobbeltveggete tanker, samt for tanker som sammen med kunststoffduker (linere) og systemer som gir dobbeltveggeffekt. Det skal føres en revisjonsbok der service, alarmer, reparasjoner og funksjonsprøvinger loggføres.
- f) *Rekondisjonert ståltank*: første kontroll etter 10 år, deretter periodiske tilstander hvert femte år.

§ 1-7. Automatisk lekkasjeovervåkning av dobbeltveggete tanker

I de tilfellene der automatisk lekkasjeovervåkning anses tilstrekkelig etter § 1-6 bokstav e, skal overvåkningssystemet være i overensstemmelse med spesifikasjoner nevnt i denne paragraf.

Overvåkningssystem for automatisk kontinuerlig tilstands- eller lekkasjeovervåkning skal gi alarm før væske lekker ut av tanken og ut i det omkringliggende miljøet. Varslingssystemet skal i henhold til dette gi alarm dersom førstebarrieren svikter slik at tankinnholdet kommer i kontakt med annenbarrieren, og dersom

annenbarrieren er defekt, slik at den ikke kan oppfylle sin funksjon hvis førstebarrieren svikter. Alarm skal gis hurtig slik at risiko for forurensning minimaliseres. Følsomheten i systemet skal være minst så god at en lekkasje gjennom tankvegg på 0,76 liter pr. time gir lekkasjealarm. Systemet skal være operativt til enhver tid. Det skal føres revisjonsbok over service, alarmer, reparasjoner, kontroller og funksjonsprøvinger.

Den ansvarlige skal sørge for at det til enhver tid finnes en driftsansvarlig person for tanken. Denne personen skal kjenne prinsippene i tankens og overvåkningssystemets oppbygning og funksjon, og skal være ansvarlig for daglig drift og kontroll, inklusive føring av revisjonsbok.

Overvåkningssystemet skal kontrolleres minst en gang pr. uke. Det skal foreligge en skriftlig prosedyre for hvordan slik kontroll skal gjennomføres. Minst hvert femte år skal det foretas en mer omfattende kontroll av at overvåkningssystemet fungerer. Den skal omfatte funksjonstest av alarmen og kalibrering av måleutstyret som brukes i overvåkningssystemet.

Den ansvarlige skal sørge for at det etableres en beredskap som kan iverksette nødvendige skadebegrensende tiltak når varslng om lekkasje har funnet sted. Det må foreligge skriftlige prosedyrer for hva som skal skje dersom alarmen utløses, eller dersom avvik forekommer ved den løpende oppfølgingen. Prosedyrene må omfatte en plan for hvordan tank skal tømmes og tankinnhold sikres, samt andre tiltak for å hindre at det oppstår skadevirkninger på miljøet dersom det konstateres lekkasje. Beredskapen skal prøves minst hvert 5. år i sammenheng med en mer omfattende kontroll av overvåkningssystemet, jf. tredje ledd.

§ 1-8. Nedgravde oljetanker som ikke er i bruk

Nedgravde oljetanker som midlertidig tas ut av bruk, skal tømmes for olje og sikres slik at utilsiktet påfylling ikke kan forekomme.

Tanker som permanent tas ut av bruk, skal tømmes og graves opp. Tanker som ikke kan gjenbrukes uten å representere fare for lekkasje, skal destrueres. Kommunen kan i særlige tilfeller gi tillatelse til at tanker som permanent tas ut av bruk, rengjøres og fylles med sand, grus o.l. i stedet for oppgraving. For gjenfylte og oppgravde kondemnerte tanker skal påfyllingsanordningen fjernes eller sikres slik at utilsiktet påfylling eller forsøk på påfylling forhindres.

§ 1-9. Meldeplikt

Den ansvarlige for en nedgravd oljetank skal gi skriftlig melding om tanken til kommunen.

På samme måte skal den ansvarlige senest en måned før en oljetank graves ned, gi skriftlig melding til kommunen om tankens størrelse, konstruksjon, korrosjonsbeskyttelse, alder og kartangivelse av hvor tanken ønskes lagt ned på eiendommen. Kommunen kan kreve tilsvarende opplysninger for eksisterende nedgravde oljetanker.

Blir en nedgravd oljetank tatt ut av bruk, skal den ansvarlige gi skriftlig melding om dette til kommunen.

§ 1-10. Tilsyn, registrering og krav til kontrollør

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet overholdes.

Kommunen er ansvarlig for å etablere og ajourføre et register med nødvendige opplysninger om nedgravde oljetanker innen kommunen.

Kommunen skal stille kvalifikasjonskrav til den som foretar kontroll etter § 1-6, og til den som skal foreta mer omfattende kontroll etter § 1-7 fjerde ledd.

§ 1-11. Dispensasjon

Kommunen kan dispensere fra kravene i dette kapitlet eller deler av disse når konsekvensene av eventuell oljeforurensning anses å være ubetydelige.

§ 1-12. *Kommunens myndighet i særlige tilfeller*

I særlige tilfeller kan kommunen innføre spesielt strenge eller hyppige tilstandskontroller, aldersbegrensninger, krav til teknisk utforming, maksimalvolum og/eller forbud mot all installasjon og bruk av nedgravde oljetanker.

§ 1-13. *Ansvar*

Reglene i kapittel 8 i forurensningsloven om erstatning for forurensningsskade, kommer til anvendelse overfor den ansvarlige og kontrollør etter dette kapitlet.

§ 1-14. *Overgangsbestemmelser*

Nedgravde oljetanker som er installert før 1970 skal være førstegangskontrollert innen utgangen av 1999. Nedgravde oljetanker som er tatt i bruk i perioden 1970 og frem til 1980, skal være førstegangskontrollert innen utgangen av 2001. GUP-tanker førstegangskontrolleres senest ved oppnådd 30-års alder. Kapitlets krav gjøres gjeldende fullt ut innen utgangen av 2005.

I særlige tilfeller kan kommunen gi pålegg om raskere iverksettelse av førstegangskontroll.

Kapittel 2. Opprydding i forurensset grunn ved bygge- og gravearbeider

Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9, § 52a og § 85.

§ 2-1. *Formål*

Dette kapitlet har til formål å sikre at områder med forurensset grunn ikke skal medføre uakseptabel helse- og miljørisiko i omgivelsene.

§ 2-2. *Virkeområde*

Dette kapitlet gjelder ved terrenginngrep i områder hvor det har vært virksomhet som kan ha forurensset grunnen, det finnes tilkjørte forurensede masser eller det av andre årsaker er grunn til å tro at det er forurensset grunn.

Dette kapitlet gjelder ikke for saker som omfattes av kapittel 22 om mudring og dumping i sjø og vassdrag.

Miljødirektoratet kan i det enkelte tilfelle bestemme at dette kapitlet ikke skal gjelde for lokaliteter som ut fra spesielle forhold bør behandles av Miljødirektoratet eller den Miljødirektoratet bemyndiger.

0 Endret ved forskrifter 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009), 21 juni 2010 nr. 1073, 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 2-3. *Definisjoner*

I dette kapitlet menes med

- a) *forurensset grunn*: jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer overstiger fastsatte normverdier for forurensset grunn, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, eller andre helse- og miljøfarlige stoffer som etter en risikovurdering må likestilles med disse. Grunn der konsentrasjonen av uorganiske helse- eller miljøfarlige stoffer ikke overstiger lokalt naturlig bakgrunnsnivå i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført, skal likevel ikke anses for forurensset. Grunn som danner syre eller andre stoffer som kan medføre forurensning i kontakt med vann og/eller luft, regnes som forurensset grunn dersom ikke annet blir dokumentert,

- b) *tiltakshaver*: den person eller foretak som terrenginngrepet utføres på vegne av og som er ansvarlig for at tiltaket blir utført i samsvar med myndighetskrav,
- c) *terrenginngrep*: graving, planering, masseuttak, utfylling og andre inngrep som kan medføre skade eller ulempe ved at eksisterende forurensning spres eller gjøres mindre tilgjengelig for oppryddingstiltak,
- d) *akseptkriterier*: beregnede konsentrasjoner av enkeltstoffer eller stoffgrupper i grunnen, som kan aksepteres på bakgrunn av en risikovurdering basert på planlagt bruk av eiendommen og stedspecifikke forhold for øvrig. Miljødirektoratet kan fastsette retningslinjer for hvordan akseptkriteriene skal utarbeides.

0 Endret ved forskrifter 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009), 21 juni 2010 nr. 1073, 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 2-4. *Krav om undersøkelser*

Tiltakshaver skal vurdere om det er forurensset grunn i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført.

Dersom det er grunn til å tro at det er forurensset grunn i området, skal tiltakshaver sørge for at det blir utført nødvendige undersøkelser for å få klarlagt omfanget og betydningen av eventuell forurensning i grunnen. Undersøkelsene skal som minimum avklare om normverdier, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, er overskredet.

Dersom undersøkelsene viser at det er forurensset grunn, jf. § 2-3 bokstav a, kreves det ytterligere undersøkelser og vurderinger for å klargjøre eventuelle konflikter mellom miljøsinn og brukerinteresser og behov for tiltak.

0 Endret ved forskrift 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009).

§ 2-5. *Krav til tiltak ved terrenginngrep i forurensset grunn*

Ved terrenginngrep i forurensset grunn plikter tiltakshaver å gjennomføre de tiltak som er nødvendige for å sikre at

- a) grunnen ikke lenger er forurensset eller at fastsatte akseptkriterier for eiendommen ikke overskrides,
- b) anleggsarbeidet, herunder oppgraving og disponering av forurensset masse, ikke medfører forurensningsspredning eller fare for skade på helse eller miljø.

Forurensset masse som ikke disponeres på eiendommen, skal leveres til godkjent deponi eller behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven.

0 Endret ved forskrift 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009).

§ 2-6. *Krav til tiltaksplan*

For terrenginngrep i forurensset grunn skal det utarbeides tiltaksplan.

Tiltaksplanen skal inneholde følgende punkter:

- 1) redegjørelse for de undersøkelser av forurensning i grunnen som er foretatt, jf. § 2-4,
- 2) redegjørelse for eventuelle akseptkriterier fastsatt etter § 2-5 bokstav a,
- 3) vurdering av risiko for forurensningsspredning under arbeidet som følge av terrenginngrepet, jf. § 2-5 bokstav b,
- 4) redegjørelse for hvilke tiltak som skal gjennomføres for å oppfylle kravene i § 2-5, samt tidsplan for gjennomføring,
- 5) redegjørelse for hvordan forurensset masse skal disponeres,
- 6) redegjørelse for hva som vil bli iverksatt av kontroll og overvåking under og etter terrenginngrepet, dersom det er behov for dette,
- 7) dokumentasjon for at tiltakene vil bli gjennomført av godkjente foretak, jf. forskrift 22. januar 1997 nr. 35 om godkjenning av foretak for ansvarsrett og foretak med særlig faglig kompetanse dersom det er stilt krav om dette, jf. § 2-7.

Tiltaksplanen skal sendes kommunen.

Dersom terrenginngrepet også krever melding eller søknad etter plan- og bygningsloven, skal tiltaksplanen sendes sammen med denne.

0 Endret ved forskrift 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009).

§ 2-7. *Krav til faglige kvalifikasjoner*

Kommunen kan bestemme at tiltakshaver ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-4 og utarbeidelse av tiltaksplan etter § 2-6, benytter foretak med særlig faglig kompetanse. Miljødirektoratet kan gi veiledning om og fastsette retningslinjer med kriterier for slik faglig kompetanse.

0 Endret ved forskrifter 21 juni 2010 nr. 1073, 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 2-8. *Godkjenning av tiltaksplan*

Tiltaksplanen skal godkjennes av kommunen.

Kommunens godkjenning fratar ikke tiltakshaver ansvaret for at tiltakene er tilstrekkelige i henhold til § 2-5.

Kommunen kan bestemme at tiltakshaver skal varsle naboer og eventuelle andre berørte om det planlagte terrenginngrepet.

Kommunens behandling av tiltaksplanen skal så langt det er mulig samordnes med behandlingen av saken etter plan- og bygningsloven.

§ 2-9. *Gjennomføring av tiltak, rapportering m.m.*

Tiltakshaver skal på ethvert tidspunkt kunne dokumentere at arbeidene skjer i samsvar med bestemmelser i dette kapitlet og med godkjent tiltaksplan. Eventuelle avvik fra tiltaksplanen skal godkjennes av kommunen.

Umiddelbart etter at tiltakene (med unntak for overvåking) er gjennomført, skal tiltakshaver rapportere til kommunen om gjennomføring av tiltakene i henhold til planen.

I saker hvor tiltaket ikke utgjør en fullstendig opprydning slik at det fortsatt er forurensset grunn på eiendommen, kan ikke nye terrenginngrep finne sted på den delen av eiendommen hvor det er forurensset grunn, uten at kommunen er varslet og eventuelt har godkjent terrenginngrepet etter bestemmelsene i dette kapittel.

Kommunen skal etter nærmere retningslinjer fra Miljødirektoratet sørge for rapportering av data til databasen Grunnforurensning som er etablert av Miljødirektoratet. Tiltakshaver skal gi kommunen opplysninger som er nødvendige for denne rapporteringen. Kommunen kan gi bestemmelser om krav til tiltakshavers rapportering.

Tiltak som betinger eller innebærer overvåking i ettertid, må i tillegg rapporteres i samsvar med godkjent tiltaksplan, og når overvåking er avsluttet.

Er arbeid ikke satt i gang senest 3 år etter at tiltaksplanen er godkjent av kommunen, må ny tiltaksplan utarbeides og sendes kommunen. Det samme gjelder hvis arbeid innstilles i lengre tid enn 2 år.

0 Endret ved forskrifter 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009), 21 juni 2010 nr. 1073, 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 2-10. *Plikt til å stanse igangsatt terrenginngrep dersom det oppdages forurensning i grunnen*

Dersom det først oppdages forurensning i grunnen eller det oppstår mistanke om slik forurensning etter at terrenginngrepet er igangsatt, skal alt arbeid som kan utløse spredningsfare straks stanses. Tiltakshaver plikter da å gjennomføre undersøkelser i henhold til § 2-4. Dersom undersøkelsene viser at grunnen er forurensset, inntreer pliktene etter § 2-5 og § 2-6. Regelen om nabovarsel i § 2-8 gjelder tilsvarende.

Plikten til å stanse arbeidet etter denne bestemmelsen gjelder ikke tiltak som er nødvendige for å redusere eller stanse forurensning eller fare for dette.

§ 2-11. Tilsyn og kontroll

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet følges og kan i den forbindelse treffe enkeltvedtak etter bestemmelsene i forurensningsloven § 49 til § 51. Kommunen har også myndighet etter forurensningsloven § 7 fjerde ledd, § 18, § 74, § 75 og § 76.

§ 2-12. Gebyr

Kommunen kan fastsette forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll. Gebyrene skal samlet ikke overstige kommunens kostnader.

Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 2-13. Fastsettelse av stoffer og normverdier

Miljødirektoratet kan endre og utvide listen i vedlegg 1 til dette kapitlet over helse- og miljøfarlige stoffer og normverdiene knyttet til disse.

0 Endret ved forskrifter 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009), 21 juni 2010 nr. 1073, 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 2-14. Overgangsbestemmelser

Tillatelser til og pålegg om oppgraving, behandling og annen håndtering av forurensset grunn gitt før 1. juli 2004, omfattes ikke her.

Vedlegg 1. Normverdier

<i>Stoff</i>	<i>Normverdier (mg/kg)</i>
<i>Metaller:</i>	
Arsen	8
Bly (uorganisk)	60
Kadmium	1,5
Kvikksølv	1
Kobber	100
Sink	200
Krom (III)	50 (tot)
Krom (VI)	2
Nikkel	60
Cyanid fri	1
<i>PCB:</i>	
Σ7PCB	0,01
<i>Klorerte pesticider:</i>	
Lindan	0,001
DDT	0,04
<i>Klorerte benzener:</i>	
Monoklorbenzen	0,03

Stoff	Normverdier (mg/kg)
1,2-diklorbenzen	0,1
1,4-diklorbenzen	0,07
1,2,4-triklorbenzen	0,05
1,2,3-triklorbenzen	0,01
1,3,5-triklorbenzen	0,01
1,2,4,5-tetraklorbenzen	0,05
Pentaklorbenzen	0,1
Heksaklorbenzen	0,01
<i>Flyktige halogenerte hydrokarboner:</i>	
Diklormetan	0,06
Triklormetan	0,02
Trikloretan	0,1
Tetraklormetan	0,02
Tetrakloretan	0,01
1,2-dikloretan	0,01
1,2-dibrometan	0,004
1,1,1-trikloretan	0,1
1,1,2-trikloretan	0,01
<i>Fenoler og klorfenoler:</i>	
Fenol	0,1
Sum mono,di,tri,tetra klorfenol	0,06
Pentaklorfenol	0,006
<i>PAH-forbindelser :</i>	
Σ16 PAH	2
Naftalen	0,8
Fluoren	0,8
Fluoranten	1
Pyren	1
Benso(a)pyren	0,1
<i>BTEX:</i>	
Benzen	0,01
Toluen	0,3
Etylbenzen	0,2
Xylen	0,2
<i>Alifatiske hydrokarboner:</i>	
Alifater C5-C6	7
Alifater >C6-C8	7
Alifater >C8-C10	10
Alifater >C10-C12	50
Alifater >C12-C35	100
<i>Tilsetningsstoffer til bensin og oljeprodukter:</i>	
MTBE	0,2
Tetraetylbly	0,001
<i>Bromerte flammehemmere:</i>	
PBDE-99	0,08

<i>Stoff</i>	<i>Normverdier (mg/kg)</i>
PBDE-209	0,002
<i>PFOS-forbindelser:</i>	
PFOS	0,1
<i>Ftalater:</i>	
Di(2-etylheksyl)ftalat	2,8
Dioksiner/furaner	0,00001
<i>Organiske tinnforbindelser</i>	
TBT	0,015
TPHT	0,015

0 Endret ved forskrifter 22 juni 2009 nr. 827 (i kraft 1 juli 2009), 26 feb 2013 nr. 1055 (i kraft 1 juni 2013).

Kapittel 3. Forurensningslovens anvendelse for havner

Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 5 første ledd.

0 Kapittel 3 tilføyd ved forskrift 29 april 2005 nr. 405.

§ 3-1. Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) gjelder for forurensning fra og i havner med hensyn til forurensede sedimenter.

Kapittel 4. Anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt

Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9 pkt. 1 og 3, § 11 andre ledd og § 81.

§ 4-1. Virkeområde og formål

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder anlegg av planeringsfelt samt drift og vedlikehold av nye og eksisterende planeringsfelt.

Bestemmelsene har til formål å forebygge, begrense eller stanse forurensning/erosjon fra planeringsfelt.

§ 4-2. Definisjon

Med bakkeplanering forstås arbeidet med å gjøre brattlendt eller kupert dyrkbart og tidligere dyrket areal skikket for maskinell jordbruksdrift. Det regnes som planering etter dette kapitlet når det forflyttes masse som berører et areal på minst 1,0 dekar.

§ 4-3. Krav til planeringsfelt

Ethvert anlegg (eksisterende og nye) må være innrettet slik at det ikke oppstår forurensning.

Alle planeringsfelt skal være utført i samsvar med «Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt» fastsatt av Landbruksdepartementet.

§ 4-4. Søknad, tillatelse mv.

Det er søknadsplikt for anlegg av planeringsfelt.

Før planlegging av planering igangsettes skal det sendes forenklet søknad til kommunen. Den forenklede søknaden skal inneholde kart som viser hvilke områder som vil bli berørt av planeringen. Viktige natur/terrenginngrep, bekkelukkinger mv. skal avmerkes på kartet. Kommunen avgjør på bakgrunn av den forenklede søknaden om planeringen krever tillatelse etter dette kapitlet, jf. tredje ledd.

Planering er ikke tillatt uten plan godkjent av kommunen. Kommunen kan om nødvendig stanse arbeider i forbindelse med planering dersom det ikke foreligger slik plan.

§ 4-5. Planens innhold

Planen skal være i samsvar med kravene i «Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt» fastsatt av Landbruksdepartementet.

§ 4-6. Ansvar

Eier og bruker av arealer som er eller blir planert, er ansvarlig for at bestemmelsene i dette kapitlet med tilhørende retningslinjer følges.

§ 4-7. Lokale forskrifter med forbud mot planering

Kommunen kan i lokale forskrifter bestemme at planering ikke skal være tillatt i bestemte områder når områdets jordart, beliggenhet til vassdrag etc. er slik at planering ut fra forurensningshensyn ikke kan gjennomføres tilfredsstillende.

§ 4-8. Tilsyn, pålegg og rapportering

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet eller vedtak truffet i medhold av dette kapitlet følges, og at anlegg utføres i samsvar med godkjent plan. Kommunen står også for ferdiggodkjennelse.

Kommunen kan i det enkelte tilfelle gi pålegg om tiltak som er nødvendig for å forebygge, begrense eller stanse erosjon og forurensning fra planerte arealer.

Etter nærmere bestemmelser fra fylkesmannen plikter kommunen å gi opplysninger og data om planeringsfelt.

§ 4-9. Unntak

Kommunen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i dette kapitlet.

Kim Tommy Nessemo - søknad om fritak fra kommunale verv for resten av valgperioden

Saksbehandler: Line Therese Ertsås E-post: line.ertsas@verdal.kommune.no Tlf.: 74048257	Arkivref: 2018/10001 - /
--	------------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	06.12.2018	126/18
Kommunestyre	10.12.2018	110/18

Rådmannens innstilling:

1. Kommunestyret imøtekommer søknaden fra Kim Tommy Nessemo om fritak fra kommunale verv for resten av valgperioden.
2. Olav D. Karmhus rykker inn som fast medlem i kommunestyret i perioden 11.12.18 – 31.3.19. Einar Olav Larsen rykker inn som fast medlem fra 1.4.19 og resten av valgperioden.
3. Nytt medlem i komite plan og samfunn for resten av valgperioden:

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Kim Tommy Nessemo søker i epost datert 26. november 2018 og fritak fra sine kommunale verv for resten av valgperioden. Søknaden er begrunnet med personlige forhold.

Kim Tommy Nessemo er for inneværende valgperiode innvalgt som medlem på felleslista SP/SV/V/FRP/MDG/UAV i følgende utvalg (i tillegg til kommunestyret):

- Komite plan og samfunn

Kim Tommy Nessemo er også innvalgt som representant i SMU ved Stiklestad skole og vara i trafikkisikkerhetsutvalget. Disse to vervene blir behandlet i henholdsvis komite mennesker og livskvalitet og komite plan og samfunn etter delegert myndighet.

SP/SV/V/FRP/MDG/UAV har følgende medlemmer/varamedlemmer i komite plan og samfunn:

Medlemmer:

1. Anne Segtnan (SP)
2. Kim Tommy Nesseemo (SP)
3. Birgitte S. Dillan (SP)
4. Arvid Wold (MDG)

Varamedlemmer:

1. Bård Storhaug (FRP)
2. Karl Bernhard Hoel (SP)
3. Einar Olav Larsen (SP)
4. Grethe Dyrstad (V)
5. Marit Voll (SP)
6. Anne Kolstad (SV)

Kommunelovens § 15.1 har slik ordlyd:

«Kommunestyret eller fylkestinget kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller for resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjøtte sine plikter i vervet.»

Rådmannen vil ut i fra dette tilrå at søknaden om fritak fra kommunale verv innvilges som omsøkt.

Felleslista SP/SV/V/FRP/MDG/UAV bes i møte fremme forslag på medlem i ovennevnte utvalg. Det bør tas hensyn til kjønnskvalteringsreglene.

Til orientering ad nytt medlem i kommunestyret:

Einar Olav Larsen er fast medlem i kommunestyret i Marit Anna Morkens permisjon. Denne går ut 31.3.19. Da rykker Einar Olav Larsen inn som fast medlem etter Kim Tommy Nesseemo. Olav D. Karmhus rykker inn som fast medlem i perioden 11.12.18 – 31.3.19 og går tilbake som varamedlem når Marit Anna Morken sin permisjon går ut.

PS 111/18 Orienteringer